

**BELGRAD ÜNİVERSİTE (SVETOZAR MARKOVIĆ)
KÜTÜPHANESİNDEKİ Rso28 NUMARALI
MECMÛ'ANIN TRANSKRİPSİYONLU METNİ
(İNCELEME-METİN-SÖZLÜK)**

Mehmet Ali KOYUNCU

**YÜKSEK LİSANS
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı**

T.C.
BATMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

**BELGRAD ÜNİVERSİTE (SVETOZAR
MARKOVİC) KÜTÜPHANESİNDEKİ
Rso28 NUMARALI MECMÛ'ANIN
TRANSKRİPSİYONLU METNİ
(İNCELEME-METİN-SÖZLÜK)**

Mayıs-2017

BATMAN

Her Hakkı Saklıdır

T.C.
BATMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ KABUL VE ONAYI

Mehmet Emin ERTAN danışmanlığında Mehmet Ali KOYUNCU tarafından hazırlanan “Belgrad Üniversite (Svetozar Markovic) Kütüphanesindeki Rso28 Numaralı Mecmuanın Transkripsiyonlu Metni (İnceleme-Metin-Sözlük)” adlı tez çalışması 24/05/2017 tarihinde aşağıdaki jüri üyeleri tarafından oy birliği ile Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili Ve Edebiyatı Anabilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Başkan

Prof. Dr. İbrahim Halil TUĞLUK

Danışman

Yard. Doç. Mehmet Emin ERTAN

Üye

Doç. Dr. Ahmet TANYILDIZ

İmza

M. Tuğluk

M. Emin Ertan

A. Tanyıldız

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

H. Rıdvan Yurtseven

Prof. Dr. H. Rıdvan YURTSEVEN
SBE Müdür V.

TEZ BİLDİRİMİ

Bu tezdeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

DECLARATION PAGE

I hereby declare that all information in this document has been obtained and presented in accordance with academic rules and ethical conduct. I also declare that, as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all materials and results that are not original to this work.

Mehmet Ali KOYUNCU

Tarih: 24.05.2017

ÖZET
YÜKSEK LİSANS TEZİ
BELGRAD ÜNİVERSİTE (SVETOZAR MARKOVİC) KÜTÜPHANESİNDEKİ Rso28
NUMARALI MECMÛ'ANIN TRANSKRİPSİYONLU METNİ (İNCELEME-METİN-
SÖZLÜK)

Mehmet Ali KOYUNCU

Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Emin ERTAN
2017, 366 Sayfa

Jüri

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mehmet Emin ERTAN

Üye: Prof. Dr. İbrahim Halil TUĞLUK

Üye: Doç. Dr. Ahmet TANYILDIZ

Mecmû'alar, tezkire ve dîvânlarla birlikte Eski Türk edebiyatının en önemli kaynaklarıdır. Mecmû'alar düzenlendiği dönemlerin şiir zevki, beğenilen şairler ve şiirleri hakkında önemli ipuçları verir. Dîvân tertip etmiş şairlerin şiirlerinden müstensihin sanat anlayışı ve zevkine göre seçme şiirler sunan mecmû'alar, bunun yanı sıra dîvânı bulunmayan şairlerin şiirlerini de sonraki çağlara ulaştırır. Mecmû'alar edebiyatımıza kaynaklık ederken var olan kaynakları tamamlama özelliği de gösterir.

Bu anlayıştan hareketle XVIII. yüzyılda tertip edilmiş bir şiir mecmû'ası olan ve Belgrad Üniversite (Svetozar Markovic) Kütüphanesindeki Rso28 Numarada kayıtlı şiir mecmû'ası transkribe edilerek günümüz alfabesine aktarıldı. Çalışmanın giriş kısmında mecmû'anın tanımı, çeşitleri ve önemi hakkında bilgi verildi. İncelenen mecmû'ada yer alan manzûmeler; nazım biçimleri, kullanılan vezinler, kafiye ve redifleri bakımından incelenerek mecmû'anın genel özellikleri ortaya kondu. Ayrıca mecmû'ada manzûmesi bulunan şairlerin biyografileri kısaca ele alındı. Sonuna lügatçe ve tıpkıbasımı eklendi.

İncelenen mecmû'a, geniş bir zaman dilimine ait çok sayıda şairin farklı nazım biçimlerindeki manzûmesini ihtiva etmektedir. Bu bakımından Eski Türk edebiyatının kaynakları arasında yer alan mecmû'aların önemini orataya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Klasik Edebiyat, Mecmû'a, Manzûme, Nazım Biçimi, Gazel

SUMMARY
MASTER'S THESIS

**THE TRANSCRIPTION TEXT OF THE JOURNAL NUMBERED Rso28 IN
BELGRADE UNIVERSITY (SVETOZAR MARKOVIĆ)'S LIBRARY (GLOSSARY-
TEXT-REVIEW)**

Mehmet Ali KOYUNCU

Batman University Institute of Social Sciences

Turkish Language and Literature Department

Advisor

Asst. Prof. Dr. Mehmet Emin ERTAN

2017, 366 Page

Jury

Advisor: Asst. Prof. Dr. Mehmet Emin ERTAN

Member: Prof. Dr. İbrahim Halil TUĞLUK

Member: Assoc. Prof. Dr. Ahmet TANYILDIZ

Journals with Tezkire and Divans are one of the most important sources of Old Turkish Literature. Journals, during which were organized give us clear clues about the popular poets and their poems and poetry tastes of their periods poetry tastes and popular poets. The journals serve selected poems to the next generation according to the understanding and taste of art from the poems of the poets who organized the divan, as well as the poems of the poets who did not have divan. journals are both a source of literacy and an ability to complement existing sources.

The poem journal was translated into the present day alphabet and transcribed and enrolled in RSO28 in the library of Belgrade University (Svetozar Marković). At the entrance of our work, information about the definition, variety, and importance of the journal was given. General features of the journal after being examined, poems in the journal that were checked in terms of verse forms, used meters, rhyme, and reduplications. Biographies of the poet who has poems in the journal are presented briefly. At the end, a dictionary was added.

The journal that has been studied reflects the characteristics of an ancient Turkish literature anthology in terms of containing the poems of different verse forms of a great number of poets and a wide range of time period. So we thought that the journal that has been studied.

Key words: Classic Literature, Journal, Poem, Verse form, Gazel.

ÖN SÖZ

Klasik Türk Edebiyatı; kültür ve edebiyatımızın yanı sıra İslamî unsurlar ile beslenerek zenginleşmiş, geniş bir coğrafyanın ortak birikimini yansıtan bir edebiyattır. Bu edebiyat ile ilgili yapılan çalışmalar, o dönem sanat ve edebiyatının daha iyi anlaşılmasını ve değerlendirilmesini sağlar. Bu çalışmalara tezkireler, dîvânlar kadar katkı sunabilecek önemli kaynaklardan biri de mecmû'alarıdır.

Meraklıları tarafından derlenmiş şiirleri ihtiva eden antoloji niteliğindeki şiir mecmû'aları yazıldıkları dönemin sanat zevki ve edebi anlayışının yanı sıra kültürel yaşamını göstermesi bakımından da oldukça önemli bir yere sahiptir. Mecmû'alar dîvân sahibi şairlerin şiirlerini ele alabildiği gibi hiç dîvân tertip etmemiş şairlerin şiirlerini de ihtiva edebilir. Bu bakımdan mecmû'alar, yazıldıkları dönemin şiir zevkini vermeleri, dîvânı bulunmayan veya tezkirelerde adı geçmeyen şairlerin şiirlerini içermeleri veya bazı şairlerin dîvânlarında yer almayan şiirlerini saklamaları bakımından oldukça değerli bir kaynak konumuna gelmektedir.

Biz de bu çalışmamızda Belgrad Üniversite (Svetozar Markovic) Kütüphanesindeki Rso28 numaralı şiir mecmû'asını inceledik. Çalışmamızda öncelikle mecmû'ayı günümüz alfabesine transkribe ettik. Daha sonra mecmû'ada yer alan şiirleri şairlerin dîvânlarından bularak karşılaştırdık. Varsa farklarını dipnotlarda belirttik. Bütün manzumelerin vezinlerini bulduk. Varak numaralarını hem orijinal metinde hem de yapılan çalışmada gösterdik. Bütün şiirleri numaralandırarak inceleme açısından bir rahatlık sunmaya çalıştık.

Mecmû'anın içeriğinden hareketle giriş kısmını hazırladık. Bu kısımda öncelikle mecmû'alar hakkında genel bilgi verdik. Daha sonra ele aldığımız mecmû'anın hususiyetlerini detaylı biçimde ortaya koyduk. Öncelikle mecmû'anın fizikî özellikleri belirtildi, müstensihî hakkında bilgi verildi. Mecmû'ada kullanılan vezinler belirtilip tasnif edildi. Nazım biçimleri, kafîye ve redifer ile ilgili açıklamalar yapıldı. Mecmû'anın şairlerinin kısa biyografileri verildi, şairlerin yüzyıllara göre dağılımları belirlendi. Vezinler, nazım biçimleri ve şairler ile ilgili ortaya konan tespitler tabloolarla desteklenerek bu konudaki bilgiler daha net ortaya konmaya çalışıldı.

Mecmû'anın öne çıkan husûsiyetleri ayrı bir başlık halinde ele alınarak mecmû'daki nazîreler, şairlerin divanlarında yer almayan şiirleri, edebiyat tarihimizde önemli bir yere sahip olan bazı şiirlerin özel tanıtımı, lâ-edrî şiirler ve mensur bölümler

hakkında detaylı bilgilendirme yapıldı. Çalışmanın sonuna lugaççe eklendi. Bu çalışmamızla bir derya olan Dîvân edebiyatına bir damla katkıda bulunabilirsek kendimizi bahtiyar addederiz.

Çalışmam esnasında bana katkılarını esirgemeyen, çalışabilmek için evinin kapılarını açık tutan danışman hocam Yard. Doç. Dr. Mehmet Emin ERTAN, başım her sıkıştığında rahatlıkla gidip yardımlarına başvurduğum Prof. Dr. İbrahim Halil TUĞLUK, özellikle tez konusu belirlememde yardımcı olan Doç. Dr. Ahmet TANYILDIZ, çalışmalarımı kontrol edip katkı sunan kıymetli dostlarım Dr. Hasan EKİCİ ve Mesut YOKUŞ'a teşekkür ederim.

Mehmet Ali KOYUNCU

Adıyaman-2017

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT.....	iii
ÖN SÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR	ix
GİRİŞ	1
1. MECMÛ'A	1
1. 1. Tanımı.....	1
1. 2. Önemi.....	3
1. 3. Türleri.....	5
2. BELGRAD ÜNİVERSİTE (SVETOZAR MARKOVIĆ)	
KÜTÜPHANESİNDEKİ Rso28 NUMARALI MECMÛ'ANIN TANITIMI	6
2. 1. Mecmû'anın Fizikî Özellikleri	6
2. 2. Mecmû'anın Müstensihi (Arap-zâde, Muhammed Ârif Efendi).....	7
2. 3. Mecmû'ada Yer Alan Şiirlerin Vezinleri.....	9
2. 4. Nazım Biçimleri	11
2. 5. Kafiye ve Redif	16
2. 5.1. Kafiye	16
2. 5. 2. Redif	16
2. 6. Şair Kadrosu.....	17
2. 6. 1. Yaşadığı Yüzyıla Göre Şairler	21
2. 6. 2. Mecmû'adaki Şairlerin Yüzyıllara Göre Yüzdesi.....	22
2. 6. 3. Mecmû'adaki Şairlerin Biyografileri	24
2. 7. Mecmû'anın Öne Çıkan Husûsiyetleri.....	43
2. 7. 1. Nazîreler	43
2. 7. 2. Şairlerin Dîvânlarında Yer Almayan Şiirleri	46
2. 7. 3. Lâ-edrî Şiirler	48
2. 7. 4. Özel Şiirler	48
2. 7. 4. 1. Tevârih-i Âli Osman.....	49
2. 7. 4. 1. 1. Fihrist-i Şâhân.....	50
2. 7. 4. 1. 2. Solak-zâde Mehmed Hemdemi	50
2. 7. 4. 2. Pend-nâme-i Azmi-zâde Rahmetullâh	50

2. 7. 4. 2. 1. Azmî Pir Mehmed	51
2. 7. 4. 3. et-Tantarâniyye	52
2. 7. 4. 3. 1. Tantarânî	52
2. 7. 5. Mecmû'anın Mensur Bölümleri.....	53
2. 7. 5. 1. Kısım.....	53
2. 7. 5. 2. Kısım.....	53
METNİ KURARKEN İZLENEN YÖNTEM.....	56
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ	57
3. RSO28 NUMARALI ŞİİR MECMÛ'ASININ METNİ	58
SONUÇ	339
LUGATÇE.....	340
KAYNAKÇA.....	360
ÖZGEÇMİŞ	366
TIPKIBASIM.....	367

KISALTMALAR

- a. : Asır
age. : Adı geen eser
bk. : Bakınız
C. : Cilt
DİA : Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
G. : Gazel
H. : Hicri
Hz. : Hazreti
K. : Kaside
M. : Miladi
Nu. : Numara
öl. : Ölüm tarihi
s. : Sayfa
S. : Sayı
sav. : Sallallahu aleyhi vesellem
TDV : Türkiye Diyanet Vakfı
TTK : Türk Tarih Kurumu
vb. : Ve benzeri
vr. : Varak
yay. : Yayınları
yy. : Yüzyıl

GİRİŞ

1. MECMÛ'A

1.1. Tanımı

Arapça bir fiil olan cem' masdarından türemiş mecmû'a, "dağınık şeyleri bir araya getirmek, toplamak" (TDK Türkçe Sözlük, 2005), "toplanıp biriktirilmiş, tertip ve tanzim edilmiş şeylerin hepsi, seçilmiş yazılardan meydana getirilen yazma kitap, dergi" (Devellioğlu, 2013) anlamında kullanılır. "Mecmû'alar, genelde bir veya daha fazla yazar yahut şaire ait çeşitli şekil ve hacimlerdeki dinî, din dışı nesir ya da şiirlerden oluşan derleme kitaplardır." (Uzun, 2003) Mecmû'alar hadis mecmû'aları, fetva mecmû'aları, tarih mecmû'aları, şiir mecmû'aları gibi çeşitli konularda derlenebilir.

Mecmû'alarda tek bir şairin ya da yazarın eseri bulunabileceği gibi birden fazla şairin veya yazarın eseri de bulunabilir. Bu sanatçılara ait dinî, edebî veya tarihî metinlere yer verilebilir. Mecmû'ada sadece mensur veya sadece manzum eserler bulunduğu gibi aynı mecmû'ada hem manzum hem de mensur eserler yer alabilir. Farklı konularda derlenebilen mecmû'alar ihtiva ettiği konulara göre hadis mecmû'aları, fetva mecmû'aları, şiir mecmû'aları, tarih mecmû'aları, faydalı bilgiler mecmû'aları, ilaç mecmû'aları şeklinde adlandırılabilir. "Mecmû'a başlangıçta, birçok bakımdan benzediği cönk gibi âyetler, hadisler, fetvalar, dualar, hutbeler, şiirler, ilâhiler, şarkılar, mektuplar, latifeler, lugaz ve muammalarla ilaç tariflerinin ve faydalı bilgilerin (fevâid), notların, tarihî belge ve kayıtların (tevârih) derlendiği bir not defteri halinde ortaya çıkmış, zamanla gelişip düzenli bir tertip ve şekle kavuşarak türlerine göre bazı farklılıklar gösteren bir kitap veya telif çeşidi özelliği kazandırmıştır. Bir telif türü olarak gelişimini tamamladıktan sonra genellikle kitap hüviyetindeki teliflerden farklı bir tarafı kalmamıştır." (Uzun, 2003)

Peygamberimiz (sav) döneminde sahabeler peygamberimizin hadislerini muhafaza etmek için yazmaya başladılar. O dönemde bazı sahabeler ulaşabildiği hadisi yazarken bazısı da kendi ihtiyacına veya tercihinine göre hadisleri derleyip yazma yoluna gitmiştir. Bu çalışmalar, hadis derleme geleneğinin bir altyapısını oluşturduğu gibi diğer dinî mecmû'alara öncülük etmiş, bunun yanında edebî mecmû'a ve diğer mecmû'a türlerine de örneklik teşkil etmiştir. Araplarda başlayıp oradan Fars ve Türk edebiyatlarına geçen mecmû'a birkaç yüzyıl içinde oldukça geniş bir kullanım alanına ulaşmıştır. Farklı ilim dallarında yeni bir te'lif türü olarak yaygınlık kazanmıştır. XV.

yüzyılda Osmanlı sahasında iyice yer edinmeye başlayan mecmû'alar, XVI. yüzyılda hem sayıca artmış hem de çeşitliliği artarak farklı ilim dallarının kayda değer yazılı ürünleri olarak yerini sağlamlaştırmıştır.

Dîvân edebiyatı geleneğinin bütününde olduğu gibi mecmû'alarda da Arap, Fars ve Türk kültürlerinin birinden ötekine aktarımlarla bir zemin oluşmuştur. Bu kültürlerin birbiri ile olan etkileşimlerini mecmû'alarda da görmek mümkündür. Bu etkileşim hem mecmû'aların içeriği hem de dili için geçerlidir. "Mecmû'alar Arapça, Farsça, Türkçe olarak tek bir dille kaleme alındığı gibi derleyenin bu dilleri bilip bilmemesine ve derlenen metinlerin diline göre bunların ikisinin veya üçünün birlikte kullanıldığı metinler halinde de yazılmıştır. Çoğunlukla ilmî ve dinî konularda derlenmiş mecmû'aların mensur ve Arapça, edebiyat ve sanat konularındakilerin ise manzum ve Farsça-Türkçe olduğu görülmektedir." (Uzun, 2003)

Mecmular farklı kişilere ait farklı türlerdeki eserleri ihtivâ eder. Müstensihin durumuna göre çok düzenli mecmû'alar bulunduğu gibi belli bir düzeni bulunmayan düzensiz mecmû'alar da mevcuttur. Mecmû'aların derleyeni ve derlenme tarihi çoğu zaman kesin olarak belirlenemeyebilir. Eserleri bilinen ve farklı kaynaklarda eserleri yer alan sanatçıların eserlerine yer verildiği gibi hiçbir kaynakta tesadüf edilmeyen varlığını sadece o mecmû'ada gösterebilen eser ve sanatçılara da mecmû'alarda rastlanmaktadır. Bir dîvan tertip edememiş veya sınırlı sayıda eseri bulunan sanatçıların eserlerine çoğunlukla mecmû'alarda rastlanmaktadır. Böyle sanatçılar için en önemli kaynaklar tezkîrelerle birlikte mecmû'alardır. Bununla birlikte dîvanı veya farklı eserleri bulunan bazı sanatçıların çeşitli sebeplerle eserlerinde yer edinememiş eserlerine de mecmû'alarda tesadüf edilmektedir.

Başlangıcı daha çok dinî olmakla birlikte tarihî seyri içinde edebiyatta daha çok yer alan mecmû'alar bu alanda önemli bir yere sahip olmuşlardır. "Mecmû'aların konuları daha çok edebiyatla ilgilidir. Gazel, kaside, musammat, tarih, mektup vs. şekiller ile tevhid, naat, mersiye vb. türleri üzerinde oluşturulmuş mecmû'alar bunlardandır. Ancak fıkıh, kelam gibi dinî ilimler; simya, reml, sihir, falcılık gibi eski batıl ilimler; musikî, hat gibi sanat dalları vs. üzerine derlenmiş mecmû'alar da vardır. Bu tür mecmû'alar bir konu bütünlüğüne sahiptir. Buna karşılık her mecmû'a derleyicisi aynı titizliği göstermeyebilir ve her çeşit hoşça giden yazıyı mecmû'asına alabilir." (Pala, 1989)

1.2. Önemi

İlk örnekleri XV. yüzyılda görülen mecmû'alar, zaman içerisinde edebiyatımız içinde sayı ve değer olarak önemli bir noktaya gelmişlerdir. Edebiyatta dîvân ve tezkirelerle beraber yazılı ürünlerin en önemli unsuru olan mecmû'alar, tarih ve din açısından da önemli bir yere sahiptir. Mecmû'alardan elde edilen bilgiler sayesinde edebiyat tarihimizde eksik kalan noktaları tamamlamak mümkün olur. Ayrıca mevcut veriler pekiştirilip örnekleri çoğaltılmış olur.

Derleyicisi ve derlenme tarihi çoğunlukla net bir biçimde belirlenemese de içindeki kimi bilgiler ve içerdiği edebî ürünlerden hareketle mecmû'aların ait olduğu dönemi yaklaşık tespit etmek mümkündür. Böylece derleyicinin sanat anlayışı ve şiir zevkinin yanı sıra döneminin de temel sanat zevkini bize aksettirmesi mecmû'aların önemli bir işlevidir. “Bir mecmû'a, bir şahsın üzerinde tekâsüf eden bir edebî devir zevkini, san'at anlayışını bize aksettirir. Herhangi devrede ağızdan ağza dolaşan, dîvânlardan süzülüp çıkarılan manzûmeler, o devrenin dil ve edebiyat durumunun, topluluğun vicdanında nasıl yerleştiğini bize gösterir.” (Tarlan, 1946)

Mecmû'alar, yazıldığı dönemin tanınan, edebiyat çevrelerince itibar görüp şiirleri okunan, eser sahibi dîvân tertip etmiş sanatçıların eserlerini içerdiği gibi biraz daha kenarda kalmış, eseri bulunmayan veya bilinmeyen sanatçıların da eserlerini içerebilir. Ayrıca dîvân tertip edip bir eser vücuda getirmiş olsa dahi eseri bize ulaşmamış olan sanatçıların da eserleri mecmû'alarda karşımıza çıkabilir. “İsimleri tezkireleri dolduran birçok şairlerin dîvânları bugün ortada yoktur. Ya bunlar mürettep bir dîvân vücuda getirmemişler yahut yazılan dîvân, elden ele geçip zaman ile zayı olmuştur. Bunların birçok şiirlerine mecmû'alarda tesadüf kabildir. Ve yine pek muhtemeldir ki bunlardan kuvvetli istidada sahip amatörler, dîvân vücuda getirmeye heves etmemişler; şair geçinmeye yeltenmemişler, fakat bazen kuvvetli bir ilham ile pek güzel eserler vücuda getirmişler; bunlar dilden dile, mecmû'adan mecmû'aya geçmiş ve ancak o zeminde hayatını devam ettirebilmiştir.” (Tarlan, 1946)

Ayrıca dönemin edebî gücü, edebiyat zevki ve anlayışı hakkında daha sağlıklı sonuçlara ulaşmak ancak dönemin bütün ürünlerine ulaşabilmekle mümkün olur. Dîvânları günümüze ulaşmış hem günümüzde hem de yaşadığı dönemde sanatçı kudreti veya şairlik istidadı kabul gören sanatçıların da bu itibarı görmelerinin sebebi ancak diğerleri ile kıyaslandığında ortaya çıkacaktır. “Mecmû'alardaki eserler, bize devrin umumî edebî zevkini verir, devrin edebî zeminini gösterir. Orada birinci şairlerin yanında bazen adı sanı bilinmeyen sanatkârlara rastlanır. Bu iki zümre arasında ikinci

ve üçüncü derecede şairler ekseriyeti teşkil eder ve bu edebî zemini ekseriya bu ikinci veya üçüncü derecede gelen şairler yaparlar. Devrin ma'şerî zevkini temsil eden onlardır. Onların eserleri görüldükten sonradır ki büyük şairlerin hakikî tefevvuk sebepleri anlaşılır. Yoksa bu sebepler daima indî olarak kalmaya mahkûmdur.” (Tarlan, 1946)

Mecmû'alar, o dönemin sanatkârları hakkında bilgi verdiği gibi müstensihin bizzat kendisi hakkında da fikir verir. Çünkü müstensihlerin önemli bir kısmı eser vücuda getiren ve sanattan ve şiirden anlayan kişilerdir. Bizzat eser vücuda getirmese dahi müstensih dönemine göre iyi eğitilmiş, devlet ve sanat çevresini tanıyan onlarla iletişim içinde bulunan insanlardır. “Mecmû'alar, genellikle şiirden anlayan, şiir zevki olan kişiler tarafından tertip edilmiştir. Bu yargının doğruluğu mecmû'alara alınan şiirlere bakıldığında daha iyi anlaşılacaktır. Mecmû'alara alınan şiirlerde, mürettibin eğitimi, bilgisi, zevki ve meşrebi önemli bir kıstastır. Ancak kişisel zevk ve ilgi yanında toplumun beğenisi de bir şiirin değerini belirler. Bu bakımdan mecmû'alar tertip edildiği dönemlerin şiir zevki ve beğenilen şairler ve hatta onların en beğenilen şiirleri hakkında bize net ipuçları verirler.” (Tunç, 2005)

Tarihsel süreç içinde dîvân şiiri çeşitli değişimler geçirmiş, tekâmül etmiş ve güçlü bir yekün olarak varlığını sürdürmüştür. Bu bütünü tam olarak tanımak ve anlayabilmek, bütün parçalarını görmek ve anlamakla mümkün olur. Bu sebeple bir mecmû'ada karşımıza çıkabilecek yeni birkaç şiir bile büyük bir önemi haizdir. Zaman içerisinde şiirimizin geçirdiği evreleri, dönemin sanat çevresinin ve halkın sanata bakışını ortaya koymakta mecmular önemli bir yere sahiptir. Mecmû'alardaki şiir seçkileri veya nazîre mecmualarındaki manzûmeler devrin sanat anlayışını aksettiren önemli unsurlardır.

Ayrıca dîvânlar incelenip tertip edilirken eksik kalmış, silinmiş veya farklı sebeplerle bize ulaşmamış parçalarını da mecmû'alarda bulup tamamlamak mümkün olabilmektedir. “Şiir mecmû'aları metin neşrinde mütemmim cüz olarak kullanılagelmiş ve önemli bir boşluğu doldurmuştur.” (Tanyıldız, 2012)

Edebiyat araştırmacıları mecmû'aların faydalarını farklı bakış açılarıyla değişik biçimlerde değerlendirmektedirler. “Şiir mecmû'alarının edebiyatımıza sağladığı yararları ve edebiyat araştırmacılarına sunduğu imkânları şu şekilde sıralayabiliriz:

a) Şairlerin dîvânlarında bulunmayan şiirlerini mecmû'alarda bulmamız mümkündür. Bu bakımdan mecmû'alar, edebiyatımıza metin yönüyle kaynaklık eder.

b) Mecmû'alar metin tenkidinde önemli yere sahiptir. Dîvândaki şairleri mecmû'adaki şairlerle karşılaştırarak dîvânlardaki yanlışları ve eksiklikleri gidermemiz mümkündür. Bu yönüyle mecmû'alar, mevcut kaynakları tamamlayıcı bir özelliğe sahiptir.

c) Mecmû'alar, genellikle şairden anlayan, şair zevki olan kişiler tarafından tertip edilmiştir. Mecmû'alara alınan şairlerde, mürettibin eğitimi, bilgisi, zevki ve meşrebi önemli bir kıstastır. Ancak kişisel zevk ve ilgi yanında toplumun beğenisi de bir şairin değerini belirler. Bu bakımdan mecmû'alar tertip edildiği dönemlerin şair zevki ve beğenilen şairler ve hatta onların en beğenilen şairleri hakkında bize net ipuçları verirler.” (Tunç, 2005)

d) Dîvânı olmayan, tezkirelerde adı geçmeyen pek çok şairi ve şairlerini mecmû'alarda bulmak mümkündür. Mecmû'alar böyle şairleri unutulmaktan kurtararak edebiyatımızın genişlemesini ve zenginleşmesini sağlar.

e) Mecmû'alar bazı eserlerin gün yüzüne çıkarılmasını sağlar.” (Aydemir, 2007)

1.3. Türleri

Mecmû'alar farklı ölçütlere göre farklı şekillerde sınıflandırılabilir. Agâh Sırrı Levend tarafından yapılan mecmû'a tasnifi şöyledir:

- a) Nazîre mecmû'aları
- b) Meraklılarınca toplanmış, birer antoloji niteliğindeki mecmû'alar
- c) Türlü konulardaki risalelerin bir araya getirilmesiyle oluşan mecmû'alar
- d) Aynı konudaki eserlerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmû'alar
- e) Tanınmış kişilerce hazırlanmış, birçok yararlı bilgileri, fıkraları ve özel mektupları kapsayan mecmû'alar.” (Levend, 2000)

2. BELGRAD ÜNİVERSİTE (SVETOZAR MARKOVIĆ) KÜTÜPHANESİNDEKİ Rso28 NUMARALI MECMÛ'ANIN TANITIMI

2.1. Mecmû'anın Fizikî Özellikleri

Belgrad Üniversite Kütüphanesi (Svetozar Markovic) Kütüphanesindeki Rso28 numaralı mecmû'a 96 varaktır. Eserin boyutları, 290mm X 200 mm'dir. 1b-48b arasındaki varaklarda kenarlıklar bulunmaktadır. Bir sayfadaki kenar uzunluk, 135mm X 90 mm'dir. Kenarlıklar iki sütun halinde düzenlenmiştir. İki sütun arasında 1cm boşluk mevcuttur. Bir sütunun boyutu 135mm X 40 mm'dir. Bazı sayfalarda derkenarların dışına da şiirler yazılmıştır. Bazı sayfalarda derkenarın üst tarafına bir mısra veya özlü söz yazılmıştır.

Örneğin 3a'da derkenarın üst tarafında Hz. Ali'ye ait bir söz alınmış, başına "Kelām-ı 'Alī Kerreme'llāhu Vechehū" diye sözün kime ait olduğu belirtildikten sonra alt satırda "El-^c ilmu noqtatu keşşerehu'l-cāhilūn"¹ özdeyişi yazılmıştır.

Veya 4b'de derkenarın üst tarafına "Çıkdı gönlümden gözümde eşkle āh-ı derūn" şeklinde bir mısra yer almaktadır.

Şiirlerin başında şair [Bāķī Efendi (Selleme'llāhu te'ālā)- Ebu'l-Fazl Efendinindir... gibi] veya şiir (Münācāt-Beyt- Tārīh-i Ḥas Oda- Cülūs-ı Şulṭān İbrāhīm) hakkında verilen bilgi kırmızı yazı ile yazılmıştır. Yine mahlaslar ekseriyetle üzeri kırmızı çizgi ile çizilerek belirtilmiştir.

Mecmû'ada ta'lik yazı kullanılmıştır. Kağıt açık kahverengidir. 1b'de tezhip mevcuttur. 2a'da üst orta ve üst solda iki mühür, 4a üst solda bir mühür yer almaktadır. 2a'da üst ortadaki mühür içerisinde (Ḥaḫḫa bī-feyz eyledi cümle umūrunu 'Abdullāh) kaydı yer almaktadır. 2a ve 4a üst soldaki mühürler çok küçük yazıldığı ve kısmen silindiği için okunamamaktadır.

Şiirin yer aldığı ilk varak, hem a hem b yüzünde rutubet veya suyla temastan dolayı kısmi bozulma görülmektedir. Geriye kalan kısım sağlamdır. Mecmû'a ciltli değildir ancak ilk varaktaki görüntüsünden hareketle ciltli olduğu ve cildinin sonradan düştüğü tahmin edilebilir.

¹ İlim bir nokta idi cahiller onu artırdı. (Hz. Ali)

2.2. Mecmû'anın Müstensihî (Arap-zâde, Muhammed Ârif Efendi)

Mecmû'alarda genel olarak karşılaştığımız bir sorun olan müstensihinin ve istinsah tarihinin belli olmaması bu mecmû'ada da karşımıza çıkmaktadır. Ancak mecmû'anın gerek zahriyye kısmı gerekse iç kısmında yer alan bazı tarih ve açıklamalardan hareketle mecmû'anın 18. yüzyılın sonunda Muhammed 'Ârif 'Arapzâde² tarafından derlenmiş olduğu kuvvetle muhtemeldir.

Eserin müstensihini ve istinsah tarihini ifade eden deliller:

1. Eserin zahriyyesinde ketebe kaydı olarak “Men ketebe el-fakîr hazînedâr-zâde Muhammed 'Ârif El-kâdî bi-kağâ-i Yunda³ adası muvaqqâten” ifadesi yer almaktadır. Ayrıca yan tarafta bir açıklama yapılmadan 1172 (M:1760) tarihi verilmiştir. Muhammed 'Ârif'in 1152(M:1740) yılında doğduğu düşünülürse 20'li yaşlarda mecmû'ayı kaleme almaya başladığı muhtemeldir.

2. Zahriyye kısmında ketebe kaydının altında “Ger fihrist-i mecmû'at-ı gazeliyyât-ı 'Arab-zâde” şeklinde başlık atılıp 8 satırda 55 şairin ismi zikredilmiş.

3. 77b'de “Hâzâ Risâle-i Kavâ'id-i Mu'ammâ” kısmındaki “Ammâ ba'd bu haķîr-i pür-taksîr 'Arab-zâde innâ li'llâh fi'd-dâreyn mâ irâdedâr dünyada ilâ yevm şenâ ve hayr ile yâd olunmaķ sevdâsına düşüp ķava'id-i fenn-i mu'ammânuñ her birini birisiyle irâd idüp bu risâle-i haķîre te'lif ve tertîb eyledim ki faķirveş mübtedî olup fenn-i mu'ammâ taķsiline tâlib olanlara bu fenni biraz teshîl itdim” ifadesi müstensih hakkında bilgi veriyor.

² **Arap-zâde, Muhammed Ârif Efendi (1740-1826)**

Osmanlı Şeyhüslâmı.

1152 (1740) yılında doğdu. Şeyhüslâm Atâullah Efendi'nin oğludur. Medrese tahsilini tamamladıktan sonra 1785'te Yenişehir-i Fener, bir süre sonra Mekke kadısı, 1789'da da İstanbul kadısı oldu. 1795'te Anadolu, 1800'de Rumeli kazaskerliğine tayin edildi. IV. Mustafa'nın padişah olmasından sonr Şerif-zâde Mehmed Atâullah Efendi'nin yerine Arif Efendi şeyhüslâm oldu (21 Temmuz 1808). Saltanat değişikliğinden sonra 15 Ağustos 1808'de Ârif Efendi de azledilmiştir. Bundan sonraki hayatını talebe yetiştirerek, ilim ve hatla uğraşarak geçirmiştir. Özellikle ta'lik yazıda maharet sahibi olmuş, istinsah ettiği on kadar mushafı Ravza-i Mutahhara'ya göndermiştir. 14 Mayıs 1826'da İstanbul'da ölen Ârif Efendi Çarşıkapı'da Sinan Paşa Medresesi hazîresine defnedilmiştir. (İpşirli, 1991)

³ Alibey Adası veya Cunda Adası olarak da bilinen Balıkesir'in Ayvalık ilçesine bağlı ada. (Cantürk, 2016)

4. 81a'da verilen şiir ve şiirin açıklamasının yanında süsü içerisinde verilen “Kelām-ı Derviş Muhammed Arab-zāde Rahmetullahi ‘Aleyhi Fi ğazzai Muharrem ’ül-Haram İkrām elyevm 1121 (M:1709-1710)” ifadesi de müstensih hakkında ipucu vermektedir. Ancak burada yer alan tarih müstensihin yaşadığı tarihe uygun değildir. Bu tarih, beytin veya açıklamasının mecmû'aya alındığı tarih değil de şiirin altında yer alan açıklamanın yapıldığı tarih olarak düşünülebilir.

5. Bir ikisi dışında mecmû'ada yer alan şiir ve şairlerin hepsi müstensihin yaşamış olduğu tarih ve öncesine aittir. İstisna olan bir iki manzûmenin de sonradan başkası tarafından mecmû'aya alınmış olduğu düşünülebilir. Örneğin varak 29b'de yer alan Erzurumlu Emrah'a ait manzûme Muhammed ‘Ārif ‘Arapzade'nin yaşamış olduğu tarihten sonrasına aittir. Ancak şiirin yazısı ve klemi de diğer manzûmelerden farklılık göstermektedir. Bu sebeple sonradan mecmû'aya alınmış olduğu düşünülebilir.

2.3. Mecmû'ada Yer Alan Şiirlerin Vezinleri

Mecmû'adaki 474 manzûmeye ait 1536 birim (beyit/bent) de kullanılan vezinler şu şekilde tasnif edilebilir: (Sadece bir beyitte kullanılan vezinler tabloya eklenmemiştir.)

Nu.	VEZİN	KULLANILDIĞI ŞİİR SAYISI	KULLANILDIĞI BEYİT SAYISI
1	Fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün	177	517
2	Mefâ' ilün/ mefâ' ilün / mefâ' ilün/ mefâ' ilün	102	366
3	Mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ fe' ülün	36	110
4	Mef' ülü/ fâ' ilâtü/ mefâ' ilü/ fâ' ilün	33	116
5	Mef' ülü/ mefâ' ilü/ mefâ' ilü/ fe' ülün	32	99
6	Mefâ' ilün/ fe' ilâtün/ mefâ' ilün/ fe' ilün	13	38
7	Fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün / fâ' ilün	12	85
8	Fe' ilâtün/ fe' ilâtün/ fe' ilâtün/ fe' ilün	13	27
9	Mefâ' ilün/ fe' ülün / mefâ' ilün/ fe' ülün	10	53
10	Mef' ülü/ fâ' ilâtün/ mef' ülü/ fâ' ilâtün	9	20
11	Fe' ilâtün/ mefâ' ilün / fe' ilün	7	22
12	Mef' ülü/ mefâ' ilü/ mef' ülü / fe' ülün	6	8
13	Fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün	5	13
14	Mef' ülü/ mefâ' ilün / mef' ülü / mefâ' ilün	4	7
15	Mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün	3	8
16	Fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün	2	7
17	Fe' ülün/ fe' ülün/ fe' ülün/ fe' ül	2	8
18	Mef' ülü/ mefâ' ilün/ fe' ülün	1	16
19	Mef' ülü/ mefâ' ilü/ fâ' lün	1	5
20	Fe' ülün/ fe' ülün/ fe' ülün/ fe' ülün	1	4
21	Müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün	2	4
22	Mefâ' ilün / fe' ilâtün/ mefâ' ilün/fâ'	1	2
23	Mef' ülü/ mefâ' ilü/ mefâ' ilün/ fe' ül	1	2
24	Mef' ülü/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ fa'	1	2
	TOPLAM	472	1535

Tablo 1: Mecmû'ada kullanılan vezinler

Görüldüğü üzere mecmû'adaki şair sayısının çokluğu ve şiir türlerinin çeşitliliği sebebiyle çok sayıda vezin bulunmaktadır. Bu vezinlerin bir kısmı sadece bir veya birkaç beyitte kullanılmıştır. Ancak en çok tercih edilen vezinler dîvân edebiyatının en sık kullanılan vezinleridir. Bu bakımdan da dîvân edebiyatının genel yönelimini gösterdiği görülmektedir. Mecmû'ada ağırlığı oluşturan vezinler şunlardır:

1. Fâ' ilātün/ fâ' ilātün/ fâ' ilātün/ fâ' ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _

Mecmû'ada en çok kullanılan vezindir. Toplam 177 manzûmedeki 517 beyitte bu vezin kullanılmıştır. Yani mecmû'adaki şiirlerin üçte biri bu vezinle yazılmıştır. 44 gazel, 1 kaside, 78 ebyat, 7 dîvâni, 1 ilahi, 1 semai, 20 kıt'a, 2 murabba, 1 tahmis, 1 müseddes bu vezinle yazılmıştır.

2. Mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

En fazla kullanılan vezinlerden biridir. 102 manzûmeye ait 366 beyitte bu vezin kullanılmıştır. 26 gazel, 1 kaside, 14 kıta, 1 muhammes, 1 müseddes, 1 müsemmen, 1 semai, 1 şarkı, 1 tahmis, 13 iki beyitli ebyat, 34 müfred beyitte bu vezin kullanılmıştır.

3. Mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ fe' ülün

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

36 manzûmeye ait 110 beyitte bu vezin kullanılmıştır. Bu vezin daha çok tarih kıt'alarında kullanılmıştır. Bu vezinle yazılmış 5 gazel, 5 müfred, 29 kıt'a (bunların 27'si tarih kıt'asıdır) yer almaktadır.

4. Mef' ülü/ fâ' ilātü/ mefâ' ilü/ fâ' ilün

_ _ . / _ . _ . / . _ _ . / _ . _

33 manzûmeye ait 116 beyitte bu vezin kullanılmıştır. 14 gazel, 3 kıta, 2 tahmis, 11 iki beyitli ebyatta bu vezin kullanılmıştır.

5. Mef' ülü/ mefâ' ilü/ mefâ' ilü/ fe' ülün

_ _ . / . _ _ . / . _ _ . / . _ _

32 manzûmeye ait 99 beyitte bu vezin kullanılmıştır. 15 gazel, kıta, 1 müseddes, 2 şarkı, 7 iki beyitli ebyat, 4 müfred beyitte bu vezin kullanılmıştır.

6. Mefâ' ilün/ fe' ilätün/ mefâ' ilün/ fe' ilün

. _ . _ / . . _ _ / . _ . _ / . . _

13 manzûmeye ait 38 beyitte bu vezin kullanılmıştır. 5 gazel, 2 kıt'a, 6 ebyatta bu vezin kullanılmıştır.

7. Fâ' ilätün/ fâ' ilätün/ fâ' ilün

_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _

13 manzûmeye ait 38 beyitte bu vezin kullanılmıştır. 5 gazel, 1 mesnevî, 1 kıt'a, 5 ebyatta bu vezin kullanılmıştır.

6. Fe' ilätün/ fe' ilätün/ fe' ilätün/ fe' ilün

. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _

13 manzûmeye ait 27 beyitte bu vezin kullanılmıştır. 2 gazel, 6 kıt'a, 8 müfred beyitte bu vezin kullanılmıştır.

9. Mefâ' ilün/ fe' ülün / mefâ' ilün/ fe' ülün

. _ _ _ / . _ _ / . _ _ _ / . _ _

10 manzûmeye ait 53 beyitte bu vezin kullanılmıştır. 5 gazel, 1 kıta, 1 mesnevi, 3 beyitte bu vezin kullanılmıştır.

2. 4. Nâzım Biçimleri

İncelediğimiz mecmû'ada 483 manzûmeye ait 1568 birim (beyit/bent) yer almaktadır. 127 gazel, 2 kaside, 96 kıt'a, 4 mesnevi, 2 muhammes, 3 murabba, 4 müseddes, 1 tesdis, 1 müsemmen, 1 rubai, 3 şarkı, 4 tahmis, 1 terkiib-i bend 222 ebyat, 7 dîvânî, 3 ilahi, 2 semai yer almaktadır. Mecmû'anın nazım biçimleri bakımından çeşitlilik gösterdiğini ve dîvân edebiyatının belli başlı nazım biçimlerinin çoğuna mecmû'ada yer verildiğini görmekteyiz. Aşağıda mecmû'ada yer alan nazım biçimleri, bu nazım biçiminin şiir sayısı ve yüzdesi yer almaktadır. Tablodaki diziliş alfabetik sıra ile yapılmıştır:

NAZİM BİÇİMİ	ŞİİR SAYISI	BU TÜRDEKİ ŞİİRLERİN YÜZDESİ	BİRİM SAYISI	BU TÜRDEKİ BİRİMLERİN MECMŪ'A İÇİNDEKİ YÜZDESİ
DİVAN EDEBİYATI NAZİM BİÇİMLERİ				
Ebyât	222	45,96	309	19,70
Gazel	127	26,29	694	44,26
Kasîde	2	0,04	126	8,03
Kıt'â	96	19,87	223	14,22
Mesnevî	4	0,08	75	4,78
Muhammes	2	0,04	9	0,06
Murabbâ	3	0,06	11	0,07
Müseddes	4	0,08	21	1,33
Müsemmen	1	0,01	5	0,03
Rübâ'î	1	0,01	2	0,01
Şarkı	3	0,06	14	0,08
Tahmîs	4	0,08	18	1,14
Terkîb-i Bend	1	0,02	16	1,10
Tesdîs	1	0,02	8	0,05
HALK EDEBİYATI NAZİM BİÇİMLERİ				
Dîvân	7	0,14	27	1,72
İlâhî	3	0,06	8	0,05
Semâ'î	2	0,04	2	0,01
TOPLAM	483	92,88	1568	96,64

Tablo 2: Nazım biçimleri

Görüldüğü üzere mecmû'anın en çok kullanılan nazım biçimi gazeldir. Beyit sayısı bakımından mecmû'anın yaklaşık yarısı gazele ayrılmıştır. Mecmû'ada birçok şairin sadece bir gazeline yer verilmişken bazı şairlerin daha çok gazeli alınmıştır. Mecmû'ada en çok gazeli bulunan şair 17 gazelle Fuzûlî'dir. Onu 8 gazelle Bâkî, beşer gazelle Âsım ve Yümnî, dörder gazelle Nedîm ve Safvetî üçer gazelle Fasîhî, Kapulî, Kemâlî, İsmetî ve Hayâlî takip etmektedir. Mecmû'ada şairi belirtilmemiş ve mahlas beyti alınmadığı için kime ait olduğunu tespit edemediğimiz 14 gazel mevcuttur. Ayrıca 3 tane de Lâ-edrî gazel mevcuttur.

Mecmû'ada gazeli bulunan şairlerin mahlaslarının alfabetik sırasına göre gazel sayıları şu şekildedir:

ŞÂİR	GAZEL SAYISI	ŞÂİR	GAZEL SAYISI
Âhî	1	Nefî	1
Âlî	1	Nesimî	1
Ârızî	1	Nev'î	1
Ârif	1	Râzî	1
Arzî	1	Remzî	1
Âsım	5	Reşîd	1
Bâkî	8	Revânî	2
Belûğî	1	Rüşdî-i Bosnevî	1
Cevrî	1	Sabrî	2
Fâ'izî	1	Safvetî	4
Fâsîh	3	Sulhî	1
Fasîhî	2	Sultân Ahmed	1
Fevrî	1	Şinâsî	1
Feyzî	1	Tâcî	1
Figânî	3	Tâlib	1
Fuzûlî	17	Tıflî	1
Hayâlî	3	Tîğî	1
Hayâtî	1	Ubeydî	
İsmetî	3	Usûlî	1
Kandî	1	Ürfî	1
Kemâlî	3	Vâsîf	2
Kapulî	3	Veysî	1
Meşâmî	1	Yümnî	5
Mezâkî	2	Zâmirî	1
Mir'âtî	1	Zârif Çel.	1
Nâbî	1		
Nâ'ilî	2	Lâ-edrî	3
Necîb	3		
Nedîm	4	Şairi belli Olmayan	14

Tablo 3: Mecnû'adaki şairlerin gazel sayıları

Müstensih gazelleri mecmû'aya alırken gazelin beyit sayısı daha fazla ise de genellikle beş beytini almayı tercih etmiştir. Zaman zaman altı ve yedi beyit aldığı da görülmektedir. Örneğin; varak 94a'da 7 beyit olarak yer alan;

“Bûy-ı la' lin şöyle sîr-âb-ı zülâl eyler beni

Kim gören âb-ı hayât içmiş hayâl eyler beni”

matla beyitli gazel Nedîm dîvânında (Macit, 1997) 14 beyittir.

Veya mecmû'a varak 15a'da 5 beyti yer alan ve makta beyti alınmamış,

“Eylesün la' lini dermân dil-i bî-mâra meded

Dostlar işde ben öldüm baña bir çâre meded”

matla' beyitli gazel, Bâkî dîvânında (Küçük, 2011) 6 beyittir.

Mecmû'ada gazelden sonra en çok dikkat çeken nâzım biçimleri târih ve kıt'âlardır. Bunlarla birlikte mecmû'ada müfred beyitler ve çoğunluğu iki beyitli olan ebyat yer bulmuştur.

Mecmû'ada 45 tane tarih mevcuttur. Toplamı 122 beyittir. Bu tarihler, 49a ve 51a varakları arasında yer almıştır. Tek mısralı tarih de olmakla birlikte ekserisi, iki veya üç beyitlidir. Tarihler, 1041 (M.1631)-1123 (M.1711) arasındaki muhtelif tarihlerdir. Tarihlerin bir kısmında mahlas olmamakla birlikte, mahlası bulunanlardan hareketle tarihlerin çoğunluğunun Cevri'ye ait olduklarını görmekteyiz. Cevri dışında Nâbî, Nâ'ilî, Safvetî ve Hâtîf mahlaslı tarihler de bulunmaktadır.

Mecmû'ada ayrıca 222 ebyat yer almaktadır. Bunların 153 tanesi müfred geri kalanların çoğu ise iki beyitlidir. İki beyitli ebyatın bir kısmı muhtelif şairlerin gazellerinden ikişer beyit alınarak yazılmıştır. Kime ait hangi gazelden alındığı tespit edilenlerin bazısı dipnotlarda belirtilmiştir. Mesela varak 3a'da bulunan:

“Dil kayd-ı ' âklı selb ideli şâd olup gider

Şan tıfıdır ki h'âceden âzâd olup gider

Bihūde yire cevri güzeller çok itmesün

Bākī cefā vü miḥnete mu‘ tād olup gider”

Bu iki beyit Bākī dīvânındaki (Küçük, 2011) 141. gazelin matla ve makta beyitleridir.

Veya;

Bir zaman biz daḡı şoḡbet-i cānāna idük

Gülüne bülbül idük şem‘ ine pervāne idük

Şimdi ber-‘ aks oldu aḡvāl u vişāl-i hicrān

Vaşlına maḡrem idük hecrīne bīgāne idük

Bu ebyat Nābī dīvânındaki 5 beyitli gazelin ilk iki beytinden alınmıştır. (Bilkan, 2011)

Kasīde nazım şekliyle yazılmış iki şiir, 93 beyitli Fihrist-i Şāhân (Tevârih-i Âli Osmân) ve Azmizadeye ait nasihat-nâme özelliği taşıyan 48 beyitli Pend-nâme-i Azmî-zâde’dir. Fihrist-i Şāhân’la ilgili teferruatlı bilgi, 2.7.4.1. bölümde **Tevârih-i Âli Osmân** başlığı altında verilmiştir. “**Pend-nâme-i ‘Azmî-zâde’** ile ilgili teferruatlı bilgi, 2.7.4.2. bölümde **Pend-nâme-i ‘Azmî-zâde** başlığı altında verilmiştir.

Bunlar dışında mecmû’ada 4 müseddes yer almaktadır. Bu müseddeslerin birinin iki, diğerrinin üç bendi mecmû’aya alınmıştır ve kime ait olduğu belli değildir. Cinânî, Hâlisî ve Erzurumlu Emrah’a ait birer müseddes mevcuttur. Mecmû’ada ayrıca biri mahlassız diğeri Fuzûlî mahlaslı iki muhammes mevcuttur. Fuzûlî mahlaslı muhammesi Fuzûlî dīvânında bulamadık. Bu şiir aynı mahlası kullanan başka bir şaire ait olabileceği gibi Fuzûlî’nin dīvânına alınmamış bir şiiri de olabilir.

[21b], [22b] ve [22b] varaklarında

“Gördüm ey dil minnet ister virmege dünyā murād

Āña minnet itmedin ḡurtuldum öldüm nā-murād”

nakaratlı ve başında Âlî ismi bulunan bir müsemmen yer almaktadır. Ayrıca iki bendi ve her bendde 8 beyit bulunan ve şairini tespit edemediğimiz bir terki-i bend yer almıştır. Bunlar dışında 3 murabbâ, 3 ilahî ve 3 şarkı mecmû'ada yer bulmuştur.

Mecmû'ada ayrıca Âşık Ömer ve Gevherî'ye ait halk şiirinin aruzla yazılan nazım biçimi olan Dîvânî' ye de yer verilmiştir.

2.5. Kafiye ve Redif

Manzûmelerde kullanılan kafiye ve redifler dîvân edebiyatının genel hususiyetlerine uygundur. Yani şiir sonlarındaki uyum önemsenmiş ve ekseriyetle tam ve zengin kafiyeler kullanılmıştır. Manzûmelerin çoğunluğu gazel veya aynı düzenle kafiyelene şiirler olduğu için kafiye düzeninin önemli bölümü aa xa xa... biçimindedir. Manzûmelerin büyük çoğunluğunda hem kafiye hem redif kullanılmıştır. Sadece kafiye kullanılmış redifsiz manzûme oldukça azdır.

2.5.1. Kafiye

Mecmû'ada manzûmelerin büyük kısmında tam kafiye ve zengin kafiyenin kullanıldığını görmekteyiz. Bu, dîvân edebiyatının kafiye anlayışı ile de örtüşmektedir. 30 manzûmede “â”, 8 manzûmede “âb”, 43 manzûmede “ân”, 20 manzûmede “âr”, 10 manzûmede “et”, 7 manzûmede “ü” sesleri kafiye olarak kullanılmıştır. Bunundışında; “âd, âh, âk, âl, âle” sesleri de sık kullanılan kafiyeler olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.5.2. Redif

Redifi sözcük olan çok sayıda manzûme mevcuttur. Mecmû'ada “sanur gören” redifli ve birbirine nazîre olarak yazılmış 7 gazel yer almaktadır. Bunun dışında “böyledir, eyler, eylesem, gitmez, ol, olsun, göster, peydâ, sanma, senin unutma, bakar, çördürme, kaldı, arasında, bana, kaldı, beñzer beñzemez, böyledir, çeker, çıkmaz, bilmez misiñ, bilsem, da bulunmaz, da yatur, dan sorasun, degil, den geçer gider görürüz, neylesin, perçemiñ, saña, sensiz, didükleri, külâh-ı Mevlevî, şimdi, döndüm sensiz, dün gice, düşmüşdür, düşürdüm, egler beni, aceb, eyle, eyler, gerek, gibi, goncada, gönül, gözet, hoş amedî hoş, doldur, gördüñ mü, görmek isteriz, men, var, aındım ağladım, içün, meded, ol, olaydı, rāhat ol, yetiş, yok, şakın, benüm, içündür, seniñ, düşdüm, var, hikmet, gayrı, görmüş geçirmişiz, idemezsin, iden sensin, şakın seni, ideyin, sensin, var ise, yok, kimlerledir, yeridir, yokdur, ismin, ister, ister gönül, itdiñ,

itdin bu Őeb, itme efendim, itmez m'idim, itmez misin, itmezsen, kalmaz, bilmiŐ ol, hep hařırımıdadır, lařif, meded, geldiň, bā' iŐ, neyer, neyersin, ola bir gŭn, ola , pervāne, oldu, olmaz, olmaz mı, olsa, olsa yeĝ, olsun, olsun da gŭr, olur, olur bir gŭn, olur mu, Őansunlar, senden, neyleyim, soňra, sŭylenmedi, va'llāh bi'llāh, var, deĝiŐmem, el mi deger, yegdŭr, yeňilendi, yeter, bilmezler, muħabbet, yoĝ mu, yŭzŭnde bir” kelimeleri redif olarak kullanılmıŐtır. Bundan hareketle mŭstensihin sŭzcŭk redifi olan Őiirleri daha çok tercih ettiĝini sŭylememiz mŭmkŭndŭr.

Mecmŭ'ada 17 gazelle en çok Őiiri yer alan Fuzŭlŭ'nin “dır saňa, muyum, ŐaŐın, olsa yeĝ, iň seniň, ınca var, iň iŐindir, eylesem, itmez m'idim” redifli gazelleri yer almıŐtır. Bāki'nin “meded, eyler” , Nedim'in “itmez misin, muħabbet” redifli Őiirleri mecmŭ'ada yer almıŐtır.

2.6. Şair Kadrosu

Mecmŭ'a geniş bir Şair kadrosuna sahiptir. Mecmŭ'ada kiminin sadece bir beyit kiminin birkaç gazeli olan toplamda 95 Şairin ismi yer almaktadır. Zahriyye kısmında 8 satırda 55 Şairin ismi yazılmıştır. Bu bŭlŭmde Fuzŭlŭ iki kere yazılmıştır. Şair isimlerinin yanında “1, 2, 3, 4” rakamları yer almaktadır. Bu rakamlar tahminen bu Şairin belirlenen sayıda manzŭmesinin alınmayı tasarladĝını ifade etmektedir. Zahriyye kısmında ismi bulunan bazı Şairlerin mecmŭ'ada mahlaslı Şiiri yer almamaktadır. 40 Şairin de zahriyye kısmında ismi bulunmamasına raĝmen mecmŭ'ada Şiiri mevcuttur.

	MECMŪ'ADA ŞİİRİ BULUNAN ŞAİRLER	ZAHRİYYE KISMINDA İSMİ VERİLEN ŞAİRLER	MECMŪ'ADA ŞİİRİ BULUNAN ANCAK ZAHRİYYEDE İSMİ GEÇMEYEN ŞAİRLER	ZAHRİYYEDE İSMİ VERİLEN ANCAK MECMŪ'ADA İSMİ GEÇMEYEN ŞAİRLER	MECMŪ'A YA DA ZAHRİYYEDE İSMİ VEYA ŞİİRİ BULUNAN ŞAİRLER
1	Âhî	Âhî	Ahmed Paşa	Firâkî	Ahî
2	Ahmed Paşa	Âlî	Arif	Iztrabî	Ahmed Paşa
3	Alî (Gelibolulu)	Ârızî	Âşık Ömer	Senâyî	Âlî
4	Ârif	Âsım	Âzim	Tarîk	Ârızî
5	Ârızî	Bâkî	Azmî-zâde		Ârif
6	Âsım	Belûğî	Celâleddin Efendî		Âsım
7	Âşık Ömer	Cevrî	Cinânî		Âşık Ömer
8	Âzim	Fâ'izî	Dehhânî		Âzim
9	Azmî-zâde	Fasîhî	Dervîş Arzî		Azmî-zâde
10	Bâkî	Fevrî	Ebul-Fazl Efendî		Bâkî
11	Belûğî	Figânî	Erzurumlu Emrâh		Belûğî
12	Celâleddin Efendî	Firâkî	Ettantarânî		Celâleddin Efendî
13	Cevrî	Fuzûlî	Fâyik		Cevrî
14	Cinânî	Hâlsî	Feyzî		Cinânî
15	Dehhânî	Hayâlî	Gevherî		Dehhânî
16	Dervîş Arzî	Hayâtî	Hâfîz		Dervîş Arzî
17	Ebul-Fazl Efendî	Iztrâbî	Hâletî		Ebul-Fazl Efendî
18	Erzurumlu Emrâh	İsmetî	Hâtîf		Erzurumlu Emrâh
19	Ettantarânî	Kabûlî	Himmat-zâde		Ettantarânî
20	Fâ'izî	Kebüterî	Kemâlî		Fâ'izî
21	Fâsîh	Kemâl Pâşâ-zâde	Fâsîh		Fâsîh
22	Fasîhî	Kandî	Mezâkî		Fasîhî
23	Fâyik	Meşâmî	Nakşî		Fâyik
24	Fevrî	Mir'âtî	NasuhPaşazâde		Fevrî
25	Feyzî	Nâbî	Necâtî		Feyzî
26	Figânî	Nâ'îlî	Nefî		Figânî
27	Figânî-zâde	Necîb	Nesîmî		Figânî-zâde
28	Fuzûlî	Nedîm	Nevâ		Firâkî

29	Gevherî	Nev'î	Râmî		Fuzûlî
30	Hâfız	Örfî	Râzî		Gevherî
31	Hâletî	Remzî	Riyâzî		Hâfız
32	Hâlisî	Reşîd	Ruhî		Hâletî
33	Hâtîf	Revânî	Sânî		Hâlisî
34	Hayâlî	RüşdîBosnevî	Sırrı		Hâtîf
35	Hayâtî	Sâbit	Solak-zâde		Hayâlî
36	Himmat-zâde	Sabrî	Şulhî		Hayâtî
37	İsmetî	Safvetî	Şefîk		Himmat-zâde
38	Kabûlî	Senâyî	Şemî		Iztrâbî
39	Kebûterî	Sivâsî	Tâcî		İsmetî
40	Kemâl Paşazâde	SultânAhmed	Ulvî		Kabûlî
41	Kemâlî	Şinâsî	Zarîf Çelebî		Kandî
42	Kândî	Tîğî			Kebuterî
43	Meşâmî	Tâlib			Kemâl Paşa-zâde
44	Mezâkî	Tarîk			Kemâlî
45	Mir'âtî	Tıflî			Meşâmî
46	Nâbî	Ubeydî			Mezâkî
47	Nâ' ilî	Usûlî			Mir'âtî
48	Nakşî	Vâsîf			Nâbî
49	Necîb	Veysî Efendî			Nâ' ilî
50	Necâtî	Yümnî			Nakşî
51	Nasûh Paşa-zâde	Zamîrî			Nasuh Paşa-zâde
52	Nedîm				Necâtî
53	Nefî				Necîb
54	Nesîmî				Nedîm
55	Nevâ				Nefî
56	Nev'î				Nesîmî
57	Râmî				Nevâ
58	Râmî Pâşâ				Nev'î
59	Râmî Şâh				Râmî
60	Râzî				Râmî Pâşâ
61	Remzî				Râmî Şâh
62	Reşîd				Râzî
63	Revânî				Remzî
64	Riyâzî				Reşîd
65	Rûhî				Revânî
66	Rüşdî Bosnevî				Riyâzî
67	Sâbit				Ruhî

68	Sabrî				Rüşdî Bosnevî
69	Safvet				Sâbit
70	Safvetî				Sabrî
71	Sânî				Safvet
72	Sırrı				Safvetî
73	Sivâsî				Sânî
74	SolakzâdeMehmed				SolakzâdeMehmed
75	Şulhî				Sırrı
76	Sultân Ahmed				Sivâsî
77	Şefik				Senâyî
78	Şemî				Sulhî
79	Şinâsî				Sultan Ahmed
80	Tâcî				Şefik
81	Tıflî				Şemî
82	Tîğî				Şinâsî
83	Tâlib				Tâcî
84	Ubeydî				Tıflî
85	Ulvî				Tîğî
86	Usûlî				Tâlib
87	Ürfî				Tarîk
88	Vâsîf				Ubeydî
89	Veysî				Ulvî
90	Yümnî				Usûlî
91	Zamîrî				Ürfî
92	Zarîf Çelebî				Vâsîf
93					Veysî
94					Yümnî
95					Zamîrî
					Zarîf Çelebî
	92	51	41	4	96

Tablo 4: Mecmû'anın şair kadrosu

2.6.1. Yaşadığı Yüzyıla Göre Şairler

Mecmû'ada yer alan en eski şiir 11. yüzyılda et-Tantarânî tarafından Arapça kaleme alınan ve kendi adıyla da anılan meşhur kasidedir. En yakın tarihli şiir de 19. Yüzyılda yaşamış olan Erzurumlu Emrah'a ait müseddestir. 15. Yüzyıldan da birkaç şair mevcuttur. Ancak ağırlıklı olarak 16, 17 ve 18. yüzyıldan şairlere ait manzûmelerin yer aldığını görmekteyiz.

	ŞAİR	YAŞADIĞI YÜZYIL		ŞAİR	YAŞADIĞI YÜZYIL
1	et-Tantarânî	11. Yüzyıl	47	Feyzî	17. Yüzyıl
2	Dehhânî	13. Yüzyıl	48	Gevherî	17. Yüzyıl
3	Ahmed Paşa	15. Yüzyıl	49	Hâfız	17. Yüzyıl
4	Nesîmî	15. Yüzyıl	50	Hâletî	17. Yüzyıl
5	Necâtî	15. Yüzyıl	51	Himmetzâde	17. Yüzyıl
6	Kabûlî	15. Yüzyıl	52	Nâbî	17. Yüzyıl
7	Âhî	16. Yüzyıl	53	Nefî	17. Yüzyıl
8	Bâkî	16. Yüzyıl	54	Râmî Şâh	17. Yüzyıl
9	Belîğî	16. Yüzyıl	55	Rüşdî Bosnevî	17. Yüzyıl
10	Cinânî	16. Yüzyıl	56	Sabrî	17. Yüzyıl
11	Fevrî	16. Yüzyıl		Solak-zâde	
12	Figânî	16. Yüzyıl	57	Mehmed Hemdemî	17. Yüzyıl
13	Figânî-zâde	16. Yüzyıl	58	Şulhî	17. Yüzyıl
14	Fuzûlî	16. Yüzyıl	59	Şefîk	17. Yüzyıl
15	Hâlisî	16. Yüzyıl	60	Şinâsî	17. Yüzyıl
16	Hayâlî	16. Yüzyıl	61	Tâcî	17. Yüzyıl
17	Kandî	16. Yüzyıl	62	Tîğî	17. Yüzyıl
18	Kemâl Paşazâde	16. Yüzyıl	63	Tâlib	17. Yüzyıl
19	Nasûh Paşazâde		64	Veysî	17. Yüzyıl
20	Nişânî	16. Yüzyıl	65	Fâ'izî	17. Yüzyıl
21	Revânî	16. Yüzyıl	66	Râmî	17. Yüzyıl
22	Rûhî	16. Yüzyıl	67	Râmî Pâşâ	17. Yüzyıl
23	Safvet	16. Yüzyıl	68	Tıflî	17. Yüzyıl
24	Safvetî	16. Yüzyıl	69	Zamîrî	17. Yüzyıl
25	Sânî	16. Yüzyıl	70	Mezâkî	17. Yüzyıl
	Şemî	16. Yüzyıl	71	Nâilî	17. Yüzyıl

26	Ubeydî	16. Yüzyıl	72	Yümnî	17. Yüzyıl
27	Ulvî	16. Yüzyıl	73	Ârızî	17. Yüzyıl
28	Usulî	16. Yüzyıl	74	Hayâtî	18. Yüzyıl
29	Nev'î	16. Yüzyıl	75	Kebûterî	18. Yüzyıl
30	Âlî (Gelibolulu)	16. Yüzyıl	76	Râzî	18. Yüzyıl
31	Meşâmî	16. Yüzyıl	77	Riyâzî	18. Yüzyıl
32	Nakşî	16. Yüzyıl	78	Sâbit	18. Yüzyıl
33	Ebul-Fazl Efendi	16. Yüzyıl	79	Nedîm	18. Yüzyıl
34	Sivâsî	16. Yüzyıl	80	Âsım	18. Yüzyıl
35	Celâleddin Efendi	16. Yüzyıl	81	Fasîhî	18. Yüzyıl
36	Kemâlî	16. Yüzyıl	82	Hâtîf	18. Yüzyıl
37	Reşîd	17. Yüzyıl	83	Necîb	18. Yüzyıl
38	İsmetî	17. Yüzyıl	84	Remzî	18. Yüzyıl
39	Ârif	17. Yüzyıl	85	Sırrı	18. Yüzyıl
40	Âşık Ömer	17. Yüzyıl	86	Sultân Ahmed	18. Yüzyıl
41	Âzîm	17. Yüzyıl	87	Ürfî	18. Yüzyıl
42	Azmî-zâde	17. Yüzyıl	88	Vâsîf	18. Yüzyıl
43	Cevrî	17. Yüzyıl	89	Zarîf Çelebî	18. Yüzyıl
44	Dervîş Arzî	17. Yüzyıl	90	Nevâ	19. Yüzyıl
45	Fâsîh	17. Yüzyıl	91	Mir'âtî	19. Yüzyıl
46	Fâyîk	17. Yüzyıl	92	Erzurumlu Emrâh	19. Yüzyıl

Tablo 5: Yaşadığı yüzyıla göre şairler

2. 6. 2. Mecmû'adaki Şairlerin Yüzyıllara Göre Yüzdesi

11. yüzyıldan bir şair yer almakta ve bütün şairler içerisinde yüzde 1.09'luk orana sahiptir. 15. yüzyıldan %4.39, 19. yüzyıldan % 3.29, 16. yüzyıl %31.86, 17. yüzyıl %39.56, 18. yüzyıl %18.68 oranında şairle mecmû'ada yer almıştır. Dolayısıyla şair oranı bakımından öncelikle 17. yüzyıl ve 16. yüzyılın tercih edildiğini görmekteyiz.

	ŞAİRLER	SAYISI	YÜZDESİ
11. Yüzyıl	Ettantarâni	1	1.08
13. Yüzyıl	Dehhâni	1	1.08
15. Yüzyıl	Ahmed Paşa, Nesimi, Necâti, Kabûli	4	4.34
16. Yüzyıl	Âhi, Bâki, Beluği, Cinâni, Fevri, Figâni, Figâni-zâde, Fuzûlî, Hâlisi, Hayâli, Kemâl Paşazâde, Kındi, Nâsuh Paşazâde Nişâni, Revâni, Ruhi, Şafvet, Safveti, Şânî, Şemi, Ulvi, Usuli, Nev'i, Âli (Gelibolulu) Meşâmi, Nakşi, Ebul-Fazl Efendi, Sivâsi, Celâleddin Efendi, Kemâli	29	31.52
17. Yüzyıl	Reşîd, İsmeti, Ârif, Âşık Ömer, Azim, Azmizâde, Cevri, Derviş Arzi, Fâsîh, Fâyik, Feyzi, Gevheri, Hâfız, Hâleti, Himmetzâde, Nâbi, Nef'i, Râmî Şâh, Rüşdi Bosnevi, Sabri, Solak-zâde Mehmed Hemdemi, Şulhî, Şefik, Şinâsi, Tâci, Tiği, Tâlib, Veysi, Fâ'izi, Râmi, Râmî Pâşâ, Tıfli, Zâmiri, Mezâki, Nâ'ili, Yümni, Ârızî	37	40.21
18. Yüzyıl	Hayâti, Kebuteri, Râzi, Riyâzi, Sâbit, Abdi, Nedîm, Âsım, Fasihi, Hâtıf, Necib, Remzi, Sırrı, Sultân Ahmed, Ürfî, Vâsıf, Zârîf Çelebî	17	18.47
19. Yüzyıl	Nevâ, Mir'âti, Erzurumlu Emrâh	3	3.26

Tablo 6: Mecmû'adaki şairlerin yüzyıllara göre yüzdesi

2.6.3. Mecmû'adaki Şairlerin Biyografileri

İncelediğimiz mecmû'a geniş bir zaman dilimine ait çok sayıda şairi ihtiva etmektedir. Bu sebeple şairler tanıtılırken biyografileri kısa tutulmuş, üç ve daha fazla manzûmesi bulunan şairlerde biraz fazla bilgi verilmiştir. Zahriyye kısmında ismi bulunduğu halde mecmû'ada mahlaslı veya başlıklı şiiri bulunmayan şairler ile bir gazel veya toplamda beş beyitten az şiiri bulunan şairler belirtilmiş ancak yaşamları ile ilgili bilgi verilmemiştir.

Âhî, Benli Hasan, Dilsiz Dânişmend (d.??-öl.923/1517-18)

Asıl adı Hasan'dır. Niğboluludur. Kadılık ve müderrislik görevlerinde bulundu. 923/1517-18 tarihinde, Manastır veya Karaferye'de öldü. Âhî'nin eserleri şunlardır: Dîvân, Husrev ü Şîrîn, Hüsn ü Dil. Âhî'nin edebî kişiliğine dair tezkire yazarlarının hemen tamamı onun özellikle gazelde özel bir tarz sahibi olduğu görüşündedirler. (Köksal, 2017)

Âhî'nin mecmû'ada bir kıt'a ve beş beyitli bir gazeli mevcuttur.

Mustafa Efendi, Gelibolulu Mustafa Âlî (öl. 1008/1600)

Tarihçi, şair, çok yönlü ve zengin sayıda eser vermiş Osmanlı müellifi olan Mustafa Âlî, 2 Muharrem 948 (24/25 Nisan 1541) gecesini Gelibolu'da doğdu. Mevki hırsından dolayı ne şehzade, ne de İstanbul'a giderek başvurduğu Kanûnî Süleyman onun müderrislik veya kadılık isteğini kabul ettiler. Muhtemelen 1600 yılında Cidde sancak beyi iken öldü. Resmî hizmetlerinde pek fazla dikkati çekmeyen Âlî, yoğun edebî faaliyeti ve bilhassa tarihçiliği ile büyük bir şöhret kazanmıştır. Çoğu bir mevki elde etmek için yazılmış irili ufaklı mensur ve manzum altmışa yakın eserin sahibi olduğu anlaşılmaktadır. Âlî'nin en önemli ve hacimli eseri Künhü'l-ahbar'dır. (Kütükoğlu, 1989)

Gelibolulu Mustafa Âlî'nin mecmû'ada varak [21b]'de 082. numaralı bir müsemmen ve varak [43a]'da 145. numaralı bir gazeli mevcuttur.

Ârif (d.??-öl.??)

Ârif hakkındaki tek kaynak, Seyrek-zâde Mehmet Âsım'ın Zeyl-i Zübdetül-Eş'âr adlı tezkiresidir. Âsım'a göre Ârif, dîvân sahibi şairlerdendir. Şiirlerinden bugüne ulaşan sadece bir beyti ulaşmıştır. (Aksoyak, 2017)

Bu manzume mecmû'anın müstensihî tarafından da yazılmış olabilir. Ârif'nin mecmû'ada varak [94a]'de 478. numaralı yedi beyitli bir gazeli mevcuttur.

Arzî, Mehmed Efendi (d.??-öl.1074/1664)

Asıl adı Muhammed olan Arzî Mehmed Efendi, Antep'te doğmuştur. Küçük yaşlardan itibaren babasının de etkisiyle tasavvufa ve bilime yönelen Arzî, gençlik yıllarında İstanbul'a gitmiş, Galata mevlevihânesi şeyhi olmuştur. 12 yıl bu hizmeti yürüten Arzî Mehmed Dede, Zilkade 1075 / Haziran 1664'te vefat etmiş ve Galata Mevlevihânesi'ne defnedilmiştir. Kaynaklarda kendisinden övgüyle söz edilen Arzî Mehmed Dede, lirik gazel ve rubailer kaleme almıştır. Üç dilde de şiir yazabilen şairin bazı şiirleri de bestelenmiştir. (Tuğluk, 2017)

Varak [3b]'de 016. numaralı Derviş Arzî mahlaslı sekiz beyitli bir gazel vardır.

Asım Efendi, Çelebi-zâde (öl. 1173/1760)

Osmanlı şeyhülislâmı, vak'anüvis ve şair. İstanbul'da doğdu ve iyi bir tahsil gördü. İstanbul'da çeşitli medreselerde müderrislik, bazı yerlerde kadılık yaptı. İsmail Âsım Efendi, 1759 yılında Koca Râgıb Paşa'nın tavsiyesi üzerine şeyhülislâmlığa getirildi. Bu görevde iken 16 Şubat 1760 gecesi vefat etti. Şiirlerinin çoğu, histen çok fikrin hâkim olduğu Nâbî tarzındadır. Ancak o Nedîm tarzında değerli bazı gazeller de söylemiştir. (Özcan, 1991)

Varak [9b]'de 036. ve 039. numaralı beş ve dört beyitli iki gazel ve varak [93a]'da 473 numaralı 11 beyitli gazeller Asım mahlaslıdır.

Âşık Ömer (d.1030?/1621?-öl.1119/1707)

Hayatı hakkında kaynaklarda kesin bilgiler bulunmayan Âşık Ömer'in XVII. asrın ilk yarısının sonlarında doğduğunun söylenebileceğini ifade edilmiştir. Âşık Ömer, hem hece hem de aruz ölçüsüyle şiir söylemiş, döneminin en verimli ve usta şairidir. 1500 civarında şiiri olduğu sanılan Âşık Ömer'in şiirlerinde konu olarak aşk, tabiat, gurbet, ölüm gibi genel temalarla birlikte din, tasavvuf ve tarihsel olaylar da geniş biçimde yer almaktadır. Âşık Ömer'in şiirlerinde musiki kültürü önemli bir yer tutar. (Duymaz, 2017)

Varak [28a]'da 098. ve 099. numaralı biri beş bentli diğeri dört bentli ve varak [68b]'de 0416. numaralı ve dört bentli üç tane divânî, Âşık Ömer'e aittir.

Bâkî (öl. 1008/1600)

Şöhret ve tesiri asırlarca devam eden, klasik Osmanlı şiirine söyleyiş gücü kazandıran ve "Sultânü's-şuarâ" diye anılmış büyük dîvân şairi.

Asıl adı Mahmud Abdülbâkî'dir. 933'te (1526-27) İstanbul'da doğdu. Babası Fâtih Camii müezzinlerinden Mehmed Efendi'dir. Yaratılışındaki okuma ve öğrenme arzusu onu medreseye yöneltti. Eşiğine kadar geldiği halde bir türlü erişemediği şeyhülislâmlık bir tarafa bırakılırsa, daha gençlik çağından itibaren gittikçe artan bir takdir görerek yüksek mevkilere ve devamlı bir şöhrete ulaşmıştır. Kanuni'nin saltanatı sırasında çağının en büyük şairi sayılarak kendisine lâyük görülen "Sultânü'sşuarâ" unvanını asırlar boyunca korumuştur. Şiirde söyleyiş tarzında yenilik yapmış, imâle ve zihaf denilen dil kusurlarını asgariye indirmiştir. Onun manzûmelerinde devrinin zengin hayatı ve haşmeti kolaylıkla hissedilir. Dîvân şiirine İstanbul Türkçesi'ni yerleştirmek gibi bir rolü olan Bâkî zaman zaman halk söyleyişinden gelen ifade malzemesine de açılır. Temiz ve âhenkli bir üslûba sahip olan Bâkî dîvân şiirine bir söyleyiş kudreti ve rahatlığı kazandırmıştır. 23 Ramazan 1008 (7 Nisan 1600) Cuma günü vefat etti. (Çavuşoğlu, 1991)

Mecmû'ada en çok manzûmesi bulunan şairlerden biri olan, şöhret ve tesiri asırlarca devam eden, klasik Osmanlı şiirine söyleyiş gücü kazandıran ve "Sultânü's-şuarâ" diye anılmış olan Bakî'ye ait toplam 10 manzûme yer almaktadır. 60, 61, 117, 130, 138, 139, 373, 378, 382, 391 numaralı manzumeler Bâkî'ye aittir. Bu manzumelerin iki tanesi altı beyitli, dört tanesi beş beyitli toplam altı tanesi gazeldir.

Belîğî (öl. 970/1562)

Mecmû'ada varak [44a]'da Belûğî mahlaslı beş beyitli bir gazel bulunmaktadır. Ancak edebiyatımızda Belîğî mahlaslı şair bulunmakla birlikte Belûğî mahlaslı şaire rastlamadık. Belîğî, İstanbul'da doğdu. Şairin asıl ismi ve doğum tarihi hakkında kaynaklarda herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Sicill-i Osmânî'de Kanunî Sultan Süleyman devri şairlerinden olup 970/1562 yılına doğru vefat ettiği bildirilir. (Pektaş, 2017)

Cevrî İbrâhim Çelebi (öl. 1065/1654)

Dîvân şairi ve hattat olan şairin asıl adı İbrahim'dir. 1004-1009 (1595-1600) yılları arasında doğduğunu söylemek mümkündür. Gençliğinde iyi bir tahsil gören Cevrî, Galata Mevlevîhânesi şeyhi İsmâil Ankaravî'nin sohbetlerine katıldı, ayrıca

Beşiktaş ve Yenikapı mevlevîhânelerine devam etti. Cevrî bir süre Dîvân-ı Hümâyun kâtipliği yaptı, daha sonra istifa ederek devlet ricâli için istinsah ettiği eserlerin geliriyle geçimini sağladı. (Ayan, 1993)

Mecmû'ada biri gazel sekiz tanesi tarih olmak üzere Cevrî'ye ait dokuz manzûme vardır. 165, 168, 169, 170, 171, 173, 176, 177, 178 numaralı manzumeler Cevrî'ye aittir.

Cinânî (öl. 1004/1595)

Bursa'da doğdu. Asıl adı Mustafa, babasının adı Mehmed'dir. Küçük yaşlarda tahsile başlayan Cinani medrese tahsilini tamamladıktan sonra müderrislik yaptı. 1595 yılında vefat etti. Kaynaklara göre Cinani Türkçe, Arapça, Farsça şiirler yazmış ve hat sanatıyla da meşgul olmuştur. Hoşsohbet ve nüktedan bir kişi olup hikâye ve kıssa anlatmakla da şöhret bulmuştur. Eserlerinde mevcut bilgilerden anlaşıldığına göre çok şişman ve sağ gözünden rahatsız olan Cinani'nin bu fiziki kusurlarıyla ilgili birçok latifesi vardır. (Okuyucu, 1993)

Varak [12b]'de 056. numaralı, beş bentli müseddes Cinânî'ye aittir.

Erzurumlu Emrah (öl. 1860 [?])

Erzurum'da doğdu. Doğum tarihi ve ailesi hakkında bilgi yoktur. Eflâtun Cem Güney 1191-1199 (1777-1784) yılları arasında doğmuş olabileceğini ileri sürmüştür. İlk gençlik yıllarında köyünden ayrılarak Erzurum'a giden şair medrese tahsiline devam edip orada dîvân şiiri zevkini tattı ve nazım tekniğini öğrendi. Emrah'ın ölüm yılı da doğum tarihi gibi tartışmalıdır. Emrah'ın asıl şahsiyetini ve edebî kişiliğini gösteren parçalar hece vezniyle yazdığı şiirlerdir. Şiirlerinde aşk, ayrılık, gurbet ve yaşadığı devirden şikâyet gibi temalar yanında tasavvufî unsurlar da önemli bir yer tutar. (Albayrak, 1996)

Varak [29b]'de 102. numaralı, beş bentli müseddes Erzurumlu Emrah'a aittir.

Fâ'izî (öl. 1031/ 1622)

XVII. yüzyılın tanınmış, asil bir ailesine mensup olan Kaf-zâde Fâizî'nin asıl adı Abülhaydır. Fâizî küçük yaşta babasından ilim tahsiline başlamış sonra çağının önemli bilginlerinden devrindeki usûle uygun olarak ders almış, aklî ve naklî ilimlerde yetişmiştir. Fâizî'nin ölüm tahininin 1031/ 1622 olduğunda biyografik kaynaklar

müttefikdir. Kaf-zâde genç yaşında ölmesine rağmen bu kısa ömrüne birçok eserler sığdırmıştır. (Okatan, 2017)

Mecmû'ada 045. numaralı, Fâ'izî mahlaslı beş beyitli bir gazel yer almaktadır.

Fâsîh Ahmed Dede (öl. 1111/1699)

Divan şairi ve hattat olan Fâsîh Ahmed Dede'nin mahlası Fâsîh'tir. Fâsîh Dede XVII. yüzyılın ikinci çeyreğinin başlarında İstanbul'da doğdu. Arapça ve Farsçaya vukufundan, şiir ve inşadaki ustalığıyla hat, resim ve minyatür sahalarındaki maharetinden iyi bir tahsil gördüğü anlaşılmaktadır. Dili mahlasının ifade ettiği şekilde fevkalade güzel kullanan, vezne hâkim olan Fâsîh Dede pürüzsüz söyleyişi, orijinal mazmun ve benzetme unsurları ile kendine has bir üslup ortaya koymuştur. Özellikle çoğu rindane ve âşıkane olan gazellerinde büyük bir başarı göstermiş, şiirlerinde hat, resim ve musiki unsurlarına yer vermiş, deyim ve atasözlerini ustalıkla kullanmıştır. Başta Necatî ve Fuzûlî olmak üzere otuz beş şairin 100'den fazla gazelini büyük bir başarıyla tanzir eden Fâsîh Dede'nin bazı gazelleri bestelenmiştir. Fâsîh Dede, Şinasi ve Fasîhî gibi divan sahibi iki şair yetiştirmiş, Nedîm, Esrar Dede ve Şeyh Galib başta olmak üzere pek çok şairi de etkilemiştir. (Çıpan, 1995)

Mecmû'ada varak [3b]' de yer alan 015. numaralı, varak [4a]' de yer alan 017. numaralı gazeller ve [53b]'de yer alan 198. numaralı iki beyitli manzume, Fâsîh Ahmed Dede'ye aittir.

Fasîhî, Hasan Fasîhî Efendi (d.??-öl.1156/1743)

Asıl adı Hasan olan şair Kastamonu'nun Tosya ilçesinde doğdu. Doğum tarihi bilinmemektedir. Hasan Fasîhî Efendi olarak tanındı. Medrese öğrenimi gördü. Şeyhülislam Abdullah Efendi tarafından yapılan imtihan neticesinde haric medresesi müderrisliğine getirildi. Daha sonra çeşitli medreselere, müderris olarak atandı. 1156 yılı başlarında (1743) İstanbul'da vefat etti. Düzgün söz söyleyen bir kimseydi. Şairin Dîvân'ı vardır. (Kesik, 2017)

Mecmû'ada varak [43b]' de yer alan 143. numaralı gazel Hasan Fasîhî Efendi'ye aittir.

Fevrî (öl. 978/1571)

Âlim ve şair olan Fevrî, Arnavutluk şehri olan Dıraç'ta doğdu. Küçük yaşta devşirme usulüyle İstanbul'a getirildi. Fevri dönemin tanınmış âlimlerinden ilim tahsil etti. Zilkade 978'de (Nisan 1571) Şam'da vefat etti. Şair, nasir ve aynı zamanda hattat olan Fevri yaşadığı dönemde daha çok bir âlim olarak şöhret bulmuştur. Türkçe, Arapça ve Farsça şiirleri bulunan Fevri'nin, süratli ve çok kolay bir şekilde şiir söyleyebildiği tezkirelerden anlaşılmaktadır. Nesirde devrin klasik üslubuna uygun olarak sanatlı ve secili bir tarzı vardır. (Kalpaklı, 1995)

Mecmû'ada varak [39b]' de yer alan 131. numaralı gazel Fevrî'ye aittir.

Feyzî (d.??-öl.1107/1695-6)

17. yüzyıl şairlerinden olan Feyzî'nin asıl adı Hasan'dır. Doğum tarihi bilinmemektedir. Karahisar'ın Bazarsuyu kazasının Gebegiriş köyündendir. Babasının okuma yazma bilen bir kimse olması dolayısıyla Feyzî de belli bir eğitim almıştır. Kendi şehrinde Hasan Şeyh Câmii'nde hatiplik yapmıştır. Hakkında ayrıntılı bilgi bulunmayan şair, Sultan Mustafa'nın saltanatının başlarında 1107/1695-6'da ölmüştür. (Koncu, 2017)

Mecmû'ada varak [18a]' da yer alan 071. numaralı gazel Feyzî'ye aittir.

Figânî (d.??-öl.938/1531-32)

Asıl adı Ramazan olan şair Trabzonludur. Hangi tarihte doğduğu kesin değilse de 29 yaşında öldüğü bilindiğine göre 16. yüzyıl başlarında doğduğu söylenebilir. İstanbul'a ne zaman geldiği bilinmemektedir. Uzun sürmeyen bir medrese tahsili yaptı. Kısa ömrüne sekiz kaside, 107 gazel ve iki tahmisten oluşan küçük bir Türkçe Dîvân sığdırmıştır. (Köksal, 2017)

Mecmû'ada varak [45a]'da 153. numaralı Figânî-zade ve [45b]'de 154. numaralı Figânî başlığıyla verilmiş beşer beyitlik birer gazel ve varak [47b]'de 163. numaralı Figânî başlığıyla verilmiş beşer beyitlik bir gazel olmak üzere toplam üç gazeli vardır.

Fuzûlî (öl. 963/1556)

Hayatıyla ilgili bilgiler çok azdır. Asıl adının Mehmed, babasının adının Süleyman olduğu bilinmekle beraber hangi tarihte ve nerede doğduğu hakkında kesin bilgi yoktur. Bazı şiiirlerinde gecen "Bağdadi" ifadesinden ve genellikle Fuzûlî-i Bağdadi diye anılmasından hareketle onun Bağdat'ta doğduğunu söylerler. İbrahim Dakuki, 888 (1483) yılında doğduğunu ileri sürmektedir. Fuzûlî 963'te (1556) Bağdat ve çevresini kasıp kavuran büyük veba salgını sırasında vefat etmiştir. En sağlam rivayetlere göre ölüm yeri Kerbela'dır. Fuzûlî'yi Türk edebiyatının en büyük simalarından biri yapan husus samimiyeti, coşkunluğu, sadeliği, duyarlılığı ve ifade kudretidir. Fuzûlî aşkı, ıstırabı, dünyevi zevk ve zenginliklerin boşluğunu ve hiç kimsenin pençesinden kurtulamayacağı ölüm düşüncesini olağanüstü bir lirizm ve sanat gücüyle ifade etmiştir. Dîvân edebiyatının diğer meşhur isimlerine kıyasla Fuzûlî'nin İslam dünyasının büyük bir kısmında kazandığı şöhreti, önce onun bu üç dilde ustalıklı şiir yazmış olması ile açıklanabilir. Türkçe, Farsça ve Arapça eser veren Fuzûlî'nin manzum ve mensur on beş kadar eseri vardır (Karahana, 1996)

Klasik Türk edebiyatının en büyük şairlerinden kabul edilen Fuzûlî, mecmû'ada en fazla manzûmesi bulunan şairdir. Mecmû'ada Fuzûlî'ye ait toplam 19 manzume yer almaktadır. 31, 34, 37, 53, 55, 58, 68, 69, 70, 78, 79, 80, 83, 101, 103, 158, 389, 421, 439 numaralı manzumeler Fuzûlî'ye aittir. Bu manzûmelerin biri iki beyitli ebyat, biri beş bentli bir muhammes, geri kalanlar gazeldir. Muhammes ve 037. Numaralı gazel Fuzûlî divânında yer almamaktadır.

Gevherî

Türk saz şiiri en büyük şairlerinden kabul edilen Gevherî'nin doğum yeri ve tarihi belli değildir; XVII. yüzyılın ilk yarısının sonlarına doğru dünyaya geldiği kanaati yaygındır. İyi bir medrese tahsili gördüğü ve hayatının daha çok İstanbul'da geçtiği söylenebilir. 1715 kısa bir süre sonra öldüğü tahmin edilmektedir. Gevherî vezin, kafiye ve şekil gibi dış unsurlardan ustaca faydalanmış, gördüğü eğitimin de etkisiyle şiirlerinde yazı diline oldukça yaklaşan, çağdaşı saz şairlerine göre ağır sayılabilecek bir Türkçe kullanmıştır. (Albayrak, 1996)

Mecmû'ada varak [51]'de yer alan 190. numaralı dört bentli divânî Gevherî'ye aittir.

Hâletî, Azmî-zâde Mustafa Hâletî (öl. 1040/1631)

Daha çok rubâileriyle tanınan Hâletî, 977'de (1570) İstanbul'da doğdu. Sultan III. Murad'ın hocası âlim ve şair Azmî Efendi'nin oğludur. Medrese öğrenimini tamamladıktan sonra İstanbul'un bazı medreselerinde çalıştı ve derece derece yükselerek müderris, kadı, kazasker oldu. 1629'da emekliye sevk edildi. 26 Şaban 1040'ta (30 Mart 1631) vefat etti. Azmî-zâde edebiyatımızda şiirlerinden çok rubâileriyle tanınmıştır. Azmî-zâde rubailerinin değerleri yanında sayıları bakımından da aşılammış bir şair olup rubâilerinin toplamı 900-1000 civarındadır. Azmî-zâde'nin pek çok şerh, hâşiye ve ta'likatı da vardır. (İpekten, 1991)

Mecmû'ada 212. Ve 213. Numaralı iki kıt'â Hâletî'ye aittir.

Hâlisî, Hocasade Çelebi (d./-öl.950/1543-44)

Kafzade Faizî'nin Zübdetü'l - Eşârî'nda Hâlisî Hocasade Çelebi olarak kayıtlıdır. 950 / 1543-44'te vefat etti. "Kodı bu günü Hâlisî uyudu" mısraı vefatına tarihtir. Fâizî şairin mürettep Dîvânı'nı gördüğünü söyler ve Dîvânı'ndan iki beyti örnek olarak verir. (Aksoyak, 2017)

Mecmû'ada [13a]'da ve 057. numaralı Hâlisî mahlaslı dört birimlik bir müseddes bulunmaktadır.

Hâtif, Hasan Hâtif Efendi (d.1077/1667-öl.1157/1745)

1077/1666-67 yılında Bursa'da doğdu. Müderrislik ve kadılık yaptı. Ömrünün sonunda ise Tokat'ta kadılık yapmıştır. 1157/1744-45 yılında bu şehirde vefat etmiştir. Hâtif, hayalleri zengin, buluşları orijinal, diğer taraftan yazdığı tarih manzûmeleriyle bir şiir işçisi olmasına rağmen bazen nazmında şekil ve vezin aksaklıkları da görülür. (Kesik, 2017)

Mecmû'ada Hâtif mahlasıyla kayıtlı biri üç diğeri beş beyitlik 180. ve 182. numaralı iki tarih bulunmaktadır.

Hayâlî Bey (öl. 964/1556-57)

Vardar Yenicesi'nde doğdu (1497-1499?) Asıl adı Mehmed'dir. Yetişme çağında esaslı bir öğrenim göremeyen şair, Edirne'de öldü. Canlı ve kuvvetli bir üslûpla yazılmış kasideleri de olan Hayâlî'nin asıl şahsiyetini yansıtan şiirleri gazelleridir. Devrinin bütün tezkire yazarları Hayâlî'nin büyük bir şair olduğu görüşünde birleşir. Hayâlî'nin tek eseri dîvânıdır. (Kurnaz, 1998)

Varak [42a]'da 140. v141. numaralı Hayâlî mahlaslı beşer beyitli iki gazel vardır.

İsmetî, Mehmed (öl. 1076/1665)

Dîvân şairi, müderris olan ve kazaskerlik yapan İsmetî'nin İstanbul'da 1020-1022 (1611-1613) yılları arasında doğduğu tahmin edilmektedir. İsmetî, döneminin önde gelen âlimlerinden iyi bir öğrenim gördükten sonra tefrîs hayatına başladı. Müderris ve kazasker oldu. Emekliye ayrıldıktan kısa bir süre sonra 12 Safer 1076'da (24 Ağustos 1665) Kanlıca'daki yalısında vefat etti. İsmetî pek az şiir söylemiş bir şairdir. Yüzyılın modası olan sebki Hindî'nin başlıca hususiyetlerini teşkil eden incelik, zarafet, anlam ve hayallerdeki derinlik onun şiirindeki özelliklerin başında gelir. Dili temiz ve sağlam, dönemine göre nisbeten sade ve açıktır. (İpekten, 1991)

Varak [34a] ve [34a]'da 106. 107. ve 109 numaralı İsmetî mahlaslı beşer beyitli üç gazel vardır. Ayrıca [64]'de İsmetî'ye 358. 361. numaralı iki müfred beyit yer almaktadır.

Kabûlî (öl. 883/1478)

841'de doğduğunu söylemek mümkündür. İranlı olup Şirvan'dan Osmanlı ülkesine gelmiştir. Kabûlî saraya ulaşmanın yolunu bulmuş ve ilk kasidesini sununca Fâtih Sultan Mehmed'in takdirini kazanarak maiyet erkânı arasına dâhil olmuştur. Ömrünün sonlarına doğru çok sıkıntı çeken Kabûlî, yoksulluk ve zaruret içinde vefat etmiştir. Kabûlî'nin tek eseri, İsfahanlı Gıyâs adlı bir hattata tertip ettirdiği güzel bir ta'ikle yazılmış Külliyyât-ı Dîvân-ı Kabûlî'dir. (Kayaalp, 1991)

Varak [47a]'da 160. numaralı Kabulî mahlaslı beş beyitli bir gazel vardır.

Kandî, Hürrem Paşa-zâde Kandî Bey (d.??-öl.??)

Hayatı hakkında çok az bilgiye sahip olunan Kandî, Vardar Yenicesi'nden ve II. Selim dönemi (1566-74) şairlerindedir. Hürrem Paşa-zâde Kandî Bey sanıyla tanındı. Çarşnigirbaşılığı görevinde bulunan Kandî'nin ölüm tarihi ve herhangi bir eserinin olup olmadığı hakkında kaynaklarda bilgi bulunmamaktadır. (Kaplan, 2017)

Mecmû'ada varak [36b]'de 119. numaralı Kandî mahlasıyla kayıtlı beş beyitli bir gazel bulunmaktadır.

Kemâlî, Taşköprü-zâde Kemâleddîn Mehmed (d.961/1553-öl.1032/1621)

Taşköprü-zâdeler, Osmanlı ilim ve kültür mirasında önemli bir yere sahiptir. 960-61/1553 yılında İstanbul'da doğdu. O, kendi ifadesiyle ömrünü ulûm-ı arabîyye ve edebîyyeyi tahsille geçirmiştir. Kadılık, kazaskerlik, müderrislik gibi görevlerin yanı sıra birçok ilmi esere ve tercüme eserlere imzasını atmış olan Kemâleddin Mehmed Efendi şiirlerinde de Kemâlî mahlasını kullanırdı. (Çakır, 2017)

[37b] ve [38a] varaklarında başında Kemâlî ismi verilmiş ancak şiirde mahlas bulunmayan beşer beyitli iki gazel yer almaktadır. Aynı varaktan bir önce Kemal Paşazade olarak verilen 125. numaralı şiir de muhtemelen aynı şaire aittir.

Meşâmî (d.??-öl.993/1585)

Konya'da doğdu. Kanuni Sultan Süleyman'ın veziriazamı Rüstem Paşa'nın kethüdası Mustafa Çelebi'nin oğludur. Riyâzî ve Fâizî, ölüm tarihinin 993/1585 olduğunu belirtir. Meşâmî, Konya'da öldü ve buraya defnedildi. Meşâmî'nin herhangi bir eserinin olup olmadığı hakkında kaynaklarda bilgi bulunmamaktadır. Ancak çeşitli mecmû'alarda şairin şiirlerine rastlanmaktadır. Tezkireciler, Meşâmî'nin şairliğinden övgüyle bahsederler. İlim ve marifet sahibi olan şair, göze ve gönle ferahlık veren âşıkane ve arifane şiirler yazdı. (Kaplan, 2017)

Mecmû'ada varak [41a]'da 137. numaralı Meşâmî mahlasıyla kayıtlı beş beyitli bir gazel bulunmaktadır.

Mezâkî, Süleymân (d.??-öl.1087/1676)

Asıl adı Süleyman'dır. Doğum yeri, Bosna-Hersek olarak gösterilmiştir. Mezâkî, gençliğinde İstanbul'a gelerek Enderun'a girmiştir. Mezâkî, 1087 yılının Ramazanında (Kasım 1676) İstanbul'da vefat etmiştir. Şair, IV. Murad ve IV. Mehmed ve Fâzıl Ahmed Paşa gibi devrin vezirlerine sunduğu kasidelerinde Nef'î'nin tesirinde kalmıştır. Mezâkî dîvânında nazire gazeller dikkat çekmektedir. Şairin kaynaklarda belirtilen tek eseri Dîvânıdır.(Keskin, 2017)

Varak [37a] ve [38a]'da 121. ve 126. numaralı Mezâkî mahlaslı biri altı, diğeri beş beyitli iki gazel vardır.

Nâbî (öl. 1124/1712)

Hikemî şiirin dîvân edebiyatındaki en önemli temsilcisi olan Nâbî, 1052'de (1642) Ruha'da (Şanlıurfa) doğdu. Çocukluğunu ve ilk gençlik yıllarını Urfa'da geçiren Nâbî'nin burada iyi bir eğitim aldığı, Arapça ve Farsça öğrendiği anlaşılmaktadır. 1076'da (1666) İstanbul'a gitmiştir. 1712 baharında ağır şekilde hastalanan Nâbî 6 Rebülevvel 1124 (13 Nisan 1712) tarihinde vefat etti. Nâbî, anlamı ön planda tuttuğu manzûmelerinde hem düşünen hem düşünmeye sevkeden ifadelerle sahip olduğundan Türk şiirindeki hikemî tarzın temsilcisi olarak görülmüştür. Nâbî'nin didaktik nitelikli şiirlerinde mevcut dünya ve hayat görüşü, ondan sonra bu tarzda şiir yazarların çoğalmasına ve Nâbî okulu diye adlandırılacak hikemî bir şiir okulunun doğmasına yardımcı olmuştur. (Karahana, 2006)

Nâbî, 11 manzûmeyle mecmû'ada en fazla manzûmesi bulunan şairlerden biridir. 128. numaralı manzumesi dört beyitli gazel ve 185. numaralı manzumesi beş beyitli bir tarih olan şiirlerin geri kalanları; 11, 14, 250, 251, 254, 261, 408, 482 numaralarla kayıtlı bir ve ikişer beyitli ebyattır.

Nâ'îlî (öl. 1077/1666)

Dîvân şiirinin ve sebk-i Hindî akımının önde gelen isimlerinden olan Nâ'îlî İstanbullu olup asıl adı Mustafa'dır. Nâilî-i Kadîm diye anılır. Şiirlerinden zamanın ilimlerine vâkıf olduğu anlaşılmaktadır. Nâilî, sebk-i Hindî üslûbunun da öncülerindendir. Süslü ve debdebeli bir dille yazdığı şiirleri Farsça kelimelerden oluşan ağır terkiplerle yüklüdür. Kasideleriyle tanınan şair bunlarda devrin toplumsal hayatından kesitler aktarır. Nâilî şiirlerinde ince ve derin mânaya sözden daha çok önem verir. Konularını dış dünya yerine geniş hayal dünyasından alır. (Yeşiloğlu, 2006)

Nâ'îlî'ye ait varak [37a] ve [37b]'de 122. ve 127. numaralı beşer beyitli iki gazel ve [37b]'de 184. numaralı tek beyitli bir tarih vardır.

Nakşî, Nakşî Mustafa Ağa (d.??-öl. 1178 /1 Ekim 1764)

Kastamonu doğumludur. Ailesiyle birlikte küçük yaşta İstanbul'a gelip Eyüp'e yerleşti. Şiir, hat, inşa ve musikinin yanı sıra Arapça ve Farsçaya da vukufiyeti olduğu bilinen Nakşî tebdil hasekiliğine kadar yükseldi. 3. Mustafa'nın birçok maddi ve manevi iltifatına mazhar oldu. 23 Rebü'l-evvel 1178 (20 Eylül 1764) sabahında Üsküdar'daki Cedid Mustafa Hanı civarında vefat etti. (Selçuk, 2017)

Mecmû'ada Nakşî mahlasıyla kayıtlı varak [49b]'de 179. numaralı beş beyitli bir tarih bulunmaktadır.

Necâtî Bey (öl. 914/1509)

Dîvân şiiirinin temelini atan en büyük sanatkârlardan olan Necâtî Beyin Edirne'de Fâtih Sultan Mehmed'in ilk saltanat yıllarında (1444-1446) doğduğu tahmin edilmektedir. 25 Zilkade 914'te (17 Mart 1509) vefat etti. Necâtî'nin dili bilhassa gazellerinde oldukça sade, üslûbu güçlü ve etkileyicidir. Halk diline ve psikolojisine yakın nükteli ifade ile güçlü bir dil hâkimiyeti vardır. Kelime hazinesindeki zenginlik, kullandığı teşbih ve mecaz unsurlarındaki orijinallik, ifadesindeki rahatlık, rindâne edası, söylediklerini yeri geldikçe atasözü ve deyimlerle süslemesi, kafiye ve rediflerini çoğunlukla Türkçe kelimelerden seçmesi, Türkçe'yi büyük bir başarıyla aruza uygulayabilmesi de onun önemli özelliklerindedir. Necâtî Bey'in günümüze ulaşan tek eseri dîvânıdır. (Kaya, 1991)

Varak [7b]'de 032. numaralı dört bentli tahmîs, Necâtî'nin gazeline Semmî tarafından yazılmıştır.

Necîb, Sultan Ahmed-i Sâlis b. Sultan IV. Mehmed

(d.22 Ramazan 1084/31 Ocak 1673-öl.14 Safer 1149/24 Haziran 1736)

IV. Mehmed'in oğlu ve II. Mustafa'nın kardeşi olup annesi Râbia Emetullah Gülnûş Sultan'dır. 22 Ramazan 1084/31 Aralık 1673 Pazar günü doğdu 14 Safer 1149/24 Haziran 1736'da vefat etti. Eğlenceyi seven, savaştan hoşlanmayan III. Ahmed, devrinde yapılan hiçbir savaşa katılmadı. Sosyal alanda birtakım yenilikler getirdi. Lâle, en önemli çiçek olarak bir döneme adını verdi. Aynı zamanda hattat olan III. Ahmed, sanata meraklı ve sanatkârı koruyan bir padişahı. III. Ahmed devri, edebiyat ve sanatta olduğu kadar, düşünce sahasında da hamleler gösterdi. Batı dillerinden özellikle de Fransızcadan tercüme yapıldı. Necîb mahlasıyla şiirler yazan, münşî ve hattat olan III. Ahmed'in şiirleri tezkire yazarlarınca övülmüştür. Özellikle tarih düşürmede mahirdi. (Kesik, 2017)

Mecmû'ada Necîb mahlaslı üç gazel bir müfred yer almaktadır. Varak [10b]'de 047. numaralı, [46a]'da 0156. numaralı, [47b]'de 162. numaralı gazeller Necîb mahlaslıdır.

Nedîm (öl. 1143/1730)

Dîvân şiirinde kendi adıyla anılan bir tarz ortaya koyan şair olan İstanbul'da muhtemelen 1092 (1681) yılında doğdu. Adı Ahmed'dir. Aile çevresinde iyi bir eğitim gördü. Dönemin klasik ilimleri yanında Arapça ve Farsça öğrendi. 1143'te (28 Ekim 1730)'ten önce ölmüştür. Nedîm, "Nedîmane" denilen yeni bir tarz geliştirmiştir. Bu tarzın esasını söyleyiş mükemmelliği, yerlilik arzusu ve şuh eda oluşturur. Nedîm'in asıl kudreti dili kullanmadaki ustalığındadır. Konuşma dilinden gelen söyleyişleri kullanmadaki dehası ve âhengi sağlamadaki titiz işçiliği onu çağdaşlarından ayırır. Kafiye, redif ve vezinde fevkalâde başarılıdır. Aruzun mûsikisini yakalayarak onu âdeta bir âhenk unsuru olarak kullanması şiirlerine bestelenmeye elverişli bir yapı kazandırmıştır. Mahallîleşme akımının XVIII. yüzyıldaki en büyük temsilcisi Nedîm'dir. Özellikle eğlence hayatı ve Sâdâbâd eğlenceleri Nedîm'in şiirlerine yansımıştır. (Horata, 2006)

Mecmû'ada en fazla manzûmesi bulunan şairlerden biri olan Nedîm'in ikisi yedi, ikisi altı ve biri beş beyitli toplam beş gazeli yer almaktadır. Varak [9b]'de 041. numaralı, [16a]'da 062. numaralı, [24a]'da 084. ve 085. Numaralı, [94a]'da 477. numaralı gazeller Nedîm'e aittir.

Nef'î (öl. 1044/1635)

Hiciv ve kasideleriyle ünlü dîvân şairi olan Nef'î'nin 980 (1572) yıllarında doğduğu tahmin edilmektedir. Asıl adı Ömer olup Erzurum'un Pasinler (Hasankale) ilçesindedir. Genç yaşta şiirle ilgilenen Nef'î eğitim hayatına Pasinler'de başladı, Erzurum'da devam etti, bu arada Farsça öğrendi. I. Ahmed'in (1603-1617) ilk saltanat yıllarında İstanbul'a gelmiştir. Nef'î övme -övünme- yerme üçlüsüyle özetlenebilecek şiirini mübalağa ile beslemiştir. Mübalağa, vuzuh ve fahr gibi özellikleriyle Nef'î artık yeni bir tarzın sahibidir. Sözü güzel söylemede ustalaşmış, söylemek istediğini mazmunlar arkasına saklamak yerine açıkça söylemeyi tercih etmiştir. Anlam üzerinde yoğunlaşmış, derinleşmeyi zengin hayallerle desteklemiştir. Dili sağlamdır. (Akkuş, 2006)

Varak [23a]'da 084. numaralı gazel Nef'î'ye aittir.

Nesîmî (öl. 820/1417 [?])

Hurûfilîği ile tanınan mutasavvıf bir şair olan Nesîmî'nin kaynaklarda doğum yeri ve tarihi hakkında yeterli bilgi yoktur. Hemen bütün kaynaklarda ismiyle birlikte "Seyyid" ünvanı da kullanılmaktadır. İyi bir eğitim görmüş, Hurûfilik anlayışının en sadık temsilcilerinden biri olmuştur. Nesîmî şairlik gücünü fikirlerini yaymak için kullandı. Halep ülemâsı onun ulûhiyyet iddia ettiğini, görüşlerinin İslâm'a aykırı olduğunu ileri sürerek öldürülmesi için fetva verdi. Bu fetva, 820'de (1417) uygulandı. Türkçe ve Farsça divânı vardır. (Bilgin, 2006)

Varak [88a]'da 442. numaralı gazel Nesîmî'ye aittir.

Nev'î (öl. 1007/1599)

940 (1533-34) yılında Malkara'da doğdu. Adı Yahyâ'dır. 30 Zilkade 1007 (24 Haziran 1599) tarihinde vefat etti. Tasavvuf terbiyesinin izleri şiirlerinde görülen Nev'î, Arapça ve Farsça'ya hâkim, atasözü ve deyimleri şiirlerinde ustalıkla kullanan bir şairdir. Özellikle gazellerinde sade bir dil ve külfetsiz, akıcı bir söyleyiş görülür. Nev'î'nin manzum ve mensur farklı dillerde birçok eseri vardır. (Sefercioğlu, 2006)

Varak [46b]'de 159. numaralı gazel Nev'î'ye aittir.

Örfî Mahmud Ağa (öl. 1192/1778 [?])

Tarihçisi, şair ve hattat olan Örfî, 1116 (1704) yılında Edirne'de doğdu. Edirne'de yetişti. Baba mesleğine girdi, bu arada dönemin ünlü hattatlarından hüsn-i hat dersleri gördü ve icâzet aldı. Vefat tarihi ihtilafli olup 1186'dan (1772) sonra öldüğü nakledilmektedir. Çağdaşı Ramiz Efendi'nin nesre ve şiire kadir, hoşsohbet biri olarak nitelediği Örfî'nin gazel ağırlıklı dîvânında Edirne konulu manzûmelerin çokluğu dikkati çeker. (Özcan, 2007)

Mecmû'ada varak [18a]'da 072. numaralı Örfî mahlaslı sekiz beyitli bir gazel bulunmaktadır.

Rahmî (öl. 975/1567-68)

Bursa'da doğdu. Asıl adı Pîr Mehmed'dir. Kanûnî'nin gazellerine tahmîsler yazdı. Ölümüne Bursalı Cinânî, "Bâdâ rahmet-i Rahmî mezîd" (975) tarihini düşmüştür. Tezkirelerde genç yaşta şiir yeteneğiyle tanındığı ve şiirleri rağbet gördüğü belirtilerek nakış sanatındaki mahareti övülmüştür. Dîvân, Gül-i Sad-berg, Şâh u Gedâ ve Şehrengîz adlı eserleri vardır. (Tıgılı, 2007)

Varak [52b]'de 194. numaralı üç bedlik murabbâ Rahmî'ye aittir.

Revânî (d./-öl.930/1523-24)

Adı İlyas Şücâ olup babasının ismi Abdullah'tır. Bütün tezkire yazarları Edirneli olduğunda ittifak eder. Kaynaklarda öğrenimine ve hangi tarihte İstanbul'a geldiğine dair bir kayıt bulunmamaktadır. Sultan II. Bayezid'e Revânî'nin bir kaside sunduğu ve 2000 akçe câize aldığı belirtilir. Revânî, Kanûnî Sultan Süleyman'ın saltanatının ilk yıllarında 930 (1523-24) vefat etti. Bütün tezkire müellifleri onun İstanbul'da ölüp kendi yaptırdığı mescidin hazîresine defnedildiğini belirtir. (Erünsal, 2017)

Varak [39b]'de 132. numaralı ve [94b]'de 479. gazeller Revânî'ye aittir.

Sabrî (öl. 1055/1645)

Edirne'de doğdu. Sabrî öğrenimini Edirne'de tamamlayıp ilmiye mesleğine girdi. Çeşitli yerlerde kadılık yaptı. İstanbul'da vefat etti. XVII. yüzyılın münşilerinden ve güçlü şairlerinden sayılan Sabrî'nin aynı zamanda âlim bir kişi olduğu belirtilir. Sabrî'nin sade bir üslûpla yazdığı gazellerinde deyimler ve atasözleri yanında döneminin cirit vb. oyunları da yer almıştır. Dîvânın birçok nüshası günümüze ulaşmıştır. (Erdem, 2008)

Mecmû'ada varak [4b]'de 018. numaralı ve varak [48a]'da 164. numaralı gazeller Sabrî'ye aittir.

Safvetî, Şeyh Seyyid Ali Safvetî Efendi (d./-öl.1005/1596)

Asıl adı Ali olup, İbrahim-i Gülşenî'nin torunu ve Ahmet Hayâlî'nin oğludur. Hayatı hakkında bilgiler sınırlıdır. Ailesinin ilim ve sanat erbabı oluşu onun da bu alanlarda kendisini geliştirmesine imkân sağlamıştır. Başta tefsir olmak üzere çeşitli ilimlerde yükselmiştir. Babasının ölümü üzerine 977/1569'da şeyh olan Safvetî-i Gülşenî, 1596 senesinde vefat etmiştir. Dîvânı vardır.(Yılmaz, 2017)

Mecmû'ada en fazla manzûmesi bulunan şairlerden biri olan Safvetî'nin dört gazel, bir tarih ve dört ebyatı yer almaktadır. Varak [19a]'da 075. ve 076. numaralı varak [43b]'de 146. numaralı ve varak [48b]'de 0166. numaralı gazeller Safvetî'ye aittir.

Sulhî, Kasım-zâde Mehmed Salih Sulhî Efendi (d.??-öl.1071/1660-61)

Kâsım-zâde Mehmed Sâlih Sulhî Efendi. Asıl adı Salih olup Kürt Kasım Efendi'nin oğludur. Kasım-zâde adıyla tanınmıştır. İyi bir eğitim alarak Yahya Efendi'den mülazım olmuş ve müderrislik yapmıştır. Recep 1049/ Ekim-Kasım 1639'da Haydar Paşa Medresesi'ne atanmıştır. Müderrisliğin yanı sıra Yenişehir kadılığı yapmış ve 1071/1660-61'de vefat etmiştir.(Aksoyak, 2017)

Mecmû'ada varak [19a]'da 077. numaralı Sulhî mahlaslı yedi beyitli bir gazel bulunmaktadır.

Şem'î, Prizrenli (öl. 936/1529-30)

Üsküp yakınlarındaki Prizren'den olup ailesi ve öğrenimi hakkındaki bilgiler de son derece sınırlıdır. Düzenli bir eğitim alamadığı söylenebilir. Latîfî ve Âşık Çelebi, Şem'î'yi dünya işlerine kıymet vermeyen, derviş tabiatlı bir kimse diye niteler. Şem'î'nin şairliği hemen bütün kaynaklarda mahlası ile mum arasındaki ilişki ve mumun ışığı, aydınlatma özelliği, parlaklığı göz önüne alınarak anlatılmış, âşıkane, mestâne ve yürek yakan şiirler söylediği belirtilmiştir. (Karavelioğlu, 2010)

Mecmû'ada Şem'î'ye ait varak [92a]'da 471. numaralı üç bendli bir murabbâ vardır.

Şinâsî, Abdurrahman Şinasî Çelebi (d.??-öl.1086/1675)

Rumeli'de doğdu. Asıl adı Abdurrahman'dır. Öğrenim gördükten sonra müderris ve kadı oldu. 1086/1675'te öldü. Tezkirelerde hakkında verilen bilgiler oldukça sınırlıdır. Rıza, onu ilim sahibi ve yumuşak başlı bir şair olarak nitelendirir.(Selçuk, 2017)

Mecmû'ada varak [18b]'de 073. numaralı bu mahlasla kayıtlı “şanur gören” redifli bir nazire mevcuttur.

Tâlib (d.??-öl.1118/1706)

Kaynakların hayatı ile ilgili farklı bilgiler verdikleri şairin asıl adı Mehmed Tâlib'tir. Tâlib Efendi, iyi bir medrese eğitimi almıştır. Müderrislik ve kadılık yapmıştır. 1705'te Erzurum kadısı olarak atanmıştır. Tâlib, bu görevdeyken 1118 / 1706'da vefat etmiştir. Tâlib'in bilinen tek eseri dîvânı'dır. Türkçe şiirlerinde Tâlib mahlasını kullanan şair, Farsça şiirlerinde Âzîm mahlasını kullanmıştır. Tâlib, aynı

zamanda musiki ile de uğraşmıştır. Beste yapacak kadar musikiye hâkim olan şairin şiirlerinde musiki ile ilgili terimler de kullanmıştır. (Tuğluk, 2017)

Mecmû'ada Tâlib mahlaslı varak [10b]'de 046. numaralı bu mahlasla kayıtlı “sanur gören” redifli bir nazire mevcut.

Tıflî, Ahmed Çelebi (d.??-öl.1070/1659-1660)

17. yüzyıl Osmanlı şairi ve meddahıdır. Tıflî'den bahseden bütün tezkireler, onun şairliğini övmekle birlikte o, meddah ve nedîm olarak şöhret bulmuştur. Tıflî, IV. Murad'a intisap ederek onun çevresinde Şehnâme söylemiş ve mizâhî kıssalar telif etmiştir. Kaynaklarda onun sülüs, nesih, ta'lik ve Acem kırması ta'likte mahir ve hattat olduğu, padişah ve devlet ricaline birçok kitap yazdığı belirtilmektedir. Tıflî'nin ölümüne dair tarihler 1070/1660'a etmektedir. Tıflî'nin, Dîvân ve Sâkinâme adında iki eseri vardır. (Çınar, 2017)

Mecmû'ada bu mahlasla kayıtlı varak [25a]'da 089. numaralı yedi beyitli bir gazel bulunmaktadır.

Ubeydî, Abdurrahman Çelebi (d. ?/öl. 981/1573)

Ubeydî'nin asıl adı Abdurrahman olup doğum tarihi bilinmemektedir. Edirne'de doğdu. Eğitime küçük yaşlardan itibaren başlayan Ubeydî, devrin usulüne göre çeşitli ilimleri tahsil etmiş, Farsçayı iyi derecede öğrenmiş, musikî ve muama ilimleriyle yakından ilgilenmiştir. Ölüm tarihinin 981/1573 olduğu ifade edilmiştir. Ubeydî'nin bilinen ve elde bulunan tek eseri Dîvân'ıdır. (Şanlı, 2017)

Ubeydî'nin mecmû'ada varak [56a]'da 224. numaralı bir kıt'a ve varak [35b]'de 115. numaralı altı beyitli bir gazeli mevcuttur.

Usûlî (öl. 945/1538-39)

Mutasavvıf bir dîvân şairi olan Usûlî bugün Yunanistan sınırları içinde bulunan Yenice-i Vardar'da doğdu. Adı Abdullah'tır. Bazı kaynaklara göre öğrenimini tamamlamasının ardından ilmiye mesleğine girmek üzereyken tasavvufa yöneldi. Doğduğu şehirde (945/1538-39) tarihinde vefat etti. Şiir dünyasını inancı ve hayat görüşü etrafında şekillendiren Usûlî dîvân edebiyatının estetik zevkine bağlı, özellikle bazı şiirlerinde düşüncelerini duygu planına yükselterek şiirle mesajı bir araya getirmeyi başarmış mutasavvıf şairlerden biridir. (Kaya, 2012)

Mecmû'ada varak [47a]'da 161. numaralı Usuli mahlaslı beş beyitli bir gazel bulunmaktadır.

Zamîrî, Hacı Yûsuf Ağa-zâde Ahmed Zamîrî Efendi (d.??-öl.1057-8/1647-8)

İstanbul'da doğdu. Zengin bir ailenin çocuğu olan Zamîrî, Arapça, Farsça ve inşa konusunda üç özel hocadan ders aldı. Öğrenimini tamamlayıp mülâzım ve müderris oldu. 12 Zilhicce 1057/ 8 Ocak 1648'de Eyüp Medresesi müderrisiyken vebadan öldü. Üç dilde şiir söyleme yeteneğine sahiptir. Mürettep Dîvân'ı ve Şerh-i Haşiye-i Akâyid-i Celâl'i vardır. (Aksoyak, 2017)

Mecmû'ada varak [45a]'da 152. numaralı Zamîrî mahlaslı beş beyitli bir gazel bulunmaktadır.

Zarîfî, Rusçuklu (öl. 1210/1795)

Dîvân şairi ve mutasavvıf.

Rusçuk'ta doğdu. Sa'diyye tarikatına intisap ederek zamanla bu tarikatın tanınmış şeyhlerinden biri oldu. Rusçuk'ta vefat etti ve Tombul Camii hazîresine defnedildi. Kaynaklarda, hat sanatında da mahir olan Zarîfî'nin birkaç Mushaf yazdığı belirtilmektedir. Dîvân'ındaki manzûmelerin büyük çoğunluğu tasavvufî mahiyettedir. Zarîfî'ye asıl şöhretini kazandıran ve Kaynaklarda 1300 beyit civarında olduğu belirtilen eseri Pendnâme'de müellif, incelik ve hoşgörü çerçevesinde dinî, ahlâkî öğütlerini, insan ilişkilerini ve kişinin Allah'a karşı sorumluluğunu ön plana çıkararak 135 başlık altında anlatmaktadır. (Arslan, 2007)

Mecmû'ada varak [33b]'da 108. numaralı Zarîf Çelebî mahlaslı dokuz beyitli bir gazel bulunmaktadır.

Yukarıda biyografileri verilen şairlerin dışında ayrıca Azmizade'nin mecmû'ada 49 beyitli bir nasihat-nâmesi yer almaktadır. "Pend-nâme-i 'Azmî-zâde Raḥmetu'llâh" başlığı altında şairle ilgili bilgi verilmiştir. "Celâleddin Efendi'nindir" kaydı düşülmüş bir beyit bulunmaktadır. Bu beyit yanında yer alan ve Ebu'l-Fazl Efendi'ye ait beyte nazire olarak yazılmıştır. Mecmû'ada varak [75b]'de Dehhânî başlığıyla verilmiş bir beyit bulunmaktadır. Ahmed Paşa'nın mecmû'ada varak [5a]'da iki beyitlik manzûmesi vardır. Ebû Nasr Muînüddîn Ahmed b. Abdirrezzâk et-Tantarânî'nin et-Tantarâniyye adlı meşhur kasidesi Mecmû'ada yer almaktadır. Şairle ilgili bilgi manzûmenin

tanıtıldığı bölümde verilmiştir. Mecmû'ada varak 75b'de **Fayik** başlığıyla verilmiş bir beyit bulunmaktadır. Mecmû'anın zahriyye kısmında **Firâkî** mahlası yer aldığı halde mecmû'ada Firâkî mahlaslı bir şiir tespit edemedik. Varak [61b]'de **Hâfız** başlığıyla verilmiş iki beyit, Himmet-zâde mahlasıyla kayıtlı bir beyit bulunmaktadır. Zahriyye kısmında **Iztrâbî mahlası** geçmesine rağmen mecmû'ada bu mahlasla kayıtlı bir şiir yer almamaktadır. Mecmû'ada **Kebûteri** mahlasıyla kayıtlı bir, **Nasuh Paşazade Nişani** mahlasıyla kayıtlı iki, **Neva** mahlasıyla kayıtlı iki beyitli bir şiir yer almaktadır. Mecmû'ada **Râzi** mahlaslı beş beyitli bir gazel bulunmaktadır. Bu gazeli edebiyatımızda bu mahlasla şiir yazan birçok şairden hangisine ait olduğunu tespit edemedik. Mecmû'ada varak 10a'da ' **Ârızî** mahlasıyla kayıtlı beş beyitli bir nazire, **Mir'âtî** mahlasıyla kayıtlı beş beyitli bir gazel, **Remzî** mahlaslı beş beyitli bir gazel, **Reşîd** mahlaslı beş beyitli bir gazel **Tîğî** mahlaslı beş beyitli bir gazel bulunmaktadır. Mecmû'ada **Riyâzi** mahlasıyla kayıtlı bir beyit, Mecmû'ada **Ruhi** mahlasıyla kayıtlı iki beyit, **Sâbit** mahlasıyla kayıtlı iki beyit, **Sâni** mahlasıyla kayıtlı bir kıt'a, **Sırrı** mahlasıyla kayıtlı bir beyit ve bir kıt'a bulunmaktadır. Mecmû'ada **Şefik** mahlasıyla kayıtlı bir beyit, **Ulvî** mahlasıyla kayıtlı bir beyit bulunmaktadır. Zahriyye kısmında **Tarîk** ismi geçmesine rağmen mecmû'ada bu mahlasla bir şiir bulunmamaktadır. **Veysi** mahlasıyla kayıtlı iki beyit bulunmaktadır.

Mecmû'ada **Sivâsi Efendinindir** kaydı düşülerek yazılmış, 14 beyitli, her beytin başında Arap alfabesinin bir harfî ile başlayan bir manzûme yer almaktadır. Bu manzûmeyi Şemsettin Sivasi'nin dîvânında bulamadık. Sivâsî mahlaslı hangi şaire ait olduğunu belirleyemedik.

Mecmû'adaki en uzun manzûme 83b-87b varakları arasında yer alan ve **Solakzade Mehmed Hemdemi** tarafından yazılan "Fihrist-i Şâhân" adlı Tevârih-i Âli Osman'dır. Şair ile ilgili bilgi, 2. 4. 1. 1. bölümde verilmiştir.

Mecmû'ada **Vâsıf** mahlasıyla kayıtlı bir murabba ve iki gazel bulunmaktadır. Belirtilen şiirleri Enderunlu Vasıf dîvânında bulamadık. Edebiyatımızda bu mahlasla şiir yazan birçok şairden hangisi olduğu belli değildir.

2.7. Mecmû'anın Öne Çıkan Hususiyetleri

2.7.1. Nazîreler

Mecmû'ada varak [10a], [10b], [18a] ve [18b]'de birbirine nazire olarak yazılmış, “sanur gören” redifli ve kafiyeleri “ân” sesleri ile oluşturulmuş sekiz manzume mevcuttur. 43, 44, 45, 46, 48, 71, 72, 73 numaralı bu manzumeler”, “Mef' ulü/ fâ' ilâtü/ mefâ' ilü/ fâ' ilün” kalıbı ile yazılmıştır.

Pervane Beg Nazîre Mecmû'ası (Gıynaş, 2013) ve Mecmâu'n-Nezâir'de (Köksal, 2012) bu nazîreler mevcut değildir. “sanur gören” redifli ve kafiyeleri “ân” sesleri ile oluşturulmuş manzume, Mezakî Dîvânında (Mermer, 1991) 349 numaralı gazel ve Ahmet İçli'nin Fasîhî'nin divanında yer almayan gazellerini yayınladığı makalede (İçli, 2015) mevcuttur.

Mecmû'ada yer alan gazellerden birinin mi zemin manzume olduğu, yukarıda belirtilen manzûmeler veya başka bir manzumeye mi nazîre oldukları belirtilmemiştir.

İlk manzume, varak [10a] da **Ârızî** mahlaslı **043.** numaralı manzumedir. Manzumenin matla beyti,

“Ziyâ-yı Halebi cām-ı dıraḥşān şanur gören
Ḥün-ı cigerle lâle-i Nu' mān şanur gören” şeklindedir.

Makta beyti,

“Düşdükçe cāma ol sanemüñ ' aksi ' **Ârızî**
Âğuş-ı hālede meh-i tībān şanur gören” şeklindedir.

İkinci manzume varak [10a] da **Râzî** mahlaslı **044.** numaralı manzumedir. Manzumenin matla beyti,

“Leb-rîz görür ama yine ḥandān şanur gören
Bilmez ḡam-ı derünımı şādān şanur gören”

Makta beyti,

“**Râzî**-i derd ola ḡo şu' mānî bu şekveyi
Zirā ki her derd ile seni nālān şanur gören” şeklindedir.

Üçüncü manzume varak [10b] da **Fâizî** mahlaslı **045.** numaralı manzumedir. Manzumenin matla beyti,

“Her t ze dağumu gonce-i  and n Şanur gören

Ol na l-i n zını serv-i g list n Şanur gören”

Makta beyti,

“D kk n-ı h n-ı mek n mı ey **F ’izi** ben m

Ba r-i bel da inci merc n Şanur g ren” Şeklindedir.

D rd nc  manzume varak [10b] da **T lib** mahlaslı **046.** numaralı manzumedir.

Manzumenin matla beyti,

“Ru s r-i y ri  y ine-i c n Şanur g ren

La’ l-i lebini  eŐm-i  ayv n Şanur g ren”

Makta beyti,

“**T lib** Şu de l  olsa em n r zig r nis r

Kim  ak-i  sit ne-i c n n Şanur g ren” Şeklindedir.

Beşinci manzume varak [10b] da **Reşid** mahlaslı **048.** numaralı manzumedir.

Manzumenin matla beyti,

“Cism-i ter mde   aks-i lebini  n Şanur g ren

Y   a’ arumda d ne-i merc n Şanur g ren

Makta beyti,

K y n  g b rına d Őeli dil-i **Reşid**veŐi

Esr r-ı   iŐ la  nı da  ayr n Şanur g ren” Şeklindedir.

Altıncı manzume varak [18a] da **Feyz ** mahlaslı **071.** numaralı manzumedir.

Manzumenin matla beyti,

“Her eşk-i çeşmi la’ l-i Beda Ő n Şanur gören

Fikr-i lebiyle dideler m k n Şanur gören”

Makta beyti,

“Genc ne-i dilüm mele-i na d-i   iŐ dur

Feyz  o genci gerçi ki v r n Şanur gören” Şeklindedir.

Altıncı manzume varak [18a] da **Urfî** mahlaslı **072.** numaralı manzumedir.
Manzumenin matla beyti,

“Sīnemde dāğı lāle-i Nu‘ mān şanur gören
Her tāze zaḥmı bir gül-i ḥandān şanur gören”

Makta beyti,

“Ürfî-i düvvüm-i feyz-i devrān kim şartı
Naẓm-ı Kemāl ü güfte-i Selmān şanur gören” şeklindedir.

Altıncı manzume varak [18b] da **Şināsî** mahlaslı **073.** numaralı manzumedir.
Manzumenin matla beyti,

“Ol şah-ı ḥüsnı Yūsuf-ı Ken‘ ān şanur gören
Ben mūr isem de mūr-ı Süleymān şanur gören”

Makta beyti,

“Āh eyledügi sīnemi çāk itdi zaḥm-ı ‘ ışk
Bilmez **Şināsî** çāk-i girībān şanur gören” şeklindedir.

Bu gazellerin dışında ayrıca birbirine nazîre olarak yazılmış sekiz beyit mevcuttur. Varak [60a]’da 289. ve 296. arası şiirler, “nazdan- açmazdan” sözcükleri ile kafiyelenmiş ve “Fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilün” kalıbı ile yazılmıştır. Sırrı mahlaslı birinci beyit,

“Ellerin dil-ber yüzüne tutdı şerm-i nāzdan
‘ Āşıkā yüz gösterir bu vecih ile açmazdan” şeklindedir.

İkinci beyit, **Ahdî** mahlaslı ve

“Dirsin oḡurken ḡapar gāhî kitābın nāzdan
Ezber eyler şīve-bābın varayın açmazdan” şeklindedir.

Diğer beyitlerin şairleri belirtilmemiştir.

2.7.2. Şairlerin Dîvânlarında Yer Almayan Şiirleri

Mecmû'ada varak [3a]'da yer alan 014. Numaralı beyitten önce “Nâbî Efendi merhûm ölmezden bir gün muḳaddem söylediği beytidür” şeklinde kayıt düşülmüş ve aşağıdaki beyit yazılmıştır.

“Miḥnet ile şışdi ḥâr-ı çirkîn-i nâ-bekâr

Ḳıldı zamân mihr-i zer cevâdumuzu ḥam-suvâr”

Mecmû'ada Fuzûlî dîvânında bulamadığımız iki manzumesi mevcuttur. İlk manzume varak [9a]'da yer alan 037. numaralı gazeldir. Manzûme “Fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün” kalıbı ile yazılmış ve 5 beyittir. Matla beyti

“Ağlarum şubḥa deĝin ben derd ile Eyyûb muyum

Her kerem göz yaşımı ben ḥusn ile Ya' ḳûb muyum”

Makta beyti ise,

“Ey leb-i ĝonca **Fuzûlî** yetîme ḳan ağlasın

Dest-i cevruñle bu kez ben saña meknûb muyum” şeklindedir.

İkinci manzume varak [20b]'de yer alan 080. numaralı muhammestir. Manzûme “Fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün” kalıbı ile yazılmış ve 5 benttir. İlk bendi,

“Gülşen-i kūyuñda cānā n'ola eĝān eylesem

Mürĝ-i cānı gül-ruḥın şevḳıyla nālān eylesem

İşigine n'ola 'arza tuḥfe-i cān eylesem

Kāşki yüz bin başum olsa saña ḳurbān eylesem

Her birin pāy-i seg-i kūyuñda ĝaltān eylesem”

Dördüncü mısralar “Kāşki yüz bin başum olsa, Kāşki yüz biñ dîdem olsa, Kaşki yüz biñ sînem olsa, Kāşki yüz bîn cismüm olsa, Kāşki yüzbiñ 'aḳlum olsa” şeklindedir. Son mısralar, “ĝaltān eylesem, 'ummān eylesem, ĝaltān eylesem, miḥmān eylesem, perişān eylesem” ifâdeleri ile bağlanmıştıdır.

Mahlasın yer aldığı mısra, “Kāşki olsa yüzbiñ 'aḳlum Fuzûlî-i dîvāneyüm” şeklindedir.

Bunun dışında Mezâkî dîvânında yer almayan bir manzumesi mevcuttur. Varak [38a]'da yer alan 126. numaralı gazel “Mefâ‘ilün/ mefâ‘ilün/ mefâ‘ilün/ mefâ‘ilün” kalıbı ile yazılmış ve 5 beyittir. Matla beyti,

“Çıkar âhum o bālâ kâmetün fikriyle eflâke

Düşer başum hayâl-i sāyesin yâd eyleyüp hâke” şeklindedir.

Mahlasın yer aldığı mısra, “**Mezâkî** gâzmesi der-kâr iken ‘arz-ı niyâz itdüm” şeklindedir.

Ayrıca hem Fâsih Ahmet Dede hem de Hasan Fasihî Efendi dîvânında gazel yer almayan eyler” redifli iki gazel yer almaktadır. İlk gazel varak [42b]'de yer alan 142. numaralı gazeldir ve “mefâ‘ilün/ mefâ‘ilün / mefâ‘ilün/ mefâ‘ilün” kalıbı ile yazılmıştır. Matla ve makta beyitleri,

“Kaçan ol meh-i nâ-mihr-i bânî ‘arz-ı cemâl eyler

Hayâlî çeşmümdür âyîne-i dehrin hayâl eyler

Ham ebrusuna mâ‘il olalı ol perî-ğüsünñ

Faşıhî çekdiğün âhın kemânı hem su‘âl eyler” şeklindedir.

İkinci gazel, varak [43a]'de yer alan 144. numaralı gazeldir ve “Mef‘ülü/ mefâ‘ilü/ mefâ‘ilü/ fe‘ülün” kalıbı ile yazılmıştır. Matla ve makta beyitleri,

“Âyîne mi dil-beri tûti suhen eyler

Keyfiyyeti ‘aşıklar mı şükr-dehen eyler

Köyünde **Faşıhiye** karar eyleme dirsın

Eliyle kişi yâ nice terk-i vağan eyler” şeklindedir.

Bu iki gazel arasında yer alan 143. Numaralı “yegdür” redifli gazel Hasan Fasihî Efendi’ye aittir. (Gökalp, 2001)

Ayrıca varak [65a]'da yer alan 373. numaralı beyit Bâkî dîvânında yer almamaktadır.

“Göz merdümünden olaydı hâlî

Göz merdümünü olurdu hâlî”

Yine varak [65b]'de yer alan 382. numaralı beyit Bâkî dîvânında yer almamaktadır.

“**Bâkî** ne diyem olmaya ma^ç lûm-ı şerîfûñ
Mir^ç ât-ı İskender gibidür tab^ç -ı lañîfûñ”

2.7.3. Lâ-edrî Şiirler

Mecmû'ada lâ-edrî olarak verilmiş iki gazel ve üç ebyat yer almaktadır. Bunlardan birincisi varak [40a]'da yer alan 133. numaralı manzumedir ve “Fâ^ç ilâtün/ fâ^ç ilâtün/ fâ^ç ilün” kalıbıyla yazılmıştır. Matla beyti,

“Şehr-i İstanbullu başdan başa seyr itdüm hep

Ne ^ç aceb şehre olur sakla nazardan yâ Rab” şeklindedir.

İkinci manzume varak [46a]'da yer alan 157. numaralı gazeldir ve “Mef^ç ülü/ mefâ^ç ilü/ mefâ^ç ilü/ fe^ç ülün” kalıbıyla yazılmıştır. Matla beyti,

“Hağdan dilerüm yâr baña fermân ola bir gün

Fermân ola budur dime dermân ola bir gün” şeklindedir.

Üçüncüsü 233. Numaralı ve Lâ-edrî Çelebî başlığıyla verilen iki beyitli manzumedir. “Fâ^ç ilâtün/ fâ^ç ilâtün/ fâ^ç ilâtün/ fâ^ç ilün” kalıbıyla yazılmıştır. 249. 255. ve 388 numaralı manzumeler de lâ-edrî olarak belirtilmiştir.

Varak [95b]'deki 481. numaralı ve

“Güzelden her ne dirseñ hep gelür ammâ vefâ gelmez

Çıķup her bir yaña seyrân ider benden yaña gelmez”

Nakaratlı tesdis, müstensih tarafından lâ-edrî olarak belirtmiş ancak son bentte geçen mahlaslardan hareketle bu manzumenin İshak'ın gazeline Mutî'î tarafından yazılmış bir tesdis olduğu anlaşılmaktadır.

2.7.4. Özel Şiirler

Mecmû'ada zaman içerisinde farklı çalışmalara da konu olmuş üç manzûmeye özel olarak değinmek uygun olacaktır. Bunların birincisi Osmanlı tarihini özetleyen **Tevârih-i Âli Osmân**, diğeri Azmî Pir Mehmed'e ait olan ve mecmû'ada **Pend-nâme-i**

Azmî-zâde Rahmetullâh başlığıyla verilen nasihat-nâme bir de et-Tantarânî'ye ait **et-Tantarâniyye** adlı Arapça kaside.

2.7.4.1 Tevârih-i Âli Osmân

Mecmû'adaki en uzun manzûme 83b-87b varakları arasında yer alan ve Solak-zade Mehmed Hemdemî tarafından yazılan "Fihrist-i Şâhân" adlı Tevârih-i Âli Osmân'dır. Manzûmenin mecmû'ada 93 beyti mevcuttur. Eser "Mefâ' ilün/ mefâ' ilün / mefâ' ilün/ mefâ' ilün" kalıbıyla yazılmıştır.

Şair, Osmanlı tarihini dikkatle öğrenip sonra da şiir haline getirdiğini ve şiirinin isminin de "Fihrist-i Şâhân" olduğunu 11. beyitte dile getirmiştir:

“İdendüm bunlaruñ târihini diğkat idüp ma' lüm

Getürdüm nazma luğf-ı hağ ile **Fihrist-i Şâhânı**”

12. beyitte de tarihin daha rahat öğrenilmesi ve ezberlenmesi için nazımla yazdığını ifade etmiştir:

Ola tâ herkesüñ hâtır-nişâni cümleten târih

Gele her söz ki nazma vardur ânuñ hıfza imkânı

“Solak-zâde, eserinde Sultân I. Osman' dan (699/1299) başlayarak yirmi iki Osmanlı padişahını ve devrinin önemli olaylarını dört beş beyit ile anlatmış, Sultan IV. Mehmed devrine kadar özetlemiştir. Eserde, adı geçen padişahlardan bazılarının devrinde yapılan savaşlar da kısaca sıralanmıştır. Sultan Fatih Mehmed II devrinde İstanbul'un fethi, Sultan Yavuz Sultan Selim devrinde Çaldıran zaferi, Mısır ve İran'a düzenlediği seferler, Sultan Murad III devrinde Tebriz ve Şirvan'ın alınması gibi tarihi olaylara kısaca işaret edilmiştir.” (Kadioğlu, 2004)

Şair, Hicrî 699 (Milâdî 1299) tarihi ve Osmanlı devletinin kurucusu Osman Bey ile başlayıp Hicrî 1058 (Milâdî 1648) tarihi ve IV. Mehmed'e kadar olan dönemi anlatmaktadır. Eserde Osman Bey, Orhan Bey, I. Murad, I. Bayezid, I. Mehmed, II. Murad, II. Mehmed, II. Bayezid, I. Selim (Yavuz), I. Süleyman(Kanuni), II. Selim, III. Murad, , III. Mehmed, I. Ahmed, I. Mustafa, II. Osman, I. Mustafa'nın II. sefer tahta geçişi, IV. Murad, Sultan İbrahim, , IV. Mehmed'in tahta geçişleri (cülus tarihleri) yer almaktadır. Ayrıca şiirin arasında 5 beyitlik bir naat yer almaktadır. Bu naat diğer şiirden bağımsız müstakil olarak yer almıştır. Fihrist-i Şâhân'ın yazarına ait olup olmadığı kesin değildir.

Mecmû'ada yer alan 1, 2, 3, 7, 8, 9, 10, 17, 30, 31, 35, 36, 47, 66, 89, 90 ve 91. beyitler, İdris Kadioğlu'nun çalışmasında yer almamaktadır. Ayrıca, İdris Kadioğlu'nun çalışmasında yer alan 1, 15, 16, 24, 25, 32, 40, 81, 84, 85, 88, 89, 90, 91 ve 92. beyitler mecmû'ada bulunmamaktadır.

2.7.4.1.1. Fihrist-i Şâhân

Kaside şeklinde yazılmış doksan iki beyitlik popüler bir manzûmedir. Solak-zâde, eserinin baş kısmında herkesin kolayca hatırında kalması için eserini manzum yazdığını ifade eder. Osman Gazi'den IV. Mehmed'e kadar on dokuz padişahın tahta çıkış tarihleri, saltanat süreleri ve dönemlerinin önemli olaylarının birkaç beyitle verildiği eser IV. Mehmed'e takdim edilmiştir.(Özcan, 2009)

2.7.4.1.2. Solak-zâde Mehmed Hemdemî (öl. 1068/1658)

Osmanlı tarihçisi, mûsikişinas olan Solak-zâde'nin İstanbul'da doğduğu, babasının padişah muhafızı olmasından dolayı küçük yaşlardan beri saraya girip çıktığı söylenebilir. Bu sayede Enderun'da eğitim gördükten sonra gençliğinden itibaren IV. Murad'ın musâhibleri arasına girdi. IV. Murad'ın vefatından sonra Sultan İbrâhim ve IV. Mehmed'in saltanat dönemlerinde de sarayda kaldığı anlaşılan Solak-zâde, tarihini IV. Mehmed dönemi has odabaşlarından Hasan Ağa'nın teşvikiyle yazdı. Solak-zâde, aynı zamanda bestelediği sözlü eserler ve özellikle saz eserleriyle tanınan bir mûsikişinastır. Solak-zâde'nin toplam yirmi dokuz adet peşrev ve saz semâisi tesbit edilmiştir İstanbul'da vefat eden Solak-zâde Mehmed, Silivrikapı'dan Seyyid Nizam Dergâhı'na giden caddenin sağında bir köşeye defnedilmiştir. Eserleri. 1. Târih. 2. Fihrist-i Şâhân. (Özcan, 2009)

2.7.4.2 Pend-nâme-i Azmî-zâde Rahmetullâh

Varak [30b]'de "Pend-nâme-i ' Azmî-zâde Rahmetullâh" başlığıyla verilen Azmî Pir Mehmed'e ait bir pend-nâme(nasihat-nâme) mevcuttur. Eser "Fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün" kalıbıyla yazılmıştır. 49 beyitli eserde; bütün işlere besmele ile başlanması, namaza özen gösterilmesi, dua edilmesi, nimete şükür edilmesi, belaya sabır gösterilmesi, ana ve babaya saygı gösterilmesi, haset edilmemesi, insanlara sitem ve cefa edilmemesi, dünya mutluluğuna mesrur olunmaması, övünülmemesi, çok şaka yapılmaması, alay, yalan ve iftira edilmemesi, iki kadın arasında oturulmaması,

kadınlarla çok konuşulmaması, güneş ve ay tutulmasına bakılmaması, yalnız yolculuk yapılmaması, mezar yazılarının okunmaması... tavsiye edilmektedir.

Azmi Efendi'nin pend- nâme'sinin Feriduddin Attar'ın Pend-nâme'sinin bir tercümesi olduğunu ifade eden kaynaklar da bulunmaktadır. "Zamanın bilginlerinden Pir Mehmed Azmî'nin Attar'ın Pend-nâme'sinin bir bölümünün tercümesi olduğu belirtilen 49 beyitlik bir pend-nâmesi vardır. (Şentürk ve Kartal, 2009) "Emine Yeniterzi "Anadolu Türk Edebiyatında Ahlaki Mesneviler" başlıklı makalesinde Azmi Efendi'nin metni hakkında bilgi verirken bu metnin Feriduddin Attar'ın Pend-nâme'sinin bir bölümünün tercümesi olduğuna dair bir not düşer." (Kocaer, 2009)

"Nasihat-nâmeler (pend-nâmeler) genelde ahlâkî - didaktik eserlerdir. İslâm toplumları teorik ahlâktan ziyade ahlâkın uygulamasına önem vermişler, dinin emir ve yasakları ile gelenek ve töre ahlâkı içinde yapılması veya yapılmaması gereken davranışları konu alan nasihat-nâme türü kitapların telifi doğrultusunda gayret sarf etmişlerdir. Yûnus Emre'nin Risâletü'n-nushiyye'si ile Ahmed Fakih'in Çarhnâme'si bunlardandır. Nasihat-nâme türünün Türk edebiyatındaki en meşhur eserini Nâbî yazmıştır. Müellif, 712 beyitlik Hayriyye'sinde Osmanlı Devleti'nin aksayan yönlerini, bozulan toplum yapısını, değişen anlayışları, insan ilişkilerini eleştirir ve gençlere öğütler verirken "örnek insan" modelini çizmeye çalışır." (Pala, 2006)

2.7.4.2.1 Azmî Pir Mehmed

Asıl adı Pir Mehmed olan şâir, İstanbul'da doğmuştur. Defter-zâde olarak bilinen Pir Ahmed Çelebi (öl.1543)'nin oğludur. Azmî mahlasını kullanan Pir Mehmed, iyi bir eğitim görmüş ve devrin önemli âlimlerinden ders almıştır. Birçok medresede müderrislik vazifelerinde bulundu. Azmî, ilmî şahsiyetinin dışında şiirle de meşgul olmuştur. Arapça ve Farsçaya vâkıf olan yazar, Veba hastalığından dolayı 990/1582 yılında vefat etti. Şâirliğinden ziyade ilmiye sınıfına mensubiyetiyle anılan Azmî'in en beğenilen eseri Ahlâk-ı Muhsinî tercümesi olan Enîsü'l-Ârifin'dir. Ayrıca onun Dîvân, Terceme-i Manzûme-i Ehâdis-i Erbâ'in, Pend-nâme-i Azmî (Mev'iza-i Manzûme) ve Mihr ü Müşteri isimli eserleri de vardır.(Koyuncu, 2015)

2.7.4.3 et-Tantarâniyye

Mecmû'ada 73b-74b varakları arasında yer alan kasîde Arapça kaleme alınmıştır. Okuyan için kolaylık olması sebebiyle Latin alfabesine transkribe ettik. Eser toplamda 33 beyit olarak mecmû'ada yer almıştır. Eser “Fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün” kalıbıyla yazılmıştır. Mecmû'ada yazılış tarihi en eski olan manzûmedir. Selçuklu Veziri Nizâmü'l-mülk için kaleme alınan bir medhiye olan kasîde, Tantarâni tarafından yazılmıştır.

Otuz beş beyitlik methiye şairine nisbetle “el-Kasîdetü't-Tantarâniyye”, cinas sanatının eşsiz icrasını ortaya koyduğundan “el-Kasîdetü'l-mücenne”, içinde tercî' türü cinas örnekleri yoğun şekilde geçtiği için “el-Kasîdetü't-tercî' iyye”, aynı vezinde ve kafiyede öğelerin çokluğu sebebiyle “el-Kasîdetü'ttarş' iyye” gibi isimlerle anılmıştır. Remel bahrinde kaleme alınan kasidede beyitlerin yirmi beşini nesîb (gazel), onunu methiye bölümü oluşturur. Şair uzun nesîb bölümünde Hz. Peygamber'e duyduğu sevgiyi tasvir eder. Methiye bölümünde Nizâmülmülk'ün ilme ve eğitime hizmetinden ziyade kadîm şiirde temel övgü temaları olan cömertlik, yiğitlik ve kahramanlık vasıfları dile getirilir. Nizâmülmülk'e, “Ey âlemlerin nizamı, ey kâinatın övünç kaynağı” hitabıyla başlayan bölümde İslâm bayraklarının kendisi sayesinde muzaffer olduğu ve İslâm'dan dönenlerin hüsrana uğradığı, birçok kahramanın Nizâmülmülk'ün tehdidinden korkarak mecalsiz kaldığı, bununla birlikte onun adalet ve insaf pınarı olduğu, yağmur sağanakları misali eliyle sunduğu nimet ve ihsanlarının dostlarına, isteyenlere ve bütün mahlûkata ulaşıp kâfi geldiğini ifade eder. Kâtib Çelebi'nin cinas sanatı bakımından benzeri yazılmamış bir kaside olarak nitelediği eser yoğun cinas ve tercî' cinası öğeleriyle, aynı vezinde ve kafiyede kelimelerle, çifte kafiye düzeniyle fonetik armonisi ve müzikal niteliği son derece yüksek bir kaside örneği olup şairinin duygu, düşünce ve şiir sanatı açısından yüksek seviyesini kanıtlamaktadır. Ayrıca çifte ve zengin kafiye sistemi bütün methiye boyunca sürdürülmektedir. Kasidede geleneksel sistemden farklı olarak tek kafiye ve revî yerine farklı revîlere yer verilmiştir. Kaside üzerinde çoğunun müellifi bilinmeyen çok sayıda şerh ve tercüme çalışması yapılmıştır. (Durmuş, 2010)

2.7.4.3.1 Tantarâni (öl. 485/1092)

et-Ṭantarâniyye adlı kasidesiyle tanınan şair ve müderris.

Ebû Nasr Muînüddin Ahmed b. Abdürrezzâk et-Tantarâni, Bağdat Nizâmiye Medresesi'nin önde gelen âlim, edip ve müderrislerinden olup Selçuklu sultanları

Alparslan ile oğlu Melikşah zamanında uzun süre vezirlik yapan ve kurduğu Nizâmiye medreseleriyle eğitimin öncüsü sayılan Nizâmülmülk ile yakın alâkası bulunuyordu. Nizâmülmülk için yazdığı el-Kasîdetü't-Tantarâniyye müstakil olarak veya tercüme ve şerhleriyle birlikte, ayrıca kasideler mecmû'ası içerisinde defalarca basılmıştır. (Durmuş, 2010)

2.7.5. Mecmû'anın Mensur Bölümleri

2.7.5.1. Kısım

[69b]- [72a] varakları arasında, münşeatlardaki hitap ve sonuç bölümlerinin nasıl olması gerektiği ile ilgili bilgi verilmiştir. Burada mektupların yazılacağı kişiye göre 18 çeşit ayrı hitap şekli açıklanmıştır.

Kişinin kendi yaşlılarına, kendinden yaşça büyüklere (babası, ağabeyi, işvereni gibi), efendilere (yani mal ve makam sahiplerine), katiplere (yani devlet işlerinde çalışan görevlilere), alimlere ve yüksek rütbelilere ve peygamberimizin soyundan olan seyyidlere bakmakla yükümlü olarak devletçe görevlendirilen memurlara yazılan mektupların özellikle başlayışı ve sonuç bölümü örnek sözcüklerle izah edilmiştir. Bu bölümde oldukça ağır bir dil ve süslü övgü sözcükleri kullanılmıştır. Münşeatlar Osmanlı kültür ve edebiyatında oldukça önemli bir yere sahiptir.

“Sözlükte “düz yazı, nesir” anlamındaki inşâ masdarından türeyen münşeât kelimesi, münşî adı verilen, devlet teşkilâtı bünyesindeki dîvân, kalem ve ketebe gibi resmî dairelerde çalışan nişancı, tevkiî yahut küttâbların yazdığı, çoğu musanna resmî yazılarla mektuplar yanında şair ve edebiyatçıların kaleme aldığı her çeşit sanatlı düz yazıya ve bu yazıların toplandığı kitaplara ad olmuştur. Münşeatlar öncelikle edebiyat ve tarih çalışmaları bakımından kaynak eser niteliği taşımaktadır.” (Uzun, 2006)

2.7.5.2. Kısım

77b-83a varakları arasında “Risâle-i Kavâ'id-i Mu'ammâ” başlığı altında hem muammâ ve çeşitleri hakkında geniş bilgi ve örnekler verilmiş hem de edebi türler, edebi sanatlar, kafiye ve redif gibi dîvân edebiyatının genel başlıkları ile ilgili kısa bilgiler verilmiştir. Devamında Fuzûlî'nin bir beytinin bir nevi şerhi yapılmıştır. Daha sonra kalem çeşitleri yani yazı yazmak için kullanılan kalemlerin adları söylenmiştir. Ondandır müzikteki bazı makamlarla ilgili kısa bilgi verilmiş. Daha sonra bir hikâye

anlatılarak zulüm ehlinin sonları hakkında yorumda bulunulmuş. Daha sonra bir beyit alınarak ayetten hareketle bu beytin izâhı yapılmış. Biz de önce konu ile ilgili bilgi verip daha sonra bu mensur bölümde ele alınanları kısaca özetleyeceğiz.

“Muammâ, mesaj gizleme ve çözme yöntemleriyle klasik Arap, Fars ve Türk şiirinde içine isim gizlenmiş beyit ve kıtaları ifade eden bir terimdir. Muammâ, bir edebiyat terimi olarak "şiirde remiz, ima veya işaret yoluyla dolaylı şekilde bir isme delâlet eden söz" diye tanımlanmaktadır. Genellikle muamma bir beyitle yazılır ve gizlenen isim daha çok ikinci mısradaki bulunur. Muamma yazmak veya çözmek için Arapça ve Farsça bilmenin yanı sıra ebced hesabı, İslâm kültürü, çeşitli inançlar, dil bilgisi, klasik edebiyat alanında da bilgi sahibi olmak gerekir.” (Saraç, 2005)

Bölüm besmele ile başlamış. Sonra Allâh’a hamd ve Rasûlullâh’a salât ve selâm getirilmiş. Daha sonra bu risâleyi yazmasının sebebini şöyle ifâde etmiş: “bu risâle-i hâkire te’lif ve tertîb eyledim ki fakirveş mübtedî olup fenn-i mu‘ammâ taḥsîline ḫâlib olanlara bu fenni biraz teshîl itdim”. Yazar, “Risâle-i Kavâ‘id-i Mu‘ammâ” yı bu ilmi öğrenmek isteyenlere kolaylık olsun diye yazdığını ifade etmektedir.

Daha sonra mu‘ammânın lûgat anlamı ve ıstılâhî anlamı verilerek üç kısma ayrıldığı belirtilmiş. Üçüncü kısımda kendi arasında “â‘mâl taḥsîli ile â‘mâl tekmîli” olarak iki kısma ayrılmış. Üçüncü kısmın ilk bölümü olan “â‘mâl taḥsîli” sekiz başlık altında ele alınarak bu başlıkların birer cümle ile açıklaması yapılmış ve birer örnek verilmiş. Üçüncü kısmın ilk bölümü olan “â‘mâl tekmîli” de kendi içinde “te’lif ve isḳât ve ḳalb” olarak üç kısma ayrılmış ve bu başlıkların her biri birer cümle ile açıklanıp örnekler verilmiş.

Bu tanımlama ve örneklemelemlerden sonra risâleyi tamamladığı için Allâh’a şükrettiğini ifade ederek bir tarih düşmüş. Şiir şudur:

Tārîḫ-i Risâle

Hezârân minnet ü ḫamd ol Ḥüdâya

Mu‘ammâdan derûnı ḳıldı âgâh

Şikeste-beste yazdum bir risâle

Ki yâd olam cihânda gâh u bî-gâh

Aḫd-ı naḳdiyle mıṣra‘ oldı tārîḫ

Tamâm oldı kitâb ‘elḫamdüli’llâh

Sonra; “Ve gerekdir ki aşhâb-ı talebe evvelâ ıstılâhat-ı şi‘ri beyân ide yüz şi‘r luğatda bilmekdir” diyerek talebenin yüz şiir bilmesi gerektiği ve şiirin ıstılahını öğrenmelerinin lüzumunu ifade ederek konuyla ilgili bilgiler verilmiş ve bazı açıklamalar örnek şiirlerle desteklenmiştir.

Önce mısra, hassâ (kafiyesiz beyit), beyt (iki mısra), şadr ve arûz (ölçü) ve ibtidâ (başlangıç) ve darb (vurma), bahr (şiirin vezni), tahallüs (şiirde mahlas kullanma), kavramları tanımlanmış. Daha sonra bazı nazım biçimlerinin (rubâ‘i, mesnevi, kıt‘a, mürebbi, şasîde, terci-i bend, gazel; nazım türlerinin (mersiyye); bazı edebi sanatların (mükerrer, irtihâl, sehl-i mümteni, mütenâfir, lugaz, tecnîs, ihâm, maktûb, redd‘ül-acz alâ‘s-sadr, tezâd, muhtemelu‘z-zıddeyn) ve şiirle ilgili bazı genel kavramların (kafiye, redif, musammat, nazm-ı müsteci, tardî, müveşşah, tâc beyt, müstezâd, mu‘ammâ, nazîre, nakîze, aks) tanımları yapılmış.

Daha sonra Fuzûlî‘ye ait bir beyit verilmiş:

“Uştur ser-mest eger yüklene hicrānuñ yükün

Hâl u hattūñ gibi kâfir cenneti mesken tutar”

Bu beytin “Len yedhule‘l-cennete hattâ yelice‘l-cemel fi-semmi‘l-ħiyāt”⁴ âyetinden alındığı ifade edilerek ayetten hareketle beyit açıklanmış.

Beyitle ilgili açıklamalardan sonra “El-mâlu ve‘l-‘ilmu be-setran küllü ‘ayb ve‘l-faḡru ve‘l-cehlu yekşifān küllü ‘ayb”⁵ hadisi örnek verilmiş.

Bu açıklamalardan sonra “Ḳalem-i ‘Arabî, Ḳalem-i Kūfî, Ḳalem-i Celisî, Ḳalem-i Hermesî...” şeklinde kalem çeşitleri sayılmış ve ardından Devr-i Kebîr, Huftâ-i Ru‘yet, Devr-i Revānî, Nîm Devir, Çenber, Berānşān, Ferneçîn, Hafîf” gibi Türk müziğinin usülleri “düm tek” sözcükleriyle örneklenmiş.

Daha sonra zulüm ve taşkınlık yapanların sonunun iyi olmayacağına dair İmâm-ı Müsteğferi‘den rivâyet edilen bir hikâye anlatılmış.

Daha sonra;

“Eşter ser-mest eger yüklene hicrānuñ yükün

Hâl u hattūñ gibi kâfir cenneti me‘vâ ider” beytinin şerhi yapılmış.

⁴ (Bizim ayetlerimizi yalanlayıp da onlara karşı kibirlenmek isteyenler var ya işte onlara gök kapıları açılmayacak ve onlar) deve iğne deliğine girinceye kadar cennete giremeyecekler. Kur‘ân-ı Kerim Sûre: A‘raf 7/ Âyet: 40

⁵ Mal ve ilim, bütün ayıpları örter, fakirlik ve cehalet bütün ayıpları açığa çıkarır. (Hadis)

METNİ KURARKEN İZLENEN YÖNTEM

1. Mecmû'ada yer alan şiirler transkripsiyon harfleriyle latinize edildi. Transkripsiyon alfabesi aşağıda tablo halinde gösterilmiştir.

2. Çevriyazıda genel olarak İsmail Ünver'in "Çevriyazıda Yazı Birliği Üzerine Öneriler" (Ünver, 1993) adlı makalesindeki esaslar takip edildi.

3. Vezin gereği ünlü düşmesi olan yerlerde kesme işareti (‘) kullanıldı: n’ola, n’içün, n’eyler...

4. Arapça ve Farsça kelimelerdeki uzun ünlüler üzerine (-) işareti konularak belirtildi: cihān, üstād, māh, hilāl, sīne, sīb, fūnūn, nūcūm...

5. Farsça edat ve ön eklerin tamamı kısa çizgi (-) ile ayrıldı: bī-çāre, nā-dān, der-pīş, bī-şabr...

6. Farsça "āsā, vār, veş" gibi son ekler bitişik yazıldı: ümīdvār, hemvār, perīveş, lāleveş...

7. Birleşik kelimeler kısa çizgi (-) ile ayrıldı: hilāl-ebrū, dil-ber, ruḥ-aşinā...

8. Farsça kelimelerdeki "vāv-ı ma'dûle", "“”" biçiminde gösterildi: ḥān, ḥāce...

9. Metin tamirinde bulunulan yerlerde köşeli parantez kullanıldı:

"Ḥazret-i Şulṭān [Murād] ol pādīşāh-ı dādger"

"İḥtilātı yā Rab ol meh-tal' atūñ [kimlerledür]"

10. Türkçe kelimelerin sonunda bulunan "b"ler "p" ile yazıldı. görüp, idüp...

11. Metinde mahlasların tümü kalın yazı tipi yazıldı. Metinde geçen özel isimlerin baş harfleri büyük yazıldı.

12. Şiirlerin sıralamasında ve metin okunurken mecmû'anın orijinali esas alındı. Çalışma sırasında mecmû'adaki şiirler ile yapılan çalışmalardaki şiirler karşılaştırıldı. Yapılan karşılaştırma sonucu görülen farklılıklar, eksiklikler, yanlışlıklar dipnotlarda belirtildi. Mecmû'ada bulunan ayetlerin sureleri, ayet numaraları ve anlamları dipnotta yazıldı.

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

آء	’; A a; Â â; E e	ص	Ş ş
ب	B b	ض	Đ đ; Ž ž
پ	P p	ط	Ṭ ṭ
ة ت	T t	ظ	Z z
ث	Ṣ ṣ	ع	‘
ج	C c	غ	Ġ ġ
چ	Ç ç	ف	F f
ح	Ĥ ĥ	ق	Ḳ ḳ
خ	Ħ ħ	ك	G g; K k; ñ
د	D d	ل	L l
ذ	Z z	م	M m
ر	R r	ن	N n
ز	Z z	و	u ü ū; ve; vu vü; ˇ
س	S s	ه ه	H h; e
ش	Ş ş	ى	Y y

4. Rso28 NUMARALI ŞİİR MECMŪ'ASININ METNİ

ZAHRİYYE

Men ketebe el-faķır ĥazinedār-zāde Muĥammed ʿ Ārif

El-ķāđı bi-ķađā-i Yunda Adası muvaķķaten

Men ketebe el-faķır ĥazinedār-zāde Muĥammed ʿ Ārif

El-ķāđı bi-ķađā-i Yunda Adası muvaķķaten

1172

Ger fihrist-i mecmŭ'atu ġazeliyyāt-ı ʿ Arab-zāde

Şenāyī, Şabri, Kebŭteri, ʿ Āli, Fuzŭli, Şābit ʿ Āşım, Nedīm

ʿ Ārıđı, Fā'izı, Ŧālib, Reşid, Ĥayātı, Ĥālşı, Sivāsı,

Bāķı, ʿ Örfı, Şınāsı, Şafvetı, İzŦırābı, Fuzŭli, Lā-edrı,

Ŧıflı, Yŭmnı, ʿ İsmetı, Ŧarık, Rŭşdı-i Bosnevı, ʿ Abdı, Veysı Efendı,

Ķandı, Āhı, Mir'ātı, Nā'ilı, Kemāl Pāşā-zāde, Firākı, Nābı, Ŧıġı, Fevrı,

Revānı, Vāşıf, Remzı, Meşāmı, Ĥayālı, Faşıĥı, Ķabŭli, Vāşıf,

Belŭġı, Ŧamırı, Fiġānı, Necıb, Nev'ı, Uşulı, Cevrı,

SulŦān Aĥmed

[1b]

001.

Ġazel-i Medḥ

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Ḳuli'llāhümme mālīk-rā sezā der-mülk-i Cebbārī

Ki Cebbārāne ez-revāne der-'ālem-cihān-vārī

Ama Ma' būd-ı bī-hemtā-yı Ḥudā der-sezā-yı tu

Tu-i ān Ḥālīḳ-ı cihān ki 'ālem-rā nıgeh-dārī

Tu-i k'ez noḳta-i nuḫfe ki ender raḥm-ı şuret

Miyān nübde-i tāriki çünin suḥen bedīd-kerdī

Muḫabbīḳ merkez-i 'ālem be-rū-yı āb-ı güsterde

Mu' allāḳ künbed-i ḥazra-be-ḳudret tu hemī-dārī

Yekī dermend-i 'ālī be-taḡayyür nāz-nibişte

Yekī nānī ne-mī-yābed be-şad rencī be-şad-zārī

Yekī nibişte der-mescid-i semā' 'ilm-i ḥikmet-rā

Yekī nibişte der-dükkān nihāde dām-ı ṭurrārī

Yekī-rā tāc-ı sulṭān-ı ḡilmān kemer-beste

Yekī bār-ı girān ber-ten hemi nālīd be-şad-zārī

Ḥakīm-ender ezel kısmet çünin kerde it her mekrā
Cüz Āmennā ve şaddaḡnā me-gū ger merd-i dīn-dārī

[2a]

Bī-şenāver-i sihr-i kāhān hīn-i tevḥīd gūyed
Be-cüz tevḥīd tu āḡer çe ḡūned der şeb-i tāri

(Ḥaḡḡa bī-feyz eyledi cümle umūrunu ‘ Abdullāh)

002.

Mūnācāt

Kes mā nīst ente Mevlānā
Çiz nīst ente ferḡemnā
Fa‘ fu ‘ annā tūy ḡalīm şekūr
Der-ezel būde-i raḡīm u ḡafūr

K’ez baḡşī zinde-i ḡam ne-şevēd
Raḡmetī kūn ḡazīne kem ne-şevēd
Rūy-ı ber-ḡāk der-i kuhet mālīm
Hem-çu dūlab her sūḡre nālīm

Mā şehā der-gūnāḡ giriftārīm
Ez-nev-ümīd ‘ afv mī-dārīm

003.

Münacât

Mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ fe' ülün

. _ . _ / . _ . _ / . _ _

İlâhî olmaduğ emrüne münkâd

Kelâmuñ hükmi ile hiç mu' tād

Nebîne uymaduğ ' uqbâyı unutduğ hep

Bırakduñ ' âleme şeddâd-ı bünyâd

Harâb itdük egerçi hânemüz biz

Velî sen lütfuñ ile eyle âbâd

Hudâyâ bendeñiz yitdi hevâdan

Habîbüñ hurmetiçün eyle âzâd

Hidâyet eylemek ehl-i delâle

Hemîşe ' âdetüñdür eyle irşâd

[2b]

004.

Fâ' ilätün/ fâ' ilätün/ fâ' ilätün/ fâ' ilün

_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _

Ey sa' âdet menba' ı sulţân-ı cümle enbiyâ

El-amân yandı vücudum hasretünle el-amân

005.

Ḳıṭ' a

Fe' ilātün/ mefā' ilün/ fe' ilün

..__/_.._/_.._

Her 'amel bir cezāya ḳābildür

Nitekim gül olur dikendeysel

Ey hoş ol kim şevāba mā'ıldür

Gül dikendür dikendeysel⁶

006.

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

..__/_.._/_.._/_.._

Ey felek lütfuñ eger cāhil-i nā-dāna ise

Ben daḥı tā o ḳadar 'āḳıl degülem

Baña bu cevrüñ ile şāhib-i 'irfān şanup

Ehl-i fazl añladuñise beni ḥāşā degülem

Echel-i dūn-ı dīnüm baña da bir naẓar it

Ġarībden ḥumḳ-ı belāhetde de ednā degülem

007.

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

..__/_.._/_.._/_.._

Derūnī āşinā ol ṭaşradan bīgāne şansunlar

Bu bir özge revişdür 'āḳıl-ı dīvāne şansunlar

⁶ Bu mısradā vezin bozuk.

008.

Mef' ūlū/ mefā' ilün/ mef' ūlū/ mefā' ilün/

__./._./__./._.

Ḥazān ile dökülür şanma berg-i eşcārı

Fenā-yı 'āqılı iş'ār ider defātirdür

Bāliye bāverde mecāziden Ḥasan Dededen mesmū' dur şansınlar

[3a]

Kelām-ı 'Alī Kerrema'llāhu vecchēhū

El 'İlmu Noqtatun Keşşereha'l-cāhilün

Bir zamān biz daḡı hem şöḡbet-i cānāna irsek

009.

Bāḡī Efendi (Selleme'llāhu te'ālā)⁷

Mef' ūlū/ fā' ilātū/ mefā' ilū/ fā' ilün

__./._./__./._.

Dil ḡayd-ı 'āqılı selb ideli şād olup gider

Şan tıfldur ki ḡāceden āzād olup gider

Bī-hūde yire cevri güzeller çok itmesün

Bāḡī cefā vü miḡnete mu' tād olup gider

⁷ Bu iki beyit Bāḡī dīvânındaki 141. gazelin matla ve makta beyitleridir. (Küçük, 2011)

010.

Mefā' ilün / fe' ilātün/ mefā' ilün/fā'

. ___ / . ___ / . ___ / _

Çalır gider bu gönül zülf-i yârdan gelmez

Havâ-yı Şâmı bilen ol diyârdan gelmez

Şabâdan itme dilâ hâk-i pâyin ümîd

O deñlü luğf u kerem rûzigârdan [gelmez]

011.

Nâbî

Mef' ülü/ mefā' ilü / mefā' ilü/ fā' ilün

__ . / . __ . / . __ . / _ .

Virmez kefe niğâr kitâb-ı cemâlini

Bilmem ne ki bu girye ile peyveste midür

012.

Himmat-zâde Raḥmetu'llâh

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Ḥaṭ-âver oldı şaḳal-ı başîdi bâri seyr eyle

Raḳîb min-ba' d anuñ tıyunca ḥaber eyle

013.

Velehü

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__ . / _ . ___ / . ___ / . ___ / _ .

Bâğbân olmuş raḳîb ağaç şatar bâzârda

Cümleden 'alâ görüldi aşması eşcârda

Nābī Efendi merhūm ölmezden bir gün muḳaddem söylediđi beytidür

014.

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__ . __ / __ . __ / __ . __ / __ . __

Miḥnet ile şışdı ḥār-ı çirkīn-i nā-bekār

Ḳıldı zamān mihr-i zer cevādumuzu ḥam-suvār

[3b]

Teşnelikden dilini taşra çıkardı 'ummān

015.

Faşıḥü'l-merhūm

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__ . __ / __ . __ / __ . __ / __ . __

Sikke-i şāh-ı velāyetdür külāh-ı Mevlevī

Ḳubbe-i eyvān-ı ḥikmetdür külāh-ı Mevlevī

'Ālem zıll-ı maḥrūḥını itmişdür sipāh

Leyletü'l-ḳadr-i kerāmetdür külāh-ı Mevlevī

Olduğunca şevḳ ile meydan-ı 'aşḳ içre semā

Çerḥ u eflākı muḥabbetdür külāh-ı Mevlevī

Sāyesinde ser-bülend olmuş nice şāh u gedā

Bār-gāh-ı 'izz u rıf atdur külāh-ı Mevlevī

Mevlevī şehbāz-ı evc-i ma' rifetdür ey **Fāşıḥ**

Üsküf-i dekār-ı ḥikmetdür külāh-ı Mevlevī

Velehū

Ān kān-ı hūsn-i būde ne-būde ez cihān-niṣān

El-ān inne ʿuzlet ʿālā māʿaleyhi kān

Velehū

Fenn-i ʿiṣkī baña kılduñ taʿlīm

Rağıya'llāhu teʿālā ʿanküm

016.

Derviṣ ʿArzī

Mef' ūlū/ mefā' ilū/ mefā' ilū/ fe' ūlün

__ ./ . __ ./ . __ ./ . __

Bir ğonca-dehen-yār ile ūlfet yeñilendi

Dāğ-ı kühen-i mihr u muḥabbet yeñilendi

Hükmeyledi mülk-i dile ol tıfl-ı civān-baht

Ṭuğrā-yı kühen-sāl-i ʿadālet yeñilendi

Ṭıfl-ı dile giderdi yine āl-i ḳabāyı

ʿİydiyye-i ḥūn-ābe-i ḥasret yeñilendi

Bağlanmış idi muḥmel-i sevdā-yı seyāḥat

Bend olalı ol zülfe-i ḳāmet yeñilendi

Ol ḳāmet-i bālāya düşelden dil-i şeydā

Endiṣe-i ğavgā-yı ḳıyāmet yeñilendi

Şimdengerü yâhūsuz berāber şabr taḥammül

Girmeye hengâme-i firḳat yeñilendi

Bağlandı gönül zülf-i perişānına yârün

Şirāze-i mecmû‘ a-i ülfet yeñilendi

‘ Arz it gör nazmuñı erbābına ‘ **Arzî**

Sermaye-i dükkân bilā-baḥt yeñileñdi

[4a]

017.

Fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilün

__ . __ / . __ / . __ / . __

Ey perî-ruḥsār bilmem ülfetün kimlerledür

Hîç görünmezsın ‘ aceb ünsiyetün kimlerledür

Ḳanḳı meclis feyz-i āb-ı nūr-ı ḥüsñüñdür[henüz]⁸

Şem‘ -i bezm-ārā gibi germiyetün kimlerledür

Görmedük gözden nihānsın ḥayli demlerdür seni

Bilmezem ey duḥter-i rez ‘ işretün kimlerledür

Tā seḥer her şeb Süreyā-rîz-i çeşm-i ḡayretim

İḥtilâtı yâ Rab ol meh-tal‘ atün [kimlerledür]

⁸ Bu kelime mecmû‘ada eksik yazılmış (Çıpan,1991)

Hîç seni cem' iyyet-i erbâb-ı dille görmeziz

Ey Faşîh-i zâr şimdi şoĥbetüñ kimlerledür

[4b]

Çıkıdı göñlümden gözümnden eşk ile āh-ı derün

018.

Seyyid Şabrî

Mefâ' ilün/ fe' ilātün/ mefâ' ilün/ fe' ilün

. _ . _ / _ . . _ / . _ . _ / . . _

Felekde sübĥa-i cām-ı safāya el mi deger

Ĥesāb-ı naĥd-i ġam-ı dil-rübāya el mi deger

Kime ki kendüsi gelür yine luĥ ola bu hüsn

O naĥl-i ser-i bî-hevāsı cefāya el mi deger

Zebün-ı keşmekeş-i mevc-i baĥr-i hicrānına

Kenārına meh-i keff-i āşināya el mi deger

Ümîd-i māye-i ' ayş itme cām-ı mihri görüp

Hîç ol piyāle-i āteş-nümāya el mi deger

Hemîşe zevraĥ mı çekmedür işüm **Şabrî**

Sefîne-i ġazel-i dil-ġüşāya el mi deger

[5a]

019.

Ebu'l-Fazl Efendinüñdir

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Ḥayāt ān dem resed cānā be-cism-i nā-tüvān-ı men

Ki cenk üfted sekānet rāz-ı be-her üstüḥ'ān-ı men

020.

Celāleddin Efendinüñdir

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

._ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Her ki gūyed 'āşıkam āteş fütet der cān-ı men

Z'an ki münir-i semege bāşed āşık-ı cānān-ı men

021.

Āhī Merḥūmuñdur

Mefā' ilün/ fe' ilātün/ mefā' ilün/ fe' ilün

. _ . _ / . . _ _ / . _ . _ / . . _ _

Ḥayāt o dem irüşür cism-i nā-tüvānum için

Ki kūyın itleri cenk ide üstüḥ'ānum için

Vaşıyyetüm bu ki öldükde kāse-i sırrımı

Sifāl iden eşki itlerine ḥānum için

El-müteveffâ Taḥsîn Halîm Ḥâl-i gûne Ḳâdiyânı be-medîne-i
Bursâ kezâ fî Tezkiretüŝ-şu' ârâ

022.

Beyt

Fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

__ . __ / __ . __ / __ . __ / __ . __

Gözlerüm ŝa' ŝası ol sâ' at tırılmaz aḳar

Bir avuç ḥâk oluben tanurken fehm dirlir

023.

Fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

__ . __ / __ . __ / __ . __ / __ . __

Bir günâh iden kimesne bin gün âh itmek gerek

Bin günâhum var Ḥudâya bir gün âhum yok benüm

024.

Nasûḥ Pâşâ-zâde Nişânî

Fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

__ . __ / __ . __ / __ . __ / __ . __

Ey felek ḥâk-i mezelletde kitâb ehlisin

Zîrâ pâ itmege maḳsûd-ı murâdın ne ola

Ḥükmüne ḳarŝu ḳoyup belki ḳalem ḳatmadılar

Bu tecâhül ile taḳrîzdan murâdın ne ola

025.

Cevāb-ı Kirli-zāde Aḥmed Paşa

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ / . _ / . _ / . _

Ḥükm-i Ḥālîk'da ' arz olmaduğı şābitdür

Neden olsun bu söze cür'et iken ey ' aqlü

Ḥaḳ kelāmında beyān eyledü ki yitmez mi

Bu işāret saña lā-yüs'elü ammā yef' alü

[5b]

Ḥāl-i ' Ālem ezeli böyle perişān ancak

026.

Rübā' i

Mef' ülü/ mefā' ilün / mef' ülü / mefā' ilün

_. ./ . _ / . ./ . _

' Ālemde bir ednādan bir ḥarf eger ögrenseñ

Üstādın olur ol kes ḥor baḳma aña ' amden

N'eyler ki buyurmuşdur İbn-i ' Amm-i Peyğamber

Men ' allemeni ḥarfen ḳad şayyāranī ' abden

027.

Ḳıt' a

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ / . _ / . _ / . _

Şanmañuz kim ḳocluk bükdi belin zātınuñ

Naḳd-i ' ömrün yitirüp egilüp anı arar

Yā eküp kıadd-i nihālını anuñ dest-i ecel
Meyve-i ‘ömr-i ‘azizini kıoparmaķ ister

028.

Ƙıt‘a

Fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilün

__·__/_·__/_·__/_·__

Ƙara yirdür çün yiri bāy u gedānuñ ‘āķıbet

Ĥ‘āce-i dehrüm dīv itmek ne lāzım iftiķār

Cümle kıara hep berāber Őunulur cām-ı ecel

Fark olınmaz hiç bu maķalde gedāyī vü Őehriyār

[6a]

Sustu Raķķa-i Cānım Küte Küt

029.

Mef‘ ūlü/ fā‘ ilātü/ mefā‘ ilü/ fā‘ ilün

__·./_·_·./_·_·./_·_·

Biz cām-ı vaşl-ı dil-beri görmiş geçirmişüz

Cem gibi devr-i sāgarı görmiş geçirmişüz

Yoķdur gönülde bāde-i gül-fāme bilmez

Biz nice kez o demleri görmiş geçirmişüz

Bir teb-rāh-ı kerem ile bilirsün ey felek

Āyine-i mücevheri görmiş geçirmişüz

Biz naqş-ı haţţ-ı şeyh-i ʿimādı begenmezüz
Çün hüsni u haţţ-ı dil-beri görmüş geçirmişüz

Dāstān-ı Leylî vü Mecnūna baqmayız
Bir nazm-ı mihr ü müşteri görmüş geçirmişüz

Qayd aqmış cerīde-i ʿuşşāka biliriz sen
Ol defter-i kebūteri görmüş geçirmişüz

Hāza berekte min bereketi āl-i berāketin

[6b]

Men tekelleme fī'l-mescidi kelleme min kelāmi'd-
dünyā ḥabiṭa men ʿamalehū erbeʿine seneh⁹

030.

Taḥmīs-i ʿĀlī

Mefʿ ūlū/ fāʿ ilātū/ mefāʿ ilū/ fāʿ ilūn

__ ./ __ ./ __ ./ __

Bağlandı qaldı rāh-ı muḥabbet didükleri

Her dem küşāde bāb-ı ihānet didükleri

Maḥv oldı gitti cūd-ı seḥāvet didükleri

Bir āsitāne ider mürüvvet didükleri

Yapdı anuñ qapusını ḥisset didükleri

⁹ “Kim mescidde (camide) dünyaya ait işlerle ilgili konuşursa kırk yıllık ibadeti yanar. (Hadis)

Erbāb-ı ʿizz u rıfʿ ate hergiz tayanmasın
Mağrūr olma rağbetine anlaruñ iken
Vallahi nice tecrube itdüm bu remzi ben
Ölseñ yolunda fāʿide yoğ saña kimseden
Zirā ki oldu ortada himmet didükleri

Yoğdur cihānda şimdi cehālet kemāl
Dānā odur ki vāfir ola kīsesinde māl
Dehr-i denīde anuñ içündür bu ihtilāl
ʿĀrifleri melāmet ider ehl-i ibtizāl
Şimdi zarāfet oldu sefāhet didükleri

Her lağza gağlet uyğusu insānı esnedür
Sevmez ʿadūsını şu ki ʿağıl kimesnedür
ʿArz-ı muğabbet eyledüğün halka pes nedür
Bir şey midür vücūdı mu vardur ne nesnedür
Añlamaz oldu gitdi şadāğat didükleri

[7a]

Ehl-i hūner ne söylese dūšnām ider ʿavām
Nā-ehl olan denīleredür ʿizzet ihtirām
Dānā belā vü gussāda nā-dān-ı şād-kām
Bunca belādan özge yine ʿĀliyā müdām
Eksik degül gönülde şasāvet didükleri

Ġazel-i Fuzūlî

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _

Şubḥ şalıp mihr-i rûḥuñdan niķāb

Hāl ki temāşāya çıķa āfitāb

Rište-i cānum yeter it pür-girih

Salma ser-i zülf-i senem-sāya tāb

Mest çıķup şalma nazār her yaña

Görme revā kim ola 'ālem ḥarāb

Kesme nazār cānib-i 'uşşāķdan

Nāle-i dil-sûzdan it iztırāb

Şamlar encüm şayarum subḥa dek

Ey şeb-i hicrūñ bana yevmü'l-ḥisāb

Dūzaḥta girmez sitemüñden yanan

Ķābil-i cennet deĝil ehl-i 'azāb

Raḥm kıl üftādelerin ḥāline

Hiç gerekmez mi saña bir şavāb

Yār su'āl itse ki ḥālūñ nicedür

Ḥasta **Fuzūlî** ne verirsin cevāb

[7b]

Hiç dönmedi yine bu baht-ı siyāhumdur benüm

032.

Ġazel-i Necātī Tahmīs-i Semmī

Mef' ūlü/ fā' ilätü/ mefā' ilü/ fā' ilün

__./_._./_._./_._

Ĥüsnüñ ziyāsı 'āleme ey dil-rübā yiter

La' lün safāsı cānuma her dem ġidā yiter

Ĥāl-i ruĥuñ bu sīnede dāġ-ı belā yiter

Dil kişverine zülfi siyāhuñ belā yiter

Yıkmaġa bu vilāyeti bir ejderhā yiter

Aġyāra uyan beni ey kaşları kemān

Atma yabāne oġ gibi göġsüñ gerüp hemān

Hicr āteşine yaġalı bu çarĥ-ı bī-emān

Geh yaş gelür gözümde geh yaş yirine ġan

Derd-i derūnı bilmege bu mācerā yiter

Tetimme

Kimse **Semmī** gibi yetīm-i zillet olmasun

'Ālem içinde müflis-i bī-ĥürmet olmasun

Aç ol cihānda minnet ile ni' met olmasun

Tek yirde gökde hemān minnet olmasun

O denī düşeñ **Necātīye** bir bu riyā yiter

İzün ğubārı başuma ger olsa idi t̄ac
Olmazdum bu nev' le halk arasında ac
Mu' tād olalı derde devā istemez mizāc
Bī-mār-ı ' ışka şerbetle eyleme ' ilāc
Var ey řabīb ço beni derdüm baña yiter

[8a]

033.

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Ĥudāya itme ĥālī dāyimā dilden řekūr ismin
Gözümden dūr itme pertev-i envār Nūr ismin
Enīs it dem-be-dem bu řalb-i bī-řabra řabūr ismin
Bana ğayret müyesser řıl ki vir dāyim Ğayyūr ismin
Yā maĥv it evc-i ' isyāndan bu ' abd-i pūr-ķusūr ismin
Yāĥūd esmā-i ĥüsnādan çıkar yā Rab Ğafūr ismin

Geelden ' āleme sa' y-i řenā' atdur bana hep kār
' İbādet ķılmaĝa itmem heves bu şalb-i nā- hem var
İderken nādīm olup bir ğünāha bin kez istiĝfār
Revā mı rüz-ı maĥşerde benüm ĥālüm ola düşvār
Yā maĥv it evc-i ' isyāndan bu ' abd-i pūr-ķusūr ismin
Yāĥūd esmā-i ĥüsnādan çıkar yā Rab Ğafūr ismin

034.

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' i lātün

--.---/_-.---/_-.---/_-.---

Ey melek-simā ki senden özge hayrāndur saña

Haq bilir insān demez her kim ki insāndur saña

Vermeyen cānum saña bulmaz hayāt-ı cāvidan

Zinde-i cāvid āña dirler ki qurbāndur saña

‘ Ālemi pervāne-i şem‘ -i cemālūñ kıldı ‘ ışk

Cānı ‘ ālemsin fidā her lāhza biñ cāndur saña

‘ Āşıka şevkuñla can vermek iken müşkil degül

Çün Mesih-i vaqtsin can vermek āsāndur saña

Çıkma yārüm geceler ağıyār ta‘ nından şakın

Sen meh-i evc-i melāhatsūñ bu noqşāndur saña

Pād-şāhum zulm edip āşıq seni zālīm demiş

Hüb olanlardan yaman gelmez bu bühtāndur saña

Ey **Fuzūli** hüb-rūlardan tegāfüldür yaman

Ger cefā hem gelse anlardan bir ihsāndur saña

[8b]

Düşürmem tab'ı lütf-ı bâdiye def'i ğamı dilden

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__ . __ / . __ / . __ / . __

‘ Ārız-ı rengini setr eylemiş zülf-i siyeh

Hîç degüldür ki ne bu baht-ı siyâhumdur benüm

035.

Şābit

Mef' ülü/ mefā' ilü/ mefā' ilü/ fe' ülün

__ . / . __ . / . __ . / . __

Geh bâde içür zâhîde şâķi gâhî ‘ arak baş

Mestüm duramam derse ‘ asâsıyla çayâķ baş

Bir tâze kabâķ başdı ile meclis-i meyde

Ey muğ-beçe-i mest harîfâne kabâķ baş

Mey-ĥânedede bir başına şultândur abdāl¹⁰

‘ asâsıyla dayâķ baş

Efendüm vây mest olup

Bâde-i ‘ ışķla iĥsân-ı şîve

Şal efendüm baş seyyidüm cânüm

Şîvekârüm efendüm şafvet

N’ola ĥâlin ser-i bālânũ

Elinden cânüm a sultânüm

¹⁰ Mecmû’ada şiirin bundan sonraki bölümü iç içe ve karmakarışık yazılmış.

Ġazel-i ‘Āşım

Mef‘ ūlū/ mefā‘ ilū/ mefā‘ ilū/ fe‘ ūlūn

__ ./ . __ ./ . __ ./ . __

Ġam-ĥānemūze gelse daĥı yatmaġa gelmez

Ġāyetle tülūndür o perī atmaġa gelmez

Ķaşduñ ‘acebā nāz mıdur ‘ işve mi bilmem

Pür-kīn olup ebrūlarını çatmaġa gelmez

Ey ĥāce-i ‘ işve ne bu parçayla ‘ azablar

Bī-hūde bize tafracıġı satmaġa gelmez

Beytü’l-‘inebin bārını zāhid çekmezsün

Kestānesi terdür saña çatlatmaġa gelmez

Ben bildiġüm aġyāra ger cānān ise kāfir

Bir yād başına gelse daĥı atmaġa gelmez

‘Āşım ne temāşadur onu devlet-i ĥüsnün

Ĥān-ı ni‘ em vaşlını ĥiç tatmaġa gelmez

[9a]

Alınur naĥl-i emelden sümüvv inşāa’llāh

037.

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Ağlarum şubha değin ben derd ile Eyyüb muyum

Her kerem göz yaşımı ben husn ile Ya' kūb muyum

Āña raħminden her neyise beni terk itmedi ğam

Bilmezüm ki bu gamın gözüne ben maħbūb muyum

Gāh ğam gāhi elem gāhī senem gāhī cefā

Çekerüm yine bunları raĝbe mergūb muyum

Ey baña t̄alib olan ğussā vu ğam u derd u elem

Beni terk itmedin aħī ben mensūb muyum

Ey leb-i ğonca **Fuzūlī** yetīme ħan ağlasın

Dest-i cevrūñle bu kez ben saña meknūb muyum¹¹

[9b]

Zaħmetüm Kaşsa kıyās olmaz ey zū-funūn

038.

Mef' ūlū/ fā' ilātū/ mefā' ilū/ fā' ilün

_. _ . / _ . _ . / _ . _ . / _ . _ .

Gelmez o şūħ ħaldı benüm yolda gözlerüm

Ĥasretle gāh saĝda gehī solda gözlerüm

¹¹ Bu gazel Fuzūlī dīvānında yoktur. (Parlatır, 2012)

039.

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Cüvānsuñ neyleyüm üftādene hîç ragbetüñ yoğdur

Peri-çehre gözlesin zālīm insāniyyetüñ yoğdur

Bu kaçlarla bu gözlerle tenāsüb sende kim vardur

Bulursın kendine bir ' aşık elbet minnetüñ yoğdur

Nedür bu sendeki biğāne cünbişler unuttun mı

Bizümle merhāmetsiz bî-vefā az ülfetüñ yoğdur

Güzelsin neyleyüm pek bî-emānsın pek neng-ğūsın

Terağğüm nidügin bilmezsin ašlā şefkātüñ yođdur

Gelürdin sevdiğüm yoğlardın ' **Āşım** bendeni her gün

Ne çāre dīde-bānuñ māni' üñ çoğ ruhsātüñ yoğdur

040.

Ferd

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

. _ _ / . _ _ / . _ _ / . _ _

Zağmı olsun dir isen tiğ-i kaçādan sehlüñ

Düşmene hîç müdürā gibi şimşir olmaz

Mef' ūlū/ mefā' ilū/ mefā' ilū/ fe' ūlūn

__ ./ . __ ./ . __ ./ . __

Cāy ideli sīnem büt-i dil-cū-yı muḥabbet

Dil oldı perī-ḥāne-i cādū-yı muḥabbet

Ḥaṭṭuñ nazar-ı ' aşıka elbetde girāndur

Ḳıbleden eğer ey şūḥ terāzū-yı muḥabbet

Ser-mest yatur genc dimāğumda şafādan

Mecnūnu serāsīme iden būy-yı muḥabbet

Bir ḥāb-ı perīşāne müjem olmadı maḥrem

Küncide degül şāneye gīsū-yı muḥabbet

Eyler ḳadd-i ḥam-keşdemi gerdide çü dolab

Kuhsār-ı serümden dökilen cūy-yı muḥabbet

Düşmekde ciger-pāreleri damuma çün gird

Der-kār gibi sīnede cādū-yı muḥabbet

' İşk ehli alup eylese şāyeste Nedīmā¹²

Eş' ārumı ta' vīze-i be-bāzu-yı muḥabbet

¹² Bu kelime mecmu'ada Nedim gibi okunmakla birlikte kelimenin bir kısmı derkenar iç çizgisinin üzerine yazıldığı için net okunamamaktadır. Nedim divanında da böyle bir gazel yoktur. (Macit, 1997)

042.

‘**Āşım**

Mef’ülü/ fā’ ilātü/ mefā’ ilü/ fā’ ilün

__./ __. __./ __. __./ __. __

Sev tıfl iken o şūhı buyurup nāmın elümden

Mağlaqçı zümresi dahı bī-gānın elümden

Fındıqcılığa başladı hayfā ki şimdiden

Bir būsesin o gözleri bādāmın elümden

Çin-i cebīn itdi o nev-devāt-ı hūsn

Luţfuñ henüz görmedin in’āmın elümden

Yarım ağızla söyle ‘aceb maqşaduñ

Zālīm sevmek ‘**Āşım** nā-kāmın elümden

[10a]

043.

Mef’ülü/ fā’ ilātü/ mefā’ ilü/ fā’ ilün

__./ __. __./ __. __./ __. __

Ziyā-yı Halebi cām-ı dıraşşān şanur gören

Hūn-ı cigerle lāle-i Nu’ mān şanur gören

Çeşm-i ‘alīli tal’at-ı lebriz nūr ider

Bağdıqca rüyına beni giryān şanur gören

Bî-ihtiyâr germ-nigâh eyler ' ışkumı
Tâb-ı cemâli âteş-i sūzân şanur gören

Erbâb-ı ' iştetün gözü añunla açılır
Dürd-i şarâbı kühl-i'Sfâhân şanur gören

Düşdükçe câma ol sanemün ' aksi ' **Ârızî**
Âğuş-ı hâlede meh-i tâbân şanur gören

044.

Mef' ulü/ fâ' ilätü/ mefâ' ilü/ fâ' ilün

__./ __. __./ __. __./ __. __

Leb-rîz görür ama yine handân şanur gören

Bilmez gam-ı derûnımı şādân şanur gören

Dâ'im cihânda hâli perîşân olan benüm

Zâhir gerçi bā-ser u sāmân şanur gören

Bezm-i felekde şāgar-ı ümîdi görmedüm

Ammâ ki mest-i cām-ı dıraşşân şanur gören

Mesned-nişîn-i bezm-i cefâ-didegân-ı gam

Dünyâda lik mazhâr-ı ihsân şanur gören

Râzî-i derd ola ço Şu' mânî bu şekveyi

Zirâ ki her derd ile seni nâlân şanur gören

[10b]

Felek ne var bizi böyle bî-ḥuzūr idicek

045.

Mef' ūlū/ fā' ilātū/ mefā' ilū/ fā' ilūn

__ ./ __. __ ./ __. __ ./ __. __

Her tāze dağumı ḡonce-i ḡandān şanur gören

Ol naḡl-i nāzı serv-i ḡülistān şanur gören

Bilmez şikāf ḡalkā-i zūlf-i siyāhdan

Tāb-ı 'izārı mihr-i dıraḡşān şanur gören

Ḥaḡ çekme kim dīde-ḡāhı bedīd olur

Kānūn-ı dilde āteş-i sūzān şanur gören

Ser-tiziñi o deñli ḡamze-i dildūz yār kim

Geçdükce cāna ḡaḡçer-i bürrān şanur gören

Dükkān-ı ḡūn-ı mekān mı ey **Fā'izi** benüm

Baḡr-i belāda nice mercān şanur gören

046.

Mef' ūlū/ fā' ilātū/ mefā' ilū/ fā' ilūn

__ ./ __. __ ./ __. __ ./ __. __

Ruḡsār-i yāri āyīne-i cān şanur gören

La' l-i lebini çeşm-i ḡayvān şanur gören

Şarılsa iki hūb idüp birbirin kenār
Gülistānda iki gül-i ḥandān şanur gören

Nev-bād-ı serden iki kemāndur çeken bilür
Ebrūlarınuñ ḥālını āsān şanur gören

Meftūn-ı bāde olsa n'ola ḥaste-i firāk
Zīrā ki anı derdine dermān şanur gören

Ḥūn oldu kiprigūñ ağlamadan iki gözlerüm
Nehār-ı ğamda şād-ı ḥıramān şanur gören

Bir oldu tāze dāğ ile şebnem-i tevzi' kim
Bu gülleri güşāde gülistān şanur gören

Ṭālib şu deñlü olsa emīn rüzigārdan
Kim ḥāk-i āsitāne-i cānān şanur gören

047.

Ġazel-i Necīb

Mefā' ilün/ mefā' ilün / mefā' ilün/ mefā' ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

‘ Aceb mı cām-ı meclis olsa ḥūna bile leb-ber-leb

Dü la' l-i nāb-i dil-ber birbiriyle oldu hem-meşreb

Hırīdār ol döküp necm-i sirişkūñ naqđini ey dil
Felekde mihr u meh seyr-i cemāle müşterīdür hep

Periřān olmada hāl-i dil-i ‘ uřřāk-ı ğam-dīde
Hayāl-i kākül-i dildār naşvet-kāriyle her şeb

İder üstād-ı ‘ işkın bir nigehe tıfl-ı ebced-hāñ
Fünün-ı cevri tekmił itmiř ol řerer-i āteř-mekdeb

Olurduñ Kāzım-āsā şem‘ i bezm-i yāre revān
Necībā n‘ eyleyüm seni be-ğāyet yitedür kevkeb

048.

Mef‘ ülü/ fā‘ ilātü/ mefā‘ ilü/ fā‘ ilün

__./__./__./__.

Cism-i terümde ‘ aks-i lebini kğan şanur gören

Yā ka‘ arumda dāne-i mercān şanur gören

Olduşca şu‘ le-i zebānum zülf-i siyāhumdan

Rüy-ı nigārı şem‘ -i řebistān şanur gören

şol deñlü ğamzesiyle lebi cān alup virür

Kim birbiriyle dest u ğirībān şanur gören

Çok rüzigār ğörmüşüm o bir dil-siyāhdur

şüretde siyeh zülf-i periřān şanur gören

Kūyuñ gubārına düşeli dil **Reşidveşi**

Esrār-ı ʿ ışkla añı da hayrān şanur gören

049.

Mefāʿ ilün/ mefāʿ ilün / mefāʿ ilün/ mefāʿ ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Başarsın hātırma her dem şübhesiz zü-mürüvvetsin

Qarārın yok zemīn-i dilde hercāyi tabī ʿatsın

Ne kadar hüsñü bildin ne mihr-i ʿ aşığı duydun

ʿ Aceb ülfet-i āşüfte ʿ aceb ʿ ālüde şoĥbetsin

[11a]

Tāliʿ üm olur müsāʿ id yüz tuţar devlet baña

050.

Qıtʿa

Mefāʿ ilün/ mefāʿ ilün / mefāʿ ilün/ mefāʿ ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Qalur laʿ l-i lebüñ perī eylemek bilir ammā sultānum

Görüşmek qābil olmazsa eger efkārdan soñra

Sanem-ālūdu olan ʿ aşıq qo olsun vuşlāta tālib

Umar elbetde ikbāli kişi idbārdan soñra

051.

Şafvetî

Fâ' ilātün/ fâ' ilātün/ fâ' ilātün/ fâ' ilün

-. _ _ / . _ _ / . _ _ / . _ _

O haşem-i üftādesi bir efendi-zādenüñ

Ƙıymeti Ƙadri bilür dā'imā üftādenüñ

052.

Beyt-i Huseynî

Mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Senin'çün hāb-ı rāhat çeşm-i giryānumla düşmendür

Bisāt-ı ıştırāhāt cism-i sūzānumla düşmendür

Gidelden beri sözün müjgān-ı nāz-ı kilki elden

AƘdı 'āƘıbet çāk-i girībānumla düşmendür

Yele lel lel le le lelli

'Ömrüm yāle lel le lel le lelli

[11b]

053.

Fâ' ilātün/ fâ' ilātün/ fâ' ilātün/ fâ' ilün

-. _ _ / . _ _ / . _ _ / . _ _

Şu verir her şubḥ-dem gözyaşı tiğ-i āhuma

Kim dökem Ƙanın sipihrüñ şalsa mihrüñ māhuma

Şem^ç-i ruhsāruñ odu kıldı beni āteş-perest

Çāk-i sīnemden temāşā eyle āteşgāhuma

Tûtiya-tek çeşm-i erbāb-i nazardur menzilüm

Gerçi hāk-i reh-güzārım dīde-i bed-hāhıma

Ėam kimi öldürse kanlı-tek kaçır benden yana

Şāh-i derdüm ilticā eyler^ç ulüvv-i cāhıma

Bir fakīrim turmasın kimse baña ta^ç zīm için

Ėande gitsem ey gözüm şu sep ġubār-i rahuma

Ėāfilim sırr-i leb-i cān-perverinden tā hañın

Ėonduruptur gerd mir^çāt-i dil-i āgāhuma

Ey **Fuzûlî** yāre dönderdüm yüzüm aġyārdan

Ėaşmı çok gördüm şıġındum şıdġ ile Allāh'uma

[12a]

054.

Fā^ç ilātün/ fā^ç ilātün/ fā^ç ilātün/ fā^ç ilün

__ . __ / __ . __ / __ . __ / __ . __

¹³Eylemiş pīçide kūy-ı¹⁴ kākülün ġisūlara

Bir siyeh¹⁵ ġül şanki berhem-bestedür şeb-būlara

¹³ Nedim dīvânında yedi beyitli olan bu şiirin altı beyti alınmıştır. (Macit, 1997)

¹⁴ “kūy-ı” sözcüğü dīvânda “târ-ı” olarak geçmektedir. (Macit, 1997)

¹⁵ “siyeh” sözcüğü dīvânda “sepet” olarak geçmektedir. (Macit, 1997)

Kārzār-ı fitnede ol āfet-i tersā yine
Viridi cūy-ı tīg-i Frenki pīc-nāb-i ebrūlara

Arzū-yı zaḥm-ı nevk-i tīg-i ğamzeñle senüñ
Teng olur ey şūḡ vādi-i ḥarem āhūlara

Bī-gümān eyler temessül şūret-i ‘ayba hüner
Furşat-ı güftār yā Rab degmesin bed-gūlara

Ye’siyle pürjengdür āyine-i tūṭi-i dil
Ḳan oturdu sille-i efsūsdan zānūlara

Bizde eyler imtiḥān çeşmānı hep siḥrin **Nedīm**
Taḥta-i meşk-i füsūnuz şimdi biz cādūlara

055.

Fā’ ilātün/ fā’ ilātün/ fā’ ilātün/ fā’ ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _

Ol perīveş kim melāḥat mülkünüñ sultānidur
Ḥükm anuñ ḥükmü baña fermān anuñ fermānidur

Sürdü Mecnūn nevbetin şimdi benüm rüsvā-yi ‘ışḡ
Doğru derler her zamān bir ‘āşıḡuñ devrānidur

Lāḥza lāḥza göñlüm odundan şererlerdür çıkan
Ḳatre ḡatre göz döken şanmañ sirişküm ḡanıdur

Çâkler cismümde tîğ-i aşktan ‘ayb itmeñiz
Kim cünûn gül-zârınuñ bunlar gül-i ðandânidur

Ey **Fuzûlî** ola kim raħm ede yâr efgânuña
Ağlagıl zâr anca kim zâr ağlamak imkânıdur

[12b]

Şarâb-ı tâze ‘aceb çeşm-i yâra geldi mi

056.

Müseddes-i Cinânî

Fâ‘ ilâtün/ fâ‘ ilâtün/ fâ‘ ilâtün/ fâ‘ ilün

__ . __ / . __ / . __ / . __

Şanmañuz kim ğurbetde câm-ı hoş-ğuvâr egler beni

Yâ şafâ-yı seyr-i gül-geşt-i kenâr egler beni

Bir ‘aceb sevdâda ben leyl ü nehâr egler beni

Gitmege mâni‘ düşüp bî-ihtiyâr egler beni

Âh kim ğurbetde kaldım bir nigâr egler beni

Çoğdan eylerdüm sefer ol şive-kâr egler beni

Dil giriftâr-ı kemend-i kâkül-i cânân olup

Boynı bağlu qalmışım aşufte-i ğayrân olup

Her seher aşsam olunca bådveř püyân olup

Ŧutmadım bir kâr ucın âvâre ser-gerdân olup

Âh kim ğurbetde kaldım bir nigâr egler beni

Çoğdan eylerdüm sefer ol şive-kâr egler beni

Tetimme

Gitdi elden manşıb u ‘ unvān-ı çāh-ı mülk-i māl
Döndi devlet zillete aldım zebūn pāyimāl
Yārsuz ‘ ayş dilemek ben asteye emr-i muāl
Hey baa niçūn urursın sen diyu itdın su’āl
h kim urbetde aldım bir nigār egler beni
Çodan eylerdüm sefer ol şive-kār egler beni

Bir yaa t‘ an-ı ‘ adū bir yana cevr-i rūzigār
Gönlümi mecrū idüp cism-i zā‘ ifūm pür-figār
Lāzım olmişken baa her vech ile terk-i diyār
Mümkün olmadı oyup gitmek o serv-i sāyevār

[13a]

h kim urbetde aldım bir nigār egler beni
Çodan eylerdüm sefer ol şive-kār egler beni

Ey **Cinānī** gerçi imāndurır ubb-ı vaan
Kūy-ı dil-ber var iken amam vaan nāmını ben
‘ işdan dā’im çekerken dil am-ı derd-i mien
Gūşuma girmez dirīgā pend-i yārān-ı kühen
h kim urbetde aldım bir nigār egler beni
Çodan eylerdüm sefer ol şive-kār egler beni¹⁶

¹⁶ Bu manzūme Cinānī dīvānında 59. sayfadadır. (Okuyucu, 1994)

Hālîşî**Mef' ülü/ mefâ' ilü/ mefâ' ilü/ fe' ülün**

__ ./ . __ ./ . __ ./ . __

Aldurdım elümden meded ol ğonca dehānı

Arturdı yine bülbül dil u āh u figānı

Halk eyledüñ ey Hālîk 'ālem-i 'ucvānı

Düş itme yāvuz dillere ol kâşî kemānı

Yā Rab saña ısmarladum ol serv-i revānı

Sen şaqla haţālardan ilāhî meded anı

Derd ile gönül virdüm ilāhî ben o şāha

Gönderdüm anı lütfuña ışmarlıyor āha

Luţf eyle halel virme ol yüzi māha

Uġratma anı şarşar-ı ser u kaddin āha

Yā Rab saña ısmarladum ol serv-i revānı

Sen şaqla haţālardan ilāhî meded anı

[13b]

Şormaduñ bir kerre hiç hālî perişānum benüm

Kānlar dökülür derdiyle bu dīdelerümden

Ter u şemine ruġları tā eşk-i terümden

Halk eyledin ey Bārî Hudā ketm-i 'ademden

Hıfz eyle anı lütfuñla tır-i sitemden

Yā Rab saña ışmarladum ol serv-i revānı

Sen şaqla haţālardan ilāhî meded anı

Yā Rab bê-ḥaḳḳ-ı ḥarem-i Ka‘be-i zemzem
Bā-nūr-ı ḥabībın şeref-i Aḥmed-i Ekrem
Evc-i ḳalem u kürsî vü bā-‘arş-ı mu‘azzam
Derdiyle niyāz eyle yūri **Ḥālīsī** her dem
Yā Rab saña ışmarladum ol serv-i revānı
Sen ŝaḳla ḥaṭālardan İlāhī merdānı

[14a]

058.

Fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Yaḳma cānum nāle-i bī-iḥtiyārımdan ŝaḳın

Dökme ḳanum āb-i çeşm-i eşk-bârumdan ŝaḳın

Ŗu verir her ŝubḥ-dem gözyaşı tīg-i āḥuma

Çoḳ beni incetme tīg-i āb-dârımdan ŝaḳın

Cevr odu yaḳdı beni yanumda durma ey gönül

Bir tutuŝmıŝ āteŝüm ḳurb u civārımdan ŝaḳın

Ten evinden raḥtını ceḥd eyle ey can taşra çek

Āfet-i seyl-i sirişk-i bī-ḳarārımdan ŝaḳın

Gerçi bir ḥāk-i rehüm kimse beni almaz göze

Çoḳ ḥakāretle nazār ḳılma ğubārımdan ŝaḳın

Şāh-i mülk-i miḥnetüm ḥayl ü sipāhum derd ü ğam

Ḥayl-i bî-ḥadd ü sipāh-i bî-şümārumdan şaḫın

Ey **Fuzūlî** kânķı maḥbūbu ki sevsen raḥmi var

Ḷıl ḥazer ancak benüm bî-raḥm yārumdan şaḫın

[14b]

Darb-ı tîĝ ile umma kişver ḥüsnüñ şaḫlar

059.

Sivāsî Efendi

Mefā' ilün/ fe' ülün/ mefā' ilün/ fe' ülün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Elif- Ey elif kaşlu dil-ber ey melek şüretli yār

Be- Belālardan emīn itsün seni Perverd-kār

Te- Temennā kıldıĝum Ḥaḫdan budur her rüz[u] şeb

Şe- Şevāb ehlinden olam ey ḥabīb-i gül-‘ izār

Cim- Cemālün āyetini her kim üfürse bir naḫar

Ḥa- Ḥayātı gider anuñ ‘aḫlı olur tārümār

Ḥı- Ḥayālin ḥānesidür işbu gönlüm meskeni

Dal- Delālet eyledi işbu delile aşikār

Zel- Z̄elīl itdūñ meni ʿ iŝkuñ yolunda ey ŝanem

Rı- Raḥmeyle güzellik saña qalmaz payidar

Ze- Zamāne ḥūblarunda ŝimdi sensin bī-naẓīr

Sin- Serīr-i salṭanat taḥtında olduñ ŝehriyār

çin- ŝefiʿ ola saña yārin Muḥammed Muŝtafā

şad- ŝafā vü zevkıyle ʿ ömrüñ geçe leyl ü nehār

Ḍad- Z̄aʿ īf oldum ḍalālet içre qaldum z̄aʿ fla

Ṭı- Ṭarīkat ehlinüñ yanında oldum ser-miʿ ār

Zı- Z̄āhir oldı seni sevdigüm ʿ ālemlere

ʿ Ayn- ʿ İnāyet eyle qaldum yollaruñda intizār

Ġayn- Ġamuñda lāleveŝ baġrumda yüz yüz taġlar

Fe- Firākuñ ḥasretinden aġlarum men zār zār

Ḳaf- Ḳıyāmet ḳāmetüñ añsam ḳıyāmetler ḳopar

Ke- Kerāmet zāhir oldı leblerüñden bī-ŝümār

[15a]

İki deliye bir uç ḳomiŝlar

Lam- Lütf itsün n'ola ben bendeñe kılsuñ nazār

Mim- Melāmet cübbesin addüme biçdi rüzigār

Nun- Ne lāzım söylemen mi asteñe ram itsün

Vav- Vişālün şerbetinden derdüme kılsuñ timār

He- Hilālī aşlaruñ avs bu dil-i murın atup

Lamelif- Lāyık olupdur edesin anı şikār

Ye- Yüzün nürin görelden ey güneş tal'atlu yār

‘Alı āk oldu **Sivāsī** bendesinün almaz arār

060.

azel-i Baı

Fe' ilātün/ fe' ilātün/ fe' ilātün/ fe' ilün

..__/.__/.__/.__

Eylesün la' lini dermān dil-i bī-māra meded

Dostlar işde ben öldüm baña bir äre meded

İhtirāz itmedünüz aldılar elden cāmı

Vāıf itmeñ saınuñ kimseyi esrāra meded

Güher-i cāmı yitürdük bizi am öldüriyor

Sāiyā gel bulıvir anda ise ara meded

Zam-ı sīnemden ouñ pārelerin hep alma

Dursun Allāhı severseñ hele bir pāre meded

Gice tenhâ işigi hâkine yüzler süreyin

Şakınuñ kimse haber virmesün ağıyâre meded¹⁷

[15b]

Ṭālī^ç müsâ^ç id olmadı himmet ne fâ^çide

061.

Mefâ^ç ilün/ mefâ^ç ilün/ mefâ^ç ilün/ mefâ^ç ilün

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Gönül her nağme kim çeng-i gamuñda ihtirâ^ç eyler

Ḳoyup elden felekde Zühre sâzın istimâ^ç eyler

Güzeller şevķine soħbetde sūfî çalgısuz oynar

Velî her bilmeyen öyle şanur anı semâ^ç eyler

Yola^ç azm itmiş ol ser-keş baña yâ Hû dimez bir kez

Çeküp atı başın ağıyâr ile tırmuş vedâ^ç eyler

Beni da^ç vât-ı felekde¹⁸ murâduñ bâş u cân ise

Yoluña hey benüm^ç ömrüm senüñle kim nizâ^ç eyler

¹⁷ Mecmû'ada makta beyti alınmamış bu gazelin makta beyti şöyledir:

“Mededüñ kalmadı feryâd u figân eyleyecek
Saña kimden ire ey Bâkî-i bî-çâre meded” (Küçük, 2011)

¹⁸ “da^ç vât-ı felekde” ifâdesi divânda “da^çvâ-yı katlûñden” şeklinde geçmektedir. (Küçük, 2011)

Saçuñ tārına peyveste kılırsın rişte-i cānı
‘ Ālāyıkden geçüp **Bākī** cihāndan inķitā‘ eyler

[16a]

062.

Şarkı Hüseynī

Mefā‘ ilün/ mefā‘ ilün/ mefā‘ ilün/ mefā‘ ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Hücüm-ı nāle-i şeb-girden zālīm ḥāberdār ol

Yār¹⁹ beni bīmār-ı hicrān eyledüñ sen daḥı bīmār ol

Varup bir derdmendi aldayup ben mekritmek līk kāfir

Dilersen ādem öldür yāre kes ḳanat cigerdār ol

Hemān ser-meclis-i rindāna gelmeñdür senüñ maṭlūbuñ

Gel ey bīgāne-meşreb bāde içmezsen ḳadeḥkār ol

Çözülmiş düğümler çāk-i girībān nāfe dek inmiş

Buna şabr olunur mu zāhidā ‘ āşıḳ-ı zār ol

Olursun sen de bir gün yoḳ demeysin ṭālib-i vaşla

Hemān doğrusu ‘ ömrüm ḥāşılı ‘ ālemde sen sāḡ ol

Nedīmānuñ budur ancaḳ sözü ey āfet-i devrān

Yārini bīmār-ı hicrān eyledüñ sen daḥı bīmār ol²⁰

¹⁹ “Yār” kelimesi dīvanda yoktur. Bu kelime vezni de bozmaktadır. (Macit, 1997)

063.

Beste Segāh

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__ . __ / __ . __ / __ . __ / __ . __

Nefħa baħşā-yı meşāmı ' aşıkındur perçemün

Sünbülī boyayı gülzār-ı cānāndur perçemün

Perde-i al şafağ içre zālām-ı şeb gibi

Güle pūş algūn içre nihāndur perçemün

064.

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__ . __ / __ . __ / __ . __ / __ . __

Her cefā kim eyledün gele vefālar bilmiş ol

Rāħ-ı rāħatdur gamuñ cānı safālar bilmiş ol

Gerçi ser-gerdān idüp şalduñ belā kervānı

Yüz çevirmezler kıddümi āşnālar bilmiş ol

[16b]

Zālīm muqaddem itmez idün cevruñi füzün

²⁰ Bu beyit Dīvānda şu şekilde geçmektedir:
“Gözün gibi beni bîmâr kıldın sen de bîmâr ol” (Macit, 1997)

Beste Şabā

065.

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

O ser-keş serv-ğadd dil-ber bizümle yār olur mı

O raḥşan çeşm-i āhū mūnis-i ğam-ḥ'ār olur mı

Onulmaz yāreler var sīne-i mecrūḥ-ı 'āşıkda

Şarılınca ol sīmin-tene tımār olur mı

[17a]

066.

Mir'atī

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

.. ___ / .. ___ / .. ___

Noḡtanuñ 'ilmine vāḡıf olalı

Zıkr-i fikrüm oldı bā-bismi'llāh

Vücūdum 'ilmü'l-esmā bileli

Feth oldı her birin tam vechu'llāh

Kāf nūn emrini var itdi Eḡad

Eḡaddan var oldı ol nūr-ı Şamed

Şorarlar aḡkām-ı şer' i şerī' at

Nāzildür şānına ḡıl şifā bi'llāh

Mir'atī tunzire²¹ ey mevlā delil

‘ İlmiyle kaçrdur tākātüm kalil

Mücrimler hakkında buyurdu Celil

Geldi “lā-taķnetū min raķmeti’ llāh”²²

067.

Müfred

Mefā’ ilün/ mefā’ ilün/ mefā’ ilün/ mefā’ ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Dime zevķ u safāsından ferāgat ķıl bu dünyānuñ

Ķara yirde yanur cismi nice yüz biñ Süleymānuñ

Ketebe el-faķir Ħasen ruken ħir-bānī der-gāh

[17b]

‘ Ālemi vīrān ebket-suķen-küned

Cān yirinde ğamla zerre sehv olduĝu

068.

Fā’ ilātün/ fā’ ilātün/ fā’ ilātün/ fā’ ilün

__ . ___ / . ___ / . ___ / . ___

Dāĝ-i hicrān ile yanmaķtan ciĝer ķan olsa yeg

Mülk-i dil cān menzili olunca vīrān olsa yeg

²¹ tunzire: gelmemiş, tunzire kavmi: gelmemiş bir topluluk Secde /3

²² “Lā-taķnetū min raķmeti’ llāh” Allāh ’ın raķmetinden ümit kesmeyin. Zümer/39

Yarı aǵyār ile görmek ʿ āşıka düşvār olur
Böyle görmekten esir-i derd-i hicrān olsa yeg

Sineme peykānuñı gönder gönül def ine kim
Sinede sūzan gönül olunca peykān olsa yeg

Sırrumı rüsvālıgum fāş itmeden ʿ ālemlere
Zār cismüm eşk girdābında pinhān olsa yeg

Dağıtırsa n'ola ʿ aqd-i zülfünü her dem sabā
Fitne ehli olanuñ cem ʿ i perişān olsa yeg

Dün **Fuzūlī** sehv edip geçmiş mey ü maḥbūbdan
Tevbe edip bu yaman işten peşimān olsa yeg

069.

Fā ʿ ilātün/ fā ʿ ilātün/ fā ʿ ilātün/ fā ʿ ilün

__ . __ / __ . __ / __ . __ / __ . __

Öyle ra ʿ nādur gül-i serv-i ḥırāmānuñ senüñ

Kim gören bir kez olur elbette ḥayrānuñ senüñ

Kākülün tek başına çizginmek ister ḥāṭırum

Ey ben ü yüz ben kimi ser-geşte ḳurbānuñ senüñ

ʿ Ārızuñ devrinde cem ʿ iyyetten olsuñ nā-ümīd

Olmayan āşüfte-i zülf-i perişānuñ senüñ

[18a]

Çün ‘acebdür lâ‘ le gūyalık ne mu‘cizdür bu kim

Eyler izhār-ı suhan bu lâ‘l-i handānuñ senüñ

Çerh yayından atıldı kâsduma tîr-i ecel

Lîk andan tizrek deprendi müjgānuñ senüñ

Dağ-i hicranuñ odun beñzetmek olmaz dūzağa

Olmasuñ kâfir esîr-i dāğ-ı hicrānuñ senüñ

Ey **Fuzûlî** öyle kim bîmār-ı derd-i aşksın

Yoğ durur ölmekten ğayrı hîç dermānuñ senüñ

070.

Fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilün

__·__/_·__/_·__/_·__

Dehenüñ derdüme dermān didüler cānānuñ

Bildiler derdümi yoğtur didüler dermānuñ

Olsa mağbūblarā ‘ışkı cehennem sebebi

Ħūr u ğilmānı kalır kendisine Rıdvān’uñ

Geçti mey-ğāneden il mest-i mey-i aşkıñ olup

Ne meleksin ki harap itdüñ evin şeytānuñ

Urmazam şihhat için merhem oğnuñ yāresine

İsterem çıkmaya zevk-i elem-i peykānuñ

Ne bilir oꟇumayan Muřhāf-ı hūsnūñ Őerhin

Yire gökten ne için indigni Őur'an'un

Yirden ey dil göge yitmişdi sirişküm melegi

Anda hem ęoyamayacaędur olları efgānuñ

Ey **Fuzli** olayum ğaręa-i gird-āb-ı cnn

Gr ne ęahrın ekerem dne dne devrānuñ

071.

Mef' l/ fā' ilātü/ mefā' ilü/ fā' ilün

__ ./ __. __ ./ __. __ ./ __.

Her eşki-ı eşmi la' l-i Bedaęřān şanur gören

Fikr-i lebiyle ddelerm kān şanur gören

Oldum o deñli kerem temāřā-yı yār kim

Nr-ı cemāli āteř-i szān şanur gören

Nr-ı cemāli tāba getürmez nigāh ile

Ol māh-ryı mihr-i dıraęřān şanur gören

Her tār-ı mya şad dil-i hunini bend ider

Znnār-ı zülfi subęā-i mercān şanur gören

Gencine-i dilüm mele-i nağd-i ' iřędur

Feyzi o genci gerçi ki vrān şanur gören

Mef' ūlū/ fā' ilātū/ mefā' ilū/ fā' ilūn

__./ __. __./ __. __./ __. __

Sīnemde dāğı lāle-i Nu' mān şanur gören

Her tāze zaħmı bir gül-i ħandān şanur gören

Leb-rīz-i çākdur o kadar dāğ-ı sīne kim

Her pāresini çāk-ı girībān şanur gören

Feyz-i ħayāt-ı tāze ider mürde-i ğama

Cām-ı şarābı çeşme-i ħayvān şanur gören

'Ağsi ruħuñla her zerre mi feyz-i nūrdan

Nār-ı şuā' -ı mihr-i dıraħşān şanur gören

Künc-i ğamuñda za' fla bir şekille girdiğüm

Bedri-i dāri sūret-i bī-cān şanur gören

Mümkin midür nazīre dimek her kühen-zebān

Gerçi bu tarz-ı tāzeyi āsān şanur gören

Maħdūm-ı dil-pesend u hüner-ver kim zātını

'İlm-i sehāda Ĥātem-i Nu' mān şanur gören

'Ürfi-i düvvüm-i feyz-i devrān kim şartı

Naẓm-ı Kemāl ü güfte-i Selmān şanur gören

‘Allāme-i zaman ki muḥarrir-i pākini
Āsār-ı kıl-k-i Seyyid Cürçān şanur gören

[18b]

Ġalibā erbāb-ı istidādı devrān istemen

073.

Mef‘ ūlū/ fā‘ ilātū/ mefā‘ ilū/ fā‘ ilūn

__./__./__./__.

Ol şah-ı ḥüsnı Yūsuf-ı Ken‘ ān şanur gören

Ben mūr isem de mūr-ı Süleymān şanur gören

Cem‘ oldı cān u dil ser-i zülfünde sedd olup

Şüretde gerçi anı perīşān şanur gören

‘Aks daḥı nidmege dü-se-i cām-ı bādeye

Destümde cām-ı āteş-i sūzān şanur gören

Def‘ eyledükce bād-ı şabā ebr-i zülfünü

Ruḥsār-ı yāri mihr-i dıraḥşān şanur gören

Nūş eyleyen zülāl-i leb-i yāri cān bulur

Cām-ı lebinı çeşme-i ḥayvān şanur gören

Āh eyledügi sīnemi çāk itdi zaḥm-ı ‘ışk

Bilmez Şināsī çāk-i girībān şanur gören

[19a]

074.

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Ne ref̄tārında ne güftār ne ruhsārındadır Һikmet

Nezāketle küşād n'eyler şalvārındadır Һikmet

Varup pāyinde rū-māl eylemek āsān idi ammā

Yanında Һaltabān aġyār-ı bed-kārındadır Һikmet

Tegāfül tā ezelden dil-berāne gerçi 'ādetdür

Visāle va' d iderken yine inkārındadır Һikmet

Senüñ vaşlını mestāne virse erigen rūҺa

Tebessümle anuñ nāz ile pazārındadır Һikmet

Demiş Һaşd-ı teessüfle o māh 'ālem-ārāya

Seni gerçi Һocar ālī bugün yarındadır Һikmet

075.

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ / . _ / . _ / . _

Sevigelmedi o meh şanma Һurşid gibi

Başladı ditremege sinede dil bīd gibi

Olur elbetde keşākeşde küşālıҺ ey dil

Var midur dest-i Һaleb dāmen-i ümīd gibi

Åsar oldu gene kevkeb-i necm-i **Åafveti**

Sevigelmedi o meh Şanma ĥurŐid gibi

076.

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Dil-i ĥeŐm-āŐinā sāmāñ ile saña olmaz mı

HemāŐe mest ile ũlfet iden mestāne olmaz mı

Hava ĥoŐ her țaraf gũlzār bũlbũl zār u gũl ĥandān

Bu esbāb-ı cũnũnı seyr iden dīvāne olmaz mı

Kenār-ı āb u sākī tāze mey-i kŕhne dil pũr-Őevķ

Bu bezme tevbe naķl ũ verā' peymāne olmaz mı

Mey anda dil-ber anda cũmle yārān-ı safā anda

Geĥũp gũlŐenden ādem sākın-i mey-ĥāne olmaz mı

Sebũ zānũda saĥar elde yār āĥũŐ-ı vuşlatda

Bu țarz ĥāŐıl-ı meclis 'aceb rindāne olmaz mı

AĥılmıŐ gũl gibi sine āteŐ-bār olup meyden

Gŕnũl hem bũlbũl-i Őũrīde hem pervāne olmaz mı

Bu maĥsũd-ı tebāyi' sŕzleri ķande bulursun sen

Kũdũret virmeseñ **Åafvet** 'aceb yārāne olmaz mı

077.

Mef' ulü/ fâ' ilâtün/ mef' ulü/ fâ' ilâtün

---./_._---/_._./_._---

Zülfün mu' anber eyle bir âb-ı nâb göster

Evc-i turun üstünde müşgîn seḥâb göster

Her dem nevâziş ile ' uşşâkı itme küstâḥ

Mağrūr-ı iltifâta rûy-ı ' itâb göster

Çeşm açılmaz oldu sâķi ḥumâr-ı ğamından

Olsun gönül mücellâ câm-ı şarâb göster

Ey şâh-ı ḥüsn o tetimme ḳanûn-ı iltifâtı

Kim şive-i tekellüm-gâhı ḥitâb göster

Zinhâr ' ârif iseñ dânişle olma mağrūr

Hem zerrede nihân ol hem âfitâb göster

Ferhâd cūd-ı yârin hiddetle üzre cânâ

' Işķında ḳân-ı ḳalbini bî-inķılâb göster

Şarâb-ı fenâyı ḳalbe **Şulḥi** ḳo ıztırâbı

Henüz faķır isen de şâḥib-i nisâb göster

[19b]

Kanûn-ı muḥabbetde begüm zîr u nîm olmaz

078.

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Çangı²³ gül-şen gül-bünü serv-i hırâmânınca var

Çangı gül-bün üzre gonca la' l-i handânınca var

Çangı gül-zâr içre bir gül açılır hüsnün gibi

Çangı gül bergi leb-i la' l-i dür-efşânınca var

Çangı bāğın var bir naqli kaduñ tek bār-ver

Çangı naħlün hāşılı sīb-i zenāhdânınca var

Çangı hūnī sen kimi cellāda olmışdur esīr

Çangı cellāduñ kılcı nevk-i müjgânınca var

Çangı bezm olmuş münevver kâmetin tek şem' den

Çangı şem' ün şū' lesi ruhsār-i tâbânınca var

Çangı yirde tapılır nisbet saña bir genc-i hüsn

Çangı gencün ejderi zülf-i perişânınca var

Çangı gül-şen bülbülün böyle **Fuzûlî** sen gibi

Çangı bülbülün nâlesi feryād ü efgânınca var

²³ Bu kelime dīvañda “hansı” olarak kullanılmıştır. (Parlatır, 2012)

[20a]

079.

Mef' ūlū/ mefā' ilū/ mefā' ilū/ fe' ūlūn

__./.__./.__./.__

Āh eyledüğüm serv-i hırāmanın içündür

Çan ağladuğum ğonce-i ħandānuñ içündür

Sergeřtliđum kākŭl-i müjġānuñ ucundan

Āřŭfteliđum zŭlf-i perīřānuñ içündür

Bīmār tenüm nergis-i mestŭñ eleminden

Ĥŭnin ciğerüm la' l-i dŭr efřānuñ içündür

Yağdum tenümi vaşl ğünü şem' tek ammā

Bil kim bu tedārik şeb-i hicrānuñ içündür

Çurtārmađa yađmā-yı ğamından dil u cānı

Sa' yüm nazarı nergis-i fettānuñ içündür

Can ver ğöñŭl ol ğamzeye kim bunca zamanlar

Can ile seni beslediğim anuñ içündür

Vā' iz bize dŭn dŭzāħı vaşf itdi **Fuzŭlī**

Ol vaşf seniñ külbe-i aħzānuñ içündür

[20b]

Kelāmuñ sīm ise ḥatmuñ zehbedür

080.

Ġazel-i Fuzūlî

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

--·--/_·--/_·--/_·--

Gülşen-i kūyuñda cānā n'ola efgān eylesem

Mürġ-i cānı gül-ruḥın şevkıyle nālān eylesem

İşigine n'ola 'arza tuḥfe-i cān eylesem

Kāşki yüz bin başum olsa saña ḳurbān eylesem

Her birin pāy-i sek-i kūyuñda ġaltān eylesem

Ġarḳa-i girdāb-ı 'ışḳ olsa n'ola ḳalb-i ḥazīn

Dürr-i yektāsın melāḥat baḥrına ey nāzenīn

La' l-i mercāndur lebin hem dişlerin dürr-i şimīn

Kāşki yüz biñ dīdem olsa tende cānā her birin

Dürr-i dendānuñ ġamından 'aynı 'ummān eylesem

Çetin cevruñdür şehā ġam yok dil-i nā-kāmda

Bāş u cān olsun ayaġuña fedā hengāmda

Ḥatıra budur hemīşe ḳalb-i pür-iḳdāmda

Kaşki yüz biñ sīnem olsa 'arşa-i 'ālāmda

Her yerin ġamzenüñ terine ġaltān eylesem

İsterüm kim bezm-i ġamda eşk-i çeşmi ḳan idüp

Ser-saḳalın bāde-i 'ışḳla sergerdān idüp

Āteş-i derdiyle sînem dem-be-dem sūzān idüp
Kāşki yüz bîn cismüm olsa ʿ ışk ile büryān idüp
Lebleriñi her gice kūy-ı lebde mihmān eylesem

[21a]

Çeşm-i mestüm hemîşe sâkin-i mey-ĥāneyüm
Sâkiyā laʿ lin ġamıyla t̄alib-i peymāneyüm
Der-i dünyā neyleyüm lā-yaʿ ħal u mestāneyüm
Kāşki olsa yüzbiñ ʿ aqlum **Fuzûli-i** dîvāneyüm
Her gice efkār-ı zülfünle perîşān eylesem²⁴

081.

Mefāʿ ilün/ mefāʿ ilün/ mefāʿ ilün/ mefāʿ ilün

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Medvā-yı nāle-i āh eyleme imdād nʼeylersin
Sağın şererinden eyler ħakk-ı ʿ ālem-dād nʼeylersin
Nedür kaçdın āyîne-ārā āh-ı āteşi ād nʼeylersin
Dağıtduñ ĥāb-ı fendimi yāra āh feryād nʼeylersin
İdüp fitneyle dünyāyı ħarāb abād nʼeylersin

Gönül çün beste oldu tār-ı ʿ anber-fāmı zülfünde
Cüdā itme perîşān olmasın eyyām-ı zülfünde
Dil-i mecrūħuma raħm eyle ħalsun dām-ı zülfünde
Şabāħ u ħaşre dek āsūde olsun şām-ı zülfünde
Şikeste-bāl olan murġı idüp āzād nʼeylersin

²⁴ Bu gazel Fuzûli dîvânında yoktur. (Parlatır, 2012)

Çıkup meydâne yılduñ rüzgār-ı çok hüner manduñ
Periřān dillerüñ her birüñ bir cānibe anduñ
Donatdın her tarafda eyledüñ apanduñ
Varup gīsū-yı zülf-i yāri biribirine atduñ
Yine bir fitne taħrīk eyledüñ ey bād n'eylersin

[21b]

La' lini itmeme aleb yo yire itme ictināb

O řūhuñ firatinde zārdur ser cümle-i 'ālem
Yolunda ölmek ölmeye kārdur ser cümle-i 'ālem
Helāk-i 'işve-i dildārdur ser cümle-i 'ālem
şehid-i tiğ-i 'iş-ı yārdur ser cümle-i 'ālem
Urup şemşire dest-i gānzesi cellād n'eylersin

'Ālī

082.

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__ . __ / __ . __ / __ . __ / __ . __

Yiridür dārī cihānda olmuşum ser u řād
Zulm-ı dehrüñ addi yo buldu nihāyet 'adl-dād
Yār ola dirdüm baña baħt yiter itdi 'inād
Dönmedi bir gün murād üzre sipihri bed-' inād

Tetimme

İtdi istiğnâları bu ‘âlem-i kevn-i fesâd
Çoğ emek gösterdi bâb-ı devlet olmağa küşâd
Gördüm ey dil minnet ister virmege dünyâ murâd
Âña minnet itmedin kırtuldum öldüm nâ-murâd

Râh-ı ümîd içre itdüm nice dem güşt [vü] güzâr
Bir muhâlif semte düşdüm nâ-muvâfık rüzgâr
Bâğ-ı mâksûd içre güldürmez bu çerğ-i hîlekâr
Nice yıllar adımı ağlatma nice zâr u zâr
Ben elem çekmekde ‘âlem kâm-bîn-i kâm-kâr
Küşe-i faqr-ı fenâyı âhîr itdüm ihtiyâr

[22a]

Gördüm ey dil minnet ister virmege dünyâ murâd
Âña minnet itmedin kırtuldum öldüm nâ-murâd

Ne nigârın cümle sâhib devlet-i ‘âlicenâb
Hâcet için bir kapuya varduñ olmaz fetğ-i bâb
Her birisi evc üstünde müşekkil intisâb
Hâlûñe sen ‘arz idersin ol saña itmez hîtâb
Yüz niyâz eylesen hezârân nâzla eyler cevâb
Câh-ı dehre bakşam n’ola budur ancağ şavâb
Gördüm ey dil minnet ister virmege dünyâ murâd
Âña minnet itmedin kırtuldum öldüm nâ-murâd

Tetimme

Vuşlat-ı kām istersin çāresi māl-i menāl
Yā münāzā‘ alar idup itmek gerekeñ ibtizāl
Sa‘ y-i iqdām itmezsin ber-murād olmağ muḥāl
İtmezsin cāh-ı celāl için hemīşe kı̄l ü kı̄āl
Aḫlasın nākī nigāhum yoğ yiter bir köhne şāl
Rıf atıyçün dehre serv-i ehl-i kemāl
Gördüm ey dil minnet ister virmege dünyā murād
Aña minnet itmedin kı̄tuldum öldüm nā-murād
Ben kerīm aña didüm kim bī-‘ izz ide seḫā
Luḫf odur kim iltimās olunmadan zāhir olā

[22b]

Tetimme

Görmedüm bir kes ki söz ḫarc itmedin ide ‘ atā
Bana ol devlet gerekmez kim çekem andan cefā
Seyr idüp bu ḫāl-i ‘ ālemi eyledüm kı̄at‘ ı recā
Ḥūş demiş bu maḫlā‘ ı cān-sūzı bir merd-i Ḥudā
Gördüm ey dil minnet ister virmege dünyā murād
Aña minnet itmedin kı̄tuldum öldüm nā-murād

[23a]

Serserī gezmede yoğtur fā‘ide

083.

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _

Her gören 'ayb itdi āb-ı dīde-i giryānumı

Eyledüm taḥkīk görmiş kimse yok cānānımı

Laḥza laḥza ḥūblar gördüm ki dil qaşındandır

Pāre pāre eyledüm ben bu dil-i sūzānumı

Çok yitürme göklere efġānum ey kāfir şaḥın

İncinir nā-gāh Mesīḥā işidib efġānumı

Ḳılma her şā' at beni rüsvā-yı ḥalk ey berk-i āḥ

Eyleme rü-şen şeb-i ġam külbe-i aḥzānumı

Çıḳma ey dīvāne bāzār-i melānetden deyū

Muṭṭasıl çāk-i girībānum tutar damānumı

Ḳaḅı batdur bilmezem imānum ġāret ḳılan

Sende imān yok ki sen aldın diyem imānumı

Ey **Fuzūli** cāne yitmişdüm²⁵ gönülden şükr kim

Baġladum bir dil-bere kurtardum andan cānumı

²⁵ Bu kelime dīvānda “yetmişli” olarak geçmektedir. (Karahān, 1996)

084.

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

‘Aşıkta ta‘ n eylemek olmaz mübtelâdur n’eylesin

Âdeme mihr ü muḥâbbet bir belâdur n’eylesin

Zülfüne ḳalsa perişân eylemezdi dilleri

Anı da taḥrîk iden bād-ı sabâdur n’eylesin

Gönlü dil-berden kesilmezse ‘aceb mi ‘āşıkın

Ġamzesiyle tā ezelden āşinâdur n’eylesin

[23b]

N’ola ta‘ yîn itse ḳabt-ı mülk-i ḥüsn-ı ḡamzeye

Zülfü bir āşüfte-i ser-der-hevâdur n’eylesin

N’ola olsa muḳdarib ḡâli dil-i ‘uşşâḳdan

Sinesi âyîne-i ‘alem-nümâdur n’eylesin

Olmasa Nef’i n’ola dil-beste zülf-i dil-bere

Ṭab‘ -ı şūhı dâma düşmez bir ḡümâdur n’eylesin

[24a]

Áyet-i Sūrî Akça Kur’ân

085.

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

--.---/_-.---/_-.---/_-.---

Du siyehdür ser-i meh çeşm-i nīm-ḥābuñdan senüñ²⁶

Şerm eder reng-i tebessüm la' l-i nābuñdan senüñ

Açılır elbet nesīm-i nev-bahār essin hele

Bend-i dil muḥkem degül bend-i niḳābuñdan senüñ

Bir daḡi bezme dönüp gelmek degüldi niyyetüñ

Gitdigin vaḳt añladum 'azm-i şitābuñdan²⁷ senüñ

Zülf-i pür-çinle hem-düş oldı cānā ḳad çeküp

Sünbül-i ḥāb-ı tegāfül cāme-hābuñdan senüñ

Çeh deḡil sīb-i zenaḡdānumda yir ḳalmıř **Nedīm**

Zahm-ı engüş-t-i nigāh-ı intihābuñdan senüñ

086.

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

--.---/_-.---/_-.---/_-.---

La' l-i nābuñ çāşni-i senc-' itāb itmez misin

Lütf idüp ḳahr ile olsun ḥitāb itmez misin

Ḳāmetin seyreyle inşāf it o bālā mışra' ı

Zāhidā sen şā' ir olsan intiḡāb itmez misin

²⁶ Bu mısra dīvānda şu şekildedir:

“Nāz olur dem-beste çism-i nīm-hābından senin” (Macit, 1997)

²⁷ “şitābuñdan” kelimesi dīvānda “silāhuñdan” olarak geçmektedir. (Macit, 1997)

Perde-pūş olduḡda ḡaṡ ruḡsārına fikret hele
İtdigin işlerden ey meh-rū ḡicāb itmez misin

Kāh engüşt-i muḡannāsın geḡi la' lin emüp
Dāne-i 'unnāb ile nūş-ı şarāb itmez misin

İşte şubḡ oldu amān mestānesüñ kāfir yiter
Ba' de zīn bir laḡza meyl-i cāme-ḡāb itmez misin

Yoḡ mu bir lütfuñ **Nedīm**-i zārına 'iyd üstüdür
Defter-i hicrānı sultānum ḡisāb itmez misin

[24b]

087.

Mef' ūlū/mefā' ilün/mef' ūlū/ fe' ūlün

__././___/___././___

ḡaleb şehri civārında vardı bir ḡurrā

İsmine demişlerdi anuñ şeh'r'ul-'āmā

Mişkat-ı re'si idi görür işidüñ

Ol ḡabīş nedür mel'un ḡāsıdüñ

Kārı dā'im devr'ul-ebvāb ider anuñ

Vāridi burnundan düşmiş bir ferzendānuñ

İkisi de kibr ile hem-vezn idi

Birbirinden farkları pek az idi

Eyler idi aşnaı ol abīs tasīr

Bāy u gedā  indinde faīr aīr

Her ne adar yavuz naar eyledükce ar oldu

Manşıbları arpalıına mübtezal oldu

[25a]

El-cünūn Fünūn

088.

Mef ulū/ mefā ilūn/ fe ulūn

__ . / . _ . _ / . __

Dūstlar bana bir belā oldu

Ne belā nice bi azā oldu

Dil āvāre bar-i amda iken

Bir niār ile āşinā oldu

Görüp evvel naarda taşvīrūn

Cān u dil ana mübtelā oldu

Nice demler nihān idüp  ışın

Āstānında pür safā oldu

Sidre addi gibi çū şehir ire

Şöhret-i  ışı mūntehā oldu

Bir baña derd-i o bî-vefâ işidüp

Artırup cevri pür-cefâ oldu

Bir baña derd-i gönül huzûrundan

Ta'ne-i âgyâr ile cüdâ oldu

Şimdi kaldum meded firâk içre

Hasret durur iştiyâk içre

Bir baña derd-i hevâ-yı kâkül-i yâr

Çalmadı cânda şabr u dilde çarâr

Bir baña derd-i belâ-yı çeşm-i beni

Pister-i gamda eyledi bî-mâr

Bir baña derd-i firâk-ı bâğ-ı rûhu

Gönül âyînesine vurdu ğubâr

Çapusu iştibâkı bir binâdan

İtdi nerd-i belâda gönlümü zâr

Bir baña şevk-ı vuslât-ı cânân

Bir baña derd-i ta'ne-i âgyâr

Çaldum âvâre bunca derd içre

Bilmezem kim noliser âhîr-kâr

İregöre mi felek murāda beni

Yoḥsa āhum verir mi yāda beni

089.

Mef' ūlū/ mefā' ilū/ mefā' ilū/ fe' ūlūn

__ ./ . __ ./ . __ ./ . __

Meh pertev alur nāşi vech-i cānumdan

Cem' iyyetini öğrendi nücüm encümümdan

Efsün ile eşār daḥı ' āciz olurlar

Çeşm-i siyeh-i cādū-yı hārūt-ı fenümden

Elbetde dimāğından olur ḥün-çeküpde

Bir şemme alan perçem-i müşk-ḥatenümdan

Bağdıķca benüm āyīne-i rüyuma tūḫī

Meşķ-ı suḥen eyler leb-i sükker-şikenümden

Ol dil-ber-i fettāna ne ki şūḥ-edāyum

' Āciz alur ' ālem nigeḥ-i pür-fītenümden

Ḥübān-ı cihān-bārını ' ālemde çeker mi

Bir kerre alan büseme sīb-i zeķanumdan

Ṭıflı bu ğazel kim o petek münteḥabıdur

Mecmū' a-i eş' ār-ı selīs-i suḥenümden

[25b]

090.

Fā' ilātün/ mefā' ilün/ fe' ilün

-._- / ._-_- / .-._-

Yine dil derdümi beyān ideyin

‘Işık-ı ‘ālemde dāstān ideyin

Sīne-rāzını dehre kılmāğa fāş

Ney gibi nāle vü figān ideyin

Başda olan hevā-yı sevdāya ben

Dildeki rāzumı ‘ayān ideyin

Tende derd-i rumūzunu yārūñ

Cān gibi nice bir nihān ideyin

Zerre zerre dehān-ı nūktelerūñ

Mihr-i enver gibi ‘ayān ideyin

Belinūñ mū-be-mū cefālarını

Ortada cümle dermiyān ideyin

‘Işık içinde olan serencāmı

Ḥalka bir bir tırup beyān ideyin

091.

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Böyle nā-şevkumı ḥās u ' avām

Olayın āşkla cihānda benām

092.

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Bir muḥabbet isteriz ' ışk ile ğayri nidelüm

Cūd-ı muḥabbetle uludur ' Aşkıyā taḥmīdümüz

[26a]

Er-Refik Şümme't-ṭarık

Küllü ferāgat

[26b]

093.

İlāhī

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Ey sa' ādet menbā' ı sulṭān-ı cümle enbiyā

El-amān yandı vücūdum ḥasretüñle el-amān

Taḥt-ı Levlāk pādişāhı kân-ı eflāk ' atā

Der Maḳām-ı Hışār

094.

Fā' ilātün/ fā' ilātün

__ . __ / __ . __

Ḥamdu li'llāh çün irüşdı

Vakt-ı nev-bahārumuz eydan

Bülbülü gülveş açıldı

Gülmez gülzārumuz eydan

Faşl-ı hışār eyliyeli

Usūliyle gül beden

Duymasınlar bu şafāmuz

Yādumuz aġyārumuz eydan

Nāzeninüm gel efendüm

Aġyārumuz Temmeh

[27a]

095.

Der Maḳām-ı Hüseynī

Fā' ilātün/ fā' ilātün

__ . __ / __ . __

Yār bizümle ol cüvānı

Ḥūrī-ṭal' at hem-nişin olsa

Yār ḥaram gāhi muḥabbet ' ayn-ı ferd

Ferdāsı yārin olsa amān

Yār çıkar tā evc-i eflāküm

Safādan şu'le-i şevķum

Yār yat da her ne dem ki

Āfitāb-ı meh-cebīn olsa emān

Nāzenīnüm 'işve-bāzum

Gel efendüm meh-cebīn olsa

096.

Huseynī

Fā' ilātün/ fā' ilātün

--·--/·--

Ṭoĝı şāhı Midillim

Zülfüne şebbū-yı Midillim

Müskir u mey Midillim

Sünbülī gīsū Midillim

Naķşı için vaşfin

Bu iki vecihle kılmış o mehi

Merħaba bād-ı Midillim

Şevķine yā hū Midillim

Cānum yelelli lel le lel li

Mihrim terel lel le lel li

Şevķine yā hū Midillim

[27b]

097.

Ġazel-i Tāci

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ / . _ / . _ / . _

Kilk-i beyt-ārā çok ammā böyle kıvsi nerm degül

Ma' nā-yı beyt-i Ĥudāya her ' Arab maḥrem degül

Ādemiyyet fikri ' ālīdür bağılsun almağa

Añdurır eşkālī ammā ādemi ādem degül

Zātı Maḥmūd olmayan bulmaz şeref ' ünvan ile

Bağma nāma her Muḥammed meḥar-i ' ālem degül

Bin tuḥaf ebnā-yı ' asruñ şebbū-i şūḥānesi

Meslek-i **Tāciye** bunlar hem mu' arız hem degül

Bizde ğaflet ya teğafül derd müstevlīsi var

Yoksa ma' nā-yı ḥaḳīkat ol kadar mübhem degül

[28a]

098.

‘Āşık ‘Ömer

Fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilün

__·__/_·__/_·__/_·__

Geçdi ğamında günüm cānānum aǎdum aĝladum

Derdüme em bulmadum dermānum aǎdum aĝladum

Cān u dil arzular oldı yār ile yārānumı

Vāşıl olmaĝlıĝa yoĝ imkānum aǎdum aĝladum

Ey dirīgā menzilüm Yūsuf gibi çāh eyledüm

Bu göñül Ya‘ ğub’unu derdiyle seyyāh eyledüm

Şerve baĝdum sāye düşdü göñlüme āh eyledüm

Seyre çıĝdum soĝbet-i yārānum aǎdum aĝladum

Ol peri ğıldıĝda baña nāz ile ‘ arz-ı ğāl

Gitdi şabrum rü-be-rü ol yāra itdüm ‘ arz-ı ğāl

Ben vefāsuñ istedüm itdi cefāya iştiĝāl

Yār ile evvel gice seyrānum aǎdum aĝladum

Şübhesiz ‘Āşık ‘Ömer firĝatdeyüm her rüz u şeb

Ermedüm bir dem şafāsına cihānın ne ‘ aceb

Çekdigüm ĝavĝaları fikre götürdüm cümle hep

Miĝnet u ĝamla geçen devrānum aǎdum aĝladum

‘Āşık ‘Ömer

Fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilün

__ . __ / . __ / . __ / . __

Yine bir yüzden yöneldi āh ğam firqat baña

Dehr içre yārānumda gittikçe bed muḥannet baña

Ara yirde qalmışum nā-çār böyle nā-murād

Bir baña el ta‘ la ğālib bir baña ğayret baña

Gāh muḥannet gāhī firqat birine pervāneyüm

Tā ezelden alnuma yanmağ yazılmış yanayum

Derd u ḥasret meclisinde muḫtarib mestāneyüm

Sāki-i devrān sunar ğam-ı dehrini firqat baña

Dost zulmiyle yıkıldı n’eyleyüm dil ḥānesi

Baña mı qaldı ‘imāret ben gedānuñ yānesi

Nuḫ-ı devrānın dilā oldum yine pervānesi

Yā pāyādum farz ola yāḫud ide şefqāt baña

Bağ-ı ḥasretdür yirüm Mecnūna döndüm bī-qarar

Olmışum ‘üryān gezerüm ağlayup leyl ü nehār

Āb u ḥāke nār u bādem yāda virdi rūzigār

Serteser dūnyā yüzün siler itdürir qısmet baña

‘Uzlet itdüm ey ‘Ömer bu köşe kāşāne diler

Nāle-i bülbülden oldum yanmağı bir dāne diler

İşte geldüm işte kendüm ğayrı doğumum āne diler

Ey felek böyle peder yoğdur zağmet baña

[28b]

100.

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Gönül bir şehleven-dāne-i firğat [yāre] düşmişdür

Meded lütfula kıldur çāresiz bī-çāre düşmişdür

Dilüm bülbül mişāli bir gül-i ruhsāra düşmişdür

Semenderveş firāğın āteşiyle nāra düşmişdür

Şabā Çine ilette müşg-i vāfir rüste [düşmişdür]

Gazālan-ı Hoten anuñ için kühsāre düşmişdür

[29a]

101.

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

‘Ağl-ı yār olsaydı terk-i aşğ-ı yār itmez m'idüm

İhtiyār olsaydı rāhat ihtiyār itmez m'idüm

Nişe mahrem eyledüñ şem' i beni mağrüm idup

Ben senüñ bezminde cān nağdin nisār itmez m'idüm

Lāḫza lāḫza sūretin görseydüm ol şirin-lebün
Sen kimi ey bî-sütün ben hem qarār itmez m'idüm

Derdümi 'ālemde pinhān tuttuğum nā-çārdur
Uğrasaydum bir ṭabībe āşkār itmez m'idüm

Yār ile ağıyarı hem-dem görmege olsaydı şabr
Terk-i gurbet eyleyip 'azm-i diyār itmez m'idüm

Ol gül-i ḫandānı görmek mümkün olsaydı baña
Sen tek ey bülbül gülistāna güzār itmez m'idüm

Vā' izūñ küfrün benüm rüsvālīgumdan ḫıl ḫıyās
Anda şıdk olsaydı ben taḫvā şî'ār itmez m'idüm

Ey **Fuzûlî** dāğ-i hicrān ile yanmış gönlümü
Lāle-zār açsaydı seyr-i lāle-zār itmez m'idüm

[29b]

102.

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. ___/. ___/. ___/. ___

Senün bāğ-ı cemālün rengi gülşende görmişler

Dehān-ı tenün resmün ğonca-i nuḫanda görmişler

Benüm sūz-ı derūnum şevḫını külḫanda görmişler

Senün envār-ı ḫüsnün seyr idenler bende görmişler

Benüm esrār-ı ʿışkum isteyenler sende görmişler
Seni bende beni sende yakup bir tende görmişler

Senüñ hüsñüñ ziyāsıdır benüm çeşmümdeki bīnā
Benüm ʿışkum cilāsıdır senin hüsñüñdeki zībā
Senüñ cān-ı hayātuñdur benüm cismümdeki ihyā
Benüm rūh-ı revānumdur senüñ dilüñdeki gūyā
Bu esrāra olanlar aşinā ey servi müsteşnā
Seni bende beni sende yakup bir tende görmişler

Beni ʿirfān iden lezzāt-ı hüsñüñdür tarīkatda
Seni sulṭān iden erkān-ı ʿışkumdur haḳīkatda
İkisinde birer ruḥdur tutar bu cismi şüretde
Ḥabībüm ikilik olmaz serā-yı bezm-i vaḥdetde
Bu esrāra olup maḥrem görüp çeşm-i nuşretde
Seni bende beni sende yakup bir tende görmişler

Dutaḳladuñ bu gün ʿışkuñla ḳaddüm ey kemān ebrū
Senüñ vaşluñ hayālīdür gözüm göñlüm kılan memlū
Serā-pā mest u ḥayrān girdüren sensin beni her su
Niçün inşāf idüp bir gün dimezsüñ tende cāndur bu
Saña ben dimedüm mi yā degül sen ayru ben ayru
Seni bende beni sende yakup bir tende görmişler

Hevā-yı vaşluñ aldı ḥamda'llāh benligüm benden
Velī çıḳmaḳ ne mümkün ṭāb-ı ʿışkuñ ḥaşre dek tenden

Nedür bu kaçmalar bu göçmeler bu uçmalar benden

Çoma hasret-keşide hüsnüne **Emrahı** elinden

Görenler hiç fark etmez beni senden seni benden

Seni bende beni sende yakup bir tende görmişler

[30a]

103.

Mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün

. ___/ . ___/ . ___/ . ___

Meger h̄'āb içre gördüñ ey gönül ol çeşm-i şehlâyı

Ki kılduñ tarfetü'l-' ayn içre gark-i eşk dünyâyı

Yitürdi āhumı gerdüna ol büt gör ne kâfirdür

Demez kim gökte āhum incide nā-geh Mesihā'yı

Çekersin ey muşavvir şüretüñ ol mehveşin ammā

Ne mümkindür murādınca çekilmek kaçları yāyı

Belādur şehirlerde ben kimi rüsvā-yi halk olmak

Ne hoş Ferhād ü Mecnün menzil itmiş küh u sahrâyı

Görünmez yār halk eşküm temāşasına cem' olmuş

Eğer nā-geh görünse ol perī gel gör temāşâyı

Çutup kuşlar başumda āşyan feryāde gelmişler

Çık ey āhum odu bir dem başumdan sav bu gavgâyı

Fuzûlî haţtı sevdâsın alem-tek başa şalmışsın
Gider başın eger baştan gidermezseñ bu sevdâyı

[30b]

104.

Pend-nāme-i ‘Azmi-zāde Raĥmetu’llāh

Fā’ ilātün/ fā’ ilātün/ fā’ ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _

Her işe ıl besmeylele ibtidā

Zikrũñ olsun dā’ima ĥamd-i Ĥudā

āhir ol dāyım salāĥı pīşe ıl

Hem ‘azāb-ı düzaĥı tedyīşe ıl

Kāhil olma ıl namāza ihtimām

ur otur ehl-i şalāt ile mūdām

İsteriseñ artura adrũñ Ĥudā

Rũz şeb eyle tazarru‘ ıl du‘ ā

Kim ki kār u pīşesin ‘isyān ider

Şübhesiz ol rızına noĥsān ider

Kimseye ılma sitem itme cefā

Dost ılmaz merdũm-azārı Ĥudā

Şādi-i dünyāya mesrūr olma hīç

İltifāt-ı şāha mağrūr olma hīç

‘Ömrüñ olsun dir isen gāyet uzun

Eyle in‘ām u ‘atā ḥadden füzün

Şem‘ veş ḥalkā dilüñ itme dirāz

Rūz gibi eyleme ifşā-yı rāz

Ni‘ metine kimsenüñ kıılma ḥased

Ḳadiriseñ kııl ḥased bābını sed

Ni‘ mete şükr u belāya şabr kııl

Kim bulur andan mir’āt-ı dil

Şükr kaydı ni‘ met-i mevcūdadur

Şabr şayd ni‘ met-i maḳsūdadur

[31a]

Kimseyi zemmeyleyüp ḳadḥ eyleme

Kendüñi hem ellere medḥ eyleme

Geç geçenden ibn-i vaḳt ol gözle ḥāl

Hem yeme ferdā ḡamın ferdāya şal

Ġāyet ile kem nedür dirseñ eger
Kendi ‘aybın or ilüñ ‘aybın arar

Virdüġüñi alma mānend-i bihār
Yime ay’ itdüġüñü zenbūr-var

Çok mizāh itme ki ol hıffet virür
Bama hem nā-maħreme ġaflet virür

La‘n u ta‘n u kizb u bühtān eyleme
Kimsenüñ albini vīrān eyleme

Hem oma beytüñde beyt-i ‘ankebüt
Nas olur ol ziyāde olduka üt

Atañı vü anañı ey cān peder
Ādlu ādıyla ıarma ıl hāzer

Rīze-i nānı bırama zīr-i pā
Düşeni alup yeseñ virür ġinā

Senden ā‘ lānuñ öñüne geme hem
Eyle ednāya tevāzu‘ ıl kerem

İtme iki jın arasında güzer
ılma hem asılmıa alā nazār

Jınleriyle kim ki çok şöhet kıılır

Şāh ise kendüyi bī-ħürmet kıılır

[31b]

Başuñ altına koma şalvāruñı

Oturuken şarma hem destāruñı

Dişüñ ile kesme hergiz rīşüñi

Ṭırnāguñla oynama hem dişüñi

Ayağ üzre key saķın don giymeden

Ḳıl ħazer üstünde cāmeñ dikmeden

Pūst u sīr u hem piyāzı kııl kerem

Ayağ altuña bıraķma yıķma hem

Āsitīñi dāmene kim yüz siler

İki yaķa ıssı olmaz ol gider

Bir ‘ azīze sordular nisyāndan

Didi kim kaçmaķ gerek ‘ isyāndan

İştirākin görme cā’iz şānenin

Şānesine urma el bī-gānenin

Ėayr ile misvākda yoğ iřtirāk

Kim iřāretdür ana lafz-ı sivāk

Püf diyup hergiz sevindürme çerāę

Şem^ç düdündan olur muhtel dimāę

Ev süpürme hiç gice kıılma emek

Hem cünüble ğam virür yimek yimek

Nān u seded u ğüşt u helvā-yı ter

Oturur hıfzı vü zihni tiz ider

[32a]

Pes hařādur gice mir 'āta nazār

Yalıñuz bir evde yatma kııl hazer

Müriş-i kıilletdurur nevm-i keşir

Gice 'üryān yatmağ eyler hem faķir

Āy u ğün tutulsa hem kıılma nazār

Ol nazardur gözlere 'ayn-ı zarar

'Ākııl isen eyleme tenhā sefer

Yalıñuz gitmekde vardur çok haşar

Olmasun dirseñ zamīründe keder
Hak ü kille el yumağdan al yuvar

Müşuñ artuğıdurur ʿālemde sem
Miş u üştür arasından geçme hem

Gice bī-dār ol tilāvet kıl seher
Oğuma semin mezārı kıl hāzer

Çok cimāʿı ʿitr u ğam ekşi yemek
Pir iderler ādemi bī-rayb u şek

Burnuña yapışma çok virme melāl
Hem hāleldür her çöpü itme hilāl

Mā-ħaşal budur tutarsañ gūş-i cān
İdeyin hükümüñ medāruñı beyān

El yüz üstünde komağ mezmūmdur
Ğabğabı altına tutmağ şūmdur

İhtirāz eyle koma virür elem
Ayağ altuña terāşāt-ı kalem

Ehl-i şerʿ anı ki münkabih görür
Tabʿ kim ol nesneden nefret kılur

Mümkün olduğunca eyle ictināb
Söz budur va'llāh e'lamu bi'ş-şevāb

[32b]

105.

Yümnî

Mef' ūlü/ fā' ilātü/ mefā' ilü/ fā' ilün

__./ __./ __./ __./ __./ __./ __./ __./ __./

İnkār idemeyiz mi nāyin şafāsını

Hîç görmedük mi sāğarı 'ālem-nümāsını

Gördüñ hazān-dīde çemen-zār-ı gülşen

Biz 'ālemüñ müşāhade itdük fenāsını

Ednā mişāl olmaya deryā sirişküme

Naql itmek olsa dīdelerüm mācerāsını

Bir nāza bin niyāz ideriz naqd-i eşk ile

Kālā-yı hüsñüñ örter yüzün bahāsını

Yümnî revān idüp dile seyl-āb-ı bādeyi

İtdin harāb-ḥāne zühdüñ esāsını

[33a]

106.

‘İsmetî Efendi

Fâ‘ ilâtün/ fâ‘ ilâtün/ fâ‘ ilâtün/ fâ‘ ilün

_. _ / . _ / . _ / . _

Bâde-i nâbuñ şafâsın nev-bahâr olsun da gör

Şâgar-ı gül pür-şarâb-ı hoş-güvâr olsun da gör

Sâde görme nüshâ-i câmı kerem kıl şakiyâ

İşiden vaşf-ı la‘ lüñ der-i kenâr olsun da gör

Şafha-i dil açılıp perüm açılısun gönecalar

Câ-be-câ râz-ı derûnum âşikâr olsun da gör

Sahil-i ‘ummân-ı ğam şehri görünmezse n’ola

Güşti-i bahta müsâ‘id rûzgâr olsun da gör

Şâhid-i ma‘nâ ider bir yirden elbetde zuhûr

‘İsmetî hürşid-i tab‘ın tâbdâr olsun da gör

107.

Fâ‘ ilâtün/ fâ‘ ilâtün/ fâ‘ ilâtün/ fâ‘ ilün

_. _ / . _ / . _ / . _

Râyic olmaz her zamân naqd-i temennâ böyledür

Ağlama ey hâ‘ce kim ümmid-i dünyâ böyledür

Hem yaqar pervānesin hem sūz-ı dil izhār ider
Muqtezā-yı meşreb-i şem‘ -i şeb-ārā böyledür

Eşk-i gül-gūnum yeñilmez dostum ma‘ zūr tūt
Girye-i bī- ihtiyār-ı nā-şikībā böyledür

Olsa bir laqza eger sūret-nümāyı arzū
Yine maqv eyler hemān bu qarḥ-ı mīnā böyledür

‘ Âlemin bir fikre sālīḥ yārı yoqdur ‘ İsmetī
Vaż‘ -ı nā-sāz-ı cihān yā şöyledür yā böyledür

[33b]

108.

Zarīf Çelebī

Fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilün

__ . __ / __ . __ / __ . __ / __ . __

Mīhr-i rūyından yine ref‘ -i niqāb itdüñ bu şeb

Tār-ı çerḥi kühl-i çeşm-i mäh-i táb itdüñ bu şeb

Nūr-ı ḥüsnüñ kendüye dönderdi hep pervāne

Şem‘ -i bezmi sen ‘ arak-ı rīz ḥicāb itdüñ bu şeb

Bū’l-‘ aceb şāḥirsün ey sākī sipihr-i bezmden

Sāgarı ḥayt’aş-şem‘ āfitāb itdüñ bu şeb

Ey perî hüsni cemâlün düşde görmek olmadı
Rûy-ı âlin tütüyâ-yı ‘ ayn-ı h̄‘âb itdün bu şeb

Ağladum güldürdün ey ‘ aşık karîbim sen beni
Gâh zer-dîde-i handegi ‘ itâb itdün bu şeb

Tuymadum niżâriye bin ez seyir itdin seḫâ
Ey hilâl-ebrû beni gördün şitâb itdün bu şeb

Bekledün maḫfûz dolup meclisde ey minnet cefâ
Güş-ı nâza nağme-i âhum rebâb itdün bu şeb

Remz ile encüm şümâr şafḫa-i gerdün olup
Naḫt dökdün ‘ aşkın bir bir ḫisâb itdün bu şeb

Sâbıkâ bir kerre **Zarîf** meyl-i vaşl itmiş deyû
Şeyh-i ḫişma şaplâdın bağrın kebâb itdün bu şeb

[34a]

109.

‘ İsmetî

Fâ‘ ilâtün/ fâ‘ ilâtün/ fâ‘ ilâtün/ fâ‘ ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Râyic olmaz her zamân naḫd-i temennâ böyledür

Ağlama ey ḫâ‘ce kim ümmîd-i dünyâ böyledür

Hem yaqar pervānesin hem sūz-ı dil izhār ider
Muqtezā-yı meşreb-i şem‘ -i şeb-ārā böyledür

Eşk-i gül-gūnum yeñilmez dostum ma‘ zūr tüt
Girye-i bî- ihtiyār-ı nā-şikibā böyledür

Olsa bir laḫza eger sūret-nümāyı arzūñ
Yine maḫv eyler hemān bu çarḫ-ı mīnā böyledür

‘ Âlemin bir fikre sālîḫ yārı yoqdur ‘ İsmetī
Vaz‘ -ı nā-sāz-ı cihān yā şöyledür yā böyledür²⁸

110.

Velehū

Fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilün

__ . __ / __ . __ / __ . __ / __ . __

Fāriḡ olmam āhdan dildāre kār itmezsen

Sūzīş-i dildür ‘ arz-ı yār i‘ tibār itmezsen

Sen hemān ayrılma ey dil reh-güzār-ı yārdan

Pāy-māl-ı esb-i nāz eyler şikār itmezsen

Uğrasa tîḡ-i ḫadengi şād olur bir zamān

Āşiyān-ı sīnede bir dem karar itmezsen

²⁸ Bu gazel bir önceki varakta aynen tekrar edilmiş

Gāh olur ʿuṣṣāķı cāndan ider bī-zār-ı ʿıṣķ

ʿUzlet eyler yārdan terk-i diyār itmezsen

[34b]

111.

Fāʿ ilātün/ fāʿ ilātün/ fāʿ ilātün/ fāʿ ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Devr-i evvelden ey perīveş şoĥbetün kimlerledür

Hemçu pervān felek cemʿ iyyetün kimlerledür

Her şeb āyā ķanġı bezmi rūşen eyler ʿtalʿ atin

Şemʿ u pervāne kerem-i ülfetün kimlerledür

Ķays-ı dilden olalı reh-gerde çün vaĥşī ġazal

Bilmem ey āhū ne ki ünsiyyetün kimlerledür

Ĥayli demdür kim cüdāsın meclis-i ʿuṣṣāķdan

Şimdi bezm-i yāddan maĥremiyyetün kimlerledür

Hem-demümdür dil benüm ĥūn-ı ciger nūş itmeyen

Bilsem ey **Yümnī** senün de işretün kimlerledür

112.

Mefāʿ ilün/ feʿ ilātün/ mefāʿ ilün/ feʿ ilün

. _ . _ / . . _ _ / . _ . _ / . . _ _

Ķo ʿ ayşı eller ile sāġar-ı şarāb gibi

Açılma ey gül-i ter herkese kitāb gibi

Ḥazer ḥazer hele ey şūḥ olma hercāyī

Düşürme sāyeñi her suya āfitāb gibi

Nigāhı ḥasreti ḥalkın mişāl-i ḥalka hemān

Cihānda birdür vālāya intisāb gibi

Safā-yı ‘ālem ayı görüp geçürdün hep

Gelür o dem bana şimdi ḥayāl-i ḥ‘āb gibi

Nīm evrendeki ter-i dāmen olmam ey **Yümni**

Şarāb-ı tābda cā eylesem ḥabāb gibi

[35a]

113.

Velehū

Mefā‘ ilün/ mefā‘ ilün/ mefā‘ ilün/ mefā‘ ilün

. ___/. ___/. ___/. ___

Ḥayāl-i tāb-ı ruḥsārın ider dāğ-ı derün peydā

Nice dāğ-ı derün bir lāle-i aḥker-nümün peydā

Ḥayāl-i zūlf-i müşküñle cānā eylesem girye

Olur her ḥalka-i çeşmümde bir girdāb-ı ḥūn peydā

O şūḥun derd-i kuḥl-i çeşm olan müjgānı ğubārı

Ne sāḥirdür ki eyler bir nigeḥde bin füsün peydā

Ben ol bî-ṭālî'um gerdiş-i çarḥı murād itsem
Felek bir ḥal ile eylerdi elbetde sükūn peydā

Eger dāğ-ı dilūmden gülşene bir ḳatre ḥūn düşse
Olurdu **Yūmniyā** gül-goncalar hep lāle-gūn peydā

114.

Rūşḍî Bosnevî

Mef' ūlū/ mefā' ilū/ mefā' ilū/ fe' ūlūn

__./.__./.__./.__.

Dağum ki firāḳında safā-yi güherüm yoḳ

Vuşlatda ruḥ-ı germine tāb-ı nazārum yoḳ

Ol sālik-i bî-bāk-rev-i vādi-yi 'ıṣṣum

Dünyāyı helāk eylese ğamzen ḥazerüm yoḳ

Cāmı n'eyleyüm neşve-i saḥbā-yı lebūnle

Ol mest-i ḥarābum cihāndan ḥaberüm yoḳ

İtmezse de nezzāreye rağbet o perî-rū

Āyinesi şanem ki gönülde kederüm yoḳ

Bir bülbül-i bāğ-ı 'ıṣṣum zihi **Rūşḍî**

Pirāmen-i gülzār-ı neşāta güzerüm yoḳ

[35b]

115.

Ġazel-i ‘Ubeydī

Mefā‘ ilün/ mefā‘ ilün/ mefā‘ ilün/ mefā‘ ilün

. ___/ . ___/ . ___/ . ___

Bedenden cān giderse dāğun ey rūḥ-ı revān gitmez

Uçar bülbül gider şāh üzre қalur āşiyān gitmez

Meh [u] mihr [u] şafaқ sañma ḥazān olmış varaқlardur

Cihān bir köhne gülşendür ki hıç andan ḥazān gitmez

Degüldür şeb cihāna bir ṭabanca urdı āhum kim

Yüzinüñ қarāsı ey mäh-ı enver bir zamān gitmez

Görüp қanı dökdüğini şaқladı peykān-ı ḥün-rizüñ

Anuñ’çün zaḥm-ı tırüñ dilden ey қаşı kemān gitmez

Degül merdüm ḥayāl-i nār-ı ḥaddiyle gönül yandı

‘Ubeydī daḥı ol demden beru gözden nişān gitmez

116.

Yümnī

Mefā‘ ilün/ fe‘ ilātün/ mefā‘ ilün/ fe‘ ilün

. _ . _ / . . _ _ / . _ . _ / . . _ _

O şūḥ fitnede eşrāt-ı sā‘ atuñ yiridür

Ḥaram қāmeti zīrā қıyāmetüñ yiridür

Yüzümde naql edicek serkez şetm-i yāra

Didi ki bu da güzeşte hikāyetüñ yiridür

Bize gelince ider naqş-i bāj-gün peydā

Zamāne ğayriye ħatem-i ṭabī' ātuñ yiridür

Gönül gönül görüp ol şāh-ı ħüsnü eyle āh

Şaқın şaқın bu da zīrā şikāyetüñ yiridür

Derün-ı dilde olan dāğ-ı ħasret ey **Yümnī**

Şükufte lāle-i bāğ-ı muḥabbetüñ yiridür

[36a]

117.

Ġazel-i Bākī

Fe' ilātün/ fe' ilātün/ fe' ilātün/ fe' ilün

.. __ / .. __ / .. __ / .. __

Belini kuçmadadur ol şanemüñ derd u belā

Yoḥsa 'aşıqlara şīrīn lebi ḥāzır ḥelvā

Ser-i zülfiyle ḥaṭın örter imiş dirler o şūḥ

Açmadı kimseye ammā orayı bād-ı şabā

Āteş urmuş yüzi gül ḥırmenine ol māhuñ

Devr-i sāğarda ruḥı 'aksini kılmış peydā

Meclis-i meyde leb-i yāre olaşur dirler

Elüme girmeye mi bir dağı cām-ı şaĥbā

Öykünirdi lebüne cām-ı mey ammā dönmiş

Bugün almışlar ele bir yire gülşen-i zürafā

Lüle-i ĥāme ile çeşme-i dilden **Bākī**

Eyledi k̄āide-i āb-ı ĥayātı icrā²⁹

118.

Veysi

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__ . __ / . __ / . __ / . __

Saĥa Ferhād olalı ey şeh-i şirin-güftār

Āh dir āh işidür küh-i belādan dil u zār

Ben urup ' arz iderin ĥāl-i dil-zārı meger

Oynamışmış ser-i bālin ĥalāşetde o yār

' Arz-ı kudret ideler yāre rakīb-i ĥār-ab'

urmayup yoğuldurmuş anı ol şāh-ı suvār

Olmayunca bulunmaz sen güher-i maĥsūdı

Ĥāk-i rüb-ı ĥarem-i mağepe-i ' işve-güzār

²⁹ Bu gazel dīvānda 7 beyitdir. Mecnū'aya aşığıdaki beyit alınmamıştır.

"Kızarıp ruĥları gül-güne-i tâb-ı mülden
Şu'le-i sâgar-ı mey destine yakmış hınnâ" (Küçük, 2011)

Yire şür eyle güldeste-i şi'rin **Veysî**

Tuḥfe-i meclis-i maḥdüm felek ḥidmet-kār

[36b]

119.

Ḳandî

Mefā' ilün/ fe' ilätün/ mefā' ilün/ fe' ilün

. _ . _ / . _ . _ / . _ . _ / . _ . _

Bölük bölük yürüyen şivekārı gördüñ mi

Ṭaraf ṭaraf çekilen āh u zārı gördüñ mi

Ṭaşup ṭaşup dökülür ' aynumuñ pınārından

Çāġî çāġî aḳar ol çeşmesārı gördüñ mi

Ṭutup ṭutup ṭutulur mu düten düten çıkan āh

Gürül gürül ṭutan elde nārı gördüñ mi

Çeküp çeküp getüren bende ḥayli ' uşşākı

Girih girih dolaşan zülf-i yārı gördüñ mi

Parıl parıl ṭutuşup nār-ı hecr ile **Ḳandî**

Yalın yalın yanar ol şem' dārı gördüñ mi

120.

Āhī

Mefā' ilün/ fe' ülün/ mefā' ilün/ fe' ülün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Ne naqş ider bizümle nigāri gördüñ mi

Ne fitneler qoparur rüzgāri gördüñ mi

Direk direk dökülürken qapuñda dūd-ı dilüm

‘ Alem ‘ alem gönle agan cūybāri gördüñ mi

Bu qanlı qanlı yaşumdan revān olan göz göz

Bu çeşme çeşme aqan cūybāri gördüñ mi

Qaçup qaçup da ırāqdan dönüp dönüp yüzüme

Qıya kıya baqan ol ğamze-kāri gördüñ mi

Sorar erişdüğüne **Āhī** göz yaşın döküp

Qabā-yı surhla ol gül' izāri gördüñ mi

[37a]

121.

Mezākī

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Şunar bir cām-ı memlū biñ tehī peymāneden soñra

Döner vefq-ı murād üzre felek ammā neden soñra

Bu meclisde ğulū-yı şahnem ğamdan kim ağlardı

Eger ğandañ olayduğ girye-i mestāneden soñra

Duyup zevğ-i ğarābātı ele cām-ı şarāb alsa

Ayağ başmazdı zāhid mescide mey-ğāneden soñra³⁰

Gedā şeklinde şāh-ı mülk-i tecrid olmak isterseñ

Nemed-pūş-ı ferāğ ol ğılğat-ı şahāneden soñra

Anı bī-reng idüp yazmış beni bir turfe sūretde

Yazanlar peykerüm Mecnūn gibi dūrdāneden soñra

Felek ğar mühre-i ğuftār-ı a^c dāya ğulak tutmaz

Mezākī gevheri nazmuñ gibi dūrdāneden soñra³¹

122.

Nā'ili

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' lün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Dilde yoğ ğarf-i temennā dehenüñden ğayrı

Canda yoğ zā' iğā luğf-ı sühenüñden ğayrı

Cüstü eyleyicek dilleri zūlfüñde ğatıñ

Fitne yir bulmadı cāh-ı zeğānuñden ğayrı

³⁰ Bu mısra dīvānda şu şekilde geçmektedir:

“Gedā şeklinde şāh-ı mülk-i tecrid olmak isterseñ” (Mermer, 1991)

³¹ Bu gazel Mezākī dīvānında 7 beyittir. Mecmū'aya aşağıdaki beyit alınmamıştır. (Mermer, 1991)

“Nice memnūn olur genc-i güherle ehl-i dil andan

Bu deñlü renc-i bāzū kāvīş-i vîrāneden soñra” (Mermer, 1991).

Şarḫ-ı ʿ ismet bu mudur kim ola benden soñra

Seni pehlüya çeker pıreñenüñden ğayrı

Bir semen var mı bu ğülzârda terciḫ olunur

Ēül-i ħurşid muḫarra bedenüñden ğayrı

Ṭūṭı-i nâṭıķa-i Nâ ʿili’ye ķand olmaz

İltifât-ı³² leb-i sükker-şikenüñden ğayrı

[37b]

123.

Kemâl Paşa-zâde

Fâ’ ilâtün/ fâ’ ilâtün/ fâ’ ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _

Ēün yüzün görmeyeli ey meh-rū

Ēözüme girmez olupdur uyḫū

Serv-i refṫâr ki bu ķanlı yaşum

Cüst u cū eyleyüp arar her mū

Ēam-ı derdüñ dimege hecrüñ ile

Cismüm üstünde ziyândur her mū

Sen ğülersin beni aĒlar ğöriceķ

ḫüb-rülarda bu mudur hep ḫū

³² “İltifât-ı” kelimesi dıvânda “ĒüftĒy-ı” şeklindedir. (İpekten, 1990)

Dil-rübālar yüzüne ey yüzü gül

Dīde baḡma doġuna ḡikmet bŭ

124.

Kemālī

Fā' ilātŭn/ fā' ilātŭn/ fā' ilŭn

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _

Şādlık cana çıḡadur sensiz

Aġlasam baña revādur sensiz

Olayın künc-i ġam-ı 'āşḡ içre

Saġlık çŭnki ḡaḡādur sensiz

Niçe ḡan aġla mim-i ḡasret ile

Derd u ġam cŭmle banādur sensiz

Ḥaste-i hecrŭñ olaldan rŭḡum

Her devā cāna belādur sensiz

Gel nŭru vŭ zey-i cihān baġınuñ

Gözŭme ḡār-ı 'inādur sensiz

[38a]

125.

Kemālî

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _

Deli gönlüm ğam-ı hicrân ister

Elemi kendüye yarân ister

Nev-bahâr gül-i hüsnüñe o mihr

Gözlerüm yaşını yârân ister

‘îd u vaşlı için ol kaçış hilâl

Cân kırusun yine kırbân ister

Ķandesin rûĶ-ı revânum ki seni

Görmege dîde-i giryân ister

Ne görünür gözüme mülk-i cihân

Ne gönül seyr-i gülistân ister

126.

Mezākî

Mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Çıkar âhum o bālâ kıametün fikriyle eflâke

Düşer başum Ķayâl-i sâyesin yâd eyleyüp Ķâke

Ruṭūbet isteyen tīġ-i ġama teslīm ider kendin
Zaḥem var olmayınca kimdi neşve-nümā tā ki

Bu bir tīġ-i belādur aġladur ‘āşıkların her dem
Senin şimşir-i nāzik nice beñzer tīġ-i ḍaḥḥāke

Tenezzül eylemez āh-ı bülendüm rāh-ı köyünde
Cevāb-ı seyl-i eşkümdur verir her ḥār u ḥānāke

Mezākī³³ ġamzesi der-kār iken ‘arz-ı niyāz itdüm
Cihān taḥsīn-i civān olsun dil-i bī³⁴

[38b]

127.

Nā’ilī

Mefā’ ilün/ mefā’ ilün/ fe’ ulün

. ___ / . ___ / . ___

Ey ġamzeleri cünūna bā’ iş

Her ‘ işvesi bin füsūna bā’ iş

Eyledi³⁵ dili irtifā’ -ı zülfün

Pā-bāl-i dūna baḥt-ı dūna bā’ iş³⁶

³³ Bu gazel Mezākī divānında yoktur. (Mermer, 1991)

³⁴ Bu kısım mecmû’ada eksik.

³⁵ “Eyledi” kelimesi divānda “eyler” şeklindedir. (İpekten, 1990)

³⁶ Bu mısra divānda “pāmālī-i baht-ı dūna bâ’is” şeklindedir. (İpekten, 1990)

Her dilde vü meclisde sensin
Ġavġaya ketb-i cünūna bā' iş³⁷

Dūd-ı dil ü eşk-i Nā' ilidür
Bu t̄arem-i nilgūna bā' iş

Peymāne-i lıke deyū gider
Serhūş-ı şarāb-ı hūna bā' iş

128.

Nābī

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Gönülden riziş-i eşk ile dāġ-ı arzū çıkmaz

Ne deñlü eyleseñ temennā-yı ' ışk şeb-i³⁸ şū çıkmaz

Çıkar bir gün zuhūra inkisār-ı hātırım ammā
Benümle ol büt-i āyīne-rūyum rū-be-rū çıkmaz

Ümīd-i nūş-ı meyle hāk-sār olmak güzel ammā
Sirişte itseler çeşm-i nizārum bir sebū çıkmaz

Benüm var ise Nābī ' aks-i naķş-ı serd u haşmīdür

Ġaddāruñla³⁹ o şūhuñ yoħsa haţı-ı müşk-bū çıkmaz

³⁷ Bu beyit dīvānda yok. Dīvānda mecmū'ada olmayan şu beyit bulunmaktadır:

“Mahmūrī-i her dū-nergisindir
Ġzār-ı dil-i zebūna bā'is” (İpekten, 1990)

³⁸ “şeb” kelimesi dīvānda “şüst” olarak geçmektedir. (Bilkan, 2011)

³⁹ “Ġaddāruñla” kelimesi dīvānda “izārına” olarak geçmektedir. (Bilkan, 2011)

[39a]

129.

Mef' ülü/ fā' ilätü/ mefā' ilü/ fā' ilün

__./__./__./__.

Çaşıñla dil u cānuma ğamzeñle oğ urdı

Ālemde bir gün cevr ü cefā yayın oğ urdı

Olmasa eger bād u sālūñle firāğūñ

Destānum ğam-ğussā-i Āışkı kim oğ urdı

Aldanma saña deliklenürse eger ağıār

Kim sen kızucağum tehī bilmesin oğ urdı

Gülşende eger meclis-i cānan görüdi

Vā' iz kıyup uçmağ bizi aña oğ urdı

Tiğiyi sorar ise eger ol gözi hūñi

Ğamzen görüp seyf du' āsını oğ urdı

130.

Bāķi

Fā' ilätün/ fā' ilätün/ fā' ilätün/ fā' ilün

__./__./__./__.

Şaħn-ı gülşen mülk-i Bağdād oldı āb-ı cūy-ı Şağ

Yāsemenler su yüzünde seyr ider mānend-i bağ

Şahn-ı bāğı tutdı encüm gibi nergis şöyle kim
Mestler yirden göğü fark eylemez eyler ğalaṭ⁴⁰

Bir gülistān yazdı her ay içre faşl-ı nev-bahār
Lāle yir yir sürh olupdur sebze ḥaṭ şebnem nuḳaṭ

Aldılar ol şem‘ -i bezm-ārāyı aġyār ortaya
Zāhir oldı nükte-i “lā-ḥayre illā fi’l-vasaṭ”

Ḥaṭṭ-ı la‘ lüñ **Bakiyā** ol ğonce-i nev-rūstenüñ
Seyr idenler didiler ḥandānuñ olmaḳdur bu ḥaṭ

[39b]

131.

Fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _

Kendü miḳdāruñdan ey dil herkesi bālā gözet

Zerre-i mihr-i münevver ḳaṭre-i deryā gözet

‘ Āḳıl isen kimseye ḳılma ḥaḳāretle nazār

Sırça-i güher bil ey dil sırça-i ‘ anḳā gözet

Meskenüñ sa‘ y eyle kūy-ı meskenet ḳıl iḥtiyār

Mertebüñ eflākden biñ mertebe ‘ ālā gözet

⁴⁰ İkinci beytin ikinci mısrası dīvānda “Mestler fark eylemez yirden göği eyler galat” şeklindedir. (Küçük, 2011)

Merd iseñ merdâne baq mür-i Süleymân egleyüp

‘ Ārif iseñ her gedāyı bī-kes ü ārā gözet

‘ Işk içinde “kenzu lā yefnā” dilerseñ **Fevriyā**

Her neye olsa anā‘ at eyle istignā gözet

132.

Revānī

Fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilün

__ . __ / __ . __ / __ . __ / __ . __

‘ Āşık seyr itmege bir kāmet-i bālā gerek

Şūfiyā derviş olanuñ himmeti ‘ ālā gerek

Gördüğün her amer ruhsāra meyl itme gönül

Gün gibi dil-ber güzeller içre müsteşnā gerek

‘ Aqla uymazsın gönül āşk yolunda kişi

Vālih ü āşüfte vü şūrīde vü şeydā gerek

Cānum ağızuma gelüpdür bir pūseñ alınca didüm

Güldü dil-ber didi kim hāzır saña helvā gerek

Sīm u zer ister **Revānī** şimdiki maħbūblar

‘ Āşık-ı hātır gerekmez anlara dünyā gerek

[40a]

133.

Lā-edrī

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

--·--/_·--/_·--/_·--

Şehr-i İstanbul başdan başa seyr itdüm hep

Ne 'aceb şehre olur sakla nazardan yā Rab

Geziyorken yolum uğradı vü bakdum gördüm

Ğonce-leb tāze cüvānlar ıolı bir mekteb

Ĥāce yirinde ğulam-pāre cihān ferzendi

Cümle ıoçluĝa gelmiş gelen oĝlanları hep

Öñüne diz çökdürüben yanına almış birin

Hıce ta' lım ider aĝız aĝıza leb-bir-leb

Dıdüm üstāda bu ıarşunda duran oĝlancık

Elif' i bā'yı bilür yā'yı bilür mi ki 'aceb

Didigüm mektebe yakında gelüpdür daĝı bu

Anı da öĝredürüz himmet idersen yap yap

Velehū

Mefā' ilün/ mefā' ilün / mefā' ilün/ mefā' ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

N'ıçün ey çarh-ı zālīm naqd-i kūyımı şabā kılduñ

'Aliyyü'l- Murtezā'nın nūr-ı çeşmin beyzā kılduñ

Sevindürdüñ rasāt-ḥāne dānende yanan şem' iyān

Melāmet zūlmetin ta' yin beyt-i Muştafā kılduñ

Rasūluñ 'ālını şerm itmedük mi ğarḳ-ı ḥūn itdüñ

Girup ḳānına ol mazlūmuñ ey ğāfil ḥaṭā itdüñ

Zelāl-i pāk aḳan gül-zāre zūhr-āb eyledüñ cārī

Rasūluñ būy-ı kāhin tığ-i ḳahra mecrā itdüñ

Ḳopardın ğonceler nev-reste señ gül-zār-ı zehrānuñ

Zehirler yutdurup pejmürde-ḥāl itdin cefā kılduñ

[40b]

Vāşıf

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Bezme geldi şalınup ol serv-i bālā dün gice

Şādlıḳdan olmuşum ser-mest-i şeydā dün gice

Şol kadar cem‘ eyleyüp ‘ aqlum didüm ol yâre kim

Ûande himmet kılduñ ey meh-i şeb-ârâ dün gice

Çarhı bünyâd urmağa emr eyledi cânânemüz

Ûıtdı el-ifâze ile meclis-i ğam hânemüz

Sürülür bir sîm ile gül şâkıdür peymânemüz

Devr olundı şubha dek cām-ı muşaffâ dün gice

Mişkâli çal sazı eglenmek bize hâcet degül

Rast kulak nağme-i çefk-i tîze hâcet degül

Tağmayaşû necm-i elem ğayrımuza hâcet degül

Püseli her kâseye hâtırca helvâ dün gice

Bir ‘ aceb didârı vuşlât gicesinden tâ seher

Tâ nücümü sü‘ edâ gir seyre çıkmadı meger

Zâlim âğyardan müberrâ cümle nâdân bî-ğaber

Olmadı bir küşeden âşûbe peydâ dün gice

Vâ-esefâ bu vuşlâtıñ elbetde firâğdur şoñu

Zillete şabr eyle kim sehbâ devletdür şoñu

Şöyle bir ta‘ bîr eyledi ki kârî hasretdür şoñu

Ûocmuşum seyrümde ben dildârı tenhâ dün gice

Sevdigüm sen h‘âb-ı ğafletde iken

Ûavlüñ hâk-i pâya geldi düyed kimi

[41a]

136.

Ġazel-i Remzi

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

-. - / -. - / -. - / -. -

Ĥasretünden ĥasta oldum ŧāh-1 sulṭānum meded

Yaş yirine ħan aqıdur çeşm-i giryānum meded

Günümü sensiz sorarsuñ ħaradur zülfüñ gibi

Ķalmışum zulmet içinde māh-1 tābānum meded

Göklere boyandı āhum sem' üñe girmez senüñ

İşidüp raħm eylesün āh u efġānum meded

Bir yaña senden cüdā bir yaña ṭa' n eyler raḳīb

Bilmezim daħı nedür çarḥ-1 devrānum meded

Şol ĥaramī gözlerüñ **Remziyle** öldürdü beni

Kimesnem yoḳdur ġarībim ŧāh-1 sulṭānum meded

137.

Ġazel-i Meşāmī

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

-. - / -. - / -. - / -. -

Şoħbet-i bed dostum bed-nām ider saħın seni

Töħmet-ālūd zebān-1 'ām ider saħın seni

Gicelerde şehre içinde yürüme ey meh-liķā

Yürüyüşler şehre-i eyyām ider saķın seni

Gerçi kim ʿaks-i murād dostdur kāmın senüñ

ʿĀķıbet bu şıve düşmāna ķām ider saķın seni

Baş ķoşup āvārelerle ey lebi mey-gün müdām

Düşme iken cāme bī-encām ider saķın seni

Evvel āķır **Meşāmīn** budur pendı sana

Şoķbet-i bed dostum bed-nām ider saķın seni

[41b]

138.

Ġazel-i Bāķī Efendi

Mefāʿ ilün/ mefāʿ ilün/ feʿ ülün

. _ . _ / . _ . _ / . _ _

Ķanāʿ at ķıl gönül pā-būs-ı yāre

Elüñden buse alınmaz ne çāre

Ķıyāmı ķāmet-i bālāña eyler

Anuñ'çün mescide girmez mināre

Saña taşvīr-i māh-ı beñzedince

Ne gözler nūrunu dökdi sitāre

Miyān-ı baħr-ı istiğnādan āħir

Gelirsün rüzgāriyle kenāre

Yıkar bünyād-ı çarħ-ı āhum

Efendi nesne doymaz rüzgāre

Saħa açmaz efendi gerçi **Bākı**⁴¹

Ġamundan gögsin itdi pāre pāre

139.

Bākı Efendi

Mefā' ilün/ mefā' ilün / mefā' ilün/ mefā' ilün

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Göñül dāğı ğamuñla sīnede bir şem' uyandurmış

Çerāğ-ı ' ışka bir ğarrā kıızıl altunı yandurmış

Göñüller naħdin almış yār girmiş ħalka-i zikre

Bir iki derd-mend āvāreyi varmış dolandurmış

Dimeñ Mecnūna gelmiş ' āķıbet Leylā'dan istiğnā

Belā-yı ' ışk o sergerdāñı cānından usandurmış

Bulup saķķā-yı hicrān teşne-dil saħrāda Mecnūn

Ecel peymānesin şunmış ħayat ābına ķandurmış

⁴¹ Bu gazel dīvānda 7 beyittir. Mecnū'aya aşığıdaki beyit alınmamış.

“Belādur gel bu sevdādan geç ey dil

Tolaşma halka-i zülf-i nigāre” (Küçük, 2011)

Bu gün **Bakīye** ol āfet vişālin va‘ deler kılmış
Yalanlar söylenmiş miskini gerçekden inandırmış

[42a]

140.

Ġazel-i Ĥayālī

Mefā‘ ilün/ mefā‘ ilün / mefā‘ ilün/ mefā‘ ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Cihān ārā cihān içindedür ārāyı bilmezler

Şu mähiler ki deryā içindedür deryāyı bilmezler

Ĥarābat ehline duzaḥ ‘ azābın añma ey zāhid

Ki bunlar ibn-i vaḳt oldı ġam-ı ferdāyı bilmezler

Ĥamīde ḳadlerine rişte-i eşki taḳup bunlar

Atarlar tūr-i maḳsūdı nedendür yāyı bilmezler

(Şafaḳ) şu gün ḳan içinde daġını seyr iden ‘ aşıḳlar

Güneşden zerre görmezler felekden āyı bilmezler

Ĥayālī faḳr şalına çekenler cism-i ‘ üryānı

Anuñla faḳr iderler aḳlas u dibāyı bilmezler

141.

Ġazel-i Ĥayālī

Mefā' ilün/ mefā' ilün / mefā' ilün/ mefā' ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Düşelden ayru şeydā ol meh-i nā-mihribānumdan

Kevākib her gice yummaz gözün āh u fiġānumdan

Şanavber gibi baġrum başlı olsa yiridür çünkim

Murādum meyvesi bitmez bŷy-ı serv-i çenārumdan

Ben ol bāz-ı hevā şaydum ki 'alem mergzārından

Nice 'anča gibi yavru uçurdum āşiyānumdan

Muĥabbet nāmeleridür kim saña irsāl ider cānum

Ben öldükde seg-i kŷyın götürse üstühānumdan

Ĥayālī tekke-i 'ışkın olup meczŷb olup nīdem

Gedālar gibi geçmek isterem nām-ı nişānumdan

[42b]

142.

Mefā' ilün/ mefā' ilün / mefā' ilün/ mefā' ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Kaçan ol meh-i nā-mihr-i bānī 'arz-ı cemāl eyler

Ĥayālī çeşmümdür āyīne-i dehrin ĥayāl eyler

Kimin sevdā-yı zülfü ile tarar sünbülistānı

Beni kūy-ı belāda ol geri aşüfte-ḥāl eyler

O meh-rūnun ümīd-i pūs-ı lā' l-i güher-bāri

Āhumı ḡamda hezārān 'āşıḡa terk-i mecāl eyler

Dem-ā-dem güldürür zāḡ-ı raḡībi bize gelem ḡile

O gül-ruḡ 'āşıḡ-ı şeydāsına bin dürlü āl eyler

Ḥam ebrusuna mā'ıl olalı ol perī-ḡüsnüñ

Faşıḡı çekdiḡüñ āhın kemānı hem su 'āl eyler⁴²

143.

Faşıḡı ḡazel

Mefā' ilün/ mefā' ilün / mefā' ilün/ mefā' ilün

. ___/. ___/. ___/. ___

Cihānuñ 'ışret u zevḡ u safāsından cefā yegdür

Zamānın aḡniyā-yı lā-naḡirinden gedā yegdür

Felekden tekye-i 'ālemde olmam ḡıl' at u devlet

Baḡa cömerd-i nā-dān aḡlasından bir 'abā yegdür

Deḡişmem zevḡ-i cihānı⁴³ ḡam-ı cānāna 'ālemde

Kişiye aḡrabāsından ḡadīm-i āşinā yegdür

⁴² Bu gazel Hasan Fasīḡi Efendi dīvānında yer almamaktadır.

⁴³ “zevḡ-i cihānı” ifadesi mecmuuda “zevḡ-i saḡbayı” şeklindedir. (Gökalp, 2001)

Gözüm gayre bakup koymaz hayâl-i kûy-ı cânânı

Kişiye kühl-i ğurbetde reh-i gerd-i sılâ yegdür

Geçersin ‘âkıbet der-bend-î rāh-ı küh-ı miḥnetden

Elem çekme **Faṣîhî** Hazret-i Bārî Ḥudâ yegdür

[43a]

144.

Ġazel-i Faṣîhî

Mef‘ ülü/ mefā‘ ilü/ mefā‘ ilü/ fe‘ ülün

__ ./ . __ ./ . __ ./ . __

Āyîne mi dil-beri tūti-suḥen eyler

Keyfiyyeti ‘âşıklar mı şükr-i dehen eyler

Ḥayli müjeki virmez elüñ fitneye ruḥşat

Mevlāsını bir pādişeh-ı şaf-şiken eyler

Sākî bize gülsün qomayüñ bād-ı hevāyı

Aqlum alur ammā hele başum esen eyler

Ayağına yüz sürsem idi zülfüñi ejder

Ammā o perî ellere müşk-i ḥaten eyler

Köyünde **Faṣîhiye** qarār eyleme dirsın

Eliyle kişi yā nice terk-i vaṭan eyler⁴⁴

⁴⁴ Bu gazel Hasan Faṣîhî Efendi divânında yer almamaktadır.

145.

‘Ālī

Fā‘ ilātün/ mefā‘ ilün/ fe‘ ilün

__ . __ / . __ . __ / . . __

Gel ‘İrağ u ‘Arabda tuğma mağām

Umma andan saqın qarār-ı beqā

Mā’-i cārīdeki ḥabāb gibi

Nice biñ çetr gibi kıldı nā-peydā

Ḥāki Bağdāda zeyn olan şeceri

Naḥl-i ḥurmā şanur gören ammā

Tuğlar dir ki qaldı menzilde

Çekilüp gitdi şeker ḥalkā

Bu cihān bir ḥarābe menzildür

Qondu geçdi hezāran mīr u livā

[43b]

146.

Fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilün

__ . __ / . __ . __ / . __ . __ / . . __

Āfitāb-ı zamme vech-i yār beñzer beñzemez

Rūy-ı āteş-bārına dud-ı nār beñzer beñzemez

Kākül-i müşgînine diller giriftâr oldu hep
Ėamze-i mekkârına seĖĖâr beñzer beñzemez

Yine bir ŗirin zebāna meyl idüp oldum esîr
Küh-kenlik kârına her kâr beñzer beñzemez

Yağşidür sînem olursa ol ŗeh-i Ėüsne ŗān
Tîr-i müjgān atmada Tatâr beñzer beñzemez

Küyuna varup temāŗa itmek için bülbülñ
Seyridüp Ėüsññ didi gülzâr beñzer beñzemez

Pây-i bûsın isteyüp üç tuğlular bulunmaz ola
Heybet-i ‘ünvānına Ėünkâr beñzer beñzemez

Devr iderse **ŗafvetî** düşer dā’imā çarĖı felek
Miŗli yok bir Ėayrıya dil-dâr beñzer beñzemez

147.

Ėabûli Bî-nuğat

Mefā’ ilün/ mefā’ ilün/ mefā’ ilün/ mefā’ ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Dil olsa kör degül demde dilârāda kemāl olsa

Murādın añlasa ‘ālemde dildâr ehl-i Ėāl olsa

‘Adū kām olmasa rām olmasa ‘ālemde her güle

Ėña sevmek sevilmeğ ma-Ėaŗıl emr-i muĖāl olsa

Kemāl-i ʿilm ile maʿlūm-ı ʿālem olsañ el-ḥāşıl

Dilā ehl-i kelām olsan kelāmuñ meʾāl olsa

Elüñe lale-āsā kāse alsañ gülle germ olsañ

Müdām-ı āl görseñ gül gül āl āl olsa

Ḳabūli māh-rūlar ile visāle vaʿde olmasa

Dem-i vaşl-ı dil-ārāda her dem her māh u sāl olsa

[44a]

148.

Mefʿ ulü/ fāʿ ilātü/ mefāʿ ilü/ fāʿ ilün

__./__./__./__.

Ḥüsni laṭif vechi laṭif dādā laṭif

Nāmına denilse o şūḥun dilā laṭif

Elde ayağ u dilde safāsı ibtilā

Güller küşāde bāğ-ı ḳarīn-i hevā laṭif

Pesdür bu deñlü ʿişve-i bī-çāre dillere

İster luṭfa ey şeh-i ḥüsni u bahā laṭif

Bülbül ḳoyar u lüle pür defʿ-ı şıḳlet it

Zir-i laṭifdür gül-i gülşen sezā laṭif

Atma hemişe kûşe-i ħar-mânla zâr u zâr

Sen virme âh **Vaŝıf-ı** nâ-ŝâaı yâ laţıf

149.

Belûĝi

Fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

_. _ _ / . _ _ / . _ _ / . _ _

Ŗol ħadar bir pâredür kim cism görünmez yâradan

Yaradan ħalk eylemiş beñzer vücüdum yaradan

‘Iŝĭla yektâ olup giydüm libâs-ı vaĥdeti

‘Âriyet bir ħırħadur ten üç yüz altmış yâraden

Aramızda yâriyle nâŝi gerekmez ey gönül

İki gözümüñ biri olursa ħaħdan aradan

Yañaŝ rüzgâra başı egmez cihânda ħusrevâ

Senüñ ħâr ayuñ gelür mi hemân rengin ħâreden

Râzı ol sen de yeme ‘âlemde ferdâ ĝuŝŝâsın

Ey **Belûĝi** rızħuñı elbetde virür âraden

[44b]

150.

Mefâ' ilün/ fe' ülün/ mefâ' ilün/ fe' ülün

. _ _ _ / . _ _ / . _ _ _ / . _ _

Ne tâb virdi rûħ eline şarâb senüñ

Yanuñda zerre degül mâh u niħâb senüñ

Yüri konidür gel ey zāhid-i ğalaṭ-endiṣ

Piyāle mi gülgün benüm kitāb senüñ

Olur füsün nigehden berār-ı zī-rüsvāsı

İdince nergīs mestüñde cilve-ḥāb senüñ

Urdu ḥalden ey māh ğālibā bir mihrüñ

Murādı dir ki ve illā ki intisāb senüñ

Amān helāk eyle raḳībi tiĝ-i hecrüñle

Ola günāhı benüm ey perī şevāb senüñ

Esas şevḳle ma' mūr iken cihān **Vāşıf**

Serāb-ı ḥaṭruñ āyāndan ḥarāb senüñ

151.

Ḳabūli

Mef' ūlü/ mefā' ilü/ mefā' ilü/ fe' ūlün

__ ./ . __ ./ . __ ./ . __

Nā-dān olunmaz meclis-i ' irfān arasında

Ḥar-mühre şıĝar mı dürr-i mercān arasında

Mūlar āĝarup göz kızarup yaşla doldı

Ḳaldum nice dem baraḳla yārān arasında

‘Uşşāka cefā ğayre vefā eylemek āhır
Bir kā’ idedür aldur cüvānān arasında

Cānā ne didüm pūs u nicār ola mı ābil
Didü ne tekellüf ona yārān arasında

Eş’ār-ı ğazel söyle hemān durma abūlī
Tek aduragör kendüñi arān arasında

[45a]

152.

amīrī

Mef’ūlü/ mefā’īlü/ mefā’īlü/ fe’ūlün

__./.__./.__./.__.

Āvāre dili ğamze-i fettāna düşürdüm

Mey-ānede biāre-i mestāne düşürdüm

Meftün olalı bir saı Leylāya diriğā

Mecnün heft gönlümü yabāne düşürdüm

Mestāne görüp yāri gice pāyine düşdüm

‘Arz eyledüm avālümü rindāne düşürdüm

Dün itmiş āke gülistān-ı bedaşān

an ağlamağı dāde-i girde-i giryāne düşürdüm

Başında hevāyī ser-i zülfiyle **Zamīrī**
Can murgını ol çāh-ı zindāne düşürdüm

153.

Fiğānī-zāde

Mefā' ilün/ fe' ilātün/ mefā' ilün/ fe' ilün

. _ . _ / . . _ _ / . _ . _ / . . _

Ne bend idüpdurur añlar o zülf-i kemend

Şu kimse gice kıala yolu ola der-bend

Dilersenñ ayagun almaya güşt-gİR-i felek

Ayagun almağ için atma kimseye pā-bend

Vefā vü mihrün ağyāra ' aşık-ı şeydā

Cefā vü cevrüne kıānī' belālara hor-send

Dürr-i sirişki şu deñlü döküpdurur sensiz

K' ağardı ağlamağdan gözlerüm sadeF-i mānend

Mücerred ol zen-i çarha baş egme İSİVEŞ

Fiğānī-zāde-i tab' uñ yiter saña ferzend

[45b]

154.

Figānī

Mef' ulü/ fā' ilätü/ mefā' ilü/ fā' ilün

__./_._./_._./_._

Nāz eyle çünki vardur eyā serv-i gül' izār

Gülzār-ı ğamda bencileyin bülbülün hezār

Sultānum ' aşkum oldı şerārıyla dūd-ı āh

Şahrā-yı ğamda üstüme bir çetr-i zer-nigār

Şol kanlu dāğ ile bu cism-i nā-tüvān

Oldı şeh-i belāya bir altun beñekli yār

Esrār-ı ' işkuñ eyleyli hālın şehā

Terkīb-i cism eyledi bād-ı fenā ğubār

Kimdür Figānī dirsen ayā serv-i hoş-revān

Bir derd esir-i ' aşık-ı bed-nām-ı rüzigār

155.

Hayātī

Fā' ilätün/ fā' ilätün/ fā' ilätün/ fā' ilün

__._./_._./_._./_._

Şol gönlügüm şām-ı ğamdandur dünyā tenhā çeker

' Ayn-ı cān kuhl-i "sübḥāne' llezī esrā"⁴⁵ çeker

⁴⁵ Kur'ân-ı Kerîm'de peygamberimizin (sav) miraca çıkışını anlatan 17. Sûre olan İsrâ sûresinin ilk âyetinin başı.

Yāriyle ‘āşık ikilik perdesini kaldur çāk
Vaḥdete irdi daḥı zāhid ‘ömrünü ferdā çeker

Mevce bir kaṭre su içre bu vücūdu ğarḳ ider
Teşne diller var ki bir demde yedi deryā çeker

Bir Süleymān var imiş taḥtını yeller götürür
Sen Süleymānuñ şehā taḥtını deryā çeker

Üstānından kim böylesi sultān-ı ‘ışḳa
Bunca yıllardur **Hayātī** ḥāline ṭurrā çeker

[46a]

156.

Necīb

Fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün / fā‘ ilün

__ . __ / __ . __ / __ . __

‘Aqlum aldı la‘l-i nābın neşvesi

Mest idüp ‘uşşāḳı çeşmin ‘işvesi

Cān bağışlar ādeme reftār-ı yār

Reşk ṭāvūs-ı cināndur cilvesi

İtmedük ruyın temāşā ölmeden

Pāymāl-i esb-i nāz u şivesi

N'eylem ey naḥl-i nāzum olmadı

Ḥaste-i hicrān vuşlat meyvesi

Bāğ-ı muğberde **Necībā** 'ācebā

Şāḥ-ı naḥl-i ṭab'umuñ nev-ābesi

157.

Lā-edrī

Mef' ūlū/ mefā' ilū/ mefā' ilū/ fe' ūlūn

___./.___/.___/.___/___

Ḥaḫdan dilerüm yār baña fermān ola bir gün

Fermān ola budur dime dermān ola bir gün

İster bu gönül yār ile tenhā ḫura meclis

Kadeḫ çevrilüp kebāb büryān ola bir gün

Bāğçesine vardum gül diledüm virmedi bir gül

Gün ola ki gül üstüme ḫarmān ola bir gün

Ey kelb-i raḫīb beni yārdan geçdi mi şanduñ

Vaḫt ola ki yār ḫoynuma 'uryān ola bir gün

Ey tāze beni sevdi deyū nāze çekersin

Bir hū çekeyüm taḫtundan vīrān ola bir gün

Fuzûlî

Fâ' ilātün/ fâ' ilātün/ fâ' ilātün/ fâ' ilün

__·__/_·__/_·__/_·__

Ey hadeng-i gamuña sîne-i aḥbâb hedef

Muntazır ḥançer-i müjgānuña canlar şaf şaf

Ḥāk-i dergāhına [her]⁴⁶ şubḥ sürer gün yüzünü

Ġālibā andan aña ḥāşıl olupdur bu şeref

Ḥāşe li'llāh ki bu dīvāna şevḳ-ı ḥaṭına

Sebeb-i kayd ola zencir-i sûtür-ı muşḥaf

Şaldı şabā deryāya ḥançer-i ğamzeñ demini

Ki çıķarmaya daḥi gevher-i nā-şüfte şadef

Ey gönül 'āleme aldanma saña reng verir

Ḥākdür kim anı gāh lâ' l kıllur gāh ḥazef

Bezm-i Cemşid fenā bulmağ ile bildüm kim

Devr-i cevrinden⁴⁷ imiş levḥā-i ney nāle-i def

Ey **Fuzûlî** taleb-i rütbe-i ' irfān eyle

Cehl ile ḥāşıl-ı evḳāt-i şerif itme telef

⁴⁶ Bu kelime mecmû'ada eksik yazılmıştır. (Karahana, 1996)

⁴⁷ Bu kelime dīvānda "cevrinden" şeklinde verilmiştir. (Karahana, 1996)

159.

Ġazel

Mefā' ilün/ mefā' ilün / mefā' ilün/ mefā' ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

İdüp at^c -ı ta^c allu tıg⁻ⁱ hecr ile gedālardan

Neden dūşdüñ kesildüñ pādişāhum āşinālardan

Beni terk eyledüñ bezm-i belālarda didüñ yā-hū

Ferāmuş itme bārī göz ucuyla merabālardan

Vefāyı lūtfuña lāyı degülsek bārī cevri eyle

Bizi cānā niün^c addeylemezsin āşinālardan

Raīb-i bed-liālarla işitdüñ şobet itmişsin

Vücūduñ şalasın bārī azālardan belālardan

Göñül hercāyī dil-ber-i aıat neylesin Nev' ī

Şikāyet dil-berālardan şikāyet bī-vefālardan

[47a]

160.

abūli

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Zūlfişeş āhum gibi üzengümden var ise

Şol gözü āhūlara bir ayri bendüm var ise

Padişāhum başumı kes tīgiñle rāzıyım

Senden ayru maḥbūb efendüm var ise

Āsiyāb-ı çarḥ öğütdün dāne-i ‘ ömrüm müdām

Ger benüm gendüm qadar kendümde gendüm var ise

Dem-be-dem aqsın yaşum bāğ-ı cihānda bāğ bāğ

Serv qaddin gibi bir ser-bülendüm var ise

Ol efendüm qapusuna varmadum bir ḥayli gün

Didi ölmışdür **Qabūli** derdmendüm var ise

161.

Uşulī

Fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilün

__ . __ / __ . __ / __ . __ / __ . __

Qapdı göñlüm Yūsufun belā⁴⁸ ḥānum yitiş

Qurtarup anı ‘ alik eyle şulṭānum yitiş

Şāh-ı miḥnet tarafından şaldı ğam-leşkerlerin

Cān-ı dil mülküm ḥarābe vardı aslanum yitiş

Ḥaste yaturdum bucağında seni özler göñül

İntizāruñ ile helāk oldum sulṭānum yitiş

⁴⁸ Dîvânda “belâ” kelimesi “gürk-i belâ” şeklinde geçmektedir. (İsen, 1990)

Gül yüzün⁴⁹ ğam ħazānında belālī bülbülñ

Gönlüm açılmaz ey tāze gülistānum yitiş

Ayāğın toprağı ħaqqıyçün Uşulī beñdeni

Ġamdan āzād eyle ey serv-i ħırāmānum yitiş

[47b]

162.

Ġazel-i Necīb

Mefā' ilün/ fe' ilātün/ mefā' ilün/ fe' ilün

. _ . _ / . . _ _ / . _ . _ / . . _ _

Gehi ħayālī gönüldeñ geçer gider görürüz

O şüh semt-i vefādan geçer gider görürüz

Ne ħanlar aĝladur 'uşşāka ol kemān-ebrū

Ġüzñün cevri ciğerden geçer gider görürüz

Getürme ħātıra ey dil miyān dildārı

Ġarāmī ħançeri belden geçer gider görürüz

Mişāl-i neşve-i sırr-ı şabā vefāsı yok

Bu bezme dağı gelürken geçer gider görürüz

O ħaşı yā çıkarır tır-i āhumuz feleke

Sipihrüñ āyīnesinden geçer gider görürüz

⁴⁹ "Gül yüzün" ifādesi dīvānda "Gül yüzünsüz" olarak geçmiştir. (İsen, 1990)

İder mi menzîl-i ‘uşşâkı pür-ziyâ âyâ

Necîb o mihri biz erken geçer gider görürüz

163.

Figânî

Fâ‘ ilâtün/ fâ‘ ilâtün/ fâ‘ ilâtün/ fâ‘ ilün

__·__/_·__/_·__/_·__

Āfitābum māhı şaňma āsumānı devr ider

Mihr-i ħüsnüň zerreveş itmişdür anı devr ider

Zerreveş ‘aşıklarun mihrünle sergerdāndur

Ey hilāl-ebrü yüzün şems u cebinündür kamer

Hālî şanmaň māhuň etrafında cānā her gice

Tir-i āhum qorqusundan yüzüne tutar siper

Düstum başum irerdi āsumān-ı devlete

Āsitānın itleriyle āşinā olsam eger

‘Ālem içre pāy-būsı el vireydi dil-berün

Yaşun ile rüyını yıķasaň **Figânî** sım zer

[48a]

164.

Şabrî

Fâ' ilätün/ fâ' ilätün/ fâ' ilätün/ fâ' ilün

__ . __ / __ . __ / __ . __ / __ . __

Ebruvân yâre tâ vaşf-ı sezâ söylenmedi

Böyle bir hoş maţla' -ı ruḥ-aşinâ söylenmedi

Ol yüzü gül goncaya nâm-ı vefâyı söyle kim

Güşına girmez iken söylendi ya söylenmedi

Kim bilür yazar ḥusn içre bu 'ışkuñ kıymetüñ

Gevher-i şevvârî 'ışka bir bahâ söylenmedi

Görmedüñ maḥv-i vücūd itmiş cihānda bir vücūd

Terk-i sevdâ eylemiş bir bî-riyâ söylenmedi

Naẓm-ı Şabrîye hezârî pervâ oldı gerçi kim

'Aşıkâne böyle şi'r-i hoş-edâ söylenmedi

165.

Cevrî

Mef' ülü/ fâ' ilätü/ mefâ' ilü/ fâ' ilün

__ . / __ . . / . / __ . / __ .

Ey ğamze söyle zaḥm-ı dilümden lisānum ol

Ey çak-ı sîne [nüsha-i]⁵⁰ şerh u beyānum ol

⁵⁰ Bu kelime mecmû'ada eksik. (Ayan, 1981)

Ey hūn-ı dīde ben diyemem yāre derdümi
Sen rūy-ı zerdüm üzre gelüp tercemānum ol

Ey haṭ-gezeñd-i ğamzeden eyle emīn beni
Ta‘ vīz-i “in yekādū” gibi hırz-ı cānum ol

Mest eyle bir nigāh ile **Cevrī** gibi beni
Hem sende mest-i neşve-i zevķ-i nihānum ol

[48b]

166.

Ġazel-i Şafvetī

Fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilün

__·__/_·__/_·__/_·__

Bir dem ayrılmaz yanuñdan çünkim ey meh-rū gönül

Sāye-i luṭfuñda ola saña hem-pehlū gönül

Dem-be-dem ümmīd-i vuşlatuñla giryān olup

Bend idüp ‘ışķuñla cānā vaşluña baĝlu gönül

Seyr idüp gül-ruḥlaruñ olmaķdadur ‘ışķum füzün

‘İşķuñ ile kūyına aķmaķda hem-cū su gönül

Ġayriye m̄a' il olup āşüfte-i h̄āl olduĠdan
Ol cefā-cūdur diyene biz diyelüm ya hū gönül

Ger sürerseñ **Şafveti** şeydāñi kūyuñ içre sen
İşğ ile dīvāne oldu şimdi cānā bu gönül

167.

Sultān Ahmed

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ fe' ulün

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Ġudāya şükr idersem n'ola her gāh

İrişdi cismüm şihhat çu nā-gāh

Yatıp Ġam pisterinde neçe müddet

İderken āh-ı zārı gāh-be-gāh

Ġabul oldu du' āsı müslimīnūñ

Selāmet irdi Ġağdan ħamduli'llāh

Şığındum ben Ġudāya tā ezelden

Odur şāh gedāya çün penā-gāh

Tevekkül üzre ol her demde **Ahmed**

Mu' in ola saña her yirde Allāh⁵¹

⁵¹ Bu gazel Ahmed Paşa dīvânında bulunmamaktadır. (Tarlan, 1966)

[49a]

168.

Tārīḫ-i Ḥatn-ı Şulṭān Murād

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__·__/_·__/_·__/_·__

Dāverir 'ālem mu' iz oldı ḥāḳān-ı cihān

Ḥazret-i Şulṭān [Murād] ol pādīşāh-ı dādger

Āferin itdi zamāne kuvvet bāzusına

'Ālemin maḳbūlı oldı bundan eşer

Didiler Cevrī gibi taḥsīn idüp tārīḫini

Bāreke'llāh ey müselleme dāver-i şāḫib-hüner

169.

Feth-i Bağdād

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__·__/_·__/_·__/_·__

Gūş idüp Cevrī iderken vech-i tārīḫin ḥayāl

Eyledi hātif bu yine gevher-i gūş-i fu'ād

'Asker-i şāḫi düşünce fethine tārīḫ olur

Aldı Bağdādı 'adūdan ceng ile Şulṭān Murād⁵²

1048

⁵² Bu manzūme Cevrī Dîvânında 15 beyittir. (Ayan, 1981)

170.

Bayrām Paşa İtdiği Mescidin Yirine Tārīhdür

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Didi **Cevrī** kud-siyān bu ma' bedüñ tārīhini

Oldı vālā cāmi' -i cennet harīm ü bī- 'ādīl

1046

171.

Tārīh-i Hās Oda

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Vasf idüp **Cevrī** didi tārīhini

Beyt-i ma' mūr oldı bu 'ālī mekān

1049

172.

Cülüs-ı Şuṭān İbrāhīm

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. _ . _ / . _ . _ / . _ . _ / . _ . _

Yazıldı resm-i 'Osmānī ile teşrīfine tārīh

Cülüs-ı pādişāh-ı dādger Şuṭān İbrāhīm

1049

173.

Velāyet-i Şehzāde Şuṭān İbrāhīm

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. _ . _ / . _ . _ / . _ . _ / . _ . _

Du' āyı hayr ile **Cevrī** didi şehzādeye tārīh

Ola Şuṭān Muḥammed āfitāb-ı maṭla' iḳbāl

1051

174.

Meşnevî Müc' at-ı Defterdâr Muhammed Paşa Nivistede

Fâ' ilātün/ fâ' ilātün/ fâ' ilün

.. _ _ / . _ _ / . _ _

Sahibine oldu ilhâm-ı Hudâ

Didi târih eyledüm nezrî-edâ

1051

[49b]

175.

Târih-i Kapdân Silâh-dar Muşafâ-zâde

Mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Didi Hâzret-i hidâyet-i tehniyetle câh târih

Çapudân oldu hâlâ Muşafâ Paşâ mübârek bād

1048

176.

Târih-i Maqtûl Şoden Muşâhib Mūsâ Çelebi

Mef' ülü/ mefâ' ilü/ mefâ' ilü/ fe' ülün

_ _ . / . _ _ . / . _ _ . / . _ _

Cevrî didi târihin idüp Hâkka münâcât

Mūsâya cemâliyle tecelli kıla Bârî

1041

177.

196

Tārīḥ-i Ḥıtān-ı Şultān Muḥammed Ḥān

Mefā' ilün/ fe' ilātün/ mefā' ilün/ fe' ilün

. _ . _ / . . _ _ / . _ . _ / . . _

Didi ḥıtnānına Cevrī du'āyı ḥayr ile tārīḥ

Mübārek eyleye Ḥaḫḫ sünnet-i Hümāyūnı

1059

178.

Tārīḥ-i Ṭaḫt-ı Şemīn Şultān Murād

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Eyle tārīḥ idüp işnāyı ta' rīfūñle ey Cevrī

Didi bu maṭla' -ı kerrūbiyān-ı ' arş-ı Raḥmānī

Serīr-i sīm-ḳubbe mesned-i vālā-yi şultānī,

Mu' allā ḳadr u ' ālāya üzeng-i Süleymānī

1049

179.

Vālide Şultānuñ Fevti Tārīḥidür

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _

Vālide şultān beḳā mülküne itdi ğarem-rāḥ

Yirisi ' uḳbāda dā'im Raḥmet-i Mevlā ola

Ḥaḫḫ te' ālanuñ rızāsı idi maḳsūdı müdām

Rüz-ı maḫşerde şefi' i şāh-ı ev ednā ola

197

Dā'imā ḥayrata sa'y eylerdi ol zāt-ı şerîf

Türbe-i ra' nāsı qaşr-ı gülşen-i me'vā ola

Ḥazret-i Ḥaqq dilerüm rûḥ-ı şerîfün şād ide

Menzili Firdevs-i 'ālā sāye-i tûbā ola

Geldi bir firqat ile **Nakşî** didi târîhini

Vālide Sulṭān sarāyuñ Cennet-i 'ālā ola

1094

[50a]

180.

Târîḥ-i Feth-i Senço

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__ . __ / __ . __ / __ . __ / __ . __

Ḥāḳānu'l-'aşr ve'z-zaman Sulṭān Aḥmed-i zü'l-kerem

Ve hüve'l-ḥasīb zü'n-neseb sulṭānenā sulṭān-ı dîn

Ḳad kāne manşūru 'ālā 'adā-i dîn'il-müstaḳîm

Bi'n-naşr naşr'ul-ḥaqq ve'l-imdād imdād'ul-mu'în

El'ân ḳāle'l-**Hātîf** bil-cehd min feyz'il-kerîm

Cā'et-târîḥ'il-ğazā hazā cezā'ul-kāfirîn

1123

181.

Tārīḫ-i Diger

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__ . __ / __ . __ / __ . __ / __ . __

Feyz-i nesīm lütf-ı Hüdā irdü şubḫ-dem

Halkı peyām-ı nuşretle ḫurrem eyledi

Eyyām-ı baḫt-ı devlet Sulṭān Aḫmede

Mevlā müyesser itdi bu fetḫ-i müceddedi

Kim eyitdi cār-i Moskovı nā-çār seyf-i ḫaḫḫ

Geldi vücūda kuvvet-i ' icār-ı Aḫmedī

182.

Mef' ulü/ fā' ilātü/ mefā' ilü/ fā' ilün

__ . / __ . . / . __ . / __ .

' Adā belā vü zulmete dek kaçdı ḫavf ile

Şemşir-i şu' le-efken-i İslāma duymadı

Devr-i kamerde böyle bizde de itdi zuhūr

Çeşm-i felek bu nuşreti ' ömründe görmedi

Āmin-i ḫudsiyān ile ' ālem du' ādadur

Şāh-i cihāna vire Hüdā ' ömr-i sermedi

Nice ğazā vü fetḫe ḫarīn eylesün kerīm

Şaḫib-ḫırān-ı ' ālem olan Hān Aḫmedī

Hâtıf yazarsa kürsiye târîhini n'ola

‘Arşa aşıldı ‘avn ile seyf-i Muḥammedî

1123

[50b]

183.

Târîh-i Senḳo Diger

Fâ‘ ilâtün/ fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _

Ehl-i İslâma ne ḥaddün kâfir

Ḳarşusunda idesün cenk cidâl

Mübârek çehresi maymunlar ile

Ṭopa tutulmuşa döndük fi'l-ḥâl

Ḳal‘ aña var da dilin götüne şoḳ

Kürecilik eyle yâḥūd ol baḳḳâl

Biribirine didi ‘ asker târîḥ

Sepūra tıtdı köpek gibi ḳrâl

1123

184.

Zekî Berâ-yı Nâ‘ilî Merḥūm Raḥmetu‘llâh

Mef‘ ülü/ mefâ‘ ilü/ mefâ‘ ilü/ fe‘ ülün

__ . / . __ . / . __ . / . __

Hâtıf-ı ḳudsî zekî didü anuñ târîhini

Nâ‘ilî nâ‘il-i raḥmet ola bi‘l-luṭf-ı Celîl

1079

Nābī

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__ . __ / __ . __ / __ . __ / __ . __

Bu ğazāya gelicek ğaybdan üç biñ ğāzī

Mest olup tīgları cām-ı siperden geçdi

Oldı tūfān-ı tevārīhe cihān müstağrak

Cümlesi tarz-ı kağım üzre nazardan geçdi

Biri **Nābī** didi ammā ki luğaz şeklinde

Ki ğalāvetde leṭāfetde Őekerden geçdi

Didü tārīḫini üç biñ görünür ammā kim

Oldı ancağ se ḫezārīn biri serden geçdi

Ḫall-i eŐkālī bedel 'add olunur cāyizeye

Bunda dil dā' iye-i sīm ile zerden geçdi⁵³

⁵³ Bu tarih Nābī dīvanında 6 beyittir. Mecmū'aya aŐağıdaki beyit alınmamıŐtır.

“Bedr-i ḫüsnünde olan cünd-i ricālu'llāhun
EŐerin gördi 'adū fikr-i zaferden geçdi ” (Bilkan, 2011)

[51a]

186.

El'ḥakīr Şafvetī

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

.._/_.._/_.._/_.._

Geldi üçler müjdelerle Şafvetī tārīḥ didü

Ḳırdı Mosḳov taburın Sulṭān Aḥmed cenk ile

1123

187.

Şehzāde Yeñi Vālide Cāmi' üñ Tārīḥidür

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Didüm bu cāmi' -i zībānuñ itmāmına tārīḥin

‘İbādet-gāhı ra' nā yapıdı li'llāh vālide Sulṭān

1122

188.

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Gelem idüp ‘azm-i beḳā tā ki fenā dünyāyı terk itdi

Behişt-i cāvidān itsün maḳāmın Ḥazret-i Mevlā

Temennī eyleyüp ḥaḳdan didüm tārīḥ-i fevtinde

Ola sermed Ḥabībünle Muşāḥib Muşṭāfā Paşa

1097

Nakşı Efendi

Nā'im ola maḳāmuñ ey Muşāhib Muştafā Paşa

97

189.

Dīvān

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Sırr-ı Haḳḳa vāḳıf olmış aşınā yüzünde bir

Sebūdur esrārına lāyık revā yüzünde bir

Seḫāf-ı nūn emr-i rumūz gerçi nūrdur ey eḫī

Bu sözün künhüne irmiş muḳtedā yüzünde bir

İlm'ul-esmā rumūzuñ fem urursañ āmiyān

Ḳalb mir'āt-ı mücellā rüşenā yüzünde bir

Fazl ne rān sirişine ermiş ḳanı göster baña

Sırrı Ḳur'ānī beyān ḥaḫḫ-ı istivā yüzünde bir

Sūret-i ḫarf-i muḳaḫḫa' remzüñi fehm eyleyen

Cüst u cū itdüm tūrābā şāh gedā yüzünde bir

[51b]

190.

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Ey gürūh-ı dil-berānın serveri ḫoş amedī ḫoş

Eyledüñ ben mübtelā-yı serseri ḫoş amedī ḫoş

Nār-ı hecrüñ ile kebāb itdün yıķup bu cismi
Dağı dilde bellü āteş yirleri hoş amedi hoş

Her kaçan görsem seni ı ışķ-ı nihānum debrenur
Deşet alıverur bu cism-i nātüvānum debrenur
Kalmayup nutķa mecālüm ancaķ zebānum debrenur
Siħri ile bendeyledin gönlümü hoş amedi hoş

Cevri ile bulmuş cihānda şöhreti reh-pāreler
Şabrı mu' tad eylemişdür neylesun bî-çāreler
Hiç oñulmaz şerħa şerħa dilde tāze yāreler
Ey perî bizde şınarsın ħançeri hoş amedi hoş

Dūd-ı āhumdan belürdi ı ışķ-ı pinhānum benüm
Çarħa çıķdı ħalka ħalka āh-ı efgānum benüm
Cevrine gördün maħal ey çeşm-i mestānum benüm
Gevheri dil-ħaste ı aşık kemteri hoş amedi hoş

[52a]

191.

Şarkı Beyākî

Mef' ülü/ mefā' ilü/ mefā' ilü/ fe' ülün

__./.__./.__./.__

Ey lebleri ğonca yüzü gül serv-i bülendüm
Ey ğamzesi āşüb-ı cihān şāh-ı levendüm
Her vecih ile tā bizde sana var pendüm
Ey tēc-ı serüm iki gözüm canum efendüm

Tütî misin āyine misin ey leb-sükker
Kim lezzet-i ğüftārın olur fendin mükerrer
Ħayretle baķan ħüsünüñe bu mışra' ı söyler
Kurbān olunca yār ola senin efendüm

Ḳurbānın olam gel efendüm gel a cānum

Āhı mışrā' ı söyler cevri itme efendüm

Temmeḥ

192.

Şarkı Gerdāyin

Mef' ūlü/ mefā' ilü/ mefā' ilü/ fe' ūlün

__./.__./.__./.__

Ferrindeki ḥālet hele tūbāda bulunmaz

Keyfiyyet-i la' lūñ daḥı saḥbāda bulunmaz

Bu sende olan ḥüsne cānā yed-i beyzā

Çün gördüm anuñ mişlini dünyāda bulunmaz

Ruḥsāruñı gören daḥı terdür dil-i ' uşşāk

Zirā bu leṭāfet gül-i ra' nāda bulunmaz

Finī gibi bir ' āşıḳ-ı üftāde bulunmaz

Temmeḥ

Ey server-i bülendüm

Ey leblerin ḳandum

Yoḳ kimsede el-amān

Ġāyetle begendüm

Şāyestedür el-ḥaḳḳ

Şābitdür efendüm

Cevri itme efendüm

[52b]

193.

Mefā' ilün/ fe' ūlün/ mefā' ilün/ fe' ūlün

. ___./.__./.__./.__

Ḥulūs üzre seni sevdüm inan va'llāḥ bi'llāḥ

Sözümde şādıḳım şanma yalan va'llāḥ bi'llāḥ

Kemān ebrūlaruñ imāyı vaşl eyler istignā
Çekilmez tā bu deñlü imtinān va'llāh bi'llāh

Diriğā dest-pūs-ı yāre nā'il olmadıķ gitdük
Helāk oldıķ dimekden el-emān va'llāh bi'llāh

Müsāvidür yanumda hecr u vuşlat 'itimād eyle
Degüldür hācetüm sū-i ziyān va'llāh bi'llāh

Ölelden çeşm-i hūn-hā'rın demden haste sultānum
Görünmez dideme aşlā cihān va'llāh bi'llāh

Bu vaz' tā berāberden olursañ sevdiğüm nādim
Ararsın 'āsımayı bir zaman va'llāh bi'llāh

194.

Mef' ūlü/ mefā' ilün / mef' ūlü / mefā' ilün

___ ./ ___ / ___ ./ ___

Cevrüñle beni zār zebūn itme efendüm
Her demde işüm āh enin itme efendüm
Luţf eyle güzel başuñ için merhāmet eyle
Gösterme baña çin-i cebin itme efendüm

Senden baña benden sana 'ışķ itdi sirā' at
Dilden dile yol var demiş erbāb-ı muhabbet
Sevdüm seni ben sende seversin beni elbet
Sevmem deyiver de yemin itme efendüm

Rahmī gibi üftāde olup haste dünyā
Hep mā'iliz ol cünbüşe ey serv-i dilāra
İnkār idemem yoķ saña 'aşıklıgum ammā
Afveyle günāhum baña kin itme efendüm

[53a]

195.

Semā' i Segāh

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. ___/. ___/. ___/. ___

Ne āfetdür rübāsın kim senin ' ışkuñ beni aldı

Baňa cevr-i cefā kılmak betārın saňa mı kaldı

Şataşdum rāh-ı ' ışkuñla yine ben bir ' acib derde

' Aceble sen beni cāna yolumda var şerhde

196.

Semā' i Segāh

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

___. ___/. ___/. ___/. ___

Yār lebine teşne olan dāde-i giryānumdur vāy

Āteş-i ' ışka düşer sīne-i sūzānumdur

Menem ol bülbül-i şeydā ki menem vāy

Sulţānum şam u seher til' at-ı cānānumdur

197.

Beste-i evc

Mef' ülü/ mefā' ilü/ fā' lün

___. ___/. ___/. ___

Pūs eyler iken dāmenini

Pāyine düşdüm

Tirin gözedürken o kaşı

Yayına düşdüm

İksiri bahādur didüler

Baňa gubāruñ

Dergāh-ı mıqlā-yı şeref

Cāyına düşdüm

Ey şāh-ı levendüm şūhı
Pesendüm luḫf eyle meded
Bendüñe sulṫānum efendüm

Gel geh geh gel ey yüzü māhum
Gel geh geh gel çeşm-i siyāhum
Ben ḫālūmi yandum saña āh eylemeden sen
İfādene bir kerre nigāh eylemeden sen

Gel gehgeh bilmem nedür ey dost
Yanında yāre günāh-ı ğavġay-ı ğam yāde günāhum

[53b]

198.

Beste 'Irak

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ / _ . _ / _ . _ / _ . _

Ey perī ruḫsār bilmem ülfetün kimlerledür
Hiç görünmezsın 'aceb ünsiyetün kimlerledür
Görmeziz gözden nihānsuñ ḫayli demlerdür seni
Ey Faşihī zār şimdi soḫbetün kimlerledür⁵⁴

199.

Beste Beyātī 'Irak

Beste 'Irāqa

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ / _ . _ / _ . _ / _ . _

Dilüñi şem' i ruḫı cānan ola pervāne
Āteş-i ' ışkla yanmaḫdan ola pervāne

Öldürür rūḫı yanāğında olan bālaları
Kuzum aman aman of ḫançeri neyler

⁵⁴ Bu ebyat Fasih divânındaki 5 beyitli 120. gazelin matla ve makta beyitleridir. (Çıpan, 1991, s. 95)

[54a]

200.

Beyt

Fā' ilātün/ mefā' ilün/ fe' ilün

_. _ _ / . _ . _ / . . _

Ölmeden vaşluña irer mi ' aceb

Şoyunup koyunuña girer mi ' aceb

Qollarum boynuña hamail idüp

Yüzümü yüzüne sürer mi ' aceb

201.

Beyt

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Ne mümkündür vefā gelmek cihānın bī-vefāsından

Muhabbeti şādıki yeğdür kişinin akrabasından

Kişiye miḥnet irişmek ' adüvden ğam degül ammā

Belā vü miḥnet oldur ki irişe āşināsından

202.

Beyt

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ fe' ülün

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

' Aceb dükkān-ı berber cāy-ı dil-cū

Qomaz ğamdan eser dilde ser-mū

203.

Muḳaṭṭa'

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

' Acebā deke en bezibe recā-yı delicedur

Qo demeze ğamdan eseri dele de hū şerre mū

204.

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__ . __ / . __ / . __ / . __

Cān-ı dilden her kime virsem gönül benden kaçır
İ' tişkādum bu ki sevsem cānumı benden kaçır

205.

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__ . __ / . __ / . __ / . __

Dostum kanı bizimlen 'ahd-ı peymānuñ senüñ
Vah eger peymānuñ beñzerse imānuñ senüñ

[54b]

206.

Qıt' a

Mef' ülü/ mefā' ilü/ mefā' ilü/ fe' ülün

__ . / . __ . / . __ . / . __

Bu hüsne çün nāra gire ol büti tersā
Deruhte olan ehl-i hevā bī-keder olsun
Mālik olucaksañ ol gevheri pāreye āhir
Ey cāh-ı cehennem baña şad müjdeler olsun

207.

Velehü

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. __ __ / . __ __ / . __ __ / . __ __

Dil-i şeydā firāq-ı yāriyle rencidedür şimdi
Gülünden ayru düşmiş bülbül-i şūrīdedür şimdi
Tenüm arzūde-i zaħm olmuşken dāğ-ı hasretle
Temāşā-yı cemāl-i yāre dīde dīdedür şimdi

208.

Ḳıṭ‘a

Fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilün

__ . __ / . __ / . __ / . __

Yāri gördükçe gönül pek perîşān hāl olur
Öyle gül rūḥ dil-berā hem muşā‘ şā‘ -hāl olur
Hechrūne ‘ uşşāklar tāḳāt getürmek pek ‘ aceb
Böyle dil-keş nāzeninin ruḥları hem āl olur

209.

Velehū

Fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilün

__ . __ / . __ / . __ / . __

Bir kerre yüzüñ görmek dünyāya deġişmem
O cam-ı lebüñi ‘ işūrā-i sabāya deġişmem
İrmez iken elümi meyve-i vuşlātına ammā
Āh bu ḳāmeti mevzūnuñu tūbāya deġişmem

210.

Kemāl

Fā‘ ilātün/ mefā‘ ilün / fe‘ ilün

__ . __ / . __ / . __

Biñ cefā ḳılsañ ey sanem senden
Bu ne sözdür ki usanam senden
Tāli‘ imdür seni vefāsız iden
Ben anı şanma kim sanam senden

211.

Velehū

Fā' ilātūn/ mefā' ilūn / fe' ilūn

.. _ _ / . _ _ / . . _

Şanma ki diyār-ı ğurbetde

Kişi mesrūr olup safā sürmez

Dūr olup gerçi aḥibbādan

Hele 'adā yüzün daḥı görmez

[55a]

212.

Hāletī

Mefā' ilūn/ mefā' ilūn/ mefā' ilūn/ mefā' ilūn

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

'Ulüvvünden senüñ şāh u gedālar beherdār oldu

İrişdi feyz-i lütfuñ gün gibi 'alā vü ednāya

Ḳatı ayıḳda ḳaldum des-gİR olmaz mı iḥsānuñ

Ṭārīḳ içre benüm de pāyuma düşmez mi bir pāye

213.

Hāletī

Mefā' ilūn/ mefā' ilūn/ fe' ulūn

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _

Vefālar ḳıl ḥatṭın gelmezden evvel

Çıḳarma göklere dūd-ı siyāhum

Meyānından gönül kām almak ister

El'ān bir ḳuldan olur pādişāhum

214.

Ḳıṭ' a

Mef' ülü/ mefā' ilü/ mefā' ilü/ fe' ülün

___ ./ . ___ ./ . ___ ./ . ___

Geldükde ḥaṭṭuñ ' aşıka nāz idemezsin

Mā-nend hemā o çemde pervāz idemezsin

Tāhī egilüp kūşnedür ol ḥaṭṭı nev-ḥayr

Şemden girūsun şiveye āgāz idemezsin

215.

Ḳıṭ' a

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. ___ ./ . ___ ./ . ___ ./ . ___

Bahār-ı ḥüsnuñ bil ḳadrin ey meh-i cāvidān şanma

O gevher-i degmeyi ḥanda bulunmaz reyḥān şanma

Meyānuñ naḳşı çıkarırım āğuş-ı ḥayālümden

Beni ey bī-vefā kendin gibi mihr-i tābān şanma

216.

Veysi Merḥūmundur

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. ___ ./ . ___ ./ . ___ ./ . ___

Gider ḥ'āb-ı teḡāfül dīdelerden dūr olur bir gün

Bu meclis böyle ḳalmaz mestler maḥmūr olur bir gün

Bu vaż' ı nā-pesendin rüzgār eyler mükāfātın

Muḳaddem itdigü küstaḥlıḳ maḡrūr olur bir gün

217.

Mefā' ilün/ fe' ülün/ mefā' ilün/ fe' ülün

. ___ ./ . ___ ./ . ___ ./ . ___

Temden arzūdudur ol şuh dilārā bilsem

Bu tecāhül bu teḡāfül nedür ayā bilsem

Sen perī-rüya bī-gāne iderdüm ḡayre

Beni teşḥire şehābetde bir esmā bilsem

[55b]

218.

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

.. _ _ / . _ _ / . _ _ / . _ _

Kimi mestāne çeker yāriyle gülşende yatur
Kimi derd-i ğam u hicrānla külhanda yatur
Künc-i mişnetde raķībānı tenhā şanma
Yār eger sende yatarsa el mi yanda yatur

219.

Du-beyt-i Hāfız

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Siyeh kāküllerin ol düşmen ğedāra çözdürme
Taħammül idemem ben bendeni aġyāra çördürme
Meded pāy-māl idersen dilleri rāh-ı muħabbetde
Ser-i zülf-i kerehkīrin şabā dildāra çözdürme

220.

Çenber-i Receb

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Gider nevreste dil-berlerle seyr-i baġa cānanum
Bir iki ğanīsiz çopmaz yirinden derd-i ħandānum
Nihāl-i tāze gibi şanur yanınca gül-ruġlar
Yine pes-bellüdur ammā benüm serv-i ħıramanum

221.

Şakîl-i Receb

Mef' ülü/ mefâ' ilü/ mefâ' ilü/ fe' ülün

___ ./ ___ ./ ___ ./ ___

Cânâ şalınup naz ile gülzâra mı geldüñ
Yoħsa tarâb-ı saħn-ı çemen-zâra mı geldüñ
Şad-pâre idup sâne gibi cismüne ey dil
Yol heves-i zülf-i siyeh-kâre mi geldüñ

222.

Remel Nazm

Mef' ülü/ fâ' ilätü/ mefâ' ilü/ fâ' ilün

___ ./ ___ ./ ___ ./ ___

Can kaçdına güyâ müjdesi tîr-i kaçadur
Zaħm-ı dil-i mecrûħa sebep ol kaçıyâdur
Ser şafħa-i hüsnünde tîr-i noħta-i ħâli
Ol levħa-i pâk üzre o ħaħ ħaħ ħaħadur

223.

Lâ

Mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün

. ___ ./ ___ ./ ___ ./ ___

Olur gül gül kaçan şeftâliiler alsam ġedarından
Bu baġın meyvesi ol irişürmiş bahârından
Şehâ bir dâġ-ı sînem tâze tâze zaħm-ı tîġünle
Bana yegdür cihânın gülşeninden lâle-zârından

[56a]

224.

Ḳıt' a

Fe' ilātün/ fe' ilātün/ fe' ilātün/ fe' ilün

..__/.__/.__/.__

Māriz-i 'ışka 'ilāc istersin ey 'āŝık

Ne etibbāya sual it ne ŝifāhāneye git

Öğrenüp hikmet-i Luḡmān u dil-i 'Abdīden

Ŗerbet-i şabr eyle ma' cün-ı ferāgat ekl it

225.

Ḳıt' a

Fe' ilātün/ fe' ilātün/ fe' ilātün/ fe' ilün

..__/.__/.__/.__

Ġam-ı derdiyle yaşum ayru maḡardan sorasun

Dağ-ı hecriyle dilüm lāle-i terden sorasun

Ṭas ṭas içmekle zehr-i ğam-ı n'olduğumu

Ḳabrüme uğrayacak kāse-i serden sorasun

226.

Diğer

Mef' ülü/ mefā' ilü/ mefā' ilü/ fe' ülün

__./.__./.__./.__

Gel gel zevk-i ŝafā eyleyup sizde vü bizde

Ammā ki ḡilāf eylemeniz va' deye siz de

Ŗöyle basalup ayağumuzu rüy-ı zemāne

Düşmen naḡar itdükde eser bulmaya izde

227.

Qıt' a

Müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün

___ . _ / ___ . _ / ___ . _ / ___ . _

Açıldı 'ālem gül gibi esdi nesīm şubḥ-dem
Ḥoş eyleyüp bülbül gibi muṭrıb serv it dem-be-dem
Gülşende şoḥbet vaḳtidür yār ile 'işret vaḳtidür
Mıhr-i muḥabbet vaḳtidür gitsin gönüllerden elem

228.

Nim-der-i' Uşşāk

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Geldük de ḥattın ey tāze bu ḥüsne bahā ḳalmaz
Yüzün olmaz bana cevr itme gel dünyā sana ḳalmaz
Bu keremiyet gider gāhī vaşla müşteri çıḳmaz
Bu bāzār-ı muḥabbet serd olur bey' u şerā ḳalmaz

229.

Mef' ülü/ mefā' ilü/ mefā' ilü/ fe' ülün

___ . / . ___ . / . ___ . / . ___

N'eyleyem şaḥn-ı çemen seyrini cānānum yoḳ
Bir yañumca şalınur serv-i ḥırāmānum yoḳ
Emdurur gerçi kesen yoluna canlar virene
Leb-i can-baḥşını emsem dimege cānum yoḳ

[56b]

230.

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Rā'ic olmaz her zaman naḳd-ı temennā böyledür
Aḡlama ey ḥā'ce kim ümmid-i dünyā böyledür
Hem yaḳar pervānesin hem sūz-ı dil izḥār ider
Muḳtezā-yı meşreb-i şem' -i şeb-ārā böyledür

231.

‘Acem-‘aşirān

Fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilün

__ . __ / __ . __ / __ . __ / __ . __

Cāy idinsem itmeñ isti‘ bād deger muħanneti

‘Āşıkum bir kāfire ħüsni Muħammed ümmeti

Giceler ğaram itdigüm ol yāre sāyüm ħavfidür

Bir tarīķ ile ķabul itmez muħabbet şirketi

232.

Ķıt‘ a

Fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilün

__ . __ / __ . __ / __ . __ / __ . __

Ey ŧam derd-i ‘ışķa bir devā bilmez misün

Yoħsa ben ol ħastenin ħā’in şehā bilmez misün

Yāri teşhīr eyleyüp aġyārı merdūd itmege

Mücerreb nuşhā yāħud bir du‘ā bilmez misün

233.

Lā-edrī Ćelebī

Fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilün

__ . __ / __ . __ / __ . __ / __ . __

Beyt-i menħūsunda sordum birine beg bunda mı

Didü gıtdi ‘ıyd içün ol küye destār almaġa

Kāfirin olsa atāsı anā hīķ destār mı olur

‘ıyd olunca şapķa giye ol küse destār mı olur

[57a]

234.

Penām-ı Ĥüssām

Fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilün

__ . __ / __ . __ / __ . __ / __ . __

Yār hammāmı bā-mā cevr ezħad bīş gerd

Ćun hemüşān reft hamām-kār-ı hīş gerd

Hayret alur ʿaqlumı baqsam gözüne kaçına
Şad hezārān aferin ol sūretin naqqaşına

235.

Fāʿ ilātün/ fāʿ ilātün / fāʿ ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _

Resm-i şahsiyye ittibāʿ eyle

Her kimüñ kāv ile tāliʿ -i saʿ di

Ümmetine buyurdu Faḥr-i Enām

“İk̄tedü ebaʿllezīne min-baʿ di”

Âḥer Kemāl

Kilk arasına şu gelse hemān

Olur dil-berüñ ismi nümāyān

236.

Faşîḥ

Feʿ ülün/ feʿ ülün/ feʿ ülün/ feʿ ülün

. _ _ / . _ _ / . _ _ / . _ _

Pek cevri füzün eylemege başladı ol şāh

Lā ḥavle velā kuvvete illā biʿllāh

Bīmār gözün helāk idüpdür bizi āh

Kim sağ қalur eylese bir kerre nigāh

Bu zaʿ fla dünyāyı zebün idi gözün

Lā ḥavle velā kuvvete illā biʿllāh

Taʿ accüb aḡyāra meyl eyledi ol māh

Lā ḥavle velā kuvvete illā biʿllāh

[57b]

237.

Bā-Zamm-ı Mūsā

Mef' ūlū/ fā' ilātū/ mefā' ilū/ fā' ilün

__./_._./_._./_._

Kevn u mekāna sığmaz iken nice bir dālāl

Dehr itdi anı bir qolun altında pāy-māl

Baş egmez idi dehre nice merd-i bā-sebāt

Soñra oldı bir qoluñ altında iki qat

Tār-ı zūlfüñe toqundukça gönül

Kendüyı bir qoluñ altında bulur

Meftün idüp bu gönümü sevdā-yı zūlf-i yār

Bezm-i gamı toquz dolanur eylemez qarar

'Ayb eylemek helākine sa'y itse dā'imā

Ser-keşleri qıl yektir qā'ide qazā

Sevdā-yı zūlf ile gönül oldun bī-qarār

Taqup başına bir qılı yetdükçe rūzgār

Hecr u gam ile şöyle nazar oldı zār

Qıl kölgesine şekli düşer beñzedürse yār

Bā-Zamm-ı 'Osmān

Dide kim rüyına düqār oldı

Olur mu lā-ħaq ana tīg-i gamzesi bilmem

238.

Bā-Ẓamm-ı Rāmī

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ _ / . _ _ / . _ _

Yāda kim göstermeye rū-yı hayā

Biz anı gayrı şürāhīye qoruz

239.

Qıt'a

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ _ / . _ _ / . _ _ / . _ _

Qālīb-ı terze benüm mihrümdür rūḥum

Baḥr-i 'isyānum elṭāf-ı 'ālīdür Nūḥum

Bir Hüseyin iki Ḥasen Ca' fer-i Mūsā kulum

Üç Muḥammed dört 'Alī naṭḫiyā memdūḥum

240.

Be-nām-ı Reşid

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Gülün herbiriñe bülbül döker gözden bir jāle

Yine raḥm eylemez qondurur anı daldan dala

[58a]

241.

Gevheri

Mef' ulü/ fā' ilātü/ mefā' ilü/ fā' ilün

_. _ . / . _ . . / . _ _ . / . _ . _

Ṭarz-ı cedid ḥavāsına taḥsīn ider cihān

Kimdür 'aceb ki ol şeh-i ḥüsne qarīn olan

242.

Velehu

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Nevāsı nāle-i ' uşşāka beñzer bezm-i gülşende
Ne demler çekdi cāna ' andelīb-i zārı gördüñ mü

243.

Velehū

Mef' ulü/ fā' ilātün/ mef' ulü/ fā' ilātün

__ . / _ . __ / __ . / _ . __

Beyüm şanduñ nālelerümden yüzüne çarḥ
Her subḥ u şām mihriyle mehden siper çeker

244.

Velehū

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ fe' ulün

. ___ / . ___ / . ___

Şehā keremüñ biñ şabādan şordum
Çarūbdur devletüñ olmuş gördüm
Bir çāker-i çirkin-neseb ümmīd eylese
Ḥāk-i ḳaddüme devletüñe baş urdum

245.

Müfred

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__ . __ / _ . __ / _ . __ / _ . __

Gün yüzüñ görmeyeli gündüzüm kām oldı
Ey efendüm tehī görmeyem mi işte aḥşam oldı

246.

Velehū

Mef' ūlū/ mefā' ilū/ mef' ūlū / fe' ūlūn

__ ./ . __ __ / __ ./ . __

Ol şūḥ yine eyledi nāza aġaz

Eylerse n'ola dil bu dem meşķ-ı niyāz

Etmiş remedi vesīle-i kat' i nigāh

Çekmiş ne ki nāzına bir perde-i nāz

247.

Velehū

Mef' ūlū/ mefā' ilūn / mef' ūlū / mefā' ilūn

__ ./ . __ __ / __ ./ . __

O māh-ı hāleveş āġūşa çekdigüm demler

Tamam zār u nizār olduğum zamanlar idi

248.

Tabniyā

Mef' ūlū/ fā' ilātū/ mefā' ilū/ fā' ilūn

__ ./ . __ . ./ . __ ./ . __

Dil-ber odur ki āyīneveş sīnesin açup

‘Uşşāķa nazla diye seyir eyle gel beri

249.

Lā-edrī

Fā' ilātūn/ fā' ilātūn/ fā' ilātūn/ fā' ilūn

__ . __ / __ . __ / __ . __ / __ . __

Kāfir olsun ey perī senden ferāġat eyleyen

Cümlenden geçdi gönül illā ki senden geçmedi

[58b]

250.

Nābi

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

İdüp cüş-ı ser-keşüm dīde-i deryā-feşānumda

Rucū' - ı meyilden kuḫlı mürekkeb sermedānumda

251.

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Serāpā çeşm-i 'ibretden geçürdüm nüşa-i dehri

İçinde ma' nī-i ārāma dā'ir bir 'ibāret yok

Cihānın zīr u bālası tefeḫḫüs eyledüm **Nābi**

Tevekkül kişverinden ḡayrı yirde istirāḫat yok

252.

Mef' ulü/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ fa'

__ . / . __ . / . ___ / _

Bir muḡ-beçenüñ esīridür göñlüm kim

'Uşşāka vefāyı şarḫ-ı İslām şanur

Ey muḡ-beçen İslāma gel insāf eyle

Ayin-i sitem-dāmıdur ebencekde

253.

Mefā' ilün/ fe' ilātün/ mefā' ilün/ fe' ilün

. __ . / . __ . / . __ . / . __ .

Bir āşinālığı ol mah-ı çar ebrūnun

İki cihānda 'ömr-ı dū-bāre degmez mi

Bahārı n'eyleriz ol gül' izār gıncemin
Gülüp açılması bin nev-bahāra değmez mi

254.

Mefā' ilün/ fe' ilātün/ mefā' ilün/ fe' ilün

. _ . _ / . . _ _ / . _ . _ / . . _

Çalır gider mi nere etdügi cevri u sitem
Sipihreden 'acaba intikām alınmaz mı

Çalır mı gınce-i ümmid böyledür beste
Nim dil-keşe faşlı bahār gelinmez mi

255.

Lā-edrī

Mef' ülü/ mefā' ilü/ mefā' ilü/ fe' ülün

_ _ . / . _ _ . / . _ _ . / . _ _

Rü-puş olıcağ 'arızuña zülf-i perişān
Zincirli-kuyuya döner ol çāh-ı zenehdān

256.

Lā

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _

Sendedür sende gerçi güzeller çokdur
Hiç benim gayrıya gönül virmeğe gönlüm yokdur

257.

Vāşık

Mef' ülü/ mefā' ilü/ mef' ülü / fe' ülün

_ _ . / . _ _ _ / _ _ . / . _ _

Mecmū' a-i dil olsa perişān n'ola **Vāşık**
Düşdü yine bir mest-i perişānuñ elinden

258.

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__ . __ / __ . __ / __ . __ / __ . __

Bir deli şal mi var senünle ğumüm-ı dehrden
Cümle merdüm-zādegān bir bārigāh altındadır

259.

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__ . __ / __ . __ / __ . __ / __ . __

Her kaçan ol padişāhın gelse Mecnün seyrine
Kerh-i sīnem durmayup pārelenur dağlu gibi

260.

Mef' ūlü/ mefā' ilü/ mef' ūlü / fe' ūlün

__ . / . __ __ / __ . / . __ __

Mef' ūlü / fe' ūlün

__ . / . __ __

Ey şūh-ı cefā-pīşe bu nāz u sitemin ne
Tākat getürülmez
Üftādelere tā bu kadar bār-i ğamın ne
Bi'llāh çekilmez

261.

Nābī

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__ . __ / __ . __ / __ . __ / __ . __

Mumya-yı tesliyet her-giz muğayyed olmaz baña
Çār-ı tāķ-ı ebrū-yı dildārdan üftādeyüm

262.

Riyāzī

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _

Felek bir ehl-i kemālin kebab ide cigerin

Bir iki cāhil bulsa ziyāfet eylemeyecek

263.

Velehū

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _

Çande ben çande gül-i efzi-i cām-ı gül-fām

Burnumuzdan getirür içdügümüz şuyı zi-kām

264.

Mef' ulü/ fā' ilātün/ mef' ulü/ fā' ilātün

_. _ . / _ . _ _ / _ . _ . / _ . _ _

Ruḡsārūñ üzre zülfün kim perde çekmiş aya

Gün gösterir mi bahtum āyā bu mübtelāya

265.

Necīb

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _

Zülfüne bende geçen olmaz imiş āzāde

Bizi bī-ma' nī esir itdi esircizāde

[59a]

266.

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Nihāl-i kāmētün ḥaḳḳa ' aceb naḥl-i dil-ārādur

Egerçi ḳaddün ' ālā kākülün ' ālādan ' ālādur

267.

Sırrı

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Gönül düşüp hām-ı gīsū-yı yāre qalmışdur

Netice hātırurum ol yādigāre qalmışdur

268.

Fāyık

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Ta' b-ı keşide-i hengām-ı hicrān olan ' āşık

Vişāl-i yāri görüp hürrem olmasun ne olsun

269.

Rāmī Şāh

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Bu remzi keşfe bir müşkil-şinās-cū gelmez mi

Kerem bir noқта bī-ma' nā gibi dillerde qalmışdur

270.

Lā

Mef' ulü/ fā' ilätü/ mefā' ilü/ fā' ilün

__ . / _ . . / . ___ . / _ . _

Bengin hayāli bir ser-i serümde qalmamış

Bir ehl-i keyf-i meclis ' ālemde qalmamış

271.

Li'llāh dir qāle

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ fe' ulün

. ___ / . ___ / . ___

Her an dil-ber ki meyl-i bāde ger-ded

Eger Rüstem-şevved kenārda ger-ded

272.

Lā

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Nüvāsı nāle-i ' uşşāka beñzer bezm-i gülşende
Ne demler çekdi cāna ' andelībi zarı gördüñ mü

273.

Lā

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Mürür-ı dehr ile resmi bozulmuş haṭṭı mahvolmuş
Kerem kılmış bir eski nuşhadur ḥatem-i zamanından

274.

Lā

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

.. ___ / .. ___ / .. ___ / .. ___

Āh bir kerre lāle tarzı açup kıollarımı
Kıucağa alsam ol beg-zādeyi pāşam diyerek

275.

Şefık

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Nizār itmekde şem' -i maḥfil-i ' ayşum hevā-yı dil
Şikāyet şıve-i bādı bahārı rüzigārından

276.

Rāmī

Fe' ilātün/ fe' ilātün/ fe' ilün

.. ___ / .. ___ / .. ___

Beni ta' ayyünü āh serd itdi
Degülem rüzigārından maḥfūz

277.

Kebūteri

Mef' ūlū/ fā' ilātū/ mefā' ilū/ fā' ilūn

___./___. / ___. / ___./___. / ___.

Dil-ḥā`hın üzre ' arz-ı niyāz itmedüñ dirîğ

Eflāke çıkdı nāle-i ḥasret-i **Kebūteri**

278.

Mefā' ilūn/ mefā' ilūn/ fe' ūlūn

. ___./ . ___./ . ___

Her an dil-ber ki meyl-i bāde gerdür

Eger Rüstem-i şūd kenārda gerdür

[59b]

279.

Nābī

Mef' ūlū/ mefā' ilū/ mefā' ilū/ fe' ūlūn

___./ . ___./ . ___./ . ___

Ḳālā-yı cihān kerem nigāh itmege degmez

El virmedi ḥayfā dīv-i āh itmege degmez

Ḥaṭ ber-āverde ise vuşlaṭa rağbet göster

Her perī-peyker nā-reste günāh itmege degmez

280.

Lā

Mefā' ilūn/ mefā' ilūn/ mefā' ilūn/ mefā' ilūn

. ___./ . ___./ . ___./ . ___

Nedendür böyle incinmek būdī şeydāya şulṭanum

Nedür bā' iş bu deñlü nāz u istignāya şulṭanum

281.

Lā

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Görüp āyīnede ruhsārımı bülbül-i şeydā

Bir günde 'āşıkın olmak göründü ey gül-i ra' nā

282.

Lā

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__ . ___ / __ . ___ / __ . ___ / __ . ___

Bir muṭāf oğlanına gel atma şey²-i vir didüm

Duydu pāy-bend olduğun şan' atla kırdı güstuñı

283.

Beyt

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__ . ___ / __ . ___ / __ . ___ / __ . ___

Zügürtlükden niçün feryād ider maḥbūblar bilsem

Anlaruñ ğarb-ḥānesi şalvarınuñ bendindedür

284.

Müfred

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Ne deñlü ser-keş olup binse nāz atına dil-ber

Licām-ı sīm-i zer ile egerler anı āşıklar

285.

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__ . ___ / __ . ___ / __ . ___ / __ . ___

Ehl-i ' irfān odasıdur bunda yaraşmaz hızla

Ḳoma kidiyi iğerü çek ḳapuyı zırla

286.

Nazîre

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ _ / . _ _ / . _ _ / . _ _

Ser-ḥizān odasıdur bunda gelür hızla
Kırarlar kendü kapuyı kötek varsa zırla

287.

Lā

Mef' ülü/ fā' ilātün/ mef' ülü/ fā' ilātün

_. _ . / . _ _ _ / . _ . / . _ _

Metā' -ı rāz mı açdum bir terzi oğlanına
Hük olmadı biçdi gördi çıkmaz n'eyledi

288.

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Benüm karpus diler gönlüm o yārin ḥatırı gerde
Müyesser olmak āsāndur anuñ ikisi berberde

[60a]

289.

Sırrı

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ _ / . _ _ / . _ _ / . _ _

Ellerin dil-ber yüzüne tutdı şerm-i nāzdan
'Aşıkā yüz gösterir bu vecih ile açmazdan

290.

Ahdī

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ _ / . _ _ / . _ _ / . _ _

Dirsin oğurken karpur gāhī kitābın nāzdan
Ezber eyler şive-bābın varayın açmazdan

291.

Lā

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ / . _ / . _ / _

Açdı nānūlī görüp ben nātüvānı nāzdan

Yapdı dīvār eyledi ḥusn görmedi açmazdan

292.

Lā

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ / . _ / . _ / . _

Kāh çıkarır ki giyer destārın ol meh nāzdan

Kākülün seyr itdürir ol meh bana açmazdan

293.

Lā

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ / . _ / . _ / . _

Çāk idüp dil-ber-i girībāna şarāb-ı nāzdan

Şübhesiz seyr itdürir ol meh bize açmazdan

294.

Lā

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ / . _ / . _ / . _

Çeşm-i fettānuñ göz açmaz gerçi ḥāb-ı nāzdan

Līk ğamzen oqları baĝrum deler açmazdan

295.

Lā

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ / . _ / . _ / . _

Baĝlamış çeşmüñ dün gördüm o meh-i nāzdan

Ḥāl-i 'uşşākı temāşā itmege açmazdan

296.

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Key şakun manşube-i eflāk ba' si nazdan
Maṭ ider bir gün seni ruḡ gösterir açmazdan

297.

Bahār Gözü

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Bu baḡ-ı 'ālemde ben ol köhne e' ācum cilāyı
Ki niçe sencileyin tāze yemişler gördüm

298.

Lā

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Mey ayakda görüp aldum ele ' izzetle
Bir ḡarāmī-zāde imiş fevrī çıkdı başuma

299.

Lā

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Bir deliḡanlu ḡarāmīdür deyū ḡabs itdiler
Aşmadan ḡurtulalı ḡayli şaklamışlar şarāb

[60b]

300.

Ḳıṭ'a

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Şebistān-ı ḡamum bezmümde şem' i enverüm yoḡdur
Fenā dünyāda ya' nī bir müselleml dil-berüm yoḡdur

Niçe nālān olup feryād u efgān itmem men kim
Yanumda sākī-i gül-ruḡ ile sāgarum yoḡdur

301.

Ḥicāz

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' lün

__ . __ / __ . __ / __ . __ / __

Ārızuñ vaşf eylerken gülşen içre gül güle

Şöyle keşret olduğum söyle dir bülbül bula

302.

Beyt

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__ . __ / __ . __ / __ . __ / __ . __

Kākülünden 'aceb bilmem tırāz açdı bād-ı sabā

Yaslanup ḡaldı ḡurulmuş gibi sünbül sünbüle

303.

Ḥasretünden tamam nāle döndüm sensiz

Yoḡ nāle degül ḡayāle döndüm sensiz

Göster yüzünü şeb-i firḡatde

Ḥurşid u şem-hilāle döndüm sensiz

304.

Isfahan

Mef' ulü/ fā' ilātü/ mefā' ilü/ fā' ilün

__ . / __ . . / . __ . / __ .

Beni 'āşık-ı maḡzün perişān unutmā

Ben ḡaste-i muḡannet-i hicrān unutmā

Her dem dīdārın ben sitemün ḡayre ne minnet

Ol demleri yād eyle bu devrān unutmā

305.

Velā

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Ġamuñla derde düşdüm ħālüme hıç raħm kılmazsuñ
Esir-i derd-mendin olduğum gūyā hıç bilmezsün
Gidersin köyü ğayre yol bekledüm deyū söylersin
Baña geldin de amma hıç bu kerre yol gelmezsün

306.

Mef' ülü/ mefā' ilü/ mefā' ilü/ fe' ülün

__ . / . __ . / . __ . / . __

Bir laħza nihān olsa o mihr nazarumdan
Bī-zār olurum ħāşılı nur-u başarumdan
Āteş saçılır ħāşılı nur-u başarumdan
Āteş saçılursa ne 'aceb bāl-i perümden

[61a]

307.

Dir Maķām-ı Vekā

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__ . ___ / . ___ / . ___ / . ___

Çekdüm el imdi vaşl yarışumdan geri
Vazgeldüm bī-vefā dildārdan şimdengeri
Sünbülünden bir ta' alluķ riştesin kat' eyledün
Ķaydumuz yoķ turrā-i terrādan şimdengeri

308.

Ber-feşān-ı Ĥāfız evc

Mef' ülü/ mefā' ilün / mef' ülü / mefā' ilün

__ . / . ___ / . ___ / . ___

Hıç muķaddem dil-berde yollarca eşer yoķ mu
Ey bād-ı sabā senden bir tāze ħaber yoķ mu

Bu nāle-i ŧebgīrin āşarı görölmez mi
Bu ŧām-ı ğarībāna bir vaħt seħer yok mu

309.

Ber Feşān-ı Necūrī

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün

__ . __ / . __ . __ / . __ . __ / . __ . __

Kendümi cāna bilelden sırr-ı la' lün bendedür
Hīħ derünümudan çıkar mı nitekim cān tendedür
Bezm-i 'ālemdede kerem olmışdur melāħat ħātemi
Edicek cāna sitem dirler kim sendedür

310.

Sabā

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. __ . __ / . __ . __ / . __ . __ / . __ . __

Şarāb-ı la' lüni nüş eyledüm ħatırda ğam n'eyler
Şafālar kesb idecek demlerdür dilde elem n'eyler
Derünī sīneden ğuş et āħ-ı çiger-süzüm
Anın' çün döğünür defler ekilir dem-be-dem neyler

311.

Evc

Mef' ülü/ mefā' ilü/ mefā' ilü/ fe' ülün

__ . / . __ . / . __ . / . __ .

Meylüm benüm ol gözleri mekkāra mı olsun
Yā ol ŧaçı müşġin siyeh-kāra mı olsun
Her dil-ber için sīnede bir yara mı olsun
N'itsün dil-i sūzān biñ yāra mı olsun

312.

Mef' ülü/ mefā' ilü/ mefā' ilü/ fe' ülün

__ . / . __ . / . __ . / . __ .

Ķurban olayum ğamzeñe bir kez nazar eyle
Öldürdü teġāfül bizi ref -i keder eyle

Hicrân odu kâr eyledi cânuma ey yâr
Ey bād-ı şabâ hâl-i dilümden haber eyle

[61b]

313.

Muḥayyer

Mef' ülü/ fâ' ilätü/ mefâ' ilü/ fâ' ilün

__ ./ __ ./ __ ./ __

Dil gördi lütfuña felegüñ imtānı var

Bir kûşe-i firāğa çekildi emānı var

Ol eşer yarı' ışk ḥadd-i kim anuñ müdām

Yanınca mihrübānlık ider bir cüvānı var

314.

Rūhī

Fâ' ilätün/ fâ' ilätün/ fâ' ilätün/ fâ' ilün

__ ./ __ ./ __ ./ __

Varmaz oldum küyına serv-i revānum rāḫat ol

İrmez oldum vaşlına āra-yı cānum rāḫat ol

İncinirdüñ sevdiğüm her vuzū' uma dā'im benüm

Def' -i sıḫlet eyledüñ rüh-ı revānum rāḫat ol

315.

Ulvī

Mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün

. ___ ./ ___ ./ ___ ./ ___

Ġarīb-i bī-kes-i künc-i belāda mücrimüm sensin

Bunun'çün ağla ey çeşmüm olunca hemdemüm sensin

Ferāḫla imtizācum yoḫ bilürsın ey ğam-ı dil-ber

Şafâ-yı ḫāṭırum zevküm serveri 'ālemüm sensin

316.

Çenber

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Göñül senden cüdā bir bülbül-i şurizedür sensiz
Ne bülbül gülden ayrılısın ne olsun gonca bülbülsüz
Saña sermāye-i hüsn oldı kākül kıydı çok başa
İlāhī görmesün āşüfteler ol bağı sünbülsüz

317.

Buḫūrī

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Ne gözde eşk dem-ā-dem ne dilde zārüm olaydı
Şafā-resān-ı dil-dīde bir nigāhum olaydı
Bu baḫr-i gamda qalır mıydı böyle münkeşir-ḫatır
Kenāra çıkmāğa gönlümce rüzigārum olaydı

318.

Ḥāfız

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__ . ___ / __ . ___ / __ . ___ / __ . ___

Dilde zaḫm-ı yār ile bir nāzı görmek isteriz
Cāndur ' ışık ile hem ḫānı görmek isteriz
Göñül olmuş rüy-ı yāri pertevi nārī şarāb
Faşl-ı güldür bir iki peymānı görmek isteriz

[62a]

319.

Buḫūrī

Mef' ülü/ mefā' ilü/ mefā' ilü/ fe' ülün

__ . / . ___ . / . ___ . / . ___

Ey ḫun-ı ciger şīşe-i çeşm-i teri doldur
Ārāyış-ı bezm-i gam olan sāgarı doldur

Göster felege pençe-i hürşide mâhı
Sâkî yine destindeki cām-ı zeri doldur

320.

Çenber

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _

Sağlanur yanında durur hāk-i müşgīnūñ senūñ
Korqarum başdan çıkar bir gün 'arāk-çīnūñ senūñ
Zülfūñ altında nihān olmuş yine bir āl var
Fitneden hālī degüldür zülf-i pür-çīnūñ senūñ

321.

Zir-gül

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _

Bülbül inler bağda gördüm tebsüm goncada
Āh idüp añdum dehānın kaldı gönlüm goncada
Beñzedürler goncaya gerçi dehanuñ ehl-i dil
Söyle cānā var mı bu tarz-ı tekellüm goncada

322.

Velehū

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _

Yağmışum ben lāleveş sīnemde dāğ-ı firqati
Virmesün mevlām düşmanuma bu derd-i miñneti
İkisi bir dala düşmüş biri sünbül biri gül
Düstlar bi'llāh temāşa görün bu hikmeti

323.

Mef' ūlü/ mefā' ilün / mef' ūlü / mefā' ilün

__ . / . __ __ / __ . / . __ __

Cānā beni 'ıŝkuñla 'ömrüm pervāne iden sensin
Şem' i rūhuña her dem pervāne iden sensin
Rüsvalıguma bā' iş hep nergīs-i mestüñdür
Keyfiyyeti la' lüñle mestāne iden sensin

324.

Mefā' ilün/ fe' ilātün/ mefā' ilün/ fe' ilün

. _ . _ / . . _ _ / . _ . _ / . . _ _

Hemīşe mürdim-i çeşmüm ğızār-ı kāra baqar
Gözüm o pencerededir sahn-ı lāle-zāra baqar
Zamān gelir yine zerrin qadeh alur eline
Çemende nergis-i şehlä hemān bahāra baqar

[62b]

325.

Ḥafif

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__ . __ / __ . __ / __ . __ / __ . __

Mübtelāyum gerçi saña bī-vefāsın n'eyleyüm
Gördüğün her halle sen āşināsın n'eyleyüm
Bir tabīb-i cānsın ammā bī-devāsın n'eyleyüm
Tā murādumca gözlesin bī-sefāsın n'eyleyüm

326.

Ḥüseynī

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__ . __ / __ . __ / __ . __ / __ . __

Ṭurrā-i şeb-reng-i dil-ber ḥāb-gāhumdur benüm
Küşe-i ebrūsı her dem dil-penāhumdur benüm
'Ārız-ı renginini setr eylemiş zülf-i siyeh
Hīç degüldür yine bu baht-ı siyāhumdur benüm

327.

Hüseynî Müsemmen ' İtrî

Mef' ülü/ fâ' ilätü/ mefâ' ilü/ fâ' ilün

___./ __. __./ __. __./ __. __

Nâm-ı nişâne qalmanı faşl-ı bahârdan

Düşürdü çemende berg-i dıraht ağyârdan

Bâkî çemende hayli perîşân imiş varağ

Beñzer ki bir şikâyeti var rüzigârdan⁵⁵

328.

Semâ' i Nevâ

Mef' ülü/ fâ' ilätü/ mefâ' ilü/ fâ' ilün

___./ __. __./ __. __./ __. __

Bezm-i meyin şafâları hep hatırumdadur

Ol bezmün âsâları hep hatırumdadur

Mest-şadâ bülbül bâğ-ı elest ideyüm

Ol bülbülün nevâları hep hatırumdadur

329.

Çenber Buhûrî Şabâ

Mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün

. ___./ ___./ ___./ ___

İkâb-ı la' l-i nâbünden gönül bir pîç-tâb olmaz

Bilür kim kân-ı âteş dil çıkar hançerden âb olmaz

Yıkılmaz dil câm-ı ' izârî⁵⁶

Bu bezmün bâde nüşî meşt olur ammâ harâb olmaz

⁵⁵ Bu beyitler Bâkî dîvânındaki beş beyitli bir gazelin matla ve makta beyitleridir. İkinci mısra dîvânda şu şekildedir: "Düşdi çemende berg-i draht itibârdan" (Küçük, 2011)

⁵⁶ Bu bölüm metinde boş bırakılmış, mısra yarım kalmış.

330.

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _

Gözlerün gönlüm alup yir kıomadı tebdire
İki ahū pes imiş pādīşāhum bir şire
Şanmañız hayli çeker dīdesine kühl-i siyāh
‘Aşık öldürmek için zāğ virür şimşire

[63a]

331.

Zū-dil-i Devrān-ı Hāfız

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Benüm sākī müretteb söz-i bezm-i ‘išetüm sensin
Safāyī hātırum sermāye-i keyfiyyetüm sensin
Baña sensin ne dirlik bezm-i meyde sākīyā gel kim
Enīsüm hem-demüm hem-meşrebüm sensin

332.

Semā' i

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _

Nev-bahār oldı yine tāze cünün ister gönül
İnşirāh-ı şadr ile zevk-i derün ister gönül
Pīc-i tāb sünbül-i zünnār ‘ışkı yāri ile
Nefha-i feyz-āşināyı erğanün ister gönül

333.

Buḥūrī-zāde

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Ciger-i hūn-ābesi bezm-i ğama sām-müdām olsun
Hemīşe meclis-āmāde hemīşe elde cām olsun

Sağın naz uyhusuna varmasun nergislerüñ yoğsa
Virirler bağ-ı hüsnün meyvesi isterse cām olsun

334.

‘Aşirān

Fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilün

._._./._._./._._./._._

Gelsün ol gonce-dehen gül gibi handān olsun

Ağlasun bülbül dildür dile nālān olsun

Dirmiş sen ki ana ol ki vefālar olmaz

Olsun ey gonce-dehen dil-ber-i fettān olsun

335.

Mef‘ ülü/ fā‘ ilātün/ mef‘ ülü/ fā‘ ilātün

._./._._./._./._._

Benden murād olunmaq haṭṭ-ı ‘izāra qaldı

Nüş-ı şarāb-ı la‘ lüñ ol bahāra qaldı

Asyāb-ı bezm-i ‘işret-āmāde oldı ancak

Baḥṭ el virürse soḥbet teşrif-i yāra qaldı

336.

Mefā‘ ilün/ mefā‘ ilün/ mefā‘ ilün/ mefā‘ ilün

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Ne cām-ı bāde-i gülgüne beñzer yār-i hem-dem var

Naşşdur şuffe-i mey-ḥāne gibi cāy-i Hürrem var

Beni ‘ayb eylemek olursam dā’imā mest-i lā-ya‘ kı1

Ki bī-hüş olmışum āsüde qalmaz bende bir ğam var

[63b]

337.

Beyt

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Efendüm benden incinmiş 'aceb ben ne günāh itdüm

Meger günlerden bir gün neye qarşū āh itdüm

338.

Müfred

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__ . ___ / __ . ___ / __ . ___ / __ . ___

Baňa dil-bendüm didügüm şarıver dilbendini

Ben didüm sertāc-ı 'ālem şariyüm bāş üstine

339.

Beyt

Mef' ülü/ mefā' ilün / mef' ülü / mefā' ilün

__ . / . ___ / . ___ / . ___

ÇıRMIZI cama gir cānuma dil-i cānāne

Çırdı 'aşıkalarını girdi bunca çana

340.

Müfred

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

'Aceb hāldür 'aceb hikmet nazar eyleñ bu dünyāya

Faķire 'itibar olmaz iderler 'izzeti bāya

341.

Müfred

Mef' ülü/ fā' ilātü/ mefā' ilü/ fā' ilün

__ . / __ . ___ / . ___ / . ___

Maħbüb odur ki meyl ide anı görünce cān

Esbāb-ı ħüsnü ħüb ola ammā be-şarç-ı ān

342.

Müfred

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Duḡāñ içdükde lüle istesem cānānuñ ağızından
Baña nīze baqışların baqar ol şāhı ḡübānum

343.

Müfred

Mefā' ilün/ fe' ilātün/ mefā' ilün/ fe' ilün

. _ . _ / . _ . _ / . _ . _ / . _ . _

Benefşe niçe açar gönlüm ey cefā-pişe
Anahtar eyler açılmaz kilid-i endişe

344.

Müfred

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

. _ . _ / . _ . _ / . _ . _ / . _ . _

Dir imişsin yemedüm 'ömrümde qalkın balığı
Yemedin mi dün gece öñümde qalkın balığı

345.

Li'llāhdır Qalemi

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

. _ . _ / . _ . _ / . _ . _ / . _ . _

İştiyāqın şemmesin kılmaz vefā tā kim yazam
Hem zamāna hem bu 'ömrüm hem mürekkebe hem qalem

346.

Müfred

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Nice olmayalum ol pādişāhuñ qulu qurbānı
Kemāl-i luṭf u iḡsānı qomaz cevri itmege anı

347.

Beyt

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__ . __ / __ . __ / __ . __ / __ . __

Rāst geldüm yolda bir selv-i dilārādur gider

Pāyine ' uşşāk düşmiş bir temāşādur gider

[64a]

348.

Müfred-i Şāh-ı Ğāzī Paşa

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__ . __ / __ . __ / __ . __ / __ . __

Her hürde bāz-ı şayda tabī' at uçurmazam

Bir tırna telli gürze benüm çākırüm çeker

349.

Beyt

Zerd olsa kaçlarıñ ey ruħları gül-gün

.....⁵⁷ muşhafuñ elbet olur altun

350.

Beyt

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__ . __ / __ . __ / __ . __ / __ . __

ŤaŤlu sözlere beni ağlamasun vīr ammā

Sükker-i la' l o şūhun daħı çoķ su götürür

351.

Müfred

Fe' ilātün/ fe' ilātün/ fe' ilātün/ fe' ilün

.. __ / .. __ / .. __ / .. __

Şol kadar yaraladı tīğ-i firāķuñ beni kim

Ne belā çekdiğümi yaradan Allāh bilir

⁵⁷ Mecmū'ada bu bölümde bir-iki sözcük silindiğinden okunamamaktadır.

352.

Velehü

Mef' ülü/ fe' ilätün/ mef' ülü/ fe' ilätün

__ ./ .. __ / __ ./ .. __

Zevk-i sefâ eyleyelüm sizde vü bizde

Ammâ ki hîlâf eylemeniz va' deye sizde

353.

Beyt

Fe' ilätün/ fe' ilätün/ fe' ilätün/ fe' ilün

.. __ ./ .. __ ./ .. __ ./ .. __

Ûaṭṭ degüldür görinen müşk saçılmış yüzüne

Silecek bād-ı şabâ zülf-i siyehkâr etegin

354.

Müfred

Mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün

. ___ ./ ___ ./ ___ ./ ___

Didüm cāna gider oldum yādigār nedir baña

Didi fikri ile ḥayālüm yādigār olsun saña

355.

Müfred

Mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün

. ___ ./ ___ ./ ___ ./ ___

Efendüm ḥasbiḥâl oldum baña la' l-i şarābuñ ver

Bu firḫatünle ḫalursam bilen Ḥaḫḫa cevābum ver

[64b]

356.

Beyt

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Nenün maḥcūbuyuz gülzār-ı dehrin baġbānından

Ne berg-i sebzīnün memnūnu olduġ gülistānından

357.

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

İşitdüm bende-i meḥcūrını yād eylemiş bir gün

‘ Aceb bilmem ne yüzden ḥāṭır-ı yāra ḥatūr itdüm

358.

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Pendümi gūş edip Ey ‘İsmetī mengūş eyle

Yārsız Cennet olursa perün ārām itme

359.

Beyt

Mef' ülü/ fā' ilātün/ mef' ülü/ fā' ilātün

_. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Tāb-ı şarāb-ı nābla ‘ arz itdi sīnesin

İtdi küşāde ḥāṭır-ı ‘ abd kimesnesin

360.

Diger

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ _ / . _ _ / . _ _ / . _ _

Vazgelem zāhidā nev-reste dil-ber sevmeden

Üstüh'ān-ı küllüm içre tütse ' uqr bād-ı vaṭan

361.

Beyt

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Umulmaz 'İsmetī ' uşşāka meyl ol serv-ķāmetden

Berāt-ı ḥüsnüne ebrūsı çekmiş ḥaṭṭ-ı mağrūrı

362.

Beyt

Mefā' ilün/ fe' ilātün/ mefā' ilün/ fe' ilün

. _ . _ / . . _ _ / . _ . _ / . . _ _

Baṅa o çeşm-i siyeh mest olur mu ' aceb

' Aceb ol gözleri āhū şikār olur mu ' aceb

363.

Beyt

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün

_. _ _ / . _ _ / . _ _ / . _ _

Böyle mi eylerdüm evşāf-ı cemīlin n'eyleyüm

Olmasam āzürde-i cevr-i cefāyı rüzgār

364.

Li'İlāhdır Qā'iliz

Mefā' ilün/ fe' ülün / mefā' ilün/ fe' ülün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

‘Ayş-nüş eyle gönül anma ömr-i ferdâyı

Baňa işmarladılar bu yalan dünyâyı

[65a]

365.

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün

_. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Ṭıfl-ı nev-resteye māyil degülem dogrusu bu

Ḥatt-ı ber-āverde olan dil-beri gāyet severüm

366.

La-edri

Mef' ülü/mefā' ilü/ mefā' ilü/ fe' ülün

_. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Zāhirde bize eyleme izhār-ı şadaqāt

Ağyāra olan lütfuñı tenhā bilürüz biz

367.

Beyt

Mef' ülü/ fā' ilātü/ mefā' ilü/ fā' ilün

_. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Tab' -ı laṭifümüz bizüm ey dil selimdür

Yok kimseye ‘adavetümüz Ḥaqq ‘Alimdür

368.

Müfred

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ _ / . _ _ / . _ _ / . _ _

Gerçi her māh mihrüne mā'ıldür gönül

Cümleden ey pādişāhum saña kıyıldür gönül

369.

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Ferah bīgānedür ey ğam gel incinmesin odan sen

Ferah şadı gelür geçer benümle kıalacağ sensin

Börek bī-ğānedür çorba gel incinmesin odan sen

Kebab tavuk gelir geçer benümle kıalacağ sensin

370.

Şafvetī

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ _ / . _ _ / . _ _ / . _ _

Ĥaste-i peymāne oldum bitdüm canum řabīb

Şafvetī dermān diler itmek gereksin bir ' ilāc

371.

Beyt

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ _ / . _ _ / . _ _ / . _ _

Āh kim derd-i derūnum kışşası gelmez dile

Uğradum fāriğ yürürken bir devāsız müşküle

372.

Beyt

Mef' ülü/ mefā' ilü/ mefā' ilü/ fe' ülün

__ ./ . __ ./ . __ ./ . __

Ġurbetde gözüm yaşı yaz yağmuruna beñzer

Bir laħza dinerse yine başlar yağmaya

373.

Bāķi

Mef' ülü/ mefā' ilün / fe' ülün

__ ./ . __ ./ . __

Göz merdümüñden olaydı ħālī

Göz merdümüñü olurdu ħālī

374.

Müfred

Fe' ilātün/ fe' ilātün/ fe' ilātün/ fe' ilātün

.. __ ./ . __ ./ . __ ./ . __

Gelse ey tūb-1 elem ħalbüme doħunma benüm

Ṭāş mı şañduñ yüregüm yā ħal' a mı şanduñ bedenüm

[65b]

375.

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__ . __ / _ . __ / _ . __ / _ . __

Lāleler şaħn-1 gülistānda ħadeħ-nüş oldılar

Ġüft-i ħüyı bülbüle güller ħamu ħuş oldılar

376.

Şafvetî

Fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Mümyâ-yıyâriañdum gör ne hâl oldu bize

Şoĥbet-i cānanum bir ĥayāl oldu bize

377.

Çār çenber dir-cihān-āmed-pesend

Mef' ūlün / fe' ūlün / mef' ūlün / fe' ūlün

_. _ _ / . _ _ / _ _ _ / . _ _

Lıķ lıķ cām-ı sürāĥi çenber biz sıĥ-i kebāb

Şib şib büse kenārı pit pit şalvārı nebed

378.

Bākî

Fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Bāb-ı vaşluñ ben kaçāya sen tettebbu' eyledüm

Hıç muĥaşşal bulmadum hep cümleten ma' dūladur

379.

Mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ mefâ' ilün

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Cihānda 'ayş-ı cennet şoĥbet-i yārāna hem-demdür

Muĥālif şaĥs bu bir ādem kaçrın olmaķ cehennemdür

380.

Yāhū

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Cebhesi üzre mu' aqqad görünen turrā-i mū

Nāme-i hüsn-i kemāl evveline yazmış hū

381.

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Şarāb-ı la' lini dildār ağıyāra dirīğ itmez

Heman biz zehr-i ğam çekmekde şubḥ nice maḥmūruz

382.

Mef' ülü/ mefā' ilü/ mefā' ilü/ fe' ülün

_ _ . / . _ _ . / . _ _ . / . _ _ .

Bākī ne diyem olmaya ma' lüm-ı şerīfün

Mir' āt-ı İskender gibidür tab' -ı laṭīfün

383.

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Düşürdü ' aqıbet devrān beni vādi-yi hicrāna

Vedā' ol mah-i tabāna du' ālār cümle yārāna

384.

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Çerḥa gördün ki işine kimselermāni' degül

Neylesun çerḥ olduğıyçun ṭāli' üm ṭāli' değıl

[66a]

385.

Zevāl-ı Semā'î Hâfız

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Söylen ol āfete dünyāyı harāb eylesün
Sille-i seyf ne ki hatem-i ' itāb eylesün
Giceler hem-dem-i ağıyar idügin hep bilürüz
Bizden ol āfet-i gül-çehre hicāb eylesün

386.

Diger

Fe' ilātün/ fe' ilātün/ fe' ilātün/ fe' ilün

. . _ _ / . . _ _ / . . _ _ / . . _ _

Yine diş yāresi var sīb-i zenehdānında
Yine şeftāli yemişler gibi bostānında
Gice ağıyārla mı içdüğüne şahid ol
Uyğusuzluk āşarı var nergis-i mestānında

387.

Fasīhî

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Şehā gel bezm-i ' uşşāka o sim endāmı görsünler
Görem keyfiyyet-i la' lün denilir cāmı görsünler
Dizilsun qarşuñā' āşıqların hep' andelīb-āsā
Gülistān-ı ruḥunda zeyn olan gül-fāmı görsünler

388.

Lā-edrī

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__ . __ / . __ / . __ / . __

Ey perīveş ben diyem asiyyetün kimlerledür
Kendün inşāf eyleyüp baq ülfetün kimlerledür
‘ Ārıızından añladum teşmīm gülgeşt itdigin
Lākin ey gülçehre bilmem niyyetün kimlerledür

389.

Beste Bāyātī Fuzūlī

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__ . __ / . __ / . __ / . __

‘ Ālem oldı şād senden ben esīr-i ğam henüz
‘ Ālem itdi terk-i ğam bende ğam-ı ‘ ālem henüz
Ey Fuzūlī eyledi her derde dermān ol ŧabīb
Bir benüm zaĥmumdur ancak bulmayan merhem henüz⁵⁸

390.

Ķıı' a

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__ . __ / . __ / . __ / . __

Dilde daĝum var iken mümkün mü cānā ben gelem
Ey suvārā esb-i nāziyle tereĥhum bī-dilem
Firħatūñle şöyle oldum beni göre bir kişi
Zannider mey-ĥāneden çıkmış henüz bir ħandilem

⁵⁸ Bu Gazel Fuzūlī Dîvânında yer alan 7 beyitli bir gazelin matla ve makta beyitleridir. (Karahan, 1996)

[66b]

391.

Bākī

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' lün

__·__/_·__/_·__/_·__

Sākīyā qalmaz imiş çünki bu şöhet bākī

Mey-i gül-gün içelüm bāde-i cennet bākī

Ḥ'ābda iken almışum būs-ı leb-i cānānı

Cān dimāğında daḡı şimdi o lezzet bākī⁵⁹

392.

Nābī

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__·__/_·__/_·__/_·__

Bir zaman biz daḡı şöhet-i cānāna idük

Gülüne bülbül idük şem' ine pervāne idük

Şimdi ber-^c aks oldu aḡvāl u vişāl-i hicrān

Vaşlına maḡrem idük hecrīne bigāne idük⁶⁰

393.

Şānī

Mefā' ilün/ fe' ülün / mefā' ilün/ fe' ülün

· ___/_· ___/_· ___/_· ___

Dirīğ o tāze nihālüm hevāndır bilmez

Belā-yı' ışq nedür mübtelā nedür bilmez

Derün-ı sīneye zaḡm urmağı bilür ancak

Ṭabīb-i tāze-hevesdür devā nedür bilmez

⁵⁹ Bu iki beyit Bākī dīvânındaki 525. Gazelin matla ve makta beyitleridir.

İkinci beytin ilk mısrası dīvānda şu şekildedir: “Ḥ'ābda almış idüm būs-ı leb-i cānānı” (Küçük, 2011)

⁶⁰ Bu ebyat Nābī dīvânındaki 5 beyitli gazelin ilk iki beytinden alınmıştır. (Bilkan, 2011)

394.

Şafvetî

Fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

__ . __ / . __ / . __ / . __

Murg-ı cānum ḥasretünden her gice efğan ider
Zülf-i ber-ejder varurşan ' aşıkın ḥayrān ider
Gül-ruḥuñ seyreyleyüp āşüfte oldum şimdi ben
Gülşen-i ḥüsnüñ için bu **Şafvetî** nālān ider

395.

Nevā

Mef' ülü/ mefā' ilü/ mef' ülü / fe' ülün

__ . / . __ / __ . / . __

Ḳurbānın olayum kıyma şākın sīnede çāküm
' Āşıklara şemşiri ki çek kaşd-ı helāküm
Bir şey midür ' uşşāka ögmek meger yanında
Toprak başuña düşmenin gele ey ḥāküm

396.

Faşl-ı Bayāti Būselik ' Āşirān

Fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

__ . __ / . __ / . __ / . __

Dirsüñ ey dil çeşm-i baḥtum derd-i ḥicrān görmesün
Ḳanlı yaşüm sel nigāh itdükçe cānan görmesün
Tārümār eyler hemān evrākını' ayş-ı rüzgār
Bir serāmet ğonce-i bir laḥza ḥandān görmesün

[67a]

397.

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. __ / . __ / . __ / . __

Nedür bu ḥandeler bu ' işveler bu nāz u istignā
Nedür bu şiveler bu cilveler bu ḳāmet-i bālā

Nedür bu pîc-i pîc çîn-i çîn hām beḥām kākül
Nedür bu turrâlar ḥalkâ-i zülf-i müşk-āsâ

398.

Beste

Fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün

-. _ _ / -. _ _ / -. _ _ / -. _ _

Ey benümle seyr-i gül-zâr eyleyen dildâr yâr olsa
Ey açılsa ḡonca-i ümîdümüz faşl-ı bahâr olsa
Ne seyr-i gülşen eylerüm ne sünbül-i bâḡın isterüm
Ben olsam bir de dil-ber bir de cânım ḥoş-güvâr olsa

399.

‘Āzim

Mef' ülü/ mefâ' ilü/ mefâ' ilü/ fe' ülün

_. _ . / . _ _ . / . _ _ . / . _ _

Derd-i dil-i zâruma devâ kılmasuñ
Ey tâze ṭabîb-i sūzişüm bilmezsin
Aḡlatmañ ile geçdi beni evḡātuñ
Ey ḡonce-i ‘ işve sen daḡı gelmez misüñ

400.

Faşıḡî

Fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilâtün/ fâ' ilün

-. _ _ / -. _ _ / -. _ _ / -. _ _

Yine ‘îd oldı çıkar maḡbūblar seyrâne hep
‘Āşık-ı üftâdeler devrine divâne hep
Ol kemân-ebrü çıkarsa yine oḡ meydânına
Tırveş ‘uşşâkını yayın atar yabâne hep

401.

Ꞑıt' a

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ / . _ / . _ / . _

Yara 'azm itdüm vücūdum çāk-i dergāh itmege
İstemem sāyem bile bu yolda hem-rāh itmege
Cism-i zarı hāk-i pāyine götürse cūy-ı eşk
Kor mı devrān dāstān-ı hecr-i āgāh itmege

402.

Ꞑıt' a-i Sırrı

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. _ _ / . _ _ / . _ _ / . _ _

Dile māye-i şafādur haṭṭ-ı rüy-ı yār dirler
Kişinüñ kıomaz gönülde ğamını bahār dirler
O nihāl-i bāğ-ı 'işvesine de ider temāyil
A gönül ne āh idersin bu ki rüzgār dirler

[67b]

403.

Ꞑıt' a

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ / . _ / . _ / . _

Ꞑan-ı hāk-i rehin āh ile berbād itdigüm demler
Añlamaz mı ser-i kūyuñda feryād itdigüm demler
Ağar cūy-ı sirişküm kāmēt-i dil-cūyuñ añdıqça
Ꞑolar kıan ile çeşmüm la' lüñi yād itdigüm demler

404.

Ḳıṭ' a

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ _ / . _ _ / . _ _ / . _ _

Ey gönül şahın-ı çemende leb-i deryā seyrün
Bir şanemle idegör ki kām alasin dünyādan
Yoğsa ber-dişleridür kâmet-i serv olmayacak
Ne beter şahın-ı çemende ne çıkar deryādan

405.

Rāmī Pāşā

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Ḥayāl-i la' l-i nābuñ cām-ı çeşm-i terde qalmışdur
Ḥumār-ı bezm-ı nūş-ā-nūş-ı vaşluñ serde qalmışdur
Mükedderdür ser-ā-ser meşreb-i eczā-yı' ālem hep
Safāyī ḥatır ancak bādede sāğarda qalmışdur

406.

Ḥuseyni

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Helāk oldum sīnem dāğ-ı ğamdan bī-nasīb itmem
Metā' -ı zaḥm-ı ' ışka dest-i fersūd ṭabīb itmem
Fedādur yoluña naqd-i ser-keşüm sīne-çākdür
Seni mülk-i dilde ey ğam dil-ber ğarīb itmem

407.

Semā' i Būselik

Mef' ülü/ mefā' ilü/ mefā' ilü/ fe' ülün

__ . / . __ . / . __ . / . __

Geh şişeye geh cām-ı ziyā-gustere şunma

Sūfi çek elüñ göz göre âteşlere şunma
Mağşūduñ eger bir gül ise āl çemende
Amma keff-i şāķīde olan sāğara şunma

408.

Nābī

Mef' ūlū/ fā' ilātū/ mefā' ilū/ fā' ilün

__ . / _ . _ . / . _ _ . / _ . _

Bir kerre iltifātūñ ile hurrem olmaduk
Biğāne deñlü şöhetine mahrem olmaduk
Bilmem bizi gözünle niçün yersin ey felek
Bu gülistāna düşdüyse şebnem olmaduk⁶¹

[68a]

409.

Mef' ūlū/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ fe' ūl

__ . / . _ _ _ / . _ _ _ / _ _

Esrārını dil zaman zaman söyler imiş
Hengāme-i ğamda dāstān söyler imiş
İşk ehli olup da mihnet-i hicrāna
Ben sabriderüm diyen yalan söyler imiş

410.

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' lün

_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ _

Virdüm ol kāfire dil şimdi durup cān ister
Cān daħı virdüm ammā korçarum imān ister
Gāh la' lüñ isteyüp gāhī miyānuñ arzūlar
N'eylesin ħasta gönül derdine dermān ister

⁶¹ Bu ebyat Nābī dīvānındaki 5 beyitli gazelin ilk iki beytinden alınmıştır. (Bilkan, 2011)

411.

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__ . __ _ / _ . __ _ / _ . __ _ / _ . __ _

Bir yüzü gül-i kākül sünbüldeñ ayrıldum meded

Bir lebi şirin yeni fülfuldeñ ayrıldum meded

Külbe-i aḫzān içinde ağlarum Ya' kubvār

Mısr ilinde Yūsuf-ı Ken' andan ayrıldum meded

412.

Velehū

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__ . __ _ / _ . __ _ / _ . __ _ / _ . __ _

Ey felek bu dār-ı ğamda beni maḫzūn eyleyüp

Dağıdup hem ' aḫl-ı fikrüm beni Mecnūn eyleyüp

Niçe bir ' ışḫ āteşine yatsın ben bī-kes

Rāh-ı ğamda' ışve-i ' ışḫla maḫzūn eyleyüp

413.

Hāletī

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__ . __ _ / _ . __ _ / _ . __ _ / _ . __ _

Bir zaman pervāne bir şem' -i cemāl-i yār idüm

Ḳalmadı şimdi vücūd-ı nā-tüvānumdan nişān

Bir zaman ḫalle her zerre-i ḫākisterüm

Biz de geldük ' āleme yandıḫ yaḫıldıḫ bir zaman

414.

Mef' ülü/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ fa'

__ . . / . __ _ / . __ _ / . __ _

Gördüm yüzünü şabr-ı ḫarārüm gitdi

Sevdüm seni elden iḫtiyārüm gitdi

Ḫāk oldum her yaña ğubārüm gitdi

El-ḫıssa ḫapuñda ' itibārüm gitdi

[68b]

415.

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__ . __ / __ . __ / __ . __ / __ . __

Cān çeküñür görmege ey çeşm-i fettānum seni
Hele bir sīneye şarsam derde dermānum seni
Ey lebi bāl dili bülbül gül-i ḥandānum seni
Büsbütün dünyā deger zülf-i perişānum seni

Señ güzeller şāhısın sür yolunu erkānını
Şağın ' uşşāğdan sağınma lutfunı iḥsānını
Āl-i ' Osmān ellerinde görmedüm aqrānını
Süleymān mülküne virmem böyle bil cānum seni

Bāğ-ı cennet şāh-ı ḥüsnünde qarār itmek için
Kākül-i süñbül ruḥıñ gül-i bahār itmek için
Ḥaḳ Te' ālā ḳudretüñi āşikār itmek için
Kendi nūrından yaratmış şāh-ı devrānum seni

Bu ' ömr cemāline yabancı pervānedür
Ḳaşları yay kirpigi oḳ gözleri mestānedür
Lebleri cāy-ı muşaffā dişleri dürdānedür
Bir melek-sīmālı yārsın pek sever cānum seni

416.

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__ . __ / __ . __ / __ . __ / __ . __

Virmezüm cānanımı hem olsa ' ālem bir yaña
Belde ḥançer bir yana engüšte ḥātem bir yaña
Ṭübā şalı bir yaña boynunda perçem bir yaña
Ḳoy şalınmasın ol mülk-i yemāyenüm göñlümcedür

Tā ezelden mübtelāsıyım nāzenin dil-berin
Nāz-ı istiğnāsı helāk itdi beni dil-berin
Didü ki ‘ömr-i süd beyāzı olsa teni dil-berin
Āl olursa şol yanağı hā benüm gönlümcedür

[69a]

Ol yüzü gül kāmēt-i bālā benüm gönlümcedür
Kātı çoqdan sevmişüm hālā benüm gönlümcedür
Görmesem derdüm yeñilmez görsem ‘aqlım zāyī olur
Nāz u istiğnāsı çoq ammā benüm gönlümcedür

Ne güzel olmuş yaratmış Hallāk-ı Ezel
Şem‘-i ruhsārın içinde hüsününe yoqdur bedel
Bir perī-süret mehi tal‘ at melek-sīmā güzel
Hāşılı şol çeşm-i şehlä tā benüm gönlümcedür

417.

Mefā‘ ilün/ mefā‘ ilün/ fe‘ülün

· ___ / . ___ / . ___

Bu mektübüm kebüterveş açup per
İrişdür menzil-i maqsūda Yā Rab

Temāşā eyleyüp bir demde çarhı
Be-haqq-ı Hazret-i Ma‘ ruf-ı Kerhī

418.

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Adlarıyla dir isem uzanur kelām

Deste deste cümle yārāna selām

‘īd ü vişālin kıaded sa‘ ādet

Şām-ı firāķın rüz-ı kıyāmet

Zevķ-i āķer oldı gitmek icāzet

Ėam zāhir oldı gelmek irādet

419.

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Gelüp bu hāneye cāna‘ aceb zevķ-i safā itdün

Ėalanlar cümle sağ olsun du‘ ālar işde biz gitdük

[69b]

‘İzzetlü semāhatlü birāder-i mükerrerim ‘Abdī AĖa Hazretlerinün huzūr-ı müstevceb’ül-sürürları şavbına ve illā evbına ‘an samīm’ül-bāl teslimāt-ı bi-mişāl ihdā-yı siyāķında Ėatır-ı şerīfleri isti‘lām olunur. Eşerzā **aķrān efendülerün biribirine böyle yazarlar** birāder bâ-cān berāberim fażīletlü, haķīķatlü, sa‘ ādetlü efendim şultānım Ėazretlerünün nādi-i pür-nūr ve meclīs-i vāhib-ūs-sürürları şavbına meĖāsin-i evşāf-ı bī-Ėaye ve mekārim-i aĖlāķ-ı bī-nihāye Ėöz gibi sabār-ı bī-şümār olan da‘ āvat-ı taĖıyyāt ki sebeb-i ezdiyād-ı ‘ömr-i devlet ve mucīb-i imtidād Ėadar şevketdir ittiĖāf-ı vāhid kııldığı siyāķında ber-dāşte mağlas-ı sīne-şafırları budur ki muķtezā-yı kerem-i cibilleri üzre pür-siş-i Ėāl zār-ı pirāmen-Ėüzār Ėatır-ı ‘ātırları olursa li’llāhil-Ėamd ve‘ l-minne henüz dırağt-ı vücūd-ı sīr-āb-ı cūy-bār-ı Ėayāt olup sa‘ ādetlü ve şadāķatlü sultānımuñ edā-yı du‘ ā-i bi’l-Ėayrları ile dem-sāz olduğumuz zamīri münire cilvegerdir ba‘ demā

benüm nezâfetlü efendim her bâr u her ân bu dil ğam-gîn u cân-ı ħazîn aĥbâr-ı sıĥĥat
iĥbârı zevil-‘itibâr u müterakķib âsâr-ı selâmet eṣdiķâ-yı celil’ül-miķdâr iken
bi‘inâyeti’llâh’ul-bâri fûlân kimesne ile mektûb-ı feraĥ-fezânız vüsül bulup
müṣâhedesinde dîdeye nur ve mütâlâ‘asından sîneye sürür ĥâşıl olmuṣdur ki mihrden
zerre ve baĥrden ķatresi teṣtîr ve taĥrîr olunmaķ dâ‘ire-i imkân-ı beṣerriyeden bîründür
hemîṣe ķadrüñiz celil-i ecrüñiz cemîl olup sürür-ı bî-endâz ihdâ iden mektûb-ı mergûb
taĥiyyât-ı üslûb mahbûb’ul-ķulûbları irsâliyle kûṣe-i vaĥdetde münzevî olan bende-i
münkir’ul-bâl ve çâk-i müṣevveṣ’ul-ĥâl cânibini mesrûr-ṣâd-ĥandân itmeden bir dem
ĥâli olmayasız âmin

Bâķi hemvâra esâs-ı ‘ömr-ı muĥkem ol ‘âlemlerle ekrem-i mûkerrem yâd-ı bi-rabbi’l-
‘ibâd temmeh

[70a]

Nev‘i diger

‘İzzetlü ve rıf‘atlı ĥarındaṣım aĥâ-yı mûkerrem ĥazretlerinüñ ĥuzûr-ı ‘izzetlerine vufûr-
ı muĥabbet ve ikrâm birle da‘âvât-ı siyânet ve selimât ve âfiyât-ı muĥlisân-nûmûn
ithâfından ṣoñra taĥiyyâne ‘ilâm olunan budur ki ĥaraf-ı muĥiblerinden teferrüs olunur
ise ĥamda’llahi te‘âlâ ve’l-minne henüz dâb-ı selâmetde olup rûz u leyl devletlü
efendimiz ĥazretlerinüñ devâm-ı ‘ömr-ı devletleri ed‘iyyesi ile be-ĥulûs’ul-bâl
müdâvemet ve iṣtigâl kılinduĥı muĥtâc-ı beyân degüldür Fimâ ba‘d. **Keñdinden ihtiyâra
böyle yazulur.**

‘İzzetlü ve sa‘âdetlü peder-i ‘azîzim sulţânım aĥâ-yı muĥterem ĥazretlerinin ĥuzûr-ı
ebrem-i nazîrlerine mezîd-i muĥabbet ve farĥ-ı tevķîr ihtirâm ile dururda ‘âvât-ı sâfiyât
ve ĥirâr-ı selimât ve âfiyât-ı mevedded-efzûn mekremet-meṣĥûn ithâf ve ihdâ
kılindıķtan ṣonra zâmîr-i münîr ĥurṣid-i leme‘âna ‘arza-i dâṣda ṣâdıķâne mezbûrdur ki
mübârek mîzâc-ı ṣerîf ve ‘unsur-ı ṣeref-ı imtizâcları su‘âlde celbe taķdîm olunur hemvâre
‘izz-i rıf‘atde ve sadr-ı selâmetde ber-ķarâr olasız ĥaraf-ı muĥlis-i sâfi derûnları
ķalbinden istifsâr u isti‘lâm olunmaķ lâyiķ ve sezâvâr buyrulur ise bi-‘inâyeti’llâh’ül-
Melik’il-Ġaffâr vücûd-ı mür-misâlimiz dâne-çin ĥizmet-i ‘âfiyet olup ṣeb rûz devletlü
veliyyü’n-ni‘âm efendimiz ĥazretlerinüñ ĥayr du‘âları ezķârına ve bâ-ĥuṣûṣ cenâb-ı
ni‘me’l-me‘âblarınüñ zikr-i bi’l-ĥayrları ed‘iyyesine müdâvim ve mülâzım ve mübârek
feyz’il-enverlerine müṣtâk-ı ‘azîm üzre idüĥümüz mülâĥazâ-i ‘aĥâ buyurula **eṣer-zâ bâķi**

hemvāre ‘izz u sa‘ādet dā‘im-bād **ednādan** ‘ālāya devletlū ve sa‘adetlū efendim sulṭānım ḥāzretlerinūñ mübārek ḥāk-i pāy-i şerīflerine yüzler sürüb bī-ḥadd ü bī-ḳıyas du‘ālar ‘arz olunduḡdan Ḥaḳḳ sübhāne ve te‘ālā ḥāzretleri vücūd-ı şerīf-i şereflerin ḥatā ve ḥatālardan masūn idüp dünyā ve aḥretlerin ma‘mūr

[70b]

Ābādan eyleye āmin ve bu bendeleri ḳalbinden zerrevar su‘āl-i şerīf lāyık ve sezā-kār buyurlar ise bi-hamdi’llah-i Te‘ālā vücūd-ı ḥāk zerrevarımız sıḥḥāt ve selāmet ūzre karār-dāde olup leyl u nehār sulṭānımuñ du‘ā-yı ḥayrları edāsında olduḡumuz ḥarāberušenūz **Bāki hemīşe** ‘izz u sa‘ādet bāz bi-rabb‘il-‘bād

Nev‘i Diger

İzzetlū ve sa‘ādetlū sulṭānım aḡa-yı zī-şān ḥāzretlerinūñ ‘izzet ü devlet nā-maḥmūrları evbine hezār ta‘zīm ve tekrīr birledurur da‘āvat-ı icābāt-ḳarīn ve cevāhir-i selimāt isticābet-i mehīn fi-küllü vaḳt daḡı ithāf ve ihdā ḳılındıḡdan soñra mübārek mizāc-ı şerīfleri su‘āle cümleye taḡdim kılınur hemvāre mesned-nişin devlet-iḳbāl olup dā‘imā Ḥaḳḳ Subḥānehū ve Te‘ālā Ḥāzretlerinūñ ḥıfz-ı emānında olalar Āmin ‘İzzetlū ve rıf‘atlū ruḡım ‘Āli Aḡa Hazretlerinin ḥuzūrlarına da‘āvat-ı el’lāyıkça ithāfı siyāḳında olunur ki **temmet bāki velā selām**

Nev‘i Diger

İzzetlū ve rıf‘atlū ve meveddetlū ḳarındaşım aḡa-yı mūkerrem ve muḥterem ḥāzretlerinūñ ḥuzūr-ı izzetlerine mezīd-i muḥabbet i‘zāz ve ikrām birle derūn ḥulūş ūzre selām ve du‘ā takdīmi ile ḥatırları su‘ālinden soñra muḥıbbāne ‘ilām olunan budur ki **temmet bāki hemīşe**

Nev‘i Diger

‘İzzetlū ve sa‘ādetlū birāder-i ‘azīzim aḡa-yı muḥterem ḥāzretlerinūñ ḥuzūr-ı müstevceb-el’sürurun da‘āvat-ı icābet-ḳarīn ihdāsından soñra inhā-yı muḥlis-ḳadīm budur ki **temmet bāki devlet bād**

Nev‘i Diger

Devletlū ve sa‘adetlū ve mürüvvetlū veliyyü-ni‘ām efendüm sulṭānum Hazretleriniñ ḥāk-pāy-ı sa‘ādetlerine rüy-ı ‘ubūdiyyet ‘arz iblāğından soñra ma‘rüz bende‘i ḳadīm budur ki **temmet**

İzzetlū ve mürüvvetlū oğlum ağa-yı celil’ul-ḳadr ḥazretlerinin ḥuzūr-ı gāret-mūrları ve sa‘ādet-i maḥşūrları şavbına durur da‘āvāt-ı

[71a]

sāfiyāt-ı muḥabbet-ḳarīn ve ğurer tekrīmāt ve āfiyet o meveddet-rehin ihdāsı siyağında ḥāl u şān meveddet-nişānlarının su’āl cümleye taḳdīm olunur dā’ima safālarda ve gönül ḥavşanḳlarında olalar dāb-ı ḥasenleri üzre ṭaraf-ı dil-cüy şenā-hā’nları istincār buyurlar ise el’ḥamdüli’llāh-i Te‘ālā taḥrīr ü vücūd-ı mūr-nümūdumuz rüy-ı zemīn üzre mūteḥarrik olup evḳāt-ı ḥamsede lāzime-i ḥizmet olan veliyyü’n-ni‘ām efendimizlerin ve ‘alel-ḥuşuş Cenāb-ı sa‘ādet bāblarınıñ ezdiyād-ı ömr-ı devletleri ed‘iyesine mūdāvemmet üzre idüğumuz mülāḥazā-i devlet buyurula **fimā ba‘d** benüm ‘izzetlū oğlum **bāḳi hemişe ‘izz ü rif‘āt dā’im-bād**

Nev‘i Diger

‘İzzetlū ve sa‘adetlū birāder-i ‘azizim ağa-yı zī-şān ḥazretleriniñ ḥuzūr-ı şerīflerine durur da‘āvāt-ı sāfiyāt ve ğurer-i teslimāt-ı vāfiyāt ithāfindan soñra mizāc-ı şerīfleri su’āl olunur Hemvāre mesned-nişīn-i devlet-i iḳbāl olup emān-ḥaḳda maḥfūz u māsun olalar ve eger muḥlisleri ḳalbinden istifsār istiğfār buyurlar ise el-hamdüli’llāh-i te‘ālā vücūd-ı ḥāk-ālūdumuz fevḳa’t-tevvāb mevcūd olup rüz-şeb du‘ā-yı dostāne ile iştiğāl ve didāri şerife müştāk-ı ‘azim mülāḥaza buyurulan **eser-zānın bāḳi hemişe olasız bāḳi**

Nev‘i Diger

Faziletlū meveddetlū birāder-i ‘azizim efendi ḥazretleriniñ ḥuzūr-ı şerīflerine da‘āvāt-ı serī‘ātü’l-‘icābe ithāfiyle ḥātır-ı şerīfiniz su’āl olunur hemişe sıḫḫat üzre olup Ḥudā-yı mūte‘āl dest-ğirniz ola **āmin**

Nev‘i Diger

‘İzzetlū ve sa‘adetlū sulṭānum ağā-yı mūkerrem Hazretleriniñ ḥuzūr-ı ‘izzetlerine hezār ‘izāz u ikrām ile du‘ālar olunduḳtan soñra inhā-i bende-i ḥayr-ḥā’herim budur ki **temmeh**

Nev' i Diger

‘İnayetlū semāhatlū faziletlū efendim sulṭānım efendi ḥazretlerinūñ ḥāki-pāyı
‘izzetlerine rūy-ı mālīde kılnup devām-ı ‘ömr-i devletleri ed‘iyyesine dest-du‘ā ber-
dāşte dergāh-ı beher-pā kılnıdıkdan soñra ma‘rūz-ı bendeleri

[71b]

Budur ki ‘ādem bākī hemişe gonca-hātır kuşāde-bād

Nev' i Diger

Fāziletlū semāhatlū birāder-i ekremim efendim sulṭānım efendi ḥazretlerinūñ meclis-
ārām nazīrleri şavb-ı rıf at-āverine güldeste-i du‘ā ithāfi siyākında ḥātır-feyz āşārları
su’āli cümleye taqdīm ve ri‘āyet-himem kılnıdıkdan soñra ve vaṭan dā‘ileri budur ki
Ḥazret-i Allāh vücūd-ı şerīfūñizi ḥaṭāsız idüp sāye-i devletūñizi üzerimizden dūr u
mehcūr eylemeye **āmīn** fimā ba‘d **bākī hemişe gonca ḥātır-küşā bād**

Nev' i Diger

Devletlū ve sa‘ādetlū ve mekremetlū peder-i ‘azīzim sulṭānım aḡa-yı ‘ālī-şān ḥazretlerinūñ
ḥuzūr-ı mekārım-mevfūrları şavbına mezīd-i ta‘zīm ve tekrīm birle cevāhir durır da‘āvāt-ı
şāfiyāt süreyyā-nizām ve zevāhir-gurer teslimāt vāfiyāt-pervi intizām ki mahz-ı kudretinden
şādır ve müheyyādır zamīr-i münīr mihr-i tenvīre pūşīde degüldir müsteḥāḡ u mihrin
kılnıdıkdan soñra evvelā ol mübārek mizāc-ı şerīf ve tab‘-ı pā-el-i laṭīfleri su’āl-i cümleye
taqdīm kılnur hemişe mesned-nişīn ‘ākıbette ṭūl-ı ‘ömr ile mu‘ammer ve mükerrrem-i dāreyn
olalar baḡr-ı eltāf-ı mālā nihāyeleri temevvūc idüp bu senā-kārları ḡalbinden istincā‘ tecvīz
görülürse bi-ḡamdi’llah-u te‘ālā vel’minne vücūd-ı ḡāk‘ālūd henüz dā‘ire-i sıḡhatda mevcūd
olup rūz-şeb evḡāt-ı ḡamsede ezkā-ı bi’l-ḡayrları ile ratbu’l-lisān idūḡümüz ḡāfi degüldir
raḡbetdār **temmet bākī hemişe ‘ömr-ı devlet-efzūñ-bād**

Aḡrān efendilerden biribirine

[72a]

Ve’ş-şükru ‘ale’l-āye-i vücūdumuz hālā ni‘em şalāhatlū mūtena‘‘im olup şubḥ u şām kāmme-i enām üzerlerine lāzım’ul-edā olan devām-ı devlet şehr-yāri ve kıyām-ı kıadr-i şevket-i tācdārı ed‘iyyesine müdāvemet birle cenāb-ı ‘izzet me’āblarınūñ daḥı nāyib-i devletde şurun ve ma‘nevīñ olmaları esbinesine müvāzebet birle liḳā-yı feraḥ-fezā o diyār-ı tarḥ-zerālarına iştıyāḳ-ı tām üzre idüğümüz cāri rayb u kemān değıldir **bāḳı hemīşe ğarr u fazīlet dā‘im-bād**

Efendilere ser-ñame bu ki

‘İzzetlū ve rıf‘atlū efendi hazretlerinūñ meclīs-i şerīf ‘izzet-medār ve maḥz-ı münīf sa‘adet-i qarārlarına şad-ḥezār ta‘zīm ve bī-şümār tekrīm birle ed‘iyye-i vāfire ve eşine-i mütেকāşire ithāfindan soñra **temmet**

Kātib efendilere ser-nāme

Ḳadvet-i erbāb’ıt-tahrīr ve’l-beyāñ ve ‘umdet-i eşḥāb’ut-taḳdīr vel-iz‘ān

Diger kātiblere ḳadvet’ıl-müteḥarrir’in ve ‘umdet’ul-muḳarrir’in ‘ülemā ve mevāliye ser-nāme

Eşref’ül-‘ulemā ve’l-mevālī ve ekram’ül-fūzelā-i vālā ‘atā faziletlū efendi

Naḳīb-i eşref şadāretinde olan efendilere

Müferrāḥ’ul-sādāt ve menbā‘ül-ğarrā ve’s-sa‘ādet faziletlū efendi hazretlerinūñ hużūr-ı mecmā‘ehl-i ‘irfānlarına lāyık da‘āvāt-ı sāfiyāt ithāfiyla **temmet** eşref’ul-iḥvān efhār-ul-ḥālān ‘izzetlū ḳarındaşım efendi hazretlerinin meclis-i şerīf mevlet ba‘zıları şavbına

[72b]

420.

Faşıḥü’l-Mevlevī

Nażār mı itdi işābet o çeşm-i bī-māra.

Ki baḥş-ı demde āzārde eylemiş cānā

Bu demde ḥūn-ı ‘aşıḳāndan et bir dehen

Ḥazer ki ‘ayn-ı zārardur bu ‘illete saḥbā

‘Asım Ḥabibi

Göreñ didü hayfa

Çapağı var zîrâ

Yazına çok bakma

‘Örf degül ammâ

[73a]

421.

Gazel-i Fuzûli ‘Aleyhi Rahmet‘ül-Bâri

Mefâ‘ ilün/ mefâ‘ ilün/ mefâ‘ ilün/ mefâ‘ ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Şifâ-yı vaşl kıadrin hecriyle bî-mâr olandan şor

Bu pinhan nükteyi bir vâkıf-ı esrâr olandan şor

Lebün sırrın gelip güftâra benden özgeden şorma

Zülâli zevk şevkın teşne-i didâr olandan şor

Gözü yaşlularuñ cevrin ne bilsin merdüm-i gâfil

Kevâkib seyriñi seb tâ sever bî-dâr olandan şor

Ĥabersiz olma fettân gözleruñ cevrin çekenlerden

Ĥabersiz mestler bî-dâr olup hüş-yâr olandan şor

Ėamından şem‘ tek yandum şabâdan sorma aĥvâlüm

Bu aĥvâli şeb-i hicrân benümle var olandan şor

Harâb-ı câm-ı ‘aşkum nergis-i mestüñ bilir ĥâlüm

Ĥarâbat ehlinüñ ĥâlini bir ĥammâr olandan şor

Muhabbet lezzetinden bî-hâberdir zâhid-i ğâfil

Fuzûlî ‘aşk zevkûñ zevk-i ‘ışkı var olandan şor

Ez-hâne-i Hâfız

[73b]

422.

Bismi’l-lâhırrahmâni’r-râhîm

Fâ’ ilâtün/ fâ’ ilâtün/ fâ’ ilâtün/ fâ’ ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Yâ hâlliye’l-bâli kâd belbeleti bi’l-bilbâli bâl

Bi’n-nevâ zelzeletnî ve’l-‘aşlu fi’l-zilzâli zâl⁶²

(Ey kaygısız, gönlümü telaşla ızdıraba saldın

Uzak git, niyetinle beni titrettin, aklım da bu çalkalanmada kayboldu.)

Yâ raşîka’l-kaddi kâd kavveste kâddi fe’nteğim

Fi’l-hevâ vefriğ fe-ğalbî şâğilü’l-eşğâli ğâl

(Ey ok (ince) belli, belimi eğdin yay eyledin, gel onu düzelt.

Sevgiden boşalt, seni sevmeyi görev edinen yüreğim beni öldürdü.)

Yâ esîle’l-ğaddi ğadde‘d-dem‘u ğaddî fi’n-nevâ

‘Abretî vedğun ve ‘aynî minke yâ zâle’l-ğâli ğâl

(Ey bal yanaklı, dertten kendi yaşım, yanağımda yarıklar açtı.

Kendi yaşım bir yakıştır, ey kara benli (hallı), kendime senden olan (dolmuş) kara bulutlar geldi.)

⁶² Kasidedeki beyitlerin anlamları Muhammet Kemaloğlu’nun “Ahmed Tantarânî Maragi ve Onun "Tantarânîyye" Kasidesi makalesinden” aynen alınmıştır. Kasidenin anlamı için ayrıca M. Ali Yekta Saraç’ın “Şeyhülislam Kemal Paşazade: Hayatı, Şahsiyeti, Eserleri ve Bazı Şiirleri” adlı eserine bakılabilir.

Kem tusaqqī zümrete'l-‘ uşşaki ğassāke'l-cevā

Kem tesūkū'l-ḥatfe min sāk'in ‘ ani'l-ḥalḥālī ḥāl

*(Aşıklar zümresine daha ne kadar ihtirasa gelmiş-aşka gelmiş-aşkın kanını içireceksin.
Bir topuktaki halhaldan kaç defa kara ölüm-dert-göndereceksin?)*

İnne ḳalbī fi ḥumārin hāce min sekr'il-hevā

Fesḳinī min fike ḥamren fihi ke's-salsāli sāl

*(Yüreğim aşk havasının şerbetinden mest olmuş sarhoştur.
Dudağından bana şarap ver (çünkü) o, orada cennet suyu Selsal(soğuk ve tatlı su) gibi akar.)*

Laḥte min vechin cemīlin cümletü'l-‘ uşşāki şāk

Cüd bi-teḳbīlin ileyhi ḳalbü zi'l-müşṭāki tāḳ

(Kendi yüz (ün)den ışık saçtın bütün aşıklara, (onlar sana) hayran oldular-sana tutuldular.

Hayran kalbim seni (hasretle) istiyor, ona bir öpücük bağışla)

Yā ğazālen ḳadduhu fi'l-meşnī kel-ermāḥi māḥ

Rīḳuhu rāḥun ve mā-fi ğayri tilke'r-rāhi rāḥ

*(Yürüyende gitti ok gibi süzöldün ey ahu,
Ağzının suyu şaraptır ve bu şaraptan başka şarap yoktur.)*

Lem-yezel yertāḥu fi cennāti ‘ adnin men cenā

Min cenā bustāni ḥaddin minke ke't-tifāhi fāḥ

*(Aden bağında hala da dolaşmaktadır o adam ki, koparmıştır,
Senin yanağının bostanından, kendi eliyle, koku veren elma gibi meyveden.)*

Çattü m̄-efrehtenī müz bi'l-esā ebrehtenī

Surre şabben mūz gedā fi'l-ḥuzni mā fi'r-rāhi rāh

(Hiçbir zaman beni sevindirmedin, ilk baştan (yalnız) hüznle azap verdin.

Severek sevindir, sabahtan gece oluncaya kadar kederin içerisinde güçsüz olurum.)

Çad ketemtü'l-ḥubbe fi ḳalbī zemānen fe' tedā

Durrü cārī edmu' ī bi's-sırri ke'l-miṣbāhi bāh

(Sevgini zaman-zaman yüreğimde saklamıştın, o da bana eziyet verdi.

Gizli gizli akan gözyaşlarım güneş gibi ışık saçtı.)

Men yelumnī fi hevā ḥūri'l-ğevāli ḳad gevā

İnne haẓa'lemre lī min rabbiye'l-fettāhi taḥ

(Elğavaniye (has) kara gözleri sevmemden dolayı kim beni kınarsa o azmıştır.

Çünkü bu iş bana lütüfkâr (fettah-hediye vermeyi seven) Tanrımdan hediyedir.)

[74a]

Neccinī ' ammā uḳāsī inne ḥatfi'l-' ane ān

İn lenā ḳalben feḳāsi'l-ḳalbu li'l-ḥullāni lān

(Beni ızdırab verenden kurtar, çünkü şimdi ölümüm bana yetmekte,

Bize yürekten yumuşak bu iş, dostların yürek sancılarını yumuşatır.)

Fī ' arāsi'l-vasli ḡāni'l-hecri ke'l-ğaddāri dār

Lā teraḥḥal fe'l-ḥaşā min kesreti'l-esfāri fār

(Kavuştuğumuz yerlerde ayrılık bir alçak gibi, durup, dolaşır.

Gitme, göçün fazlalığından sakın, ayrılık kavuşma meydanında istediğini yapar.)

Lem tezel tezverru kimren minke ' annī cāniben

Lā tecebber fe'l-fetā min kalbihi'l-cebbāri bār

*(Sen benden yüzünü döndürerek, kendi kibrinle yüz çevirmektesin (uzaklaşmaktasın)
Bencil olma, genç erende kendi yüreğinin benciliğinden mahvolmuştur.)*

Müzşededtü'l-vaşa muğeterran bi-zünnâri'l-hevâ

Lem ezel fi'n-nâri ve'l-evlâ bi-zi-zünâri nâr

*(Sevgi kemerini mekansızca belime sıkıca bağladığımdan beri
Ateşler içindeyim, bu tür kemerdense ateş daha iyidir.)*

Tâhe kalbî iz etâhu men bitârîhi'l-hevâ

Mâ afâka'l-çalbu müzmin tarfike's-sehâri hâr

*(Gönlüm sevgi yangınının ızdıraplarından coşunca kendisini kaybeder.
Yürek, bir sihirli göz kırpmaktan şaşkınlığa düştüğünden bu yana kendisine gelmiyor.)*

Zer hevâ'l-gezlâni v'ehter medhe şadrin mâcidin

Câ'izun çarmun sırrıyyun 'an şî'ârî'l-'ârî 'âr

*(Ceylanların sevdasını bırak, şanlı bir başkanın –
Bir eli açık ağa, asilzadeler ağasının övgüsünü seç, O, (ayıp bir yönü kalmadığı için)
ayıpları gizleyen elbisesini çıkarmıştır.)*

Seyyidün fi külli haţbin sâdetü'l-âfâki fâk

Eyyidün fi'd-dîni be'l-vâhü ile'l-ğussâki sâk

*Her bir Büyük işin ağası, o, ülkelerin ağalarının başı olmuştur.
Dini ve (âdeti) güçlendirendir, belası azgınları darmadağın etmiştir.*

Faħru dîni'llâhi men cedvâhu fi'l-'in'âmi 'âm

Ve huve min cinsi'l-me'âlî kesretü'l-ikrâmi râm

*(İslam dininin gururu, herkese varlığını veren
O, öyle bir yüksek insandır ki, kendisine yeterince saygı gösterilmesini istemiştir.)*

Naşru rāyāti'l-Hüdā sabbāku ğāyātu'n-nudā

‘ Ādilün Hindiyyete'l-‘atī ‘ale'l-ğüşşāmi şām

*(Doğru iş yapanlara yardım eden, el açıkların öncüsü,
Adaletli, Hint kılıcını zalimlere kullanan acımasız biridir.)*

Daygamun min de'bihi irġāmu dirġāmi'ş-serā

Bāsilin ħamsin ilā ħarbi'ṭ-ṭulā ve'l-himāmi hām

*(Bir aslandır ki, isteği aslanları öldürmek ve toprağa gömmektir.
Gırtlakları sıkmaya beş kat gücü yeter, (başkanların-liderlerin) başlarına susamıştır.)*

Mutim'ul-ebnā-i fi'l-heyce'i 'an ebā'ihim

Müşfikun işfākuhu'l-mevmūku li'l-eytāmi tām

*(Savaşlarda atlarını (kaybeden), yetim kalan gençler, evlatlar,
Onun şefkatini duyardı, o, yetimlerin her şeyidir.)*

[74b]

Şāme li'l-ma' būdi 'ān lezzātihi lākinnehu

Leyse min katli'l-e' ādi muḥzim'ul-dāmşāmi şām

*[O, kendi arzularından vazgeçmiş, yalnız Allah (yolunda) oruç tutmuştur.
Düşmanı öldürmekten başka, (bunun içinse) o, (bir diğer elinde) kesmez kılıç tutmuş-
tur. (Bir elinde Kur'an, bir elinde kılıç olmuştur.)]*

Lev ra'ehū şāhibun 'an şan'ati'l-küttābi tāb

Ev 'arāhu Rüstemun fi mevdi' i'l-erhābi hāb

*Sahib onu görseydi yazı sanatından tövbe ederdi
Ya da Rüstem bir yerde ona yenilse, korku yıkardı.*

Yā 'alīmen 'indehu'l-'allāmu zū'l-irşādi şād

Zāhiden taḳvāhu fi dünyāhu li'z-zühhādi hād

*(Ey, yanında Allah yolundan ayrılmayan, Allah yolunda doğruca ilerleyen, âlimlerin yükseldiği en Büyük âlim,
Ey, kendi dünyasında bilginlere kendi mü'minlik eğitimi ile doğru yol gösteren zahid)*

Yā Nizame'l-mülki yā faḥre'l-verā yā men izā

Cā'ehü'l-müstencidü'l-mazlūmu bi'l-incād-i cād

*(Ey, Devletin temeli (Nizamül-mülk), ey, insanoğlunun gururu, ey o kimse ki,
Eğer yardım dileyen mazlum gelse, onun yanına, yardımın ile el açıklığını göster.)*

Eşbahat menşüratan rā'yātü dīni'l-Muştafā

Minhu v'esterdā cihāden men ile'l-ilhādi ḥād

[*(Onun sayesinde) Mustafa dininin emirleriyle geldi:
-Bu dinden dönenler savaşta öldürüldüler.)*]

Şānuhū işfādu men vālāhū mine'l-'ā'ihī

V'e' tedā şānihi fi'l-eğlāli ve'l-işfādi fād

*(Görevi, onu dost bilenlere kendi mal varlığından bağışlamaktır.
Haksızlığı karşı nefreti seçen insan elleri kelepçeli öldü.)*

Yür' idü'l-eṭvāde bi'l-iy' ādi ḥattā ennehū

Lev ra'ethū mā' tedet min hevli zi'l-i' ādi 'ād

[*Korkusu ile dağları öyle titretir ki,
Korkulu Ad (tayfası) onu görseydi, korkudan zulüm etmezdi.]*

Minhū fi nādi'l-e' ādi ṭariḳu'l-ecāli cāl

Mā-lehüm müz-rā' ehüm min şiddeti'l-vecāli cāl

*(Düşmanların toplantısında, gece gezen ecel sevinir, bu ondandır
Onları korkuttuğundan bu yana, korkunun da tesiriyle, kınlarından çıkmıyorlar.)*

Müfsidün eđhā ve minhū münhilü'l-inşāfi şāf

Ķāhirün emsā 'ale'l-e' dāi bi'l-eđcāfi cāf

(Adaletlidir, insaf çeşmesinin gözü onun (eliyle) yıkanır. Kahredendir, düşmanlara adaletsiz davranmakla (onlardan) iyi yaptığını gösteriyor.)

Şade ve'l-huşşādu minhū fi inhiṭātin dā'imīn

İnne 'ulyāhu lehum ke'z-ze' ze' i'n-nişşāfi sāf

(Ağa olmuş, ona haset edenler şiddetle aşağı iniyor. Çünkü onun yüksekliği toprağı savuran kara yel gibi onları süpürür.)

Lem-yezel yeđdi li'āfin zārehū ev tārehū

Āşere't-tađdīme ve't-te'ḥīre fi'l-is'āfi 'āf

(Onun yanına gelen istekte bulunana ödemeyi yapmaktan vazgeçmez. Hemen vermeyi sever, yardımı geciktirmekten hoşlanmaz.)

[75a]

Mardinī Muḥammed der ḥū Muştafa Efendiye Hali-ş'sehr Ķapuyı Māliye

423.

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. ___/. ___/. ___/. ___

Ṭoḫurdun gibi cismi rinde nitsün hencū nāl olsun

Kabuğı kalın ördülse beni kat kat ḥelāl olsun

Zararsun 'illet-i đik'in-nefisle telḥ-kāmāne

Dolaşsun durmasun elden ele āşüfte-ḥāl olsun

Başında yansın āteş-i dūd-ı āhı çıksın eflāke

Yunulsun çatlasun şiş ile her dem bī-mecāl olsun

Derünü pire olsun kıys-ı sevdâyı mûrakıbdan
Yübüsetden hâlâş olmak añâ emr-i muhâl olsun

Dem-â-dem düşmesin bed-nâmuñlâ halkın ağızından
Sezayı la' n olup tâ haşr olunca şer helâl olsun

424.

Piste Nevâ El-Cevr Bacı-Zâde

Fâ' ilātün/ fâ' ilātün/ fâ' ilātün/ fâ' ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _

Fi nevâ eyler döker def-i sinesün

Diñle tanbürün eninün müsiqârın giryesün

Sabra tâkat mı ' aşıkda inşâf idelüm

' Arz ider dil-berde gâhi sinesün âyinesün

425.

Qıf'a

Müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _

Ey âfıtâb-ı enverân ez men çirâ rencidei

Vây pişvay-ı dil-berân ez men çirâ rencidei

Men sâkin-i mey-hâne em tu şem' u men pervâne em

Bâde-enver divânenem ez men çirâ rencidei

[75b]

426.

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. ____/. ____/. ____/. ____

Kemend-i lütf-la 'anķā şikār ol Qāf-ı himmetde

Ṭakunma ḥātır-ı mūra Süleymān olmaķ istersen

Deḥḥāni Şodegi

[76a]

427.

Güfte-i 'Osmān Paşa

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. ____/. ____/. ____/. ____

Belā-yı 'aşka düşdük 'aşk muhannet-kārı gördüñ mü

Beni arar iderdüñ sevdigüm āzarı gördüñ mü

428.

Sūzī

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. ____/. ____/. ____/. ____

Çekerken derd-i 'aşkı zār iderdin ferd u imāye

Unutduñ cümle aḥvalüñ 'aceb azārı gördüñ mü

429.

Lā diger

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. ____/. ____/. ____/. ____

Bu denlū gör müş-gīn zahm-ı muḥannet-kār izār

Yine ṭurmaz iderdin cevri aḥır zārı gördüñ mü

430.

Müfred

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ / _ . _ / _ . _ / _ . _

Kimseler görmez değıldür can bedenden gitdigin

Hele ben gözümle gördüm işte canumdur giden

431.

Müfred

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Vişālin istemem cānā ümid-i firķatün vardur

Firāķa ķā' ilim zīrā ümid-i vuşlatuñ vardur

432.

Diger

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Āsiyāb-ı felegün bağrumuzı eyledi ĥün

Ne çıkıldığı çıkıldur ne dolabı verir un

433.

Diger

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Varalum bir bir bir sīmin tenün dükkānına

Görelüm āyīne-i devrān ne suret gösterür

434.

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__ . __ / __ . __ / __ . __ / __ . __

Ber-murād olmaz şehîd-i Kerbelā kı̄anuñ döken

Ehl-i beytin sel-i eşk-i çeşm-i giryānuñ döken

Cemālin hüsnüne mağrūr olup zālīm

Etme 'uşşāka güzellik pāyidār

Olmaz geçer āheste aheste

[76b]

435.

Be-nām-ı Şādık

Mef' ūlū/ mefā' ilū/ mefā' ilū/ fe' ūlün

__ . / . __ . / . __ . / . __ .

Çeşm-i siyeh-i yāri görse meh yüzü üzre

Rūşen görür ol şebi gündüzü üzre

436.

Be-nām-ı Hālıl

Fe' ilātün/ fe' ilātün/ fe' ilātün/ fe' ilün

.. __ / . __ / . __ / . __

Önüne üç dāne kıoydum bülbül-i ser-gerdānuñ

Zir-i dendānına ancağ birini aldı anuñ

437.

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__ . __ / __ . __ / __ . __ / __ . __

Gel kemāl-i ma' rifet ögren dilerseñ 'izz u baht

Mu' teber olur ne deñlü sivedār olsa dıraht

Ey kerîm ki ez hazâne ğayb

Giru tersâ vâzîfe-i ğor-vârî

Meh yüzi ħûcctdur ‘uşşaka ey meh

[77a]

438.

Maqlûb

Fâ‘ ilâtün/ fâ‘ ilâtün/ fâ‘ ilün

__ . __ / __ . __ / __

Şühem dih bülbül be-leb her mehveş

Şükr be-ter ez-vey vezâret ber-keş

439.

Fâ‘ ilâtün/ fâ‘ ilâtün/ fâ‘ ilâtün/ fâ‘ ilün

__ . __ / __ . __ / __ . __ / __ . __

Qıldı zülfün tek perişân ħälümi ħälün senün

Bir gün ey bî-derd sormazsuñ nedür hâlün senün

Gitdi başuñdan gönül ol serv kaddün sâyesi

Ağlayam kim idbâra tedbil oldı iğbalün senün

Zînet için cism divârında itmezdüm yirin

Çekmeseydi ‘ışka levĥ-i câna timşâlün senün

Tîz çekmezsen cefâ tigin beni öldürmeğe

Öldürür âĥir beni bir gün bu ihmâlün senün

Gark-i h n- b-1 ciger kılınmış gözüm merd mlerin

Arz -y1 h l-i m şg n u r h-1  l n  senün

D m-g h-1   ışkdan tut bir ken r eymurę-1 dil

şınmadan seng-i mel metden per u b l n  senün

S ye-veş çoktan **F z l ** h k-i k yu n yasadır

Bu  m d ile ki bir gün ola p -m l n  senün

[77b]

H z  Ris le-i Kav  id-i Mu  amm 

Bismi'll hirrahm nirrah m

H amd u sip s b -k y s ol H lık u cinn u c n u n sa olsun ki   an sır-1 erb   nu  tahl l   terk binden mev l d-i şel şe-i günü-gün ketm-i   ademden şahr -y1 v c d ile taħs s buyurup h b bini şalla'll h u   aleyhi ve sellem cümleden m nk d-1 ıştıf  itdükde Muħammed u Maħm d u Aħmed esm sıyla tesmiye idüp kendi ism-i z t-1 p kiyle ism-i şer fin iştir k itd k e  m m-1 ş kaleyn tekmi l-pezir olmuşdur ve salav t-1 b -gay t ve taħiyy t-1 b -nih yet Ras l-1 Ekrem n r h-1 p r-f t huna olsun ki an n yüzü şuyuna on sekiz bin  lemi  cad ve ibd    eylemişdir ve  l u evl d u ezv c-1 muşahharasına daħi ħis b-1 şal tu sel m olsun ki her birin n nazarından m siv y1 ışk t idüp şalb u şalıblarına muħabbet-i   aşk1 te'lif buyurmuşlardır.

Amm  ba'd bu haķ r-i p r-taķs r   **Arab-z de** inn  li'll h fi'd-d reyn m  ir ded r dünyada il  yevm şen  ve ħayr ile y d olunmaķ sevd sına düşüp şava' id-i fenn-i mu'amm nu  her birini birisiyle ir d idüp bu ris le-i haķ re te'lif ve tert b eyledim ki faķirveř m bted  olup fenn-i mu'amm  taħs line şal b olanlara bu fenni biraz tesh l itdim me'm ldur ki mut l    a iden aħb b çeşm-i nif kla nazara p ş olmayalar.

Beyt

Raķ raķda olan   uy b u şus r

Ola eng şt-i   afv ile mest r

Ma' lüm olsun ki **mu' ammā** lügatda örtmek ma' nāsına olan ta' miyeden müştāk ism-i mekāndır. İştılaḥda bi't-ṭarīḳ-ir-remz ve'l-īmā serā perde-i elfāzdan esmānuñ istiḥrācına dirler bir ṭarīḳle ki müsteḥrecine bir tarīkle ki mūrīṣ-i kelāl u melāl olmaya aḳsāmı üçdür. **Ḳısm-ı evvel** ' amāl taḥsīldir ki anuñla eczā taḥsīl olunur ve **Ḳısm-ı şāni** tekmīldir ki anuñla ism tertīb ve te'līf olunur ve **Ḳısm-ı şālīṣ** teshīlidir ki anuñlā ' amāl taḥsīli ile ' amāl tekmīl asān olur ve ma'lüm ola ki ' **āmāl teshīli dört Ḳısmıdır** intikād taḥlīl terkīb ve tebdil

[78a]

intikād oldur ki bir ' ibāret ile bir kelimenüñ evveline veyā ' aḫirine veya üstüne işāret idesin meşelā ser u ruḡ u leb u tāc u efser bunuñ emşāli elfāzla evvele ve dil u cān u rūḡ u miyān u kemer ve bunuñ emşāli elfāzla uşṭa vu pay u hadd u ḡāyet ve bunuñ emşāli elfāzla āḫire işāret gibi

Temşil-i Be-nām-ı Şu'ayb.

Gösterir perde-i rüyı ol mah

Mihr-i bī-ḡāyeti baña her-gāh

Mişāl-i Diger Be-nām-ı Emīr

Didim ' arz-ı cemāl it baña her bār

Mey içüp ser-nühüfte itmiş ol yār

Ta' rīf-i Taḥlīl

Taḥlīl fenn-i mu' ammāda bir lafzı iki pāre yāḫūd üç pāre yā daḡi ziyāde itmekdür

Temşil-i Be-nām-ı Muştāfā

Eñ dehānını çeşmini yārūñ

Ṭaleb-i nefi māsivāyı eyle

Ta'rif-i Terkib

Terkib bir iki lafzı perişān idüp bir yire cem' e dirler

Temşil-i Be-nām-ı Muḥammed

Nāzeret ber tū perestiş dāred
Z'ān ki ebrū-yı tu mihrāb āmed

Ta'rif-i Tebdil

Tebdil āna dirler ki lafzuñ mekānında lafza-ı āḡeri bedel götüresin

Temşil-i Be-nām-ı Bilāl

Göreldeñ ebruvān-ı yāri kāmil
Meh-i nevde hebā olmışdur ey dil.

Temşil-i Be-nām-ı Nevāyī

Bunca ḡübān-ı cihān içre bugün
Rind-i bi-pervāyı sevmişdür göñül

[78b]

Mişāl-i Diger Be-nām-ı Zāhid

Baña cevr itdi çün ol şāh-ı ḡübān
Serāpā ' aynum oldı eşk-i bārān

Qısm-ı şānī tesmiyedir ki ol daḡı iki qısmā münqasımdır qısm-ı evvel müsem mā-yı ḡarfden ism-i ḡarf aḡz olunur qısm-ı şānī ber' aksdir

Temsil-i Evvel Be-nām-ı Selām

‘ Aceb midür fenāya varsa her bār

O hürşid görünce kalb-i nā-çār

Temsil-i Şānī Be-nām-ı ‘Osmān

Dīde kim rūyuña dü-çār oldu

Dil-i divāne bī-çarār oldu

‘ **Amāl-i tahsilden kısım-ı şālīş** telmīhdir ta‘ rif-i telmīh aña dirler ki bi-t‘tarīķi‘ş-şehādet bir lafz ile lafz-ı āheri tīr-i işārete nişān itmelidir

Temsil-i Be-nām-ı Aḥmed Terceme ez Mu‘ammā-yı Cāmi

Oķursuñ matla‘ -ı seb‘ al-meşāni

Bulursun nāmını bī-harf-i şāni

Kısım-ı rābī‘ ‘ amel-i tashīfidir ta‘ rīfi lafz-ı mezkūrede olan noķtaları tağyīrden ‘ ibāretidir

Temsil-i Be-nām-ı Kayā

Eylemez iki cihān içre çarār

Çü fenā virdi dile vuşlāt yār

Kısım-ı hāmīs teşbīh ve isti‘āredir ta‘ rīfi bir lafzı bir harfe teşbīh idüp harfi aḥz itmege dirler şol şartla ki ol lafzın ol harfe ma‘ nāsı müşābih ve münāsib ola.

Temsil-i Be-nām-ı Ahmed

Sīnemiz olsun nişānuñ bī-keder

Ġamze çün tīr ü kemān çekmek diler

Qısm-1 sādīs kināyetdur ta' rīfī bir lafzla lafz-1 āḥer murād oluna ve lākin 'amāl-i tahsīliden aqşām-1 şemāniyenüñ biriyle olmaya belki bir lafzla lafzı kināyet oluna

[79a]

Temsil-i Be-nām-1 Esed

İtdi baḥr-i asmānı ḥuşk-1 āḥ şu' le-bār

Oldı bu taqrīble ol dürr-i mecīd der-kenār

Qısm-1 sābi' 'amel –i terādüfdir ta' rīfī iki lafz bir ma' nāya vāḍ' olunup biri zıkr oluna lafz-1 āḥir murād ola

Temsil-i Be-nām-1 'Ali

Didim ey şūḥ yüzünde naqd-i ruḥ-ālūñ var

On raqam yazdı siyāqatla bana sundu nigār

Qısm-1 şāmin 'amel-i iştirākdır ki 'amel-i terādüfüñ 'aksidir

Temsil-i Be-nām-1 Aḥmed ve Cām'ül-esmā

Cüdā kıлмаq diler ben adı senden

Felekde düşdü cānā her taraftan

Mişāl-i Diger Be-nām-1 Bekr

Qutb-1 ḥübān-1 cihāndur bugün ol ser u sehi

Dāyire itdi ser-i zülfünü gösterdi mehi

Beyān-1 'amāl tekmīli üç kısım üzredir te'lif ve isḳāt ve ḳalbdır

'Amel te'lif oldur ki mevāḍı'-1 muḥtelifeden hurūf cem' oluna

Temsil-i Be-nām-1 Mūsā

Cedel-i zülf-i yāri ey 'ilmi

Şāne girdi araya faşl itdi

‘Amel-i işkāt bir lafz bir iki pāresin gidermeye dirler

[79b]

Temşil-i Be-nām-ı Livā

Görünce hāsıl olur her murāduñ

Gider her cānibi qalb u fu‘āduñ

Qalb bir lafzın tertibini tağyire dirler

Be-nām-ı Zahir

Giderdi turrāsından ‘uqde cānān

Bir āhumla perişān oldı el-ān

Tārīh-i Risāle

Hezārān minnet ü hamd ol Hūdāya

Mu‘ammādan derūnı kıldı āgāh

Şikeste-beste yazdum bir risāle

Ki yād olam cihānda gāh u bī-gāh

Ahd-ı naqdiyle mısra‘ oldı tārīh

Tamām oldı kitāb ‘elhamdüli’llāh

Ve gerekdir ki ashāb-ı talebe evvelā iştilāhāt-ı şı‘ri beyān ide yüz şı‘r luğatda bilmekdir ve iştilāhda lafz-ı mevzūn muqteda taḥayyül qaşden **mısrā‘** luğatda qapu qanādına dirler ve iştilāhda bir beytin nişfina dirler iki mısra‘ bir beytdir ve ol mısra‘ ki anda qāfiye olmaya ana **haşşā** dirler. **Beyt** luğatda eve dirler. Ve iştilāhda iki mısra‘ a dirler gerek qāfiyeleri muvāfiq ola ve gerek olmaya ve şı‘r beytini sahrā-nişin ‘Arablarañ evine teşbīh itmişler eger ol evüñ kıyāmı ağacdan ve ipden ve palasdan ise şı‘r beytinüñ esbābla ve evtādla ve fevāşıl iledir ve eger ol evüñ dört rüknü var ise şı‘r benüñ daḥi dört rüknü vardır ki **şadr ve ‘arüz ve ibtidā ve qarbdır** ve eger ol evüñ şakfı ve yeri ve yeri ve

oraya ŧi'rin dađı ŧađı ma' nādır yeri k̄āfiyedir **meŧnevi** ŧol beytlerdir ki her mıŧrā' da k̄āfiye ola **bađr** luđatde deđize dirler ve ıŧılāđda ŧir'in vezni olan lafzlara dirler 'ilm-i 'arūzda bayān olunur ki uŧūle on tođuz bahrđır **rubā**'i dōrt mıŧra' a dirler

[80a]

ya 'ni iki beyte dirler ki her mıŧra' da yā üçde k̄āfiye ola **kıt**'a iki beytten toğuz beyte varıncaya dek ebyāta dirler ki evvel mıŧra' da k̄āfiye olmaya **mürebbi**' dōrt köŧeli dimekdir ve ıŧılāđda ŧol ŧi' re dirler ki bir mıŧra' dōrtde bir tekrāruđla ve ŧol dōrt mıŧrā' a dirler ki her birinde k̄āfiye ola ve hem tūlına ve 'arzına oğunur ola nitekim

Yandaki dōrtlük

Be-cānet nigāra ki varı vefā

Nigāra nefānuđ bedel bī-cefā

Ki dilleri bedel dostı mermerā

Vefā bī-cefā mermerā hūŧ-terā

ķasīde tođuz beytten ziyāde olup bir k̄āfiye üzerine olan ebyāta dirler bir **seci'** āvāz dōndürmege dirler ve ıŧılāđda üç beyte ve beŧ beyte veya yedi beyte dirler ki mā-beynlerde bir beyt mükerrer ola ki āña **terci**'-i **bend** dirler **ġazel** beŧ beyte ve yedi beyte ve tođuz beyte dirler ki anda mađbūb ve senā' a ola medđ-i evŧāf-ı ħamīde zikrine dirler hicv-i evŧāf-ı ħamīde zikrine dirler **hicv** evŧāf-ı ħabīĥa zikrine dirler **mersiyye** meyt medđine dirler **mükerrer** ŧol ŧi' re dirler ki anda bir lafz tekrār zikr oluna **irtilāđ** bedīđde ŧi' r söylemege dirler **mütenāfir** tizcek söylemesi müŧkil olan lafza dirler Miŧāl ħā'ce teveccūh ticāret meyekkini **sehl-i mūmteni'** ol ŧi' re dirler ki āsān görüne ammā nazīre dimek müŧkil ola

Miŧāl

Ķaldı gözüm yüzüñde senüñ gözüñ gibi

Düşdüñ sağının duzağına bōñ geyik gibi

nazîre bir kimsenin şî'ri vezninde ve kâfiyesinde anuñ şî'r söylemeye dirler anuñ şî'rinin 'aksî kâsd olunmaya **nakîze** her kimsenüñ şî'ri vezninde ve kâfiyetinde anuñ kâşdının 'aksine şî'r söylemeye dirler

'Aşıl

Şol kişinüñ kim elinde malı var

Faqr-ı kılllet çekmez ol hoş hâli var

Nakîze

Her kişinüñ kim elinde malı var

Gönlü bağludur anâ bed hâli var

'aks oldur ki zıkr olunan mısra'ı ya cem'ini yâ ba'zını döndüreler

Fermân bizi herkez herkez bizi fermân

Dermân nekuni dilâ dilâ nekuni dermân

müveşşah luğatda müzeyyene dirler ıştılâhda sol şî're dirler ki her beytün veyâ her mısra'ın evvelinden veya ortasından bir harf alıcağ bir âdem adı çıka **müstezâd** luğatda artmışa dirler ıştılâhda şol beyte dirler ki her mısra'ın âhîrinde ziyâdesi ola **mu'ammâ** şol beyte dirler ki aña

[80b]

ad gizlenmiş ola kâ'ideleriyle ve fikr ile çıkârıla, **luğaz** oldur ki bir nesnenin evşâfı zıkr olunup müsemması murâd oluna **matla'** gazelin ol beytine dirler ki beytün kapısı menzilesindedir **taḥallüs** gazelde şâ'irin adı zıkr olunan beyte dirler **tâc beyt** andan sonra gelen beyte dirler **kâfiye** şî'rin âhîri kanğı harf üzerine binâ olunursa aña dirler **redif** kâfiyeden sonra gelen mükerrer lafza dirler

Mişâl

Tiğ-i miḥnetdur ser-'âdâya Sultân Muştafâ

Tiğ-i rahmetdur berr u deryâya Sultân Muştafâ

‘ Adaya deryāya kâfiye dirler ve Sultān Muşafā redifdir.

musamma oldur ki beyti dört beş ideler üçünde kâfiye getüreler dördünü beşinde aşıl kâfiyeyi getüreler ki şi‘ rüñ bināsı ol kâfiye iledir ve buña **nazm-ı müsteci**’ dağı dirler

Mişāl

Laṭif u nāzik est ān ten çü cānest o be-cism-i men

Ḥatā başed dilā rüş en ki ura men beden güyem

tardī’ luğatda cevāhiri bir nesnenün üzerine bir gitmege dirler ve ıştılāhda beytüñ veyā neşrün elfāzı birbirine kâfiye olmağa dirler.

Mişāl

Ey felek-rā hevālī kader tuyar

Vey mülk-rā şenāyı şader tuyar

Tecnis luğatda mānend kılmağa dirler ve ıştılāhde iki lafz yā dağı ziyāde birbirine muṭābık olup ammā ma‘ nileri muğayyer olmağa dirler

Mişāl

Kerem be-bağ-ı İrem kerem pudu kerem necürdem

Begüş her ki be güftem kerem begüft kerem

ihām luğatda kemān bırağmağa dirler ve ıştılāhda oldur ki bir lafzuñ iki ma‘ nāsı olup birisi qarīb birisi ba‘ id olup murād ola

Mişāl

Şehā ırmağ dilersen çün nazardan

Sirişkim Dicle vü Ceyhün olubdur

maḳlūb oldur ki bir lafzı ḥurūfunuñ taḳdīmi ve te'ḥīri ile oḳuyalar evvelki gibi olasıñ mekes gibi **redd'ül'-acz** 'alā's-sadr oldur ki beytūñ evvel mısırā'ında olan lafz-ı āḥir mısırā'ında mezkūr ola yā ḡazelūñ matlā'ında mezkūr olan mısırā' maḥlaşda yine mezkūr ola **tezād** bir beytin zıddı olan lafzları getürmege dirler hār u bārid gibi **muhtemelu'z-ziddeyn** medh u zemme iḳmāli olana dirler.

Mişāl

Aḡzın küçücük senin ey rūḥ-ı revānum

Bir zerrecedir aḡzına iki nisbet bŷy-ı edāsı

[81a]

Uştur ser-mest eger yüklene hicrānuñ yükün

Ḥāl u ḥattuñ gibi kāfir cenneti mesken tutar

Bu beyt ḡarra efşāḥu'ş-şu'ārā Fuḡūli-i Baḡdādīnūndür ve bu mazmūna beytinūñ bir beyti vardır ki taḥrīr olunur

Velev enne mā-bī men cevri vŷ ḥabābet

'Alā cemel lem yebḳā fi'n-nāri kāfir

Bu iki ş'ir āyeti kerīmeden iḳtibās olunmuşdur ve ol āyet budur “Len yedḥul'el-cennete ḥattā yelice'l-cemel fī semm'il-ḥiyat” Bārī Ḥaḳḳ ḳüffāra duzaḡ ḳurarken cennete duḡŷlŷnŷ iştirāk ekenne yüzünden vŷrŷdana ta'alluk buyurmuşdur bu ise emr-i muḥāldır lākin Fuḡŷlī demiş olur ki uştur sermest-i hicrāna müptelā olduḡda hicrān kendŷyi bir mertebe incildir kiristeden ziyāde ekmeden geḳer bu taḳdīr muḥāl-i mŷrtefi' olup ḥāl u ḥatt-ı dil-ber cennet-āsā olan rŷy-ı cānānda olduḡu gibi küffārdan ehl-i cennet olurdu dimek olur murād hicrañuñ şiddetŷnŷ beyāndır

Ḥadīş el'mālu ve'l-ilmu be setran küllŷ 'ayb ve'l-faḳru ve'l-cehlu yekşifān küllŷ 'ayb

Ye'tā bi's-seḥāvetŷ küllŷ 'ayb ve kem 'aybin ye'tā bi's-seḥā'i

Kelām-ı Derviş Muhammed Arab-zāde Rahmetullahi ʿ Aleyhi Fi ğazzai Muharrem ʿül-
Haram İkrām elyevm

1121-1709-1710

[81b]

Çalem-i ʿ Arabî Çalem-i Kūfî Çalem-i Celisî Çalem-i Hermesî Çalem-i Çalkaşnî
Çalem-i Kelimâî Çalem-i Esrâr Çalem-i Mekkūn Çalem-i İşāre Çalem-i Sedyātî
Çalem-i Fātırî Çalem-i Yūsuf Kāhin Çalem-i Fārisî Çalem-i Reyhānî Çalem-i Yunānî
Çalem-i Melîh Çalem-i Kıbtî Çalem-i Şaçalbî

Egerçi ki cümle hatt yigirmi nevʿ dir deyū meşhūrdur lâkin müfredâtı manzūrumuz
cümlesi bu on sekiz çalemdir ve kitāb-ı rüzgār altı çalem ʿ itibār itdükleri **şülûs ve nesih**
ve taʿlik ve reyhān ve muhakkiḫ ve rikāʿ dur ve bunlardan māʿāda nestaʿlik ve hatt-ı çüb
ve divānî kırmî ve hatt-ı deştî vardır ki cümlesi on çalem olur ve sanʿ at berāʿ at nelik
ʿ aşra kāmiliyyete nass-ı laṭifinüñ berāʿ atine masadaḫ ide ki taḫkîk bulur beş yüz kerre
olunan taʿ addüd-i üslûb hatṭa müteʿ allik muġāyidendir taḫkîk

[82a]

Devr-i Kebîr

Düm düm tek düm tek tek düm tek tek tek

Huftā-i Ru ʿyet

Düm tek tek düm düm tek tek

Devr-i Revānî

Düm düm tek düm tek tek

Nîm Devir

Düm düm tek düm tek tek tek

Çenber

Düm tek düm düm tek düm tek tek tek

Berānşān

Düm tek düm tek düm düm tek düm düm tek tek tek

Ferneçin

Düm düm düm düm düm tek düm tek tek tek

Hafif

Düm tek tek düm tek tek düm tek düm tek tek düm tek düm tek tek düm tek tek tek tek

Ḥāzret-i Veli'y-yüni' ām Menbā' il-laṭif Ve'l-ikrām

Devletlū ve sā' adetlū efendüm şulṭānum ḥāzretlerinüñ ed' iye-i devām-ı devletlerine iştiğāl üzre olup ḳurba ve ba' da ümīdi iştibāh ve bende-i devlet hevā' ı olup eyyām-ı leyālī vü du' āyī devām-ı devletleründen ḥālī olmayup bu beyt-i abdār-ver delīl u nümā ḳılmışdır

El-beyt

Yā Rab çerāğ-ı devlet u ' ömrün münevver it

İki cihānda gönül murādın müyesser it

[82b]

' Uḳubāt-ı Zulūme ve Ehl-i Ğulüvvdur

İmām-ı Müsteğferi Raḥmetu'llāhi rivāyet eylemişdir ki seferde idim ki bir yerde bir cenāze ḳomışlar ve añun için ḳabr ḳazarlardı ben daḫı anda vardım tā onlara ol işde yardım eyleyem nā-gāh gördüm bir pīr ki başınuñ ve yüzünüñ cümle ḳılları aḳ ve aḳ merkebe binmiş ve anda hoş ḳoḫular gelür ol yire irişdi ve bize didi ki bu meyt kimdir eyitdiler müslümanlardan bir kişidir daḫı sordu ki buna ne kişi ḳarībdır bir kimesneye erişelim eyitdiler ki bu anuñ ḡulāmıdır o ḡulamın sor de ki ḥā' cen senüñ bir ḳavme taḳīb olmuşdur yā hiç 'āmāl-i selāṭinden bir 'amel olmuş mudur ḡulam eyitdi ben anları bilmezem amma şunu bilirim ki ḡanāyime ḫıyanet iderdi ol pīr eyitdi namazını kılmagın ḳogun ḫun biz ḳalkdık ki namazın ḳılavun ol pīr bizden yüzün döndürdü daḫı anı kör görmedük çun añı ḳabrine ḳoduḳ bir balta ḳabrinde unutduk ḡulam eyitdi ben baltaya

bir kimesneden ‘ariyyeti almışdum ki yine aña iletem pes toprağı giderdi gördiler ki ol şahs oturmuş ve baltanın halkası boğazına geçmiş ve şabı elinde bu hali görünce anı koduk gittük ve ben şahibe haber eyitdük ol dāhi geldi gördi ol ki biz görmüşdük naql-ı şevāhidü ’n-nübüvveh

[83a]

Eşter ser-mest eger yüklene hicrānuñ yüküñ

Ḥāl u haṭṭuñ gibi kāfir cenneti me’vā ider

Ya’ni şerri ser-mest ve şūḥ ṭab‘ ma‘a zaḥāmete ve kibr-i kāmete derd u hecr u firāka ibtilā taḥşil itse marāz-ı hecr ve ilām-ı firākından şol mertebe lāger u zār u nizār olur ki sağımla tār-ı zūlf-i ‘anberine mānend rişte-mişāl semm-i ḥayyātdan duḥūle imkān ḥāşıl iderdi ve kavli-i celil-i sübhāni ‘azze şāne ki müşrikīn-i duzāḥ-mekīn ḥaḳḳında vārid olmışdur. “Velā yedḥulüne’l-cennete ḥattā yelicü’l-cemele fī semm’il-ḥiyāti” mefḥūmı ḥaddi imkāna qarīb olup ve maḥbūbuñ haṭṭ u ḥālī gibi siyehkārlar firdevse şebih olan rūni zībā bir maḥbūbāni me’vā itdükleri gibi kāfir daḥı cenneti me’vā eyler ve’l-lāzım-ı bāṭıl ve’l-melzūm-ı meşele ya’ni ḥaḳīkatde ne uşturuñ şānındandır ḥaml-i hicrāni taḥammül sebebi eyler nizār olup semm-i ḥiyāta vulūc ve ne küffāruñ şānındandır cānāna duḥūl ‘ilm-i mantıḳda baḥş olunan ve’l-lazım bāṭıl ve’l-melzūm kezālik muḳaddemesine beyt-i meşūr mişāl vāzıḥdır

Min Kelām-ı Nergisī-zāde

Tevāriḥ-i Āli ʿOsmān

Mefāʿ ilün/ mefāʿ ilün / mefāʿ ilün/ mefāʿ ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Bi-ḥamdi'llāh cihāna şāmil oldu luṭf-ı Ezdānī

Ki cāʿ -i rāḥat ḥalk itdi zıll-ı Āl-i ʿOsmānı

Zihi şāhān- ı zī-şān-ı gāziyān tīg-i nuşretle

Ser-ā-ser dār-ı İslām itdiler hep kāfiristānı

ʿ Adāletle cihānda ol selātīn eyledi icrā

Vücūdumu şerʿ -i peygamberle ḥükm-i naşşa Kurʿ ānı

Bu nesl-i pākiyle dīn-i Muḥammed taḫviyet buldu

Şeref-baḥş oldu dīne bunlaruñ āyini erkānı

İtāʿ at üzredür şerʿ -i mübīne dā ʿimā bunlar

Ḳavīdür ḥaḳḳ bu kim bu ḥānedānuñ şıdḳ u imānı

ʿ Adāletle şecāʿ atle seḫāvetle mürüvvetle

Nizām-ı ʿ ālem için itdiler saʿ yi firāvānı

Çıkar ferzendi cūce ced-be-ced bu nesl-i pākīze

Ki zīrā vardurur aḳvāl-i tevāriḥ ile bürhānı

Muḥaṣṣal şulb-i pâki bu'l-beşerden ḥaşre dek herkez

Bu 'ırk-ı t̄ahirũñ gelmez cihāna mişl-i aqrānı

Tevāriḥ-i selef ḳavlince bu nazm-ı dilārāda

N'ola taḥrīr idersem bir bir ol şāhān-ı zī-şānı

Egerçi iḥtilāfātı tevāriḥe nihāyet yok

Göründü cümlesinden ḥū ḥubük şıḥḥatle rüçhānı

İdendüm bunlaruñ tārīḥini diḳḳat idüp ma' lūm

Getürdüm nazma luḫf-ı ḥaḳ ile **Fihrist-i Şāhānı**

[84a]

Ola tā herkesũñ ḥāṭır-nişānı cümleten tārīḥ

Gele her söz ki nazma vardur anuñ ḥıfza imkānı

İdüp mevzūn-ı hem-vār bu şāh-nāme-i icmāl

Recām oldur ola ma' zūr eger vārise noḳsānı

Ḳamunuñ evveli ' Osmān Ğāzī İbn-i Ertuḡrul

Ki oldur cümleden evvel ḳoyan resm-i cihān-bānı

' Alā 'eddīn-i Selçūḳī idüp tīl-i ' alem irsāl

Muḥaḳḳaḳ altı yüz toḳsan toḳuzdur ḥuṭbe ' ünvanı

Cihānda eyleyüp diqqat şalardı tiĝ-i küffāra

Bu devletde o vaz' itdi kamu tertib-i divānı

Mücāhid bir şehi ferhunde-nām olup cihān-ārā

Yigirmi yedi yıl çekdi 'adūya tiĝ-i berrānı

Cihān-ı bī-bekādan 'azm idüp ol server-i 'ālem

Yerine gördi lāyık o oĝlu ol Sulţān Orhānı

Cülūs itdi yedi yüz'le yigirmi altı sālinde

Sa'ādetle otuz beş yıl cihānuñ oldu sulţānı

Ġazāya sarf idüp evkātını hiç olmadı hāli

Musaḥḥar eyledi tadrīciyle etrāf u buldānı

Bu gülzār-ı fenādan ol da itdi 'ākıbet rıḫlet

O serv-i bāĝ-ı cennet gitdi 'uqbāya ḫirāmānı

Yedi yüz sāl altmış bir ile maḥsūb olduĝda

Murād-ı evvel oldu 'ālemüñ devletle sulţānı

Otuz bir yıl sürüp devlet ĝazā yolunda ser virdi

Şehādetle o ser u ḫāsıl itdi ḫurb-ı Raḥmānı

Şehīd oldu çün ol sulţān-ı ĝāzī 'asker-i İslām

Cülūs itdürdiler fi'l-hāl ki oĝlu Yıldırım Ḥānı

[84b]

Cülüsuna yedi yüz dağı toksan ikidür tārīḥ

Şecā' atle selātīn içre yoḡdur anuñ aḡrānı

Ne dem 'azm eyleyüp meydāna salaydı at küffāra

Şanayduñ berk-i hātıfdur elinde tīḡ-i 'üryānı

Serīr-i salṭanatda eyledi on dördü tekml

Sekiz yüz beşde āḡir itdi terk-i 'ālem-i fānı

Süleymān Beg'le Mūsā Beg sürüp bir nice dem devlet

İkisi de ātup tutdı bulup ḡālī bu meydānı

Sekiz yüzle on altıda zuhūr itdi Muḡammed Ḥān

Teḡallup eyledi def' eyledi ḡavgā-yı iḡvānı

O memdūḡ-ı kerem mu' tād-ı şāḡib-dād ile mevlā

Sekiz yıl eyledi āsūde-i rāḡatda devrānı

Sekiz yüz hem yigirmi dōrt ile mu' tād olduḡda

Murād-ı Şānīye virdi murāduñ lūṡf-ı Rabbānı

Ḳarār itdi otuz yıl altı ay devlet serīrinde

Ḡazālar ḡıldı küffāra çeküp şemşīr-i berrānı

Tamām oldu anuñ da devri rıñlet itdi dünyādan
Koyup Şulţān Muḥammed Ḥān-ı Şāniye bu meydānı

Cülüs itdi sekiz yüz elli beşde ol şeh-i ‘ Ālī
Otuz bir yıl cihānda kerr u ferr sürdü o devrānı

Müvarriḥler ziyāde didiler tāriḥini zīrā
Bir iki def‘ a olmağla veliyy’ül-‘ ahd ḥāḳānı

Kerīm olup ‘ adālet itdiğüyüçün her umūrunda
Muvaffaḳ eyledi fetḥ-i’ İstanbul’a Ḥudā anı

Budur İstanbül’ı fetḥ eyleyen Ğāzī Muḥammed Ḥān
N’ola ecdādına ğālib olursa şevketi şānı

[85a]

Cihānda def‘ [u] ref‘ e himmet itdi zulmet-i küfri
Ziyā’ı seyfle rüy-ı zemīni kıldı nūrānı

İdüp pāyān[ı] ‘ ömrü ol daḥı ‘ azm-i Behişt itdi
Yirini oğlu Sulţān Beyāzīda gördi erzānı

Sekiz yüz seksen altıda cülüs itmişdür ol sulţān
Odur Ḥaḳḳuñ velisi andadur esrārı pinhānı

Müsâdif oldu çün devlet anuñ baht-ı küşâdına

Veliyy-i haqq cenâb-ı Bâyezîde oldu erzânı

Anuñ dağı zamânında niçe feth-i fütûh oldu

Qırup küffârı icrâ eyledi âyin-i erkânı

Otuzla hem iki yıl pâdişâh oldu cihânda ol

Ferâgat itdi âhir terk idüp bu dâr-ı aḥzânı

Yirin Sulṭân Selîm-i Evvele teklif idüp âhir

Bilürdi kimseye bâkî degül bu çarḥ-ı gerdânı

Cülûs itdi doḡuz yüz on sekizde çünki ol ġâzî

Şecâ'atle n'ola terciḥ idersem cümleden anı

Alup Mısrı sefer kıldı 'Acem iḳlîmine şoñra

Şikest idüp qaçırdı Çaldıran'da şâh-ı İrânı

Sekiz yıl hem sekiz ay oldu aña salṭanat rûzî

Qoyup gitdi yirine 'âkıbet Sulṭân Süleymân'ı

Cülûsuna Toḡuz yüz hem yigirmi altıdur târiḥ

Bunuñ eyyâm-ı 'adlinde bu devlet buldı mîzânı

Cihânda Ḥan Süleymân kırk sekiz yıl pâdişâh oldu

Ki feth-i Enkerus itdi dağı arturdu dîvânı

Cihān ma‘ mūr [u] ābādan olup halkı oldu āsūde

Zamānında zūhūr itdi nice āṣār-ı Sübhānī

[85b]

441.

Mefā‘ ilün/ mefā‘ ilün/ mefā‘ ilün/ mefā‘ ilün

. ____/. ____/. ____/. ____

Cemālūñ pertev-i nūr-ı Hūdādur yā Rasūla’llāh

Kelāmuñ cümle vaḥy-i Kibriyādur yā Rasūla’llāh

Ra’ūf u hem raḥim eyle müsem mā oldu zātın çün

Şefā‘ at eylemek sana sezādur yā Rasūla’llāh

Zülāl-i rüyına ‘ aṣṣān olup yandı ḥarāretten

Abcū ricām viṣālinden şifādur yā Rasūla’llāh

Ġubār-ı ḥāk-i pāyini ‘ abīri cānum etsem āh

Ḳabūl eyle efendüm pek ‘ atādur yā Rasūla’llāh

Vücūduñ ‘ ālemine raḥmet iken nice red olsun

Ümīdüm Ḥazretinden bir ricādur yā Rasūla’llāh

Yoluñda ḥayli demlerdir sürünür çākerūñ va’llāh

Eser ki ḳulun olsun bī-riyādur yā Rasūla’llāh

[86b]

Ki āhîr tâc ile taht-ı cihānı terk idüp gitdi

Selîm-i Sāniye oldu Hüdânın lutf-ı ihsānı

Cülûsuna toköz yüz yetmiş ile dört olur târîh

Budur bu nesl-i pâkiñ haq bu kim şulţān-ı zî-şānı

Zamānında bunuñ Kıbrız gibi yir ol ki fetih oldu

Bunuñ şemşiri küffarı Freng'e virdi hayrānı

Sekiz yıl hem beş ay ol server-i 'ālem sürüp devlet

Sefer kıldı cihāndan mesken itdi bâkî Rıdvānı

Anuñ mesned-nişi[ni] Hān Murād-ı Şālis olmışdur

Budur cümle selātiniñ güzide ehl-i 'irfānı

Toköz yüz hem dağı seksen iki çün geçdi Hicret'den

Cülûs idüp müyesser oldu aña tac u hāqānı

Olup şābit-ka-dem tahtında aşlā çekmedi zaḥmet

İdüp serdārın irsāl aldı Tebriz ile Şirvān'ı

Yigirmi yıl sekiz ay 'āleme hüküm itdi 'adl ile

Koyup gitdi o dağı 'ākıbet bu köhne eyvānı

Anuñ da oğlu kim Sultān Muḥammed Ḥān-ı Ğāzīdür

Cülüs itdi biñ üçde oldı cārī emr u fermānı

Bu devletde budur ḥünkārı Ğāzī fātiḥ-i Egri

Ƙıran küffār serā tā-bā idüp cenk-i ferāvānı

ƦoƦuz yıl altmış üç gün salṭanat sürdü idüp rıḥlet

Ziyāfet-ḥāne-i dār-ı ne‘ imin oldı miḥmānı

Geçüp anuñ yirine ‘adl ile Sultān Aḥmed Ḥān

Ḥalās itdi Celāliden cemāl-i çār-ı erkānı

Cülüs-ı hicretüñ biñ on ikisinde olup vāki‘

Ana bu salṭanat oldı Ḥudā’nuñ luṭf-ı iḥsānı

[87a]

Zamānında Anaṭol semtinüñ eṭrāf-ı eknāfi

Celālī eřḳıyāsı cümleten etmişdi talānı

Tevekkül eyleyüp Mevlā’ya itdi bir ḳulın irsāl

Giçürdi tiğ-i ḳahrından ser-ā-pā ehl-i tuğyānı

Ḥukümet ḳıldı on dört yılla dört ay itdi çün rıḥlet

Cülüs itdürdiler anuñ yirine Muřtafā Ḥānı

Ne hāl ise bu devletde üç ay üç gün qarār itdi
Müyesser oldu aña gerçi ferr u taht-ı sulṭānı

Bu müddet salṭanatdan soñra dağı hem iḥtiyār ile
Birāder-zādeye itdi ferāgat ŗevket-i ŗānı

Fāni dūnyānın vefāsuñ olmadıđuñ bildi ol
İdüp ğavgā-yı ‘ālemden ferāgat çekdi dāmānı

Anuñ ardınca ‘Osman Ḥān-Şāni pādişāh oldu
Ḥaḳiḳatde budur bu ḥan-ı zātuñ ŗir-i ğarrānı

Cülüsü biñ yigirmiyle yedide vāḳi‘ olmuşdur
Olup dört yılla hem dört ay hep cümle devrānı

Ġazā yolına bezl-i himmetle itdi ŗehi ğāzī
Cihān serverligin ısbāt idüp gösterdi bürhānı

Nihāyet neylesün ammā ki baḥtı olmadı yāver
Cihāndan almadan kāmı felek itdi hebā anı

Bu ḥālet çün zuhūr itdi ḳamunuñ ittifāḳıyla
Cülüs itdürdiler tekrār ol Sulṭan Muşṭafā Ḥanı

Ne fitneler ne ğavgalar olupdur bin otuz birde
On altı ay zamāne gösterüp rüy-ı perīşānı

Müşevveş oldı çün aḥvāl-i ʿālem gördiler āḥir
Gelüp cemʿ oldılar bir yire cümle devlet aʿyanı

[87b]

Cülūs itdürdiler Sulṭān Murād-ı Rābīʿ ol dem
Umūr-ı salṭanat buldı yine evvelki mīzānı

Geçüp taḥta biñ otuz ikide ol server-i ğāzī
Bu devlet oldı ol şāh-ı güzīne Ḥaḳḳ'ıñ iḥsānı

Mehānīde şalābetde olup ecdādına ğālib
Odur şāḥib-ı kırānı ʿālemüñ Sām-ı Nerīmānı

ʿĀdūnıñ kesdi ʿırqın eşkıyādan intikām aldı
Elinden ol gürūhuñ hīç biri kırtarmadı bānı

İdüp izhār-ı kudret fitne-i Yeʿcüc'e sed çekdi
Sezādur aña dirlerse eger İskender-i Şānı

Revān ile alup Baġdād'ı ḳahr itdi Ḳızılbaş'ı
Ḳalaydı şaġ eger alurdu hep İrān u Tūrān'ı

Cihānda on yedi yıl kām-ranlıġ eyleyüp āḥir
Nihāyet buldu emr-i Ḥaḳḳ ile anuñ da devrānı

Cülüs itdi qarındaşı yirine Hân İbrâhîm
Anuñ da oldı heft iqlîme cārî hüküm-ı fermânı

Olup biñ kırk toquzda aña rûzî taht-ı firûzî
Getürdi soñra âhîr rûzgâr ol zıll-ı Yezdân'ı

Bi-hamdi'llâh zamânında Girit'le Hanya fetğ oldı
Azağda ğod Qazaqlar tutdılar semmî Kizîrân'ı

Toquz yıldan üç ay eksik hükümet eyleyüp âhîr
Ferâğat itdi aña keşf olup bu sırr-ı vicdânî

Naşîb oldı şehâdet ' âkıbet ol şâh-ı qutluma
Ne çäre bu imiş çün tâ ezel tağdîr-i Rabbânî

Anuñ ferzend-i ' âlî-şânı devletle sa' âdetle
Geçüp evrenge şâhına müşerref kıldı dîvânı

[88a]

Cülüs-ı Hân Muğammed eyledi âsüde dünyâyı
Didü târiğini erbâb-ı nazmuñ bir suğandânı

Cülüs itdi bin elliyle sekiz yılında ol ğâzî
Nizâmın buldu ' adliyle yine taht-ı Süleymânı

Muhammed Hân-ı Râbi‘ pâdişâh-ı maşriq u mağrib

Anuñdur tâc-ı hâkânî anuñdur mülk-i ‘Osmânî

Odur hünkâr-ı ğâzî pâdişâhuñ ser-firâzı

Dilem medh itmeden kâşır o sultân ibn-i sultânı

Cülûs eşnâlarında gerçi olmışdu birâz fetret

Çamusın bir taraf kıldı idüp tedbîr-i âsânı

Eser dir bunda hergiz kalmamışdı fitneden haqqa

Meger erbâb-ı hüsnuñ ruhlarında hâl-i fettânı

442.

Fâ‘ ilâtün/ fâ‘ ilâtün/ fâ‘ ilâtün/ fâ‘ ilün

_. _ / . _ / . _ / . _

Ehl-i imân işidüñ şol demde inkâr itdiler

Çün Nesîmî Haleb şehrinde berdâr itdiler

Çadılar fetvâ virüp haqqı bâtıl itdiler

Küfr idüp imâna gelmez gelmege ‘âr itdiler

Seyyide cevir idüp zulmiyle haqqa başdılar

Ahsen taqvîmi gör kim nice inkâr itdiler

Haqq baña söyle didi emreyledi ben söyledüm

Sözlerüm dastân idüp maħalde tekrâr itdiler

Bilinüp bî-cânlarını kıydılar bu tenüme
Sâg iken ben ' aşık gör nice bimâr itdiler

Öz ile çıkardılar oldum Nesîmin tenüñ
Yās tıttup gökde melekler cümleden zâr itdiler

Ey Nesîmî vâşıl oldun Hâlîk-ı Raḥmāna sen
Cennet'ül-Me'vāyı bulduñ yirin gül-zâr itdiler⁶³

[88b]

443.

Mefā' ilün/ fe' ilātün/ mefā' ilün/ fe' ilün

. _ . _ / . . _ _ / . _ . _ / . . _ _

Miyān-ı müy iken bilmem ne siḥr itmiş o cadū-fen

Aña aviḥte kılmışdur dilā bir küh-ı billürî

Fa' ilāt Fa' ilāt Fa' ilāt

Bu kitābı öğren iç āb-ı ḥayātı

Bismi'llāhirraḥmānirraḥīm

Ḥamdî bî-ḥudān Ḥudā-yı pāk-rā ān ki imān dād şettā ḥakrā

⁶³ (Ayan, 1990)

[89a]

Biñ yüz yetmiş beş senesini Cemāziye'l-evvel yigirmi yedinci
yevm baħşine ra' nā ve ħüb-bārī 'ālem-penah ħazretlerinüñdir
Dünyāya geldi

444.

Dīvān

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_. _ / . _ / . _ / . _

Vāşıl olmaħsa murādum zāt-ı zamāna ey göñül

Ṭut ħarābat rāhını binme yabāna ey göñül

Dāmeni muħkemce ṭuy irşād ider bir gün seni

Şıdķını ħizmetle it pīr-i muğāna ey göñül

Vā' ız-i gümrāhuñ beyhūde pendüñ degül mi

Nār-i düzāħ ķorķusun ķeldürme cāna ey göñül

Cān 'aziz bir pādışāhdur ħār-ı 'asır iķre kim

Vāķit o yüzüñ ħakem ider gün mekāna ey göñül

Şatma şimdiki dīvāna **Dertli**-i bī-ķāre

Tā ezel kātibleri yazmış divāna ey göñül

Ketebe Ĥüseyn

[89b]

445.

Digerdir

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün/ fā' lün

__·__/_·__/_·__/_·__

Bir tuz itmek gözedür buldu hele üftāde

Āsiyāb felegi dūr idüpuncu-zāde

Husn-ı haṭṭla baḳup olma şaḳın dil-dāde

Ḳırmacıdur hā~r ile hele **kātib-zāde**

Dil-i vīrān mı bir ketme getürsün bāde

Hāne-i dil yapıla zīrā **mu'ammer-zāde**

Mi' yār mı nāḳış göricek ḳader veyhāde

Ki kilye tartıldı birāz **vezneci-zāde**

Edicek dām ki zülfünü çün 'āmāde

Ḳapdı müş dil-i şeydāyı **ḳapanacı-zāde**

Güzeller medḫine āḡaz itdüm

Bu ḫuyı cümleden mümtāz itdüm

446.

Dir Medḥ-i Ferḥād-zāde

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ fe' ülün

. ___ / . ___ / . ___

Lebi şirin biri Ferḥad-zāde

Yolunda nice ḥusrevler fitāde

Bir āmed қаşlarıdur sañ iki med

Dehānı güyiyā mim Muḥammed

Muḥaldur anı ger ser-defter itsem

Dehānı gibi tamı muzmer itsem

447.

Nāzır-zāde

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ fe' ülün

. ___ / . ___ / . ___

Güzeldür gerçi Nāzır-zāde gāyet

Dil-i vīrānumuz itmez ' imāret

Olanlar cāmi' -i ḥüsnüne nāzır

Göñül mülküñ ana vaḳfeyley āḥir

Gibi güyā ki āñın şekli cā'zdür

Görünmez dīdeden güyā nihāndur

448.

Kātib-zāde

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ fe' ülün

. ___ / . ___ / . ___

Güzeldür hayli Kātib-zāde dirler

Güzeller kıldur ol āzade dirler

Derd-i köşke zeyn itmiş ğedāruñ

Meh-i nevdür sitāreye muķārīñ

Naẓar iden şanur ol dürre her dem

Gül-i ra' nāya düşmüş ola şebnem

[90a]

449.

Na'ib-zāde

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ fe' ülün

. ___ / . ___ / . ___

Birisi Nā'ib oĝlu Muştafādur

Şacı ve'l-Leyli yüzü ve'd-Đuĝādur

Kitābı vuşlı olmuş pür mā' ānī

Bedi' ola n'ola ħüsnü beyātī

Çıkādursın ider gül gibi icrā

Vefā yayını şorsañ bilmez mi yā

450.

Çekdim-zāde

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ fe' ülün

. ___ / . ___ / . ___

Biri serrācı çekdim-zādedür nām

Yolar tutmaz başum oldu ana rām

Şorarmış ana ' āşık gibi çekdim

Degül şebnem olupdur dīde pür-nem

451.

Besnū-zāde

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ fe' ülün

. ___ / . ___ / . ___

Birisi Besnū oğlu güzeldür

Nażiri yok cihānda bī-bedeldür

Adı Yūsuf be-ğayet şūbdur ol

Terāzūdan iner mecūbdur ol

Görüp evvel nazarda ' aqlum aldı

Beni Yāqubveş hicrāna şaldı

Ḥāl-i ' Ālem Ezeli Böyle Perişān Ancağ

452.

Şatı-zāde

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ fe' ulün

. ___ / . ___ / . ___

Olupdur Şatı-zāde lāli ruhsār

Metā' ı hüsüne cânlar hārīdār

Göñül virdüm ben ol Yūsuf-liķāya

Beni Ya' ķubveş şaldı belāya

ķulun ol hā' ce-i hicrāna satdı

Fülürum yoğiken borcum ödendi

453.

Bedī ' Ālī Sancaķdar-zāde

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ fe' ulün

. ___ / . ___ / . ___

Bedī Sancaķdar oğlu Pīr ' Ālī nām

Göñüller Zülfiķār ' ışķına rām

ķadr-ı sīmin ' ilm olmışdur alķaķ

Güzellerde çeküpdür başķa sancaķ

454.

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ fe' ulün

. ___ / . ___ / . ___

Musahħar ķılmađa göñlüm diyārı

Çeküpdür ğamzesinüñ Zülfiķārı

[90b]

455.

Boyacı-zāde

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ fe' ülün

. ___/. ___/. ___

Boyacı-zāde biri lāli ruhsār

Ne renk itdi baña gör ol cefākār

Raḥm erdü başum gülgün itdi

Bu renkle beni meftün itdi

Şarāb-ı 'ışq-ı eşküm itdi izhār

Çatı açık boyadı çeşm-i ḥün-bār

456.

Emin-zāde

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ fe' ülün

. ___/. ___/. ___

Emin oğlu birisi bir sipāhī

Gubār-ı hāk pāyi tēc-ı ŝāhī

Bilir yanınca sek mānende aġyār

Şikār idem der ol ahvāli her bār

Olupdur tīġi gibi ol cüdāsın

Olunca çapusunda çul olasın

457.

Ḳara Ḳaş

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ fe' ulün

. ___ / . ___ / . ___

Biri yār-i nāzıkdür Ḳara Ḳaş

Meh-i nev görse ebrūsı eger yaş

İki āhūdur ol ebrū-yı miskin

Biribirine baş vermiş idüp teskin

Küşāde dil cüvān-ı nev-hevesdür

Ḳayāli ḳātuma eglencesidür

458.

Dūtān-zāde

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ fe' ulün

. ___ / . ___ / . ___

Dūtān oğlu birisi beñli dil-ber

Ruḡunda ḫāli şanan māh üzre aḡter

Ḳaşı üstünde her ḫāl-i nühüfte

Hilāl üstünde encümdür girifte

Cebīni üzre her ḫāl-i mu' teber

Müdām olsun cemāl-i ḫüsne mazhar

459.

Baqqal-zāde

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ fe' ulün

. ___ / . ___ / . ___

Şükr lebi birisi baqqal-zāde

Beni nālūde-i terden ziyāde

Hilāl ebrūsuna qaddūñ idüp dāl

Iraqdan boyun eyüp yürür baqqal

Bizümle yeğlu belludur o dil-ber

Iraqdan 'ādūlar seyr iderler

460.

Rūhī

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ fe' ulün

. ___ / . ___ / . ___

Birisi Rūhī maḥlaş tab' ı mevzūn

Olupdur her sözü bir dürr-i meknūn

Şarāb-ı la' l olmuş rūḥ-ı şānī

İçen bulur ḥayātī cāvidānī

Hāniyā-kim olupdur yār-i cānum

Fedā olsun āña rūḥ-ı revānum

[91a]

461.

Ḳayyim-zāde

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ fe' ülün

. ___/. ___/. ___

Birisi Ḳayyim oğlu dil-rübādur

Ḥüseyn-i cānı ' ışk-ı Kerbelādur

Gelüp sīnemde yakdı ' ışk dağı

Uyardı cāmi' üñ sönmiş çerāđı

N'ola geldiyse erkenden tıraşı

Yiter erbāb-ı ' ışka göz ü қаşı

462.

Şunuğcı-zāde

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ fe' ülün

. ___/. ___/. ___

Şunuğcı oğlu biri bir gül-endām

Ḥusn u ḥulq u ḥüsn-ı vaşf u ḥüsn nām

Dil oldı Kerbelā-yı ğamda şayrū

Meded la' lin lebinden bir içim şū

Beni öldürse dil-nişte o zālīm

Olupdur boynuna қаnum vebālim

463.

Feş-zāde

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ fe' ulün

. ___ / . ___ / . ___

° Ālī-feş oğlu bir şuh fettān

Gören esrār-ı hüsnuñ oldu hayrān

Melāhat gülşeninde ruhları gül

Siyeh kākülleri çār-deste sünbül

Şalınmasun raķible o dil-ber

Şaķın ardınca anuñ feş çalarlar

464.

Baba-zāde

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ fe' ulün

. ___ / . ___ / . ___

Baba-zāde biri Yūsufdur ol cāh

Olupdur Mısr-ı Hüsni içinde sultān

Zenahdānı olupdur çah-ı Yūsuf

Āña maħbus olan çekmez te'essüf

Turunc ğabğabın görse Züleyhā

Elin pārelerdi bī-mehābā

465.

Hızr Bâli-zâde

Mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ fe' ülün

. ___ / . ___ / . ___

Hızr Bâli oğlu biridür Muḥammed

Güzeldür kākülü gibi serâmed

Ḥarâmî ğamzesi almış ele oğ

Hilâl ebrusuñ yayın çeker yoğ

Ḥaṭṭı Hızr-ı velidür âb-ı ḥayât

İşiden nişânca virmesun cân

466.

‘İlm-i Şah Ebübekr-zâde

Mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ fe' ülün

. ___ / . ___ / . ___

Ebübekr oğlu birisi ‘ilm şâh

Ḳulluğ çeker ırağdan ḥüsnüne mâh

Başda kākülü miskin ‘ilmdür

Ḳıyâmet ser ü ḳadd ü ğonca mimdür

[91b]

467.

Mefâ' ilün/ mefâ' ilün/ fe' ülün

. ___ / . ___ / . ___

Güneş dâyim götürür tiğ-i rüzgâr

Ana olmağ diler beñzer silâhdâr

468.

Ḳumşī-zāde

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ fe' ulün

. ___ / . ___ / . ___

Birisi Ḳumşī-zāde şūḥ tinnāz

Gönüller ḳapumda çalāk pervāz

Ḳadı nāz ögüdür serv-i revān

Yanağı gösterir āl erguvān

Visālinde umar gönülüm naşībi

İrāde ḳo muşavver itmesün raḳībi

469.

Bende Ḥāce Bizistān

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ fe' ulün

. ___ / . ___ / . ___

Biribirinde ol serv-i bülendi

Görüp ḳul olmaḳ ister her efendi

Metā' ı ḥüsnünü açmış dükkānda

Oturmış küşe-i Bizistānda

Ḳul olmuş ḳāmetine serv-i āzād

Şu ḳavliyle ki ḥiç olmaya āzād

470.

Hātıme'tül-kelām

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ fe' ulün

. ___ / . ___ / . ___

N'ola ger cümleden olsa mu 'aḥḥer

Zıkr denibde olur dürr-i güher

Bu şehrin çokdurur māhiyle rüşen

Nice mihr u ğazal misk yū sen

Bulurdu gün gibi meşhūr olanlar

Kemāl-i ḥüsne mezkūr olsunlar

Güzeller içre bunlardur müselleme

Ḥakīrin buldu ki Allāh u e' alem

Ḳalemler ile vaşf olmazdurır bunlar

Ḥakīrin cem' idüp bulduĝu bunlar

[92a]

471.

Dīvān-ı Şem' i

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__ . __ / __ . __ / __ . __ / __ . __

Bir dīvāne-meşrebüm nāmūsa ' ar olmaz baña

Öyle bir baḥrüm ki be-ḥadd-i kenār olmaz baña

Dost dīdārın görelı gönlüm aḳar su gibi

Düşmişüm ' ışḳ baḥrına leyl ü nehār olmaz baña

Bir güzeller serveri dildāre gönlüm oldu bend
Çekdiğüm cevr ü cefāya eyledi ‘ālem bend
Bir ḥaberdār-ı ğamum ki yok baña aşla minnet
Kā’inātın ḥalkı gelse ḥıṣṣedār olmaz baña

Bu cihānuñ var ‘aynumda kamu zıll u ḥayāl
Fikr-i yāre düşe gönlümde bu kadar kı̄l u kı̄l
Şem‘inüñ pervānesiyüm istemem māl u melāl
Āsitānuñ beklemek o ne ki kār olmaz baña

[92b]

472.

Ġazel

Fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilātün/ fā‘ ilün

__ . __ / __ . __ / __ . __ / __ . __

Bezm-i vuşlatda ‘aceb hecr-i kişiye yār oldum
Nūş-ı dārū-yı şifā-baḥş ile bī-mār oldum
Düşdüm o şāh-ı gülüñ dāmenüñe ḥār oldum
Ġoncaya jāle gibi n’eyleyeyüm yār oldum
Şabrı güc çāresi güc derde giriftār oldum

Kim arar ḳanuma girsin de begüm bendesinüñ
Dil-i divāneciğüm yavrucuğüm bendesinüñ
Cümle varumla canumuza senüñ bendesinüñ
Şānuña her ne düşerse anı kı̄l bendesinüñ
Merḥāmet eyle efendüm hele nā-çār oldum

İltifātuñ ile aqrānuma fā'ik degülem
Gerçi kim tāb' -1 şerifine muvāfiq degülem
Bilürüm ben dahı sultānuma lāyık degülem
Kulunum añla efendüm saña ' aşık degülem
Tevbe tevbe seni sevdümse günāhkār oldum

Müjde-i vuşlat olan şirîn edādan geçdüm
Meclis-i havāş-ı şebistān şafādan geçdüm
Bana maşşūş olana mihr-i vefādan geçdüm
Nigehte ' atıfet-i luḫf-ı ' atādan geçdüm
Bezm-i ' ışığında hemān kāni' dīdār oldum

Gālibā mā' il o şuḫ nāle' i efgānumuza
Teşnedür gamze-i hunḫār hemān ḫanumuza
Yoḫsa bilmem ' aceba ḫaşdı mı var cānumuza
Neme zālīm demeyeyüm Ḥazret-i sultānumuza
Neşe tā cān u cihānın hele bīzār oldum
Allah Allah ta' accüb derde giriftār oldum

[93a]

473.

Mefā' ilün/ fe' ilātün/ mefā' ilün/ fe' ilün

. _ . _ / . . _ _ / . _ . _ / . . _

Ḥulūş-ı ' ālemi bir naḫş-ı ber-ābdur dirler

Vefā zamanında ' ayn-ı serābdur dirler

Çıkınca nāmumı āşamlık ile direndin

Elinde āb görünse şarābdur dirler

Cihānda dost odur ‘ ayıbını ide mestūr

Günāh iderse de farāza sevābdur dirler

Ümīd-i vuşlat iderken firāk-ı cānana

Egerçi çekmedük ammā ‘ azābdur dirler

Ol āfitābın ḥam-ı zülfünde nāle pervāz ol

Du‘ ā-yı yetīm şeb-i müstecābdur dirler

Dil-i yetīme teraḥḥum şevābdur dirler

Ne cevri ider ise de vaqt-i şebābdur dirler

Aman aman a gönül çāk-i perde-i şerm it

Kişiye māni‘ -i vuşlāt-ı ḥicābdur dirler

Riyā vü zühd ile şöhret vir nice bir ādem

Elinde bāde-i nāb olursa ābdur dirler

Bize o bir zeḥi çekdürmedi Ḥüdā ammā

Raķīb-i dūne müdāra ‘ azābdur dirler

Celle’ llāh eylemez āzürde kendüsin ‘ āķıl

Sükūt-ı düşmene rengin cevābdur dirler

Egerçi şoĥbetine dāĥil olmadıĥ ‘Āşım

O şūĥı bir şeh-i ‘āli-cenābdur dirler

474.

Mef‘ ūlū/ mefā‘ ilū/ mef‘ ūlū / fe‘ ūlūn

__ ./ . __ __ / __ ./ . __

Bir yirde yatalım diycek nāzı uzatdı

Yatmam deyu bir ĥayli ‘inād eyledi yatdı

474.

Fe‘ ilātūn/ fe‘ ilātūn/ fe‘ ilātūn/ fe‘ ilūn

.. __ ./ . __ ./ . __ ./ . __

Beni sefine-i vaşlın kıçına gel bindur

Behey şaķi güzeli belki bu inanandur

[93b]

475.

Mef‘ ūlū/ fā‘ ilātū/ mefā‘ ilū/ fā‘ ilūn

__ ./ . __ ./ . __ ./ . __

Hergiz ne bār u ne ‘adem aşınā bilur

Cān-ı ĥulūşumı sana ancaĥ Ĥudā bilur

Zaĥm-ı teri olma kendüne imsāk-ı cevre

476.

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Gözüm nūri Meriç Tunca gibi her yana meyl itme

Çolunu boynuma ör de şav yanuñdañ ağıyarı

[94a]

477.

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

_ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Bûy-ı⁶⁴ la' lin şöyle sîr-âb-ı zülâl eyler beni

Kim gören âb-ı hayât içmiş hayâl eyler beni

Câm mı şunmağ ne hâcet sevdiğüm la' l-i lebin⁶⁵

Bir şeker-ħandeyle mest-i bî-mecâl eyler beni

Şâ' ire söz bulmağa minnet ne ammâ neyleyüm

Âh kim ħasret seni gördükçe lâl eyler beni

‘ Arz-ı ħâlüm çok efendüm ħāk-i pây-ı devlete

Luţfuñ ammâ bî-niyâz-ı ‘ arz-ı ħâl eyler beni

Ben ħulun lâyıķ değıldür vaşluña ammâ yine

İltifātuñ arzū-mend-i vişâl eyler beni

⁶⁴ “Bûy” dîvânda “kûs” olarak geçmektedir.

⁶⁵ Bu mısra dîvânda “Sevdiğim câm-ı meye hâcet nedir la'l-i lebin” şeklindedir. (Macit, 1997)

Güldürür yâ ağladur yâ luṭf eder yâḥud ʿ itâb

Hâşılı neylerse ol ruḥsâr-ı âl eyler beni

Güyyiâ bilmez efendüm bende-i dîrînesin

Kim **Nedîmâ** bu mudur deyü su ʿâleyler beni⁶⁶

478.

Mefâʿ ilün/ mefâʿ ilün/ mefâʿ ilün/ mefâʿ ilün

. ___/ . ___/ . ___/ . ___

Gören ʿ aks-i kirâs laʿ lini cām-ı şarâb içre

Mücessem teşne zann eyler mey-i gül-reng-i nâb içre

Meşâm-ı ʿ âşık-ı şeydâya da kuvvet virür elbet

Çoyan bu nûkhet-i hûnrîzi zülf-i müşk-nâb içre

Efendüm var mı ḥâṭırda geçen gün vuşlata dâ ʿir

Bir iki söz demişdüñ bana hen-gâm-ı ʿ itâb içre

Unutdı ḥalk leyli edâ sitânuñ şimdi kühânım

Mişlisin ḥüsnle sen güft-güy-ı şeh-i şebâb içre

Dil-i biçârede yok sabr u ṭâkat var ise daḥı

Havâya beñzer o ki derc olunmuşdur ḥabâb içre

Geçer mi ʿ ömrümüz tıflî cihânda arzûlarla

Olur mu yoḥsa kām almak ʿ aceb ʿ ahd-ı şebâb içre

⁶⁶ Bu gazel dîvañda 14 beyitten ibârettir. (Macit, 1997)

Nazîre hazret-i ‘**Ârif Bege** mümkün degül gerçi

Tanîn-endâzdur âvâze nazmum ne kıubâb içre

[94b]

479.

Ėazel-i Revânî

Fâ‘ ilâtün/ fâ‘ ilâtün/ fâ‘ ilâtün/ fâ‘ ilün

__ . __ / __ . __ / __ . __ / __ . __

‘ Âşıka seyr itmege bir kâmet-i bâlâ gerek

Şüfiyâ dervîş olanuñ himmeti a‘ lâ gerek

Gördüğüñ her bir kıamer-ruhsâra meyl itme göñül

Gün gibi dil-ber güzeller içre müsteşnâ gerek

‘ Aklı uymazsın göñül ‘ ışık yolında kışi

Vâlîh ü âşüfte vü şürîde vü şeydâ gerek

Cânum ağzuma gelüpdür bir büseñ alınca didüm

Güldi dil-ber didi kim hâzır saña helvâ gerek

Sîm ü zer ister **Revânî** şimdiki maıhbûblar

Hâtır-ı ‘ âşık gerekmez anlara dünyâ gerek

480.

Tahmīs-i Diger

Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün

. _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _ / . _ _ _

Dil-i virānum ābād eyle sulṭānum 'imāret kıl
Gehī giryān idersin gāhī ḥandān it 'ināyet kıl
'Ādūnın sözini gūş itme luṭfeyle mürüvvet kıl
Yine kendi ġarībündür ḳulın ḥayyi ḥimāyet kıl
Bir iki gün cefā itdinse bir sâ' at ri 'āyet kıl

Maḳarr oldum günāhuma şehīd-i Kerbelā ḥaḳḳı
Ḥaṭā itdügümi bildüm 'Aliyyü'l-Murtaẓā ḥaḳḳı
Ḳapundan daḥı ayrılmam Ḥudāvendüm Ḥudā ḥaḳḳı
Baña raḥm eyle sulṭānum Muḥammed Muştafā ḥaḳḳı
Bir iki gün cefā itdinse bir sâ' at ri 'āyet kıl

Bulurmuş itdügün her kişi şāhā kemānum yok
Baña ben kendüm itdüm ġayrdan āh u fiġānum yok

[95a]

Der-i devlet māyinden cüdā bir āsitānum yok
Yazıḳdur ḳıyma baña eyleme nām u nişānum yok
Bir iki gün cefā itdinse bir sâ' at ri 'āyet kıl

Yoluñda bu ḳuluñ şimdengerü va'llāhi şādıḳdur
Dil-i cāndan ḳapuñda ḥizmete yār muvāfiḳdur
Ḥaṭāyı 'afv ḳılmaḳ şimdilik luṭfa muṭābıḳdur

Günāh itmek baña vü luṭf u iḥsān saña lāyıkdur

Bir iki gün cefā itdinse bir sâ‘ at ri‘āyet kıl

Baña luṭf eyle birkaç gün Ḥudā yitdürdin aḳrānum

Taḥammül itmedi āḫir bu luṭfa tabi‘ nādānum

Günāhuma maḳarr oldum benüm devletlü sultānum

Teraḫḫum kıl ḳuluña alma boynuña şehā ḳanum

[95b]

481.

Lā-edrī

Mefā‘ ilün/ mefā‘ ilün/ mefā‘ ilün/ mefā‘ ilün

. ___ / . ___ / . ___ / . ___

Gözlerüm yollarda ḳalmışdur görüñ ol dil-rübā gelmez

Bu gün bu ḳalb-i nā-şāde anuñ ‘çün hiç safā gelmez

Helāk oldum firāḳından habībüm gör baña gelmez

Cefā vu cevri artırdı yine ol bī-vefā gelmez

Güzelden her ne dirseñ hep gelür ammā vefā gelmez

Çıḳup her bir yaña seyrān ider benden yaña gelmez

Helāk itmek muḳadderdür beni bu derd ile miḫnet

Diriḡā çāresiz ḳaldum geçüpdür cānuma firḳat

Eger kim böyle ḳalursa benümle şiddet-i ḫasret

Sitāremde temāşa bu ki ol hurşid meh-i ṭal‘ at

Güzelden her ne dirseñ hep gelür ammā vefā gelmez

Çıḳup her bir yaña seyrān ider benden yaña gelmez

Ne çoĥ itdi mi dil bilmem yine ol āfet-i devrān
Çevirmiş yüzünü benden nedendür kalmışum ĥayrān
Ne deñlü da‘vet itdüm ol peri olmadı mihmān
Bizümle çok kaçar aĥşamlamaĥdan ol meh-i tābān
Seĥer vaĥtinde gün gibi niçün yāri çıĥagelmez
Sözüm geçmez bahādur yüksek uçar oĥa gelmez

Esir-i bende-‘ ışĥ oldum dirīgā bu dil-i şeydā
Anuñ’çün şöyle olmışdur cihān içre yürür rüsvā
Oturdum bezm-i miĥnetde bugün ben ey ĥā‘ce tenhā
O yüzü muřĥafa varup oĥurdum saĥife ammā
Güzelden her ne dirseñ hep gelür ammā vefā gelmez
Çıĥup her bir yaña seyrān ider benden yaña gelmez

Muti‘i ĥoř- nevā olsa ‘acep mi cümle-i ‘uřřāĥ
Niğārum dünkü sözünden gelir gibi idi **İřĥāk**⁶⁷
Beni derd u belā için yaratmışdur meger Ĥallāĥ
Ki kısmet eylemiş ‘ışĥı baña Ĥadir-i ol Rezzāĥ
Seher vaĥtinde gün gibi niçün yāri çıĥagelmez
Sözüm geçmez bahādur yüksek uçar oĥa gelmez

⁶⁷ Müstensih şiiri lā-edrī olarak belirtmiş ancak bu, şairin mahlasıdır ve bu manzūme İřĥāk’ın gazeline Muti‘i tarafından yazılmış bir tesdisdir.

[96a]

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün⁶⁸

_. _ _ / _ . _ _ / _ . _ _ / _ . _ _

Küyına varsam o mähı görmek için bir nazar

Hāke rāhından ziyā bir zerre göstermez eşer

H'āb girmez 'aynuma hicrānla şeb tā seher

Gice kıalsam eşki taşına yaşdansom eger

Güzelden her ne dirseñ hep gelür ammā vefā gelmez

Çıkup her bir yaña seyrān ider benden yaña gelmez

Qalmağa şahn-ı cemende cūyveş güşt-i gedār

Eyledüñ ol mäh-simā bile bir qavl-i qarār

Yollarına kıaldı nergis gibi çeşm-i intizār

Gelmedi beñzer ki h'āb-ı nāza vardı ol nigār

Güzelden her ne dirseñ hep gelür ammā vefā gelmez

Çıkup her bir yaña seyrān ider benden yaña gelmez

Künc-i hasretde nice bir çekin derd u helāl

Tākatüm gitdi meded kıalması hıç şabra mecāl

Şabrveş eylesem n'ola temennā-yı visāl

Gedānın elemler ıışkla gāyet de mükedder ehvāl

Seher vaqtinde gün gibi niçün yāri çıkagelmez

Sözüm geçmez bahādur yüksek uçar oğa gelmez

⁶⁸ Bundan sonraki iki bentte nakaratlar "Mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün/ mefā' ilün" vezniyle yazılmışken diğerk bölüm "Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün" vezniyle yazılmıştır.

482.

Fe' ilātün/ fe' ilātün/ fe' ilātün/ fe' ilün

..__/_..__/_..__/_.._

Nābiyā terk-i ħired vāsıta-i rāhat imiş

Çatı çok meşveret itdüm dil-i dīvāne ile

483.

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

__._/_.__._/_.__._/_.__._

Gezme ey gönlüm kuşu ġāfil kışsa-yı 'ışkda

Kim bu şahrānın gezer mi hemīşe çok ziyādar

SONUÇ

Türk edebiyatının önemli kaynaklarından biri mecmû'lardır. Bu çalışmada Belgrad Üniversite (Svetozar Markovic) Kütüphanesindeki Rso28 Numaralı Mecmû'anın Tanıtımı yapılarak edebiyat dünyamıza bir katkıda bulunmak amaçlandı.

Giriş bölümünde mecmû'alar hakkında genel bilgiler verilip mecmû'aların çeşitleri ve önemi anlatıldı. Devamında incelenen mecmû'ada yer alan şiirlerin nazım biçimleri, şairleri, kullanılan vezinler, kafiye ve redifleri gibi özellikleri açıklandı.

Mecmû'a XVIII. yüzyılda istinsah edilmiştir ve istinsah döneminden önceki birçok şair mecmû'ada kendisine yer bulmuştur. Mecmû'ada yer verilen şairlerin şiir sayılarına bakıldığında Dîvân edebiyatının önemli şairlerinin mecmû'ada da öncelik bulunduğunu söylememiz mümkündür. Fuzulî, Bâkî, Nedîm gibi önemli şairlerimize daha çok yer ayrılmıştır.

Mecmû'anın nazım biçimleri bakımından çeşitlilik gösterdiğini ve dîvân edebiyatının belli başlı nazım biçimlerinin çoğuna mecmû'ada yer verildiği görülmektedir. Ketebe kaydındaki izahtan hareketle mecmû'anın bir gazel mecmû'ası olarak tasarlandığını ancak sonradan kapsamının genişletildiğini söylemek mümkündür. Gazel sayısı mecmû'anın bütünündeki içeriğin yarısına denktir. Bu durum da dîvân edebiyatının genel yaklaşımı ile uyuşmaktadır.

Mecmû'ada çok sayıda vezin kullanıldığını görmekteyiz ancak en çok tercih edilen vezinler dîvân edebiyatının en sık kullanılan vezinleridir. Bu bakımdan da dîvân edebiyatının genel yönelimini gösterdiği görülmektedir.

Müstensihin sözcük redifi olan şiirleri daha çok tercih ettiğini söylememiz mümkündür.

Müstensih, manzûmeler dışında iki ayrı yerde mensur metinlere de yer vermiştir. Bunlardan birincisi münşeatlarda uyulması gereken bazı kaideler hakkında bilgi vermektedir. İkinci mensur bölümde ise önce muammalar hakkında detaylı açıklamalar yapıp çeşitleri örneklendirilmiş. Daha sonra edebiyat bilgi ve teorileri mahiyetinde nazım biçimleri, edebi sanatlar kafiye ve redif hakkında tanımlamalar yapıp örnekler verilmiştir.

LUGATÇE

A-Â

Âbâd: ebedler.
Âbâdan: şen, mâmur, bayırdır.
Âdû: düşman.
Âfitâb: güneş.
Âfiyât-ı mevedded-efzûn: sevgi artıran sağlık.
Âğaz: başlama, başlangıç.
Ahbâr-ı sıhhat: sağlık haberleri
Ahibbâ: dostlar, sevgililer, tanıdıklar, bildikler,
Ahter: yıldız.
Aks: yansıma, akis.
Âlem-nümâ: dünyayı gösteren
Âl: hîle, düzen.
Âl-i Resul: peygamber efendimizin evlatları, soyu, ehli.
Alik: hayvana bir defada verilen yem.
Alil: kör, sakat, hasta.
Âlûde: bulaşmış, bulaşık.
Âmâl-i selâtîn: sultanlar veya din büyüklerinin işleri, amelleri.
Amden: kasıtlı olarak.
Amel-i iştirâk: katılım işleri.
Amel-i terâdüf: birbirini takip eden işler.
Âmin-i kudsiyân: meleklerin veya uluların âminleri.
Anâsır-ı erbââ: dört unsur; ateş, hava, su, toprak.
Ârâm: dinlenme, yerleşme.
Ankebût: örümcek.
Ârız: yanak.

Ariyyet: ödünç, eğreti.
Arsa-i âlâm: âlem arsası, dünya meydanı.
Arza: sunma, gösterme.
Asân: kolay.
Âsâr-ı selâmet: selâmette, rahatta olma izleri, alâmetleri.
Âsiyâb: su değirmeni
Âsmân: gök, gökyüzü.
Âstâne: 1.eşik. 2.başkent. 3.tekke. 4.İstanbul.
Âşamlık: sarhoşluk
Âşinâ: tanıdık, bildik.
Âşiyân: yuva, ev.
Âşûb-ı cihân: dünya kargaşası
Âşüfte: 1.iffetsiz kadın. 2.perişan.
Atâ: bağış, ihsan, bahşiş.
Ateş-i sûzân: yakıcı ateş.
Avihte: asılı, asılmış [şey].
Ayş: yaşama.
Ayş-ı cennet: cennet yaşantısı.
Ayş-nûş eylemek: yiyip içmek.
Azm-i behişt et: cennet için gayret etmek
Azm-i şitâb: acele etmeye gayret etmek
Âzürde: incinmiş, gücenmiş.

B

Bâb-ı vasl: kavuşma kapısı
Bâğ-ı elest: Allah'ın ruhları yaratıp biraraya topladığı yer

Bademâ: bundan sonra
Bâis: yol açan, sebep olan
Baz: parça, bir kısım
Bâr-gırân: yükü ağır olan
Bâşed: olur, ola
Bây u gedâ: zenginle fakir
Bâz: yırtıcı kuş, doğan
Bâzâr-ı melânet: melunluk pazarı
Bâz-ı sayd: av kuşu
Bed: kötü
Bedid: meşhur:görünür; açık, meydanda
Bed-kâr: işi, hareketi kötü
Bed-likâ: kötü yüzlü, çirkin suratlı
Bed-nâm: kötü adlı, fena tanınmış, adı kötüye çıkmış
Beher: her, her bir, her biri.
Behişt-i câvidân: sonsuz, ebedi cennet
Bende-i mehcûr: terk edilmiş, bırakılmış kişi
Beng: esrar
Berâr: çöl, ova
Ber-dâşte: yükseğe kaldırılmış
Berk-i hâtif: göz kamaştıran şimşek.
Berk-i sebz: yeşil renkli şimşek
Beyu şerâ: alış-veriş
Beyt'ül-ineb: üzüm evi, meyhane
Bezm: eğlence meclisi, içki meclisi
Bezm-i gam: gam, üzüntü meclisi
Bezm-i işret: eğlence meclisi, içki meclisi
Bi't-tarik-ir-remz: işaret yoluyla
Bî-emân: amansız, insafsız, acımasız
Bigâne meşreb: kayıtsız tabiatlı, tanıyıp da tanımazlıktan gelen

Bi-hadd ü bî-kıyas: hadsiz hesapsız, sınırsız

Bi-hemtâ: benzersiz

Bi-hürmet: saygısız

Bilâd: memleketler, şehirler

Bi-mâr: hasta, yıkılmış

Bim-i handek: korku hendeği

Bint-i cefâ: cefânın kızı

Biinâyetillâh: Allâh'ın yardımıyla

Birâder-i mûkerrem: değerli birader, saygıdeğer kardeş

Bi-rahm: merhametsiz

Bi-renk: renksiz

Birûn: dışarı, dış, harici

Bi-sümâr: hadsiz, sayısız, pek çok

Bi-zâr: rahatsız, bıkmış, usanmış, küskün

Bûy: koku

Bühtân: yalan, iftira

Bülbül-i şûrîde: âşık, tutkun, perişan bülbül

Bünyâd: asıl, esas, temel.

Büt: put gibi güzel sevgili

Büt-i dil-cû: gönül alan güzel sevgili

Büt-i tersâ: inançsız sevgili.

C

Câb-e-câ: yer yer

Câh-ı zekân: çene çukuru

Cam-ı bâde: içki bardağı

Câm-ı dırahşân: parlak, parlayan bardak

Câm-1 memlû: doldurulmuş, dolu bardak, kadeh
Câm-1 zer: altın bardak, kadeh
Câm-1 ziyâ-guster: ziya saçan, ışık yayan bardak, kadeh
Cânib: yön
Câ-i râhat: rahat yer.
Cârî: geçerli, yürürlükte
Câvidan: kalıcı, sonsuz, ebedi
Cây itmek: yer edinmek
Cây-1 musaffâ: temizlenmiş yer
Cebîn: korkak
Cebînün: korkaklar
Cefâ-pîşe: 1. zâlim, gaddar. 2. maşuk, sevilen, sevgili.
Cenb: yan, taraf
Cennet'ül-mevâ: Kur'an'da adı geçen sekiz cennetten biri
Cevr etmek: haksızlık etmek, üzmek, acı çektirmek
Cidâl: mücadele
Cihân-bâni: hükümdarla ilgili, cihanın, dünyânın bekçisi olan
Cism-i sûzân: yakıcı, yanıcı cisim, beden
Cûce: civciv
Cûd: cömertlik, elaçıklığı.
Cûş-1 serkeş: coşma, kaynama,
Cûybâr: çay, dere, akarsu, ırmak, ırmak kenarı.
Cûy-1 sirişk: gözyaşı ırmağı.
Cûy-1 şat: büyük nehir
Cüdâ: ayrılık, ayrılık
Cüdâ kılmak: ayırmak

Cülûs: oturma, oturuş
Cüstcû: araştırmacı
Cüstucû: arayıp sorma, araştırma, arama
Cüvân: taze genç
Cüvânân: gençler

Ç

Çâk-i girîbân: yakayı parçalamak
Çarh: 1. çark, tekerlek. 2. felek, gök, 3. devreden, dönen.
Çarh-1 devran: talih, kısmet, kader.
Çeng: 1. el. 2. pençe. 3. kanuna benzer, dik tutularak çalınır bir çeşit saz. 4. z f. eğri büğrü.
Çerâğ: 1. fitil, mum. 2. otlama; otlak.
Çerh: 1. çark, tekerlek. 2. felek, gök. 3. yaka [elbisede]. 4. Ok yayı. 5. çakır doğan. 6. tef. 7. s. devreden, dönen.
Çerh-i hîlekar: hileci felek
Çeşm-i giryân: Ağlayan göz.
Çeşm-i mest: sarhoş göz.
Çeşm-i nîm-hâb: yarı uykulu göz.
Çeşm-i şehla: şehla göz.
Çetr: 1. çadır; gölgelik. 2. gece.
Çin-i cebin: alın buruşukluğu.
Çü: gibi, mademki, çünkü nasıl, nice, misilli, nîçin.

D

Dab-1 hasen: Güzel şan ve şeref
Dâb-1 selamet: selametli şeref
Dâdger: insafli, doğru.
Dâğ-1 derun: iç yarası, gönül acısı.

Dahhâk: çok gülen, çok gülücü.
Dâmân, Dâmen: 1. etek [elbisenin, dağın].
Dâm-ı zülf: saçın hilesi
Dân: tane.
Dânâ: bilen, bilici, bilgiç,
Daâvât-ı siyânet: Korunma duaları
Daâvat-ı tahiyyât: Hayır ve övgü duaları
Dâi: Dua eden
Dâr-ı ahzân: Hüzün(üzüntü) yeri
Dâver: 1. Cenâb-ı Hakk'ın adı. 2. doğru, insaflı olan hükümdar, vezir veya hâkim. 3. erkek adı.
Def'i ref: savma, kaldırma.
Defi sıklet: sıkıntının defedilmesi,
Dehân: ağız.
Dehr: 1. dünyâ, 2. zaman, devir.
Dem-be-dem: her vakit, sık sık.
Dem-sâz: arkadaşı, dost; sırdaş.
Dendân: 1. diş [ağızda bulunan].
Denî: alçak, rezil, soysuz.
Derbend: 1. boğaz, dar geçit.
Der-kâr: yavaş yavaş, birer parça.
Deruhte: açıklamak
Destâr: sank, tülbent, (bkz: imame).
Dest-i fersûd: yıpranmış el
Dıraht-ı vücûd: Vücut ağacı
Dıraht: Ağaç
Dırâz: uzun.
Dibâ: dîbâ, kumaş.
Dide: göz.
Dide-i giryân: Ağlamış göz
Dilbend: gönül bağlayan.
Dilbeste: dil-beste

Dil-cû: gönül alan, gönül çeken.
Dil-keş: gönül çekici.
Dil-küşâ: gönlü açık
Dil-pesend: dil-pezîr (f. b.s.) gönüle hoş gelen, gönlün beğendiği.
Dil-rübâ: gönül kapan, gönül alan.
Din'il-müstakîm: dostoğru Allah yolu, dini
Diriğ et: esirge
Dirîğâ: eyvah, yazık!
Dûd-ı âh: beddua
Dudu: papağan
Duhter-i zer: altın kız
Dûr: uzak, ırak
Dûzah: cehennem, tamu, tuzak
Dürdân: 1.inci tanesi. 2.sevgili.
Dürdâne: 1.inci tanesi. 2.sevgili.
Dürr-i mecid: büyük inci
Dürr-i mercân: İnci, mercan
Dürr-i yekta: benzeri olmayan, tek inci
Düş-pûyân: rüyaya dalmış
Düşvâr: güç, zor.
Düvüm: İkinci
Düzah: cehennem, tamu,

E

Ebyât: beyitler
Edâ-yı duâ-i bilhayr: Hayır duasını yapmak
Ednâ: en alçak, pek bayağı, aşağılık kimseler.
Ed'iyye: dualar
Ediyye-i vâfire: bolbol dualar

Efgân: ıztırap ile haykırma, bağınp çağırma; inleme, bağışma.
Efsûn: büyü
Efzi: çoğaltan
Ehad: tek, bir, ilk sayı.
Eknâf: canipler, yanlar, nahiyeler, taraflar, sığınacak yerler, evin ortalan
Elfaz: Kelimeler, sözler.
Emr-i muhâl: imkânsız işler, emirler
Emr-i rumuz: gizli işler, emirler
Encüm: yıldızlar, (bkz: kevâkib, nücûm, sitâre-gân).
Engûşt-i afv: affetme işareti
Engûşt-i muhannâ: kınalı parmak
Engûşt-i nigâh: işaret parmağı
Enin: İnleme, İnleyiş
Enis: Arkadaş
Envâr: ışıklar.
Erbâb-ı dil: gönül ehli
Erzâni: 1.ucuzluk. 2.liyakat, yeterlilik.
Eshâr: seher vakitleri
Eşk: gözyaşı
Eşk-bâr: çok ağlayan
Eşk-i çeşm: gözün yaşı
Etibbâ: tabipler
Evc: yüce, yüksek, bir şeyin en yüksek noktası, doruk
Evkât: vakitler
Evkât-ı hamse: beş vakit
Evsâf-ı cemil: güzel vasıflar,
Evtâd: ağaç kazık.
Ezdiyâd-ı ömr: ömrün çoğalması
Ezkâr: anma, anılma.

Ezvâc-ı mutahhara: Hz. Peygamberin (s.a.v.) ismetli ve iffetli eşleri

F

Fahr-i enam: insanların övüncü
Fakr-ı killet :yoksulluk
Fâik: fevkinde bulunan, manevî olarak üstünde olan
Fâriğ: 1.boş. 2.rahat, huzurlu. 3.vazgeçen.
Fart-ı tevkîr: fazla sarmak. Aşırı kıvırmak
Fasl-ı nev-bahâr: bahar mevsimi.
Fâş etmek: açıklamak
Fehm eylemek: Anlamak
Fem: Ağız
Ferâgat: fedakârlık
Ferâgat etmek: fedakârlık etmek
Ferâmuş: unutma, hatırdan çıkma
Ferdâ: 1. yarın, yarınki gün, günün ertesi, ertesi gün, öbürgün. 2. atî, gelecek zaman. 3. âhiret, öbür dünyâ, kıyamet.
Ferhunde-nâm: Kutlu unvan, nam
Ferr: firar, kaçma.
Ferzend: oğul, çocuk,
Ferzend-i âlişân: şanlı oğul
Fesâd: 1. bozukluk.
Fettân: 1. fitne ve fesada teşvik eden, fenalık yapan, 2. oynak [kadın] 3. cazibeli, gönül alıcı.
Fevâsıl: 1. Aralık, ara. 2. ayıran şey. 3. iki şeyin arasındaki bölme.

Fevt: 1. bir daha ele geçmemek üzere kaybetme, elden çıkarma, kaçırma.
Feyz'il enver: bol ışık, çok parlak
Feyzâb: bol ve bereketli
Fi küll-i vakt: Bütün zamanlarda
Fimâ bad: bundan böyle.
Fülfül: karabiber
Füsûn: afsun, büyü.
Füzûn: çok, fazla,

G

Gâfil: gaflette bulunan, ihmâl eden, ilerisini iyidüşünmeyen, dikkatsiz, ihtiyatsız, dalgın, tembel.
Gafûr: mağfiret eden, yarlıgayan, suç bağışlayan, merhamet eden [Allah],
Gam-gîn: kederli, tasalı, hüznü,
Gam-ı derun: içten gelen hüznü
Gamze-i hunhâr: kan içen yan bakış.
Ganayim: Ganimetler
Garam: 1. aşk, sevdâ, şiddetli arzu, fazla gönül düşkünlüğü.
Gâret: yağma.
Garîz: 1. tabîi sevk, içgüdü. 2. huy, tabiat,
Garka: suya batmış
Garka-i gird-âb-ı cünun: delilik girdabına batmış
Garra: parlak.
Gavgây-ı ihvân: kardeş kavgası
Gayyûr: gayretli
Gedâ: 1. dilenci. 2. yoksul.
Gencine: hazine

Gerdî: dönmüş, hâli değişmiş
Gerdûn: 1. dönücü, dönen, devreden. 2. i. felek, dünyâ, semâ.
Gilmân: 1. tüyü, bıyığı çıkmamış delikanlılar, gençler. 2. köleler, esirler.
Gırâr-ı selimât: sağlam büyük çuval
Giriftâr: 1. tutulmuş, yakalanmış, esir. 2. düşkün, uğramış, tutkun,
Girye: ağlamış
Gûftâr: söz
Gulâm: Oğlan,
Gulam-pâre: kulampara, oğlancı.
Gurer: 1. aklık, parlaklık. 2. atın alındaki beyazlık, akıtma, 3. arabî ayın birincigececi ve günü.
Gussâ: kederler, kaygılar, tasalar,
Gûş etmek: dinlemek.
Gûft-i gûy: söz söyleme
Güher: cevher.
Güher-i şehvârî: iri cevher
Gülfâm: gül renkli.
Gülgeşt et: gül seyret
Gülgüş: gülseyri
Gülşen: gül bahçesi

H

Hâ'b-ı tegafül: gaflet uykusu
Hâb-ı nâz: naz uykusu
Hâb-ı râhat: istirahat için uyku
Hadeng: Kayın ağacı, kayın ağacından yapılmış ok

Hâkân'ul-asr ve'z-zaman: zamanın hakanı
Hâk-i pây: Ayağının tozu toprağı
Hâk-i rûb: süpürge.
Hâkistâr: kül.
Hâl: hal, durum, şimdiki durum, şimdiki zaman.
Halâset: Samimiyet
Halâvet: tatlılık.
Halel vermek: bozmak, lekelemek
Hâl-i müşğîn: mis kokulu ben.
Hamail: 1. kılıç bağı, kılıç kayışı.
2.nüşa, muska, tılsım
Hamdallahi teâlâ ve'l-minne: Yüce Allah'a şükür ve minnet
Hamîde: birinin medhe lâyıık olan işi.
Hâmis : beşinci.
Hamk: ahmaklık, budalalık
Hammâr : 1. şarap yapan veya satan, şarapçı, meyhaneci.
Ham-suvâr: beraber ata binmiş olan, yol arkadaşı.
Hânâke: darılma, kızma
Hançer-i berân :Gümüş hançer
Hançer-i müjgân: kirpikler hançeri, hançere benzeyen kirpikler.
Hande: gülme, gülüş.
Harf-i mukatta :Bitişik olmayan harf. Matlasız şiir parçaları
Harîdâr: müşteri, alıcı.
Harîr: ipek.
Hârut: Mukaddes kimse. İpini sahibi elinden çekip kaçan davar.
Hasbihâl: halleşme, dertleşme.

Haşem: maiyet.
Hatân: kaynana,
Hâtır-ı âtır: mektuplarda geçen hatır sorma formülü.
Hatm: 1. kuş gagası. 2. burun [insan ve hayvanda].
Havfi: korkulu
Havk: Halka yuvarlak, bez dokumak
Havşank:
Hazef: topraktan yapılan çanak çömlek.
Hazer: sakınma, kaçınma, korunma, çekinme.
Hazer kılmak: sakınmak, kaçınmak, korunmak, çekinmek.
Hazîn: üzüntü verici
Heft: yedi.
Hemîşe: 1. beşinci rütbe, sivil me'murların ilk rütbeleri. 2. "hâmis" kelimesinin müennesi.
Hem-râh: yol arkadaşı,
Hem-vezn: aynı ölçüde
Hengâm:Zaman, devir, çağ, sıra, vakit, mevsim
Hercâyî: 1.şıipsevdi. 2.kararsız.
Hevân: Hakaret, Alçaklık, zillet
Hezâr: Bin, Pek çok bülbül
Hiffet: hafiflik, temkinsizlik
Hirmen: harman.
Hırz-ı cân: canı gibi saklama.
Hıtnân: sünnet
Hicâb etmek: Utanmak
Hicv-i evsâf-ı hamîde: güzel huyları eleştirmek

Hicv-i evsâf-ı kabîha: kusurlu huyları
yermek
Hıffet: hafiflik
Hilâf: 1. karşı zıd. 2. yalan.
Hoş-edâ : hareketi, davranışı hoş, güzel.
Hoş-güvâr : 1. lezzetli, tatlı. 2. hazmi
kolay.
Hûb: güzel, hoş, iyi.
Hubâb :tahıl taneleri
Hûbân: güzel, hoş, iyi.
Hûb-rû: güzel yüzlü, yüzü güzel,
Hulûs: 1. halâs olunacak, kurtulacak
yer. 2. Bir kimsenin ikinci adı. 3.
eskiden şâirlerin şiirlerinde
kullandıkları ad- ed. gazellerde şâirin
adı bulunan beyit
Humâr: içkiden sonra gelen başağnsı,
sersemlik,
Hûn: 1. kan.
Hûnâbe: 1. kanlı su. 2. gözyaşı.
Hûn-hâ'r: kan içen, kan dökücü, zâlim,
Hûnrîz: kan döken, kan dökücü.
Hurrem: 1. şen, sevinçli, güleryüzlü,
gönül açan; taze.
Hursid-i lemeân: güneş gibi parlayan
Hükkâm: hâkimler.
Hüner-ver :Çok ustalıklı , becerikli

I

İskât: düşürme,düşürülme.
İstılâhat: ilim sözleri, tâbirleri, terimler,
İttılâ: öğrenme, tanıma, bilme, haberli
olma.

İ

İşve-bâz: cilveli, nazlı, edalı
İşve-i dildâr: Kalbi hükmü altında tutan
sevgili
İyd: Bayram
İzzetlü:Şeref ve itibar sahibi
İbn-i vakt: Zamane adamı
İbtizâl: 1. bir şeyin hor kullanılması. 2.
bir şey, çokluğundan dolayı değerini
kaybetme, bayağılaşma, ayağa düşme.
3. bir şeyi sürekli olarak kullanma.
İctinâb: sakınma, çekinme, uzaklaşma,
İdbâr: talihsizlik, bahtsızlık; düşkünlük,
işlerin ters gitmesi
İhdâ etmek: birlemek.
İhdâ kıl: Tek kıl
İhtilât: 1. karışma, katışma. 2. karşılaş
görüşme.
İhtimâm:özenme, süpürme, süprülme.+
İhtirâm: Saygı hürmet olunmak
İhtira eylemek: benzeri görülmemiş bir
şey îcâdetme, vücuda getirme,
getirilme.
İhtirâz: Sakınmak, Kaçınmak, çekinmek
İhtiyâr etmek: 1. seçmek. 2.seçilmek.
3.seçme hakkı.
İlticâ eylemek: sığınmak.
İmâd: direk.
İmâm-ı Sakaleyn : cinlerin önderi, lideri,
imamı
İmdâd'ul-muîn: 1. iane edenin yardımı.
İmtinân: iyiliği başa kakma.
İnkıtâ: Kesinti,

İnşirâh-ı sadr: Göğsünün genişlemesi

İntihâb: seçme

İntihâb etmek: Seçmek

İntizâr: Beklemek

İrâd etmek: 1. getirme. 2. söyleme.

İrsâl: 1. gönderme, gönderilme, yollama. 2. salıverme, koyuverme.

İrtifâ: 1. yükselme. 2. yükseklik, yükselti.

İsnâ: 1. medhetme. 2. şükretme

İstidâd: 1. doğrulma. 2. alışma.

İstifsâr: açıklama istemek.

İstiğfâr: Af dilemek

İstiğnâ: 1. kimseye muhtaç olmama.

2. eyvallah etmeme. 3. tokgözlülük.

İstihrâc: 1. çıkarma. 2. hüküm çıkarma.

3. anket. istihrâc etmek çıkarmak.

İstincâr:

İstib'âd etmek: uzak görmek.

İstilâm: Selamlamak

İşret: 1. içki. 2. içki alemi.

İştîyâk: evklenme, göreceği gelme, özleme,

İttihâf-ı vâhid

İzhâr: 1. gösterme, meydana çıkarma. 2. yalandan gösteriş.

İzz: 1. değer, kıymet. 2. yücelik, ululuk. 3. güçlülük.

J

Jâle: 1. kırağı, çiğ.

K

Kadd: boy, pos

Kadvetil-müteharrirîn : âlimlerin (gazetecilerin) tabî olup boyun eğdikleri kimse. emirlerin, beylerin tabî olup boyun eğdikleri kimse

Kalb-i nâ-şâd: Mutlu olmayan kalp

Kâm-bîn: kâm görücü, meramına erdiren, mes'ud, bahtiyar, mutlu,

Kâmet-i bâlâ :Uzun boy

Kâmet-i dil-cûy: gönül çeken, hoşagiden boy.

Kâm-kâr:İsteğine ulaşmış

Kâmranlık: 1. kâm sürücü, süren, arzusuna, isteğine kavuşmuş, mutluluk,

Kand ol: şeker, şeker kamışının donmuş usaresi

Kande: Nerede

Kâni: kanaat eden, yeter bulup fazlasını istemeyen. 2. inanmış, kanmış,

Kâil: 1. söyleyen, diyen. 2. razı olmuş, boyun eğmiş. 3. s. inanmış, aklı yatmış.

Karâr-dâde : karârı verilmiş; pazarlığı kesilmiş.

Kârzâr: savaş.

Kasd-ı helak: isteyerek yoketmek, Öldürmek

Katı taalluk:Alaka ve ilgiyi kesmek

Katı recâ:ümitsizlik

Kavaid-i fenn-i muammâ: bilmece kuralları.

Kebûter: güvercin

Kebûter-veş: güvercin besleyen, satan

Keff-i âşnâ:Tanıdık el
Keff-i nigâr: Sevgilinin eli
Keff-i sakî: Saki(Su verenin)eli
Kenzu lâ yefnâ: Bitmeyen hazine
Keremiyet: cömertlik, kerem kılmak
kerem etmek, iyilik etmek.
Kerr u ferr: savaşta, bir aralık
geriledikten veya geriler gibi
göründükten
sonra tekrar saldırma.
Kerrubiyân: Allah'a en yakın kabul
edilen meleklerin en büyükleri,
Keşmekeş: kargaşa, çekişme.
Ketb-i cünun:
Ketm: gizlemek
Ketm-i adem: Allah'ın ruh ve cisim
âlemlerini yaratmayı istediği zaman
bütün mahlûkların ilki olan cevher-i
ahzar'ın çıktığı yer.
sırları saklama.kendini göstermeme.
Kevkeb: yıldızlar.
Killet: Azlık
Kil ü kâl:Dedikodu
Kilk: kamyş kalem,
Kilye: anat. böbrek
Kişver: iklim; memleket, vilâyet, ülke.
Kizb:Yalan
Köhne: eski.
Kûh-ı billûrî: Elmastan dağ
Kuhl-i çeşm: Gözün siyahı
Kuhsâr: Dağ tepesi
Kuşe-i vahdet: Teklik, birlik köşesi
Kûy: 1.köy. 2.sokak. 3.sevgilinin evinin
bulunduğu yer.

Kûy-ı meskenet: miskinlik köyü.
Küdûret: Bulanıklı, Kaygı, Tasa
Kühen: eski.
Kühen-i zeban: Eski dil
Kühl: sürmeli, sürme çekilmiş
Külbe-i ahzân: hüznün kulübesi
Kün: ol, olsun
Künc: köşe, bucak.
Künc-i bela: sıkıntı köşesi
Küşâd: kapının açılması.
Küşte: Öldürülmüş

L

Lafz-ı âher: diğer söz.
Lafz-ı mevzun: vezinli,ölçülü söz.
Lâle-gûn: lale rengi
Lal-i dür-efşân: inci saçan, arasından
inci gibi dişler görünen dudak
Lâl-i güher-bâri: inci yüklü dudak
Lal-i handân: gülen dudak
Lal-i nâb: saf dudak, kıpkırmızı dudak
Lân: lanet
Leb: dudak.
Leb-i can-bahş: Hayat bağışlayan dudak
Lebriz: taşacak kadar
Letâfet: 1. lâtiflik, hoşluk. 2. güzellik. 3.
nezâket. 4. yumuşaklık,
Leyl u nehâr : Gece gündüz
Licâm: hayvanın ağzına vurulan gem.
Lik: lâkin, fakat, amma, ancak,
Lutf: 1. hoşluk, güzellik. 2. iyi
muamele; iyilik.
Lutf-ı yezdânî: Hayırları yaratanın lütfu

M

Mâh u sâl : ay ve yıl
Mahbûb: sevgili
Mahbûb'ul-kulûb: kalplerin sevgilisi
Mahfûz: korunmuş
Mâh-ı tâbân: parlak ay
Mâhi: 1. balık, 2. Güneybalığı'nına (alfa) yıldızı,
Mahrût: koni.
Mahsûb: hesap edilen.
Mahsûr: kuşatılmış.
Mâ-i menâl: Kavuşturan su
Makarr: Karargah
Maksûd: kastedilmiş, kastedilen, arzu, istek
Mânend: gibi.
Mâni: Engel
Mansube-i eflak: Feleklerin oyunu, tedbiri
Macûn: yoğurulmuş şey, hamur
Mâ-i cârî: Akan su
Mâil: .1. eğilimli, istekli. 2. eğimli, meyilli. 3. çalan.
Mamûr: bayındır, imar edilmiş.
Mani-i âram: 1. Yerleşmeye engel, 2. Dinlenmeye engel
Mâriz-i aşk: Aşk hastası
Mâsivâ: 1. Tanrı'nın dışındaki varlıklar. 2. dünyaya özgü her şey.
Mâsun: korunmuş, saklanmış.
Matâf: tavaf edilecek, etrafı dolaşıp ziyaret edilecek yer
Matar: yağmur

Matlâ: 1. tulü' edecek, doğacak yer. 2. Yıldızların doğması. 3. ed. kasîde veya gazelin kafiyeli olan ilk beyti. 4. tas.
Kur'an'ı ezbere okuyan bir ermiş kimseye Allah'ın tecelli etmesi
Matlûb: 1. talebedilen, istenilen, aranılan şey. 2. alacak, fr. credit.
Mecrûh: yaralı.
Mecûb: icap edilen, cevap verilen
Meded: yardım, medet.
Medh-i evsâf-ı hamide: övülmeye değer vasıfları methetme
Mednişin: uzun oturma
Med-siyân: uzun koruma
Meh-cebin: Ay'ın alnı
Meh-i tîlat: doğan ay
Meh-rû: ay yüzü
Mekârim-i ahlâk: ahlakça cömert
Mekremet-meşhûn: keremli, izzet dolu, saygı dolu
Mekretmek: hile yapmak, tuzak kurmak
Mektub-ı merğub: rağbet edilen, aranılan mektup
Melâhat: yüz güzelliği.
Melâmet: zemmolunmuş, çekiştirilmiş
Melun: lanetlenmiş
Menbâül-ğarrâ ve's-saâdet: saadet ve parlaklığın kaynağı
Mergûb: rağbet edilen, aranılan
Mergzâr: 1. Ölüm yeri, 2. Sebze yetiştirilen yer, 3. Çimenlik alan
Mesih: İsa
Mesned-niş: bir mesned veya makamda bulunma

Mesned-nişin: bir mesned veya makamda bulunan

Mestâne: sarhoş gibi

Meşâm: burun, koku alacak yer

Meşk-ı suhen: söz söyleme için çalışma, söz söylemeyi öğrenme

Metâ: 1. satılacak mal, eşya. 2. sermâye, elde bulunan varlık

Metâ-ı râz: sır malzemesi

Meterakkib: irtikabeden, bekleyen, göz hapsine alan

Mevâli: 1. Mevleviyyet payesine ulaşmış olan sarıklı âlimler, 2. Kadılar, hâkimler. 3. Köleler

Mevâlid-i selâse: mâden, nebat, hayvan olmak üzere tabiatın üç âleminde bahsedilen ilim, tabiat ilmi

Mevc: dalga

Meveddetlû: sevgili, saygıdeğer, rütbesi olmayan kadı

Mevfûr: çoğaltılmış, çok, bol

Mevres: miras kalmış yer

Mevrûs-ı kelâl u melal: sıkıntı ve bıkkınlığın miras kalması

Mevzûn: 1. biçimli, düzgün. 2. vezinli.

Meyl-i câme-hâb: uyku giysisine meyl

Meyt: ölü

Mezbûr: anılan, belirtilen.

Mezellet: düşkünlük

Mezid-i muhabbet: muhabbeti artırma

Mezmûm: kötülenmiş, ayıplanmış.

Mihan: büyük, ulu.

Mihr-bâni: sevgi, dostluk

Mihr-bânlık: şefkatli, merhametli, muhabbetli, güleryüzlü, yumuşak huylu olma

Mihr-i dırahşân: parlayan güneş

Miyâr: ölçü

Mir u liva: bey ve sancak

Mirât: ayna

Mirât-ı mücellâ: cilalı ayna

Miskâl: 1. cilalayan, parlatan âlet. 2. ince, zarif bir hatip. 3. su kovası. 4. ağırlık

Miyân: 1. orta, (bkz: vasat). 2. meyan, ara, aralık

Miyân-ı mûy: saçın ortası

Mûdâvemet: devam etme durumu

Mûdâvim: devam eden

Muhâlif: uygunsuz, aykırı

Muhannet: kalleş

Muharrem: 1. şeriatça haram ve yasak olan şey, 2. Muharrem ayı

Muhassal: 1. tahsil olunmuş, hâsıl edilmiş, elde edilmiş. 2. hâsılı, hulâsa, sözün kıtası, işin sonu

Muhmel: 1. ihmâl edilmiş, hoşlanmamış, bakılmamış, bırakılmış. 2. a. alfabede noktasız harf. 3. mânâsız, boş [söz, cümle].

Mukaddem: 1. takdim edilen, sunulan [küçükten büyüğe]. 2. önde olan, önden giden. 3. önce gelen, önceki [zamanca]. 4. değerli, üstün.

Mukteda: 1. iktidâ edilen, uyulan; örnek tutulan. 2. Önde bulunan, kendisine uyulan [imam, reis... v.b.]

Mukteza: 1. iktizâ etmiş, lâzım gelmiş.
2. kanun icabına göre yazılan yazı,
derkenar
Mûlâzım: 1. bir yere veya kimseye
sarılıp ayrılmayan, tutunup kalan. 2. i.
stajyer, bir yere maaşsız olarak gidip
gelen. 3. teğmen.
Mûnkir'ul-bâl: hatırı, gönlü inkar eden
Muntazır: intizâr eden, gözleyen,
bekleyen
Mûnzevî: 1, inziva eden, çekilip bir
köşede oturan. 2. i. köşesine çekilip
kimse ile görüşmeyen.
Muahher: ertelenmiş olan
Muakkad: 1. tâkîdedilmiş,
dügümlenmiş, düğümlü; mec. karışık,
kapalı [söz], (bkz: muğlâk). 2. ed. kolay
kolay mânâ çıkmayan şiir
Muammer: ömür süren, yaşayan,
yaşamış.
Muiz: izzet ve ikram edici, ağırlayıcı;
Allah
Mukad: ağır yüklü
Mullâk: malikin çoğulu
Mutâd: alışılmış olan
Mûr: karınca
Murğ: kuş
Murğ-ı cân: can kuşu
Mûr-i Süleymân: Hz. Süleyman'ın
karıncaları
Musavvir: Tasvir eden, ressam
Mushaf: Sahifelerden oluşan eser,
Kur'an-ı Kerim
Mûş: fare

Mussa: yürüyen, yürüyücü
Mutarra: taravetli, taze
Muttasıl: 1. ittisal eden, ulaşan, kavuşan,
bitişen. 2. aralıksız, hiç durmadan,
biteviye
Muvâfık: 1. uygun, yerinde. 2. AliŞah
bin Hacı Büke'nin edvarında (XV. yy.)
andığı makam.
Muzmer: ızmâr edilmiş, gizli, saklı,
örtülü, dışarı vurulmamış, içde saklı.
Mübtedi: [bir şey öğrenmeye] yeni
başlayan, acemi.
Mübtelâ: 1. düşkün [fena şeylere]. 2.
tutkun, tutulmuş.
Müceddid: yenilikçi.
Müdâm: 1. devam eden, süren, sürekli.
2. Devam eden, arası kesilmeyen. 3.
şarap, (bkz: bade, hamr, mey, sahbâ).
Müferrah'ul-sâdât: Seyyidlerin ferahlık
vermesi
Müje: 1. gam, kaygı, tasa. 2. belâ,
musibet
Mükerrem-i dâreyn: İki makamın azizi,
muhterem kişisi
Mükerrer: tekrarlanmış olan
Mülâhazâ-i atâ: bağışlanmış, ihsan
edilmiş düşünce
Münif: yüksek, ulu, büyük,
Münir: nurlandıran, ışık veren, parlak
Münkabih: beğenilmeyen, fena görülen
Münkâd: inkıyâdeden, boyun eğen
Münkâd-ı ıstifâ: Bağlılığın yerine
getirilmesi

Münkasım: kısıım kısıım bölünen, buluk bölük olan, bölünmüş.

Müntehâ: son

Müretteb: tertib olunmuş, bir arada olan

Mürûr: 1. geçme, bir yandan girip öteyandan çıkma. 2.geçip gitme. 3. sona erme.

Mürûr-ı dehr: zamanın geçip gitmesi, sona ermesi

Mürüvvet: insanlık, iyilik.

Müsâvi: denk, eşit

Müselleme: herkes tarafından kabul edilmiş, teslim edilmiş

Müskir: sarhoş edici

Müstağrak: batmış, gark olmuş

Müşevveş'ul-hâl: halin karmaşıklığı

Müşk: misk

Müşk-i hatem: son bulan misk

Müşkil-şinâs-cû: zorluğu bilip arayan

Müşk-nâb: misk kokulu

Müştâk-ı azim: büyük bir iştiyakla isteyen

Mütâlaa: inceleme

Müverrih: târih yazan, tarihçi.

Müyesser kılmak : kolaylaştırmak

N

Nâb: 1. azı dişi. 2. yaşlı deve.

Nâdân: cahil, bilgisiz

Nâdi-i pür-nûr : nur dolu çağırıcı

Nâdim olmak: pişman olmak

Nâfe: 1. misk ahusu denilen hayvanın göbeğinden çıkarılan bir çeşit misk,

2. derisinden kürk yapılan hayvan postlarının karnı altındaki deri kısmı. 3. mec. güzelin, sevgilinin saçı.

Nâ-gâh: yersiz, apansız gelen

Nağz: güzel, iyi, göze hoş görünen

Nahl: arı, bal arısı.

Nahl: 1. hurma ağacı. 2. gümüş veya mumdan yapılarak gelinlerin önünde götürülmesi ve sonra gelin odasına konulması, vaktiyle âdet olan süs ağacı. 3. ince, uzun, narin vücutlu dilber.

Nahvet: kibir, gurur, büyülenme, ululanma, kurulma

Nâ-kâm: 1. maksadına erişememiş, bedbaht, mahrum, 2. yoksun kalmış, nasipsiz.

Nâ-kâm: bahtsızlık, mahrumiyet.

Nakd-i temenna: peşin istek

Nakib: 1. bir kavim veya kabilenin reisi veya vekîli. 2. bir tekkede, şeyhin yardımcısı olan en eski derviş veya dede.

Nakkaş: 1. yağlı boya ile duvar nakışları yapan usta, süsleme sanatkârı. 2. i. nakış işleyen, nakış yapan kimse.

Nakş-ı berâb: su üzerine nakşetme

Nâlân: inleyen

Nâ-mahrem: mahrem olmayan, yabancı

Nâme: mektup, kitap, belge

Nân: ekmek

Nâim olmak: uyumak

Nâ-pesend: beğenilmeyen

Nâtüvân: zayıf, kuvvetsiz

Necm: yıldız

Nefha: üfürme, esinti, yayılan güzel koku
Nefhâ: karın şişmesi, şişkinlik
Nehâr: gündüz
Nesîm-i nev-bahâr: ilkbahar rüzgarı
Neşve-i sahbâ: sarhoşluk keyfi
Nevbet: nöbet
Nevk-i müjgân: kirpiklerin ucu.
Nevm: uyku
Nev-reste: yeni bitmiş, yeni yetişmiş, yeni meydana gelmiş
Nev-rûste: yeni yetişme
Nısf: yarım
Nigâh: bakış
Nihâl: taze, düzgün fidan, sürgün.
Nihân: saklı, mahfi, mestur, bulunmayan, görünmeyen, sır.
Nikâb: peçe
Nim: yarım, buçuk
Nimel-meâb: güzel, yüce sığınak
Nizâr: zayıf
Nusret: yardım
Nûş: 1. tatlı; bal. 2. içki, iştet.
Nûş eyle: içmek
Nûş-â-nûş: içtikçe içerek, içe içe, tekrar tekrar içerek
Nûş-ı mey: içki içmek
Nutk: 1. söz, lâkırdı; konuşma. 2. nutuk, söylev, bir kalabalığa karşı söylenen söz. 3. söyleyiş, söyleme kuvvet ve hassası. 4. eski dervişlerce büyük bilinen kimselerin manzum sözleri.
Nutfe: 1. fizy. döl suyu, atmık, sperma, menî, 2. duru, saf su.

Nübde: ölüye ağlama, ağıt
Nükhet: 1. Koku, bû[y], fâyiha, galiye, nefha ["nekhet" şekli de vardır], 2. ağız kokusu. 3. kadın adı
Nümâyân: görünücü, görünen; meydanda

Ö

Ömr-ı dû-bâr: iki kat ömür
Ömr-i ferda: yarınki ömür

P

Pâ-bûs: 1. ayak öpen, ayak öpücü. 2. ayak öpme töreni
Pakize: 1. temiz, lekesiz, 2. hâlis, saf. 3. kadın adı
Pâş: serpen, saçan, dağıtan
Pâyan: 1. son, nihayet, âkıbet, gayet). 2. uç, kenar. 3. sofinin ulaşacağı birlik âlemi.
Pâyband: hayvan ayağına vurulan köstek, bukağı, payvant
Pây mâl: ayak altında kalmış, çiğnenmiş
Pehlû: vücudun iki yanından biri, yan
Pejmürde: 1. eski püskü, yırtık. 2. dağınık. 3. süflî, perişan
Penâ-gâh: sığınacak yer; sığınak
Penc-tâb: beş güç, beş huy
Pend: öğüt
Per: 1.kanat. 2.kuşların iri tüyü, yelek.
Perniyân: ipekten dokunmuş, bir nevi işlemeli kumaş, nakışlı atlas

Per u bâl: kanat ve kol.
Perde-pûş: perdeyi örten, kapatan
Peri-veş: peri gibi
Pertev: ışık, parlaklık, yalım
Pervâne: 1. geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek. 2. fırlıdak. 3. çark. 4. haberci, kılavuz
Perverd-kâr: besleyen, besleyici, büyüten, yetiştiren, yetiştirici, koruyan, terbiye eden
Peykân: 1. temren, başak, okun ucundaki sivri demir. 2. sevgilinin kirpiği.
Peymân: yemin, and
Peymâne: büyük kadeh; şarap bardağı
Peyvest: ulaşma, kavuşma
Pîç: büklüm, kıvrım, dolaşık
Pinhân: gizli, hafi, mahfi, mestur, muhtefi, müstetir
Pirân-gûzâr: yaşlı, ihtiyar, pir bekleyen, seven
Pîşe: 1. san'at, meslek, 2. İş, amel, 3. huy, tabîat, âdet, alışkanlık, 4. kaval
Piyâle: kadeh, şarap bardağı
Pûşide: 1. örtülmüş, mestur, 2. örtü.

R

Râbi: dördüncü
Rahşan: parlak, tâbân, ziyâ-dâr
Râm: 1. itaat eden, boyun eğen, kendini başkasının emirlerine bırakan, 2. İnsanın bütün varlığıyla Allah'a bağlanması.

Ranâ: güzel, hoş.
Râz: 1. hek. berelenme, 2. bir şeyi döküp bulgur gibi ufaltma, 3. sır
Râz-ı derun: içteki gizli şey, sır
Refâkat: refiklik etme, arkadaşlık etme
Ref-i keder: kederin kalkması
Refât: gidiş, yürüyüş, hareket; salınarak edalı yürüyüş
Remz: 1. işaret, işaretle anlatma, 2. gizli ve kapalı bir surette söyleme,
Resed: kabaralar, kabara gibi bir yere konulan süsler
Reşk: 1. kıskanma, hased günü. 2. kıskanılmış
Revân: yürüyen, giden, akan, su gibi akıp giden
Rıfat: yüksek, yüce
Rihlet: 1. göç, göçme, 2. ölme
Rindân: kalenderler, dünyâ işlerini hoş görenler
Rişte: 1. iplik, tire. 2. ilgi, bağ
Rişte-i eşk: gözyaşı ipliği.
Rişte-misâl : iplik gibi
Ruh: 1. can, nefes. 2. canlılık, his, duygu. 3. en mühim nokta, öz.
Ruhsâr-i tâbân: parlak yüz, yanak
Rumûz: remizler, işaretler; mânâsı gizli olan sözler
Rûy-ı zemin: yeryüzü
Rüsvâ: rezil, itibarsız, haysiyetsiz

S

Sâbit-kadem: yolunda istikrarla yürüyen
Sadef-menend: inci gibi
Sad-pâre: yüz parça
Sâğar: kadeh, içki kadehi.
Sakâr: cehennem, tamu.
Sakf: tavan, çatı, dam.
Sâl: yıl
Salâbet: sert, katı
Salâh: 1 [حالص] düzgünlük, yolunda gitme. 2.bariş. 3.dine bağlılık
Sanem: put
Say-i ikdâm: ilerleme için çalışma
Savb-ı rıfat âver: yücelik,yükseklik veren yön,cihet
Sâyê: 1.gölge, 2. koruma, sahip çıkma, 3. yardım
Sebû: 1. testi, 2. şarap kabı
Sefine: gemi, vapur
Seg-i kûy: köy köpeği
Sehâvet: cömertlik, eliaçıklık.
Selâtin: sultanlar
Selef: öncekiler, önceki görevliler
Selis: akıcı
Selvâ: 1. bal, 2. İsrâiloğullarının Tih sahrasında bulunduğu müddetçe "menn" ile Allah'ın ihsanı olan (bildircına benzer) bir kuş.
Semâhatlü: cömert, eliaçık
Semaniye: sekiz
Semen-sâ: 1. yasemin döşeyen. 2. yâseminimsi
Seng-i melamet: kınama, ayıplama taşı

Ser-â-ser: baştan başa, büsbütün
Serbülend: başı yüksek; yüce
Ser-der-havâ: başı havada
Serencâm: 1.son, 2.başa gelen olay.
Ser-firâz: başı yüce.
Sergerdân: avare, aylak, şaşkın.
Ser-geşte: şaşkınlık
Seriâtü'l-icâbe: icap etme çabukluğu
Serîr: 1. Taht, 2. yatacak yer
Serkeş: dikbaşı, başkaldıran; inatçı; itaatsiz
Sermedân: daimî, sürekli
Sermest: sarhoş
Serrişte: ipucu, tutamak
Serv-i hırâmân: nazlı sallanan selvi
Serv-i refîâr: yürüyen selvi
Serv-i revan: uzun boylu sevgili
Seyf: kılıç
Seylâb: sel, sel suyu
Sıklet: ağırlık
Sıyâk: sözün gelişi, ifâde şekli.
Sîb-i zekan: sevgilinin elmayı andıran çenesi
Sîb-i zenâhdân: sevgilinin elmayı andıran çenesi
Sidre: 1. bot. Arabistan kirazı. 2. en yüksek makam, [ondan sonra Tanrı'ya gidilir].
Sifâl: 1. testi ve saksı parçaları. 2. çanak, çömlek. 3. fıstık, ceviz, badem kabuğu. 4. orak.
Sih-i kebâb: kebab şişi

Sim: 1. gümüş, (bkz: fidda). 2. gümüş para. 3. s. gümüşten, sırmadan. 4. s. gümüş taklidi sırma veya mâden tel

Sine-râz: gönüldaş

Sipâh: ordu, asker

Sipâs: şükür.

Sipihr: gökyüzü

Sir: 1. sarmısak, 2. tok

Sîrâb-ı cûy-bâr-ı hayât: hayat ırmağının serabı

Sirişk: gözyaşı

Sitâre: 1. örtünülecek, perdenecek şey, 2. yıldız, ahter, kevkeb, necm, 3. talih, kader, baht

Subh: sabah

Subh u şâm: sabah ve akşam

Sûd: kâr, kazanç, yarar

Suhandân: söz söyleyen

Sulb-i pâk: temiz soylu

Surh: kırmızı, kızıl

Sûrûr-ı bi-endâz: sürmeyen sevinç

Sûzân: yakıcı, yanıcı

Sûz-ı dil: gönül ateşi

Sûziş: yanma

Sûziş-i dil: gönlün yanması

Sûtûr-ı mushaf: Mushafi taşıyan

Ş

Şâd-kâm: sevinçli, mutlu

Şâh-ı güzîn: seçilmiş, seçkin şah

Şâhsuvâr: usta binici.

Şam: akşam

Şâm-ı zülf: saçın karanlığı

Şâne: tarak

Şaşa: gösteriş

Şarâb-ı nâb: saf, katıksız şarab

Şâyeste: layık

Şebnem-i sûzi: yanan çiy tanesi

Şecâat: cesaret, yiğitlik

Şeddâd: çok şiddetli, çok büyük, çok sağlam, 2. Yemen'de Ad kavminin hükümdarı, (büyük binalarla ve bu arada Cennete benzetmek arzusuyla yaptırdığı "irem bağı" ile ün almıştır. Bu bağdaki köşke girmek nasîb olmadan Tanrı gazabına uğrayarak hepsi yer ile bir olmuştur.)

Şehbâz: doğan, şahin kuşu

Şehd-i tîğ-i aşk: aşk okuyla şehid olan

Şehr'ul-ülemâ: alimlerin şehri

Şem: mum, balmumu

Şem-i mahfil: oturulacak yerlerin mumu

Şem-i şeb-ârâ: geceyi süsleyen mum

Şemrevâni: değerli mum

Şemşîr: kılıç

Şenâat: kötülük, fenalık

Şerer: kıvılcım

Şerha şerha: parça parça

Şerm: utanma

Şer-i mübin: apaçık kötülük

Şeydâ: çılgın

Şikâf: yırtma, yarma

Şikâr: a v

Şiken: büklüm, kıvrım

Şikest: kırık

Şimşir: kılıç

Şirin-güftâr: güzel, tatlı söz söyleyen

Şule: alev
Şûrîde: 1.karışık, perişan. 2. âşık, tutkun
Şükufte: açılma, açılmış olma,
açılmışlık
Şümâr: hesap, sayı

T

Tâb: güç, kuvvet, takat, 2. ışık,
parlaklık, 3. harâret.
Tâb-ı ruhsâr: yanağın parlaklığı
Tâb-ı şarâb-ı nâb: duru şarabın harareti
Tab-ı latif: Güzel yaratılış
Tahayyül: hayal etme
Tahiyyâne: yaşanabilir, yaşamsal
Tahiyyât-ı üslûb: üslubun canlılığı
Tahsil: 1. hâsil etme, elde etme, ele
geçirme. 2. vergi veya îrat toplama. 3.
ilim öğrenme
Tahsin: 1. güzel bulup takdîr etme,
beğenip alkışlama. 2. güzelleştirme,
güzel kılma.
Takviyet: sağlamlaştırma
Taaccüb: şaşırma
Taalluk : münâsebet, alakalı
Ta'n: sövme, yerme; ayıplama
Tazim: yüceltme, ululama
Tarâb: şenlik, neşelenme
Târ-ı çerh: feleğin karanlığı
Târ-ı zülf: saç teli
Târ-mâr: karmakarışık, dağınık, perişan
Tazarru: kendini alçaltarak yalvarma
Tecâhül: bilmemeçlik
Tecviz: uygun görme,.izin verme

Teferrüs: sezme, anlar gibi olma
Tegâfûl: gaflette bulunma, anlamama
Teğallub: galip, üstün gelme
Tekmil-pezir: olgunlaşabilir
Tekrimât: ululama, ağırlama
Temessül: bir şekil ve surete girme,
cisimlenme, benzeşme.
Temevvüc: dalgalanma, dalgalı olma
Tenâsüb: uygun kılma
Terâset: kalkancılık
Terkib: bir araya getirme, tamlama
Teshil: kolaylaştırma
Tesmim: zehirleme, zehirlenme
Tesmiye: ad koyma, adlandırma, isim
verme
Teşne: 1. susamış, 2. çok istekli
Tîğ: kılıç
Tîğ-i âb-dâr: sivri, keskin kılıç
Tîğ-i hecr: ayrılık kılıcı
Tîğ-i nusret: yardım kılıcı
Tîr-i ecel: ecel oku
Tîr-i müjgân: kirpik oku
T'an-ı adüvv: düşmanın aşağılaması
Tûb-ı elem: elem tuğlası
Tuhfe-i cân: can hediyesi
Tûti: dudu, papağan cinsinden taklit
yapan bir kuş
Tab-ı şûh: güzel yaratılış
Tarz-ı cedid: yeni tarz
Tarz-ı tekellüm: konuşma şekli
Tıfl: çocuk
Tıfl-ı nev-reste: yeni doğmuş çocuk
Turrâ-i mû: kıl kenarı
Tûti suhen: tuti gibi söz söyleyen

Ulûvv-i câh: makamın yüceliği
Umdet'ul-mukerrim: yüce ilke, yüce dayanak
Uyûb: ayıp şeyler
Uzlet: köşesine çekilme, inziva
Ûftâde: düşmüş, düşkün
Ûlfet: dostluk, kaynaşma.
Ûlfet-i âşüfte: iffetsiz kadın dostluğu
Ûnsiyyet: yakınlık
Ûryân: çıplak
Ûstühân: kemik

V

Vâlâ: yüksek, yüce.
Vâlih: şaşakalmış, şaşırılmış
Vâlih ü âşüfte: şaşkın ve perişan
Vâiz-i gümrah: azgınlara va'zeden
Varak: yaprak
Vefk-ı murâd: isteğin gerçekleşmesi
Veliyy'ül-ahd: sözün, yeminin sahibi
Veliyyü'n-niâm: nimetlerin sahibi
Vildân: 1. yeni doğmuş çocuklar, 2. kullar, köleler
Vufûr-ı muhabbet: sevginin çoğalması
Vuslat-ı kâm: sevince erişme
Vücûd-ı mûr-nûmûd: acı veren şeylerin meydana gelmesi

Y

Yevmi't-tenâdd: kıyamet günü.

Z

Zâğ: karga
Zahm: zorluk
Zamir-i münir: aydınlatan içyüz
Zebun: altınzayıf, güçsüz, âciz
Zelâl: hakirlik, horluk, alçaklık
Zelil etmek: aşağılama, hor görme
Zemmeyle: kötüleme, yerme
Zenâh: çene
Zen-i çarh: feleğin kadını
Zersimin: altın-gümüş renginde, altın-gümüş gibi
Zevil-itibâr: itibarlı kimseler
Zevrâk: kayık, sandal
Zeyn: süs
Zill: gölge, koruma, sahip çıkma
Zih:"şu, bu" mânâsına gelen Arapçada müennes işaretidir
Zillet: hakirlik, horluk, alçaklık, aşağılık
Zin: eyer (binek atlarına vurulan)
Zinde: canlı
Zi-rüsâ: rüsva olan
Zü'l-kerem: kerem, iyilik sahibi
Zülf-i müşk: misk kokulu saç
Zülf-i pür-çin: toplanmış saç

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

- Albayrak, N. 1996, Gevherî, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, TDV, 14. C. *Ankara*, (s.43-44).
- Arslan, M. 2007, Zarîfî, Rusçuklu, Türkiye Diyanet Vakfı İslam ansiklopedisi, TDV, 44. C. *Ankara*, (s. 135).
- Ayan, H. 1993, Cevrî İbrâhim Çelebi, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi TDV, 7. C. *Ankara*, (s. 460-461).
- Ayan, H. 1981, Cevrî, Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri ve Dîvânının Tenkitli Metni, Atatürk Üniversitesi Basımevi, *Erzurum*.
- Ayan, H. 1990, Nesîmî Dîvânı, Akçağ Yay. *Ankara*. (s.173)
- Bilkan, A. F. 2011, Nâbi Dîvânı, Akçağ Yayınları, *Ankara*. 1. C. (s.359) 2. C. (s.700,754)
- Çavuşoğlu, M. 1991, Bâkî, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi TDV, 4. C. *Ankara*, (s. 537-540).
- Çıpan, M. 1995, Fasih Ahmed Dede, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, TDV, 12. C. *Ankara*, (s. 16, 549)
- Devellioğlu, F. 2013, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, Aydın Kitabevi, *Ankara*, (s. 689).
- Durmuş, İ. 2010, et-Tantaraniyye, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, TDV, 39. C. *Ankara* (s. 576-577).
- Erdem, S. 2008. Sabrî, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, TDV, 35. C. *Ankara*, (s. 356-357).
- Horata, O. 2006. Nedîm, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, TDV, 32. C. *Ankara*, (s. 510-513).
- İpekten, H., 1991, Azmî-zâde Mustafa Hâletî, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, TDV, 4. C. *Ankara*, (s. 348-349).
- İpekten, H. 1991, İsmetî, Mehmed, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, TDV, 23. C. *Ankara*, (s. 140-141).
- İpekten, H. 1990, Nâilî Dîvânı, Akçağ Yayınları, *Ankara*, (s. 167).
- İpşirli, M. 1991, Arapzade Mehmed Arif Efendi, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, TDV, 3. C. *Ankara*, (s. 331).
- İsen, M. 1990, Usuli Dîvânı, Akçağ Yayınları, *Ankara*. (s. 148).
- Kalpaklı, M. F. 1995, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, TDV, *Ankara*, 12. C. (s. 505-506).

- Karahan, A. 1996, Fuzulî, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi TDV, 13. C. *Ankara*, (s. 240-246).
- Karahan, A. 2006, Nâbî, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, TDV, 32. C. *Ankara*, (s. 258-260)
- Karavelioğlu, M. A., 2010, Şem'î, Prizrenli, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, TDV, 38. C. *Ankara*, (s. 505-506).
- Kaya, B. A. 2012, Usûlî, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Türkiye Diyanet Vakfı, 42. C. *Ankara*, (s. 213-214).
- Kaya, B. A. 1991, Necâtî Bey, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, TDV, 32. C. *Ankara*, (s. 589-590).
- Kayaalp, İ. 1991, Kabûlî, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, TDV, *Ankara*, 24. C. (s. 43).
- Kur'ân-ı Kerim Sûre: Araf 7/ Âyet: 40.
- Kurnaz, C. 1998, Hayâlî Bey, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, TDV, 17. C. *Ankara*, (s. 6-7).
- Kut, G. 1986, "Mecmû'a", Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, Dergah Yay. C. 6, *İstanbul*.
- KUT, G. Ahmed Paşa, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, TDV, 1989. 44. C. *Ankara*, (s. 111-112).
- Küçük, S. 2011, Baki Dîvânı, Tenkitli Basım, TDK Yay, *Ankara*. (s.107,151,236,371,390,525).
- Kütükoğlu, B. 1989, Âlî Mustafa Efendi, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, TDV, 2. C. *Ankara*, (s. 414-416).
- Levend, A. S. 2000. "Mecmû'a", Türk Edebiyatı Tarihi I, TTK Yay. C. 1. *Ankara*
- Macit, M. 1997, Nedîm Dîvânı, Akçag Yayınları, *Ankara*. (s. 67, 79, 147).
- Mermer, A. 1991, Mezâkî: Hayatı, Edebi Kişiliği ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni, Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları, *Ankara*. (s. 518).
- Okuyucu, C. 1993, Cinânî, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, TDV, 8. C. *Ankara*, (s. 11-12).
- Okuyucu, C. 1994, Cinani: hayatı, eserleri, dîvânının tenkidli metni / Mustafa Bursalı Cinani, Türk Dil Kurumu Yayınları, *Ankara*, (s. 59).
- Özcan, A. 1989, Ahmed Paşa, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi / 2. C. *Ankara*, (s. 111)
- Özcan, A. 1991, Asım Efendi, Çelebi-zâde, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi TDV, 3. C. *Ankara*, (s. 477-478).
- Özcan, A. 2007, Örfî Mahmud Ağa, Türkiye Diyanet Vakfı İslam ansiklopedisi, TDV, 34. C. *Ankara*, (s. 95-96).

- Özcan, A. 2009, Solak-zâde Mehmed Hemdemî, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, TDV, 37. C. *Ankara* (s. 370-372).
- Pala, İ. 1989, Ansiklopedik Dîvân Şiiri Sözlüğü, Akçağ Yay. *Ankara*, (s. 326)
- Pala, İ. 2006, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, TDV, 32. C. *Ankara* (s. 409-410)
- Parlatır, İ. 2012, Fuzulî Divanı, Akçağ Yay. *Ankara*. (s. 93, 114, 118, 126, 132, 143, 146, 150, 154, 167, 181, 201)
- Saraç, M. A. Y. 2005, Muamma, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, TDV, 30. C. *Ankara*, (s. 322-323).
- Şentürk, A. A.- Kartal, A. 2009, Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Dergâh Yay. *İstanbul*, (s.354)
- Tarlan, A. N. 1966, Ahmed Paşa Dîvânı, Milli Eğitim Basımevi, *İstanbul*.
- TDK Türkçe Sözlük, 2005, TDK Yay. 549, 10. Baskı, *Ankara*(s. 1359.)
- Tıgılı, F. 2007. Rahmî, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi , 34. C. *Ankara*, (421-422 s.).
- Uzun, M. 2003, Mecmû'a, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi 28 C. *Ankara*, (s. 265-268)
- Uzun, M. 2006, Münşeat, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, TDV, *Ankara*, 32. C. (s. 17-19)
- Yeşiloğlu, A. M. 2006, Nâilî, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, TDV, 32. C. *Ankara*, (s. 315)

İNTERNET SİTELERİ

- Aksoyak, İ. H. Ârif, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com.
Ziyaret Tarihi: 02.02.2017
- Aksoyak, İ. H. Hâlisî, Hocasade Çelebi, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü,
www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com, Ziyaret Tarihi: 07.02.2017
- Aksoyak İ.H. Sulhî, Kasım-zâde Mehmed Salih Sulhî Efendi, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü,
www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com, Ziyaret Tarihi: 13.02.2017
- Aksoyak, İ. H. Zamîrî, Hacı Yusuf Ağa-zâde Ahmed Zamîrî Efendi, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com, Ziyaret Tarihi: 13.02.2017
- Cantürk, P. Cunda Adası Gezi Rehberi, www.gezievreni.com, <https://gezievreni.com/cunda-adasi-gezi-rehberi/> Ziyaret Tarihi: 23.11.2016
- Çakır, M. S. Kemâlî, Taşköprî-zâde Kemâleddîn Mehmed, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü,
www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com, Ziyaret Tarihi: 13.02.2017
- Çınar, B. Tıflî, Ahmed Çelebi, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü,
www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com, Ziyaret Tarihi: 13.02.2017

- Duymaz, A. Âşık Ömer, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com, Madde Yazım Tarihi: 09.11.2014, Ziyaret Tarihi: 02.02.2017
- Erünsal, İ. Revânî, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com, Ziyaret Tarihi: 21.02.2017
- Kaplan Y. Kandî, Hürrem Paşa-zâde Kandî Bey, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com, Ziyaret Tarihi: 13.02.2017
- Kaplan, Y. Meşâmî, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com, Madde Yazım Tarihi: 10.02.2014, Ziyaret Tarihi: 13.02.2017
- Kesik, B. Fasîhî, Hasan Fasîhî Efendi, www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Ziyaret Tarihi: 07.02.2017
- Kesik, B. Hâtif, Eğerci-zâde/Semerci-zâde/Sarrâc-zâde Hasan Hâtif Efendi, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com, Ziyaret Tarihi: 13.02.2017
- Kesik, B. Necib, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com, Ziyaret Tarihi: 01.03.2017
- Keskin, N. İ. Mezâkî, Süleymân, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com, Ziyaret Tarihi: 01.03.2017
- Koncu, H. F. Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com, Ziyaret Tarihi: 07.02.2017
- Köksal, M. F. Âhî, Benli Hasan, Dilsiz Dânişmend, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com, Ziyaret Tarihi: 02.02.2017
- Köksal, F. 2012, Mecma'û'n-Nezâ'ir (İnceleme - Tenkitli Metin), T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, www.kulturturizm.gov.tr, Ankara, Ziyaret Tarihi: 11.03.2015
- Okatan, H.İ. Fâizî, Kafzade Faizi, Abdulhay, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com, Ziyaret Tarihi: 07.02.2017
- Pektaş, M. Beliği, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com, Ziyaret Tarihi: 02.02.2017
- Köksal, F. Figânî,, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com, Ziyaret Tarihi: 07.02.2017
- Selçuk, B. Şinâsî, Abdurrahman Şinasî Çelebi, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com, Ziyaret Tarihi: 13.02.2017
- Selçuk, E. Nakşî, Nakşî Mustafa Ağa, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com, Ziyaret Tarihi: 13.02.2017

- Şanlı, İ. Ubeydî, Abdurrahman Çelebi, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com, Ziyaret Tarihi: 13.02.2017
- Tuğluk, İ.H. Arzî, Mehmed Efendi, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com, Ziyaret Tarihi: 07.02.2017
- Tuğluk, İ. H. Tâlib, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com, Ziyaret Tarihi: 13.02.2017
- Yılmaz, K. H. - Demircan, S. Safvetî, Şeyh Seyyid Ali Safvetî Efendi, www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com, Ziyaret Tarihi: 13.02.2017

TEZ-MAKALE

- Aydemir, Y. 2007, Metin Neşrinde Mecmû'aların Rolü ve Karşılaşılan Problemler, *Turkish Studies*, Turkoloji Araştırmaları, 2/3,
- Çıpan, M. 1991, Fasîh Ahmed Dede, Hayatı, Edebî Kişiliği, Eseleri ve Dîvânının Tenkitli Metni, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Danışman: Gönül Ayan, Konya
- İçli, A. 2015a, Fasîh'in Yayınlanmamış Türkçe Şiirleri, Gazeller, *Belgü*, Ardahan Üniversitesi İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi Dergisi, 1 (s. 49-73.)
- Kadioğlu, İ. Solak-zade Medmed Hemdemi Çelebi'nin Fihrist-i Şahan'ı ve Diyarbakırlı Şairler Lebib Ve Mülhem Efendinin Zeyilleri, 2004/1 *İlmi Araştırmalar* 17, İstanbul
- Kemaloğlu, M. Ocak – Haziran 2012, Ahmed Tantarânî Maragi ve Onun "Tantarânîyye" Kasidesi, Hikmet Yurdu, Yıl: 5, C: 5, S. 9, (s. 163-187)
- Koyuncu, Fatih, 2015, (www.sosyalarastirmalar.com ISSN: 1307-9581) Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt: 8, Sayı: 41, Aralık (s. 243)
- Tanyıldız, A. 2012, "Şiir Mecmû'alarının Neşri Hakkında", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. V, S. 21, (s. 224.)
- Tarlan, A. N. 1946, "Eski Mecmû'alar Arasında", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, C. 1, istanbul
- Tunç, S. 2005, "Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Revan 1985 Numaralı Şiir Mecmû'ası," Selçuk Üniversitesi Türkiyat Dergisi S. 18, Konya
- Ünver, İ. 1993, "Çevriyazıda Yazı Birliği Üzerine Öneriler", *Turkoloji Dergisi*, C. XI, S. 1, Ankara
- Gıynaş, K. A. 2013, Pervâne Bey Mecmû'ası (İnceleme-Metin), Doktora Tezi, Bozok Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Danışman: Ziya Avşar, Yozgat

- Gökalp, H. 2001, *Fasîhî Divânî*(İnceleme-Metin), Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi / *Sosyal Bilimler Enstitüsü* / Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Danışman: İ. Çetin Derdiyok, *Adana*
- Köksal, M. F. 2012 *Mecma'û'n-Nezâ'ir*, (İnceleme - Tenkitli Metin), *Ankara*.
- Kocaer, S. 2009, *Pend-nâme-î Azminin Osmanlı Nasihat-nâme Geleneğindeki Yeri*, Yüksek Lisans Tezi, Bilkent Üniversitesi, Tez Yöneticisi: Kalpaklı, Mehmet, *Ankara*

Mehmet Ali KOYUNCU

1977 yılında Adıyaman'ın Ağcin köyünde doğdu. İlkokulu köyünde bitirdi. 1993 yılında Kâhta İmam Hatip Lisesi'nden mezun oldu. Aynı yıl Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği bölümünde lisans eğitimine başladı. 1997 yılında eğitimini tamamlayıp Türkçe öğretmeni olarak göreve başladı. Çeşitli okullarda Türkçe öğretmenliği, Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliği ve okul idareciliği yaptı. Halen Adıyaman Esentepe Anadolu Lisesi'nde görevine devam etmektedir. 2008 yılında iki arkadaşıyla Adım Adım Türkçe ve Adım Adım Edebiyat adlı iki tane üniversite sınavlarına hazırlık kitabı yayınlandı. Evli ve üç çocuk babasıdır.

24.05.2017

کتاب الفهرست از اردو ترجمه علی
الناصری مصنف او دره الطبری مؤلف

کتاب الفهرست از اردو ترجمه محمد باقر
الطبری مصنف او دره الطبری مؤلف

فهرست مجرای فنون

ثنائی مجری کجوری عالی فنون ثابت علم نیم
 عارضی فانی طالب رشید میانی خالصی سیوا
 باقی عرفی شناسی حقوقی انظارا فنونی لادینی
 مطلق یعنی عصمتی طریقی رشادتی مجری ویدی قادی
 قادی ای مزات نالی کمال پادامه زلفی نابا شیخی فوس
 دلا و اصف ریزی مریخی خیالی صیغی قولی و اصف
 باطنی مجری فنونی نجیب فونی اصولی جوری
 سلطان احمد

مساب

بدر گناه

بدر گناه

عشق که در خفا بر روی آب کشد روی
 مطلق از عالم بودی آب کشد روی
 علق که در خفا بر قدرت توئی درای

عشق که در خفا بر قدرت توئی درای
 مطلق از عالم بودی آب کشد روی
 علق که در خفا بر قدرت توئی درای

عشق که در خفا بر قدرت توئی درای
 مطلق از عالم بودی آب کشد روی
 علق که در خفا بر قدرت توئی درای

عشق که در خفا بر قدرت توئی درای
 مطلق از عالم بودی آب کشد روی
 علق که در خفا بر قدرت توئی درای

بدر گناه

بدر گناه

عشق که در خفا بر قدرت توئی درای
 مطلق از عالم بودی آب کشد روی
 علق که در خفا بر قدرت توئی درای

عشق که در خفا بر قدرت توئی درای
 مطلق از عالم بودی آب کشد روی
 علق که در خفا بر قدرت توئی درای

عشق که در خفا بر قدرت توئی درای
 مطلق از عالم بودی آب کشد روی
 علق که در خفا بر قدرت توئی درای

عشق که در خفا بر قدرت توئی درای
 مطلق از عالم بودی آب کشد روی
 علق که در خفا بر قدرت توئی درای

الامان شرعى بولوم صمد الله
 اي سعادت نبيى نطق عليه
 عطاى جويى اولى او اولى اولى اولى
 عطاى جويى اولى او اولى اولى اولى

درد و درد و درد و درد و درد و درد
 درد و درد و درد و درد و درد و درد
 درد و درد و درد و درد و درد و درد
 درد و درد و درد و درد و درد و درد

سوسن
 سوسن

بدره باده باده باده باده باده باده

بدره باده باده باده باده باده باده
 بدره باده باده باده باده باده باده
 بدره باده باده باده باده باده باده
 بدره باده باده باده باده باده باده

بدره باده باده باده باده باده باده
 بدره باده باده باده باده باده باده
 بدره باده باده باده باده باده باده
 بدره باده باده باده باده باده باده

العلمو نقطه كثرها الجاهلون
 كلام على ارم الله و...

بسم الله

سوره الطه

بسم الله الرحمن الرحيم
والله اعلم
بما نعبد
والله اعلم
بما نعبد

تسهله ونبی طهر پختار وغان

<p>اوله وایلی شوشه اوله وایلی شوشه اوله وایلی شوشه اوله وایلی شوشه اوله وایلی شوشه</p>	<p>سوره الطه سوره الطه سوره الطه سوره الطه سوره الطه</p>
--	--

<p>سوره الطه سوره الطه سوره الطه سوره الطه سوره الطه</p>	<p>سوره الطه سوره الطه سوره الطه سوره الطه سوره الطه</p>
--	--

<p>سوره الطه سوره الطه سوره الطه سوره الطه سوره الطه</p>	<p>سوره الطه سوره الطه سوره الطه سوره الطه سوره الطه</p>
--	--

بجستی و کندن که زدن نشانه حریت

<p>سید میری فکره سید صفا حیدر نقی ملاک زنده دوشنبه</p>	<p>زوزن کس نور کمال میرزا سید بابا میرزا</p>
<p>میدت زوزن حیدر در ایتم صبر</p>	
<p>سفیضه غزل و کتایب المراد</p>	

بالا الی الله
بر که کوه شمشیر است
بر که کوه شمشیر است
بر که کوه شمشیر است
بر که کوه شمشیر است

<p>آیه در کمال حیات ابد کوکب صمیم غزال میرزا میرزا</p>	<p>نور کمال میرزا سید بابا میرزا</p>
<p>میدت زوزن حیدر در ایتم صبر</p>	
<p>سفیضه غزل و کتایب المراد</p>	

یاری

حالا عالم ازنی برادر پیرت ازین سخن

<p>عالمه بر او فایده بود اوست او اول اولی زینک سیرت این پند پیغمبر من غنی حرفی قد صدیقی عبدا</p>	<p>نقد عمری نیر و... خنک تو جان تو را که بلایه یا که قدر با نلی کنی سیر میوه عمری نیری تو با حق فزیه در چنین یکی با یکی صوبه بر او هم اینک از نام جمله هر چه بر او صوابه جام اجل</p>
<p>فرق او نتر هیچ بود جمله کرای و شهر و پاتر</p>	

سستی ترقه جا نم کوه کوه

<p>بیرجام وصل دلدی کو سر کرمی دورانی کو سر پند بوقه که کلمه باج و کلفه بیخیز او دلدی کو سر پند</p>	<p>بسیار بودی کو سر پند بر نفس خنک تو با حق بصلت سن و خطا دلدی کو سر دانست ایلی و غیره بقیه بظلم او و سستی کو سر پند</p>
<p>قید آفتش بر بدو است و بلز سن اوله نری کبوزی کو سر پند</p>	

هدیه ای که
 بیا که ای که

می تکلم فی اللجج کلهم می کلوم الدینا ضبط می کلوم در بعضی کسند

نقدی قلد را خجبت دید کرد مردم شرف باب اهانت دید مردم شرف باب اهانت دید مردم شرف باب اهانت دید	مردم شرف باب اهانت دید مردم شرف باب اهانت دید مردم شرف باب اهانت دید مردم شرف باب اهانت دید	مردم شرف باب اهانت دید مردم شرف باب اهانت دید مردم شرف باب اهانت دید مردم شرف باب اهانت دید	مردم شرف باب اهانت دید مردم شرف باب اهانت دید مردم شرف باب اهانت دید مردم شرف باب اهانت دید
--	--	--	--

اهل هند ز سویی قشما ایم علوم نا اهل اولاد دنیوه در وقت قشما انا با شفته در نادانان کلام بویو با شفته اوزار ز غایب ایدم کس کلوم کلده قشما دید کلوم سایه سلوک آه غلدر نقاب مالک شحات پیچته آفتاب اشته و با شفته آیت بر کسره ه سایه کسره نقاب آیت تاب	کس کلوم کلده قشما دید کلوم سایه سلوک آه غلدر نقاب مالک شحات پیچته آفتاب اشته و با شفته آیت بر کسره ه سایه کسره نقاب آیت تاب	کس کلوم کلده قشما دید کلوم سایه سلوک آه غلدر نقاب مالک شحات پیچته آفتاب اشته و با شفته آیت بر کسره ه سایه کسره نقاب آیت تاب	کس کلوم کلده قشما دید کلوم سایه سلوک آه غلدر نقاب مالک شحات پیچته آفتاب اشته و با شفته آیت بر کسره ه سایه کسره نقاب آیت تاب
--	---	---	---

حسرت که در کنگره کز لولک کوز لولک
 سر نه که کنگره کز لولک کوز لولک

ز قلم قیاس از لولک کوز لولک

<p>جا کای بیست و یک دل اولدی بی خاله جادوی مجتبی حنک نظر خلفه التیلا کز لولک فدا که از غریبی بی خاله جادوی مجتبی کسب باغی این لولی مجتبی مجتبی سر سینه این لولی مجتبی زباب برینا زنده کسب کز لولک بچینه و کل ناله جادوی مجتبی ایرون غنچه ای کز لولک کوز لولک کسار سر ملان دو کلبی مجتبی شکر کز لولک کز لولک کز لولک در کار بی التیلا کز لولک غنی اهل اولدی کز لولک کز لولک انباری توبیغ یازدی کز لولک</p>	<p>سویختل این ز لولک کوز لولک نامن اللات فغانی ز موی و بی بیغ المات فدا فیلیغ شلاله کز لولک شله بیته کز لولک بوی کسب این کوز لولک کوز لولک المات جیلا بیله اندی کوز لولک کوز لولک صخره کوز لولک کوز لولک لفظ کوز لولک کوز لولک المات کز لولک کوز لولک کوز لولک المات</p>
--	---

ز قلم قیاس از لولک کوز لولک
 سر نه که کنگره کز لولک کوز لولک

<p>جا کای بیست و یک دل اولدی بی خاله جادوی مجتبی حنک نظر خلفه التیلا کز لولک فدا که از غریبی بی خاله جادوی مجتبی کسب باغی این لولی مجتبی مجتبی سر سینه این لولی مجتبی زباب برینا زنده کسب کز لولک بچینه و کل ناله جادوی مجتبی ایرون غنچه ای کز لولک کوز لولک کسار سر ملان دو کلبی مجتبی شکر کز لولک کز لولک کز لولک در کار بی التیلا کز لولک غنی اهل اولدی کز لولک کز لولک انباری توبیغ یازدی کز لولک</p>	<p>سویختل این ز لولک کوز لولک نامن اللات فغانی ز موی و بی بیغ المات فدا فیلیغ شلاله کز لولک شله بیته کز لولک بوی کسب این کوز لولک کوز لولک المات جیلا بیله اندی کوز لولک کوز لولک صخره کوز لولک کوز لولک لفظ کوز لولک کوز لولک المات کز لولک کوز لولک کوز لولک المات</p>
--	---

حسرت که در کنگره کز لولک کوز لولک
 سر نه که کنگره کز لولک کوز لولک
 ز قلم قیاس از لولک کوز لولک
 سر نه که کنگره کز لولک کوز لولک
 ز قلم قیاس از لولک کوز لولک
 سر نه که کنگره کز لولک کوز لولک
 ز قلم قیاس از لولک کوز لولک
 سر نه که کنگره کز لولک کوز لولک
 ز قلم قیاس از لولک کوز لولک
 سر نه که کنگره کز لولک کوز لولک

ضمیمه بیخ اوله او ششمین سوره صمد

<p>سراج الفیض ای الصغیر بلا الرضامین شعنا قلوبهم شرب العسل حج صالح حجیاتیر حج خصال دالات الی ذلیل الی ارجح الی</p>	<p>ای الصغیر بلا الرضامین شعنا قلوبهم شرب العسل حج صالح حجیاتیر حج خصال دالات الی ذلیل الی ارجح الی</p>
<p>زرمانه خوبرونه سندی بنظیر سیر سلطنت سنده اولدک شهریار</p>	
<p>صنوع صفا صغیر طریق ظاهر عصیان عغده فرافک قوت ذکر است</p>	<p>صنوع صفا صغیر طریق ظاهر عصیان عغده فرافک قوت ذکر است</p>

ایوه بیخ اوله او ششمین سوره صمد

<p>الطف ملاک ن لالام وصا ه هلاک آرای سی عقل</p>	<p>الطف ملاک ن لالام وصا ه هلاک آرای سی عقل</p>
<p>عقل عقل عقل عقل عقل عقل عقل عقل</p>	

ظلم مقدمه آتیه بود که بر کوفه نون

بنده	ارکین سر و زلفش با باران آلوده	او زینم بعد از منم خجسته	ارکین سر و زلفش با باران آلوده	سارینجی او ای که تنه با او بود	یغ

مرقی	فکر کند عابد و زلف او ای	زلف او ای که بر سرش آلوده	و خودم عالا سما سید	فغ او ای که بر سرش آلوده	کاف نون او ای که بر سرش آلوده	اسودن او ای که بر سرش آلوده	سور را چه ای شمع سیرت	زلف او ای که بر سرش آلوده	مرقی تنه او ای که بر سرش آلوده	طلحه قصره کاف طبل	بچه خنده جور کجیل	کلای انظومش کوفه

دعا زوی صفارین کزین بود و مبارک

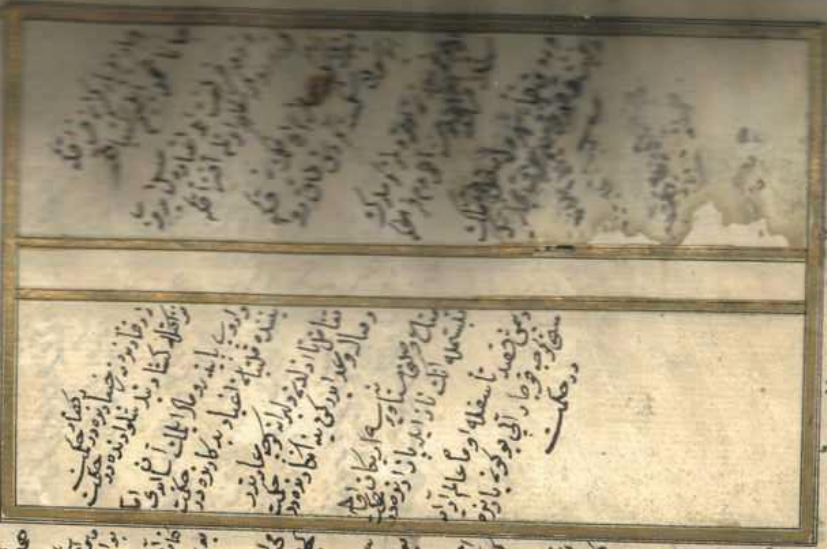
کشفه صبر کس

غایا اربا یستمداد هر آن استمن

اولاً خاصاً و مستراً در صورت کورن
تا بعد از این صورت کورن
چهارم و پنجم در صورت کورن
صورت کورن در صورت کورن
پنجم و ششم در صورت کورن
هفتم و هشتم در صورت کورن
نهم و دهم در صورت کورن
یازدهم و دوازدهم در صورت کورن
چهارم و پنجم در صورت کورن
صورت کورن در صورت کورن
پنجم و ششم در صورت کورن
هفتم و هشتم در صورت کورن
نهم و دهم در صورت کورن
یازدهم و دوازدهم در صورت کورن

در صورت کورن
صورت کورن در صورت کورن
پنجم و ششم در صورت کورن
هفتم و هشتم در صورت کورن
نهم و دهم در صورت کورن
یازدهم و دوازدهم در صورت کورن

در صورت کورن
صورت کورن در صورت کورن
پنجم و ششم در صورت کورن
هفتم و هشتم در صورت کورن
نهم و دهم در صورت کورن
یازدهم و دوازدهم در صورت کورن

در صورت کورن
صورت کورن در صورت کورن
پنجم و ششم در صورت کورن
هفتم و هشتم در صورت کورن
نهم و دهم در صورت کورن
یازدهم و دوازدهم در صورت کورن
چهارم و پنجم در صورت کورن
صورت کورن در صورت کورن
پنجم و ششم در صورت کورن
هفتم و هشتم در صورت کورن
نهم و دهم در صورت کورن
یازدهم و دوازدهم در صورت کورن

قافیه بجهت کیم روز نیم اول

فتی علی کسیر و هو یا کیم اول	فتی علی کسیر و هو یا کیم اول
فتی کلوا ارجی کل اجوی	فتی کلوا ارجی کل اجوی
فتی باغدا کل در کل زیندیا	فتی باغدا کل در کل زیندیا
فتی ضیاء کسیر جوهر اول	فتی ضیاء کسیر جوهر اول
فتی بزم او لرینو قافیه کسیر	فتی بزم او لرینو قافیه کسیر
فتی بره بونونونست کسیر	فتی بره بونونونست کسیر
فتی بره بونونونست کسیر	فتی بره بونونونست کسیر
فتی عصبیه و بره بونونونست	فتی عصبیه و بره بونونونست

قافیه بجهت کیم روز نیم اول	قافیه بجهت کیم روز نیم اول
قافیه بجهت کیم روز نیم اول	قافیه بجهت کیم روز نیم اول
قافیه بجهت کیم روز نیم اول	قافیه بجهت کیم روز نیم اول
قافیه بجهت کیم روز نیم اول	قافیه بجهت کیم روز نیم اول
قافیه بجهت کیم روز نیم اول	قافیه بجهت کیم روز نیم اول
قافیه بجهت کیم روز نیم اول	قافیه بجهت کیم روز نیم اول
قافیه بجهت کیم روز نیم اول	قافیه بجهت کیم روز نیم اول
قافیه بجهت کیم روز نیم اول	قافیه بجهت کیم روز نیم اول

کلامک سیم به سه تک ز هجده

توزن کاشی کو کیده جانان از افکانه خج جاج کلر انک شوقه نالایم اینگون که ندره زه تخفیه جان ایسم کاشی بیدر بیک نام او سکا و رایسم هرین بای ک کو کیده غطا ایسم خود کو را یغشی و استون قیاس در یکسان مکتوبه زانین علم جانده لیس وین وین کاشی بیدر بیک نام او سکا و رایسم در ده ک زنده یعنی غای ایسم	ع چین حوریکه شمع و زان کاشی نیم جانان او را غنچه ایسم خفا طره بود حقیق فایده کاشی بیدر بیک نام او سکا و رایسم هرین بای ک کو کیده غطا ایسم خود کو را یغشی و استون قیاس در یکسان مکتوبه زانین علم جانده لیس وین وین کاشی بیدر بیک نام او سکا و رایسم در ده ک زنده یعنی غای ایسم
--	---

ع چین حوریکه شمع و زان کاشی نیم جانان او را غنچه ایسم خفا طره بود حقیق فایده کاشی بیدر بیک نام او سکا و رایسم هرین بای ک کو کیده غطا ایسم خود کو را یغشی و استون قیاس در یکسان مکتوبه زانین علم جانده لیس وین وین کاشی بیدر بیک نام او سکا و رایسم در ده ک زنده یعنی غای ایسم	ع چین حوریکه شمع و زان کاشی نیم جانان او را غنچه ایسم خفا طره بود حقیق فایده کاشی بیدر بیک نام او سکا و رایسم هرین بای ک کو کیده غطا ایسم خود کو را یغشی و استون قیاس در یکسان مکتوبه زانین علم جانده لیس وین وین کاشی بیدر بیک نام او سکا و رایسم در ده ک زنده یعنی غای ایسم
---	---

زنگنه

صا تارک

لملك ابي طالب بوقره القويستار

<p>اوستونك زنده زاده در جلد عالم پولنده اولك اوله كادر اوله عالم شاهك مشهوره دلا در جلد عالم شهرت بخش بار در جلد عالم اورد به شمشير در شتر تو جهلان حالی بیدر دار آینه آینه اولن سم روت و ظلم و حكر صدف بوقره بلبلان آیا اولاد دم گاجت تیر بوقره دختر بوقره مرد آوزده بره بوقره</p>	<p>بوقره اوله كادر اوله عالم شاهك مشهوره دلا در جلد عالم شهرت بخش بار در جلد عالم اورد به شمشير در شتر تو جهلان حالی بیدر دار آینه آینه اولن سم روت و ظلم و حكر صدف بوقره بلبلان آیا اولاد دم گاجت تیر بوقره دختر بوقره مرد آوزده بره بوقره</p>
--	--

<p>اوستونك زنده زاده در جلد عالم پولنده اولك اوله كادر اوله عالم شاهك مشهوره دلا در جلد عالم شهرت بخش بار در جلد عالم اورد به شمشير در شتر تو جهلان حالی بیدر دار آینه آینه اولن سم روت و ظلم و حكر صدف بوقره بلبلان آیا اولاد دم گاجت تیر بوقره دختر بوقره مرد آوزده بره بوقره</p>	<p>بوقره اوله كادر اوله عالم شاهك مشهوره دلا در جلد عالم شهرت بخش بار در جلد عالم اورد به شمشير در شتر تو جهلان حالی بیدر دار آینه آینه اولن سم روت و ظلم و حكر صدف بوقره بلبلان آیا اولاد دم گاجت تیر بوقره دختر بوقره مرد آوزده بره بوقره</p>
--	--

<p>کودم ای دلالت است و بگویند بیار که اگر گفت بیدار تو ندانم اولدم تا مگر</p>	<p>صورتش در پیش و عطشی کار نخواستی سیر بدوب و طالع علی تمام طعمی</p>	<p>بجا اولد است که تو نموی که کوردم کسی که تو نموی که</p>
--	---	--

<p>بغض است که در پیش تو عالم این قضی که با تو نیست که عالم</p>	<p>بغض است که در پیش تو عالم این قضی که با تو نیست که عالم</p>	<p>بغض است که در پیش تو عالم این قضی که با تو نیست که عالم</p>
---	---	---

سهر کنگره بود قدر نایده

بوفنا از عقیقه خردم
چو بختم او بر عهدا بخیزد

بیه دل در دینی بیان ابره بین سینه را زنی در ده طرد کفش باشد و اوان مدای می بین تیره دور و نورش با کشت ز زره و زین کفک لک بسیک بود جن را زنی کفتی ای کجست اولک سرنگای بهم تا شرفی خواص و عوام	عفتی علهه و استام ابره بین فی کبی لاد و فغان ابره بین اورده و زانی عیدان ابره بین جان نمی بخیزد زان ابره بین هر انور کبی عیدان ابره بین اورده و هجره در میان ابره بین خلیقه بر و طوبی با ابره بین اورده و عقیقه خردم
---	---

الربیع ثم العلقین

کاف خ لحت	
-----------	--

الله صطه
 اس حاد نهدی ساطی نهلاب
 الامان بزمی جودم تک الامان
 تخرالایا وقتا مکن العار

مینا
 حصار
 حده لله جون ابردی
 وق نوبه ابردی ایضا
 بلج کل وس اجلا
 کور کلار رید نیرا بیضا
 فعل حصار ایلی
 او صولله کل بدن
 دویمه صکر بو صفا من
 ادرینا اغیار نیر ایضا
 اده نینم کل اقدم
 اغیار نیر

دیار حوض
 بار نین اول جود ای
 خوری ملوک هم نین اول
 صلاهی جیب عین اول
 ارم ابرین اوله ای
 زود و جوبری اوله ای
 یار حصار تا ابع اولم
 صفادون معلای نینم
 بار ایتاه هله دکن
 اغیار نیر اوله ای
 ناز نینم صنوع ادم
 کل اقدم مریحیا اوله

حندی
 یونی نا هید نینم
 لاله نینم
 سکری میسید نینم
 سنلی نینم
 نضی ایچون وصفیا
 یو آیی و جمله
 رسجا ادم نینم
 نوقه یا هومید نینم
 حاسم بلال لال لالی
 نینم بلال لال لالی
 نینم بلال لال لالی
 نینم بلال لال لالی
 نوقه یا هومید نینم

ایستخبر و صند کیم بفرستد اینگوالتی با افریقہ پوست برود و کیم بفرستد قید صند او سکنده جملک دونه ایغ او زده کیم صند دونه خلف سکنده او نینہ عم در شکی دین کله کسه هم در شکی اوتور کن صند هم در شکی بانیلی التینه قومہ نکلوا کیم	نار و سرد و کیم و صلواتی اوتور و حفظ و زهنی نینو ایدر
هم جنبه کیم بفرستد ایستخبر و صند کیم بفرستد اینگوالتی با افریقہ پوست برود و کیم بفرستد قید صند او سکنده جملک دونه ایغ او زده کیم صند دونه خلف سکنده او نینہ عم در شکی دین کله کسه هم در شکی اوتور کن صند هم در شکی بانیلی التینه قومہ نکلوا کیم	

ماصل بود و طوره کیم بفرستد ایستخبر و صند کیم بفرستد اینگوالتی با افریقہ پوست برود و کیم بفرستد قید صند او سکنده جملک دونه ایغ او زده کیم صند دونه خلف سکنده او نینہ عم در شکی دین کله کسه هم در شکی اوتور کن صند هم در شکی بانیلی التینه قومہ نکلوا کیم	اهل شیخ آئی کیم بفرستد طبع کیم اول سنده کیم بفرستد فکن اولد و نینہ ایدر اجتناب سوز بود و انه اعلم بالانصوا

اهل شیخ آئی کیم بفرستد
طبع کیم اول سنده کیم بفرستد
فکن اولد و نینہ ایدر اجتناب
سوز بود و انه اعلم بالانصوا

<p>عینی آثار ایزد پوری بایک صفائی هیچ کس درستی غلام نماند کور کفران جو چین را کفن بنام کشت جلا ایزد کفرانی</p>	<p>ادامتال امید با شکر نقل تین اول دیو لوم با جگرانی بنام کشت جلا ایزد کفرانی کالابر کشت ایزد کفرانی</p>	<p>عینی یون ایزد کله پاد ایزد فرخ ایزد کفرانی</p>
---	---	--

<p>عینی آثار ایزد پوری بایک صفائی هیچ کس درستی غلام نماند کور کفران جو چین را کفن بنام کشت جلا ایزد کفرانی</p>	<p>ادامتال امید با شکر نقل تین اول دیو لوم با جگرانی بنام کشت جلا ایزد کفرانی کالابر کشت ایزد کفرانی</p>	<p>عینی یون ایزد کله پاد ایزد فرخ ایزد کفرانی</p>
---	---	--

<p>ملفوظ علی هر دو کله زین فیه قفا بیکدیگر بستند هر دو کله زین فیه قفا بیکدیگر بستند هر دو کله زین فیه قفا بیکدیگر بستند</p>	<p>شعیر ز می زرق زرق ز جیب آتش بوش ز جیب آتش بوش ز جیب آتش بوش ز جیب آتش بوش ز جیب آتش بوش</p>	<p>عزیز طبع الشیخ افق باندک بوش العیب اوسلاری فی سهر بوش عزیز طبع الشیخ افق باندک بوش</p>	<p>عالم کوله در دل کله کله کله کله کاه در دهره سنده کوه کله کله کله عالم کوله در دل کله کله کله کله</p>
<p>سهم کله</p>	<p>کله کله</p>	<p>کله کله</p>	<p>کله کله</p>

<p>عصی کله</p>	<p>کله کله</p>	<p>کله کله</p>	<p>کله کله</p>
<p>وله کله</p>	<p>کله کله</p>	<p>کله کله</p>	<p>کله کله</p>

<p>عمر دور اوله از سوی منصف کار دارد مجموع این قائل جمعاً یکبار در ده هر شب یا قوی نیم وزن از مطلق شیر و روغن زیتون او را در ده صیقل دادن اوله پاک کردن و شستن بهرای هر که است تندرستی را در ده علمی بر او باد هر که در ده صیقل دهیم که در ده نقدی بر او باد هر که در ده</p>	<p>+ قوت عینی از ارباب شربت کبیری اجله هر که در ده خرد و هله شوق اوله صیقل دور و سبب کبیری هر که در ده نماز عینی خفایه شل طلقه عیان جهانده بر او را ایست کبیری صفا عینی عالم کبیری در ده کبر او در ده نیم او در ده شربت نابه جالب هم کبیری</p>
--	---

قراب

<p>د خیال بنف ادرت در ده خند آغ در ده بر او را ایست کبیری خیال انب کبیری در ده اوله هر که در ده او شوق در ده نیم او در ده بن تا اوله در ده فدک جالب در ده اگر در ده اوله در ده</p>	<p>شربت کبیری داعم فراده صفا کبیری وصلده کبیری اوله کبیری دیدی هر که در ده جایی کبیری اوله کبیری انزیم کبیری انیم کبیری برین کبیری پزیر کبیری</p>
---	--

<p>مزار شریف بنام خداوندگار و عالم ارواح و ارواح او و اولاد کبریا و اولاد قیامت شرف منزه از انفس و قیامت به هر طرفی که میسر آید به هر جا که میسر آید به هر جا که میسر آید به هر جا که میسر آید</p>	<p>بوی زین قاره ای که با نور زین کلیدش آید بر طغیان و زین بوی زین قاره ای که با نور زین کلیدش آید بر طغیان و زین بوی زین قاره ای که با نور زین کلیدش آید بر طغیان و زین</p>
<p>عینی از حق شنیده از اولاد شریف طریقتی بر این اقیانوس برسد زنده نقل بر لب سر کشتی یاره دیکه بوده گذشته کجایت برسد زنده نقل بر لب سر کشتی یاره دیکه بوده گذشته کجایت برسد</p>	<p>زنده غایب خامه طبیعت برسد کلید کلیدش آید بر طغیان و زین کلید کلیدش آید بر طغیان و زین کلید کلیدش آید بر طغیان و زین کلید کلیدش آید بر طغیان و زین</p>

<p>مزار شریف بنام تو جوده در اوست که در دو بلای نیش قاتلانه ترین لب عالم معلوم از این سخن با روشن از اوست از این سخن با روشن از اوست</p>	<p>دور از غم دور از غم دور از غم دور از غم دور از غم دور از غم دور از غم دور از غم دور از غم دور از غم دور از غم دور از غم</p>
<p>ویسی کلان خاها اولاد ای شریف آه آه آه آه آه آه آه آه آه آه ز غم و غم و غم و غم و غم و غم از این سخن با روشن از اوست از این سخن با روشن از اوست</p>	<p>کلان خاها اولاد ای شریف آه آه آه آه آه آه آه آه آه آه ز غم و غم و غم و غم و غم و غم از این سخن با روشن از اوست از این سخن با روشن از اوست</p>

<p>نماز چهارشنبه کون بوزینه تو میباش کون بکیمه از اولیاد او چشمه سرو و قناری تو قندو میباش جسته و صواب الیوب آرزو تو</p>	<p>غرد در دیکه دیکه هجرت ایله جسم او شده زبانه مهر مو نکو بسین بنی افکار و جیک ضرب اولیاد بیدار هب شو</p>	<p>دل بال بر بوزینه ای بلوزنی کل دوره قناد شده کالت بو ۵۵</p>
<p>کمال شاد و باغانه تو حقیقت در کس آنگاه که رو او در کس اولیاد تو غم عشق اجیره صدا علقی چون خطه در کس</p>	<p>نخچه قان افکار هم حسرت ایله درد و غم جمله سکا در کس حسرت هجرت اولیاد و زوم هر دو ایا نه بیک در کس</p>	<p>کل نو رک و زوی جهان تاغینیک کونیزه خفا غنا در کس</p>

<p>کمال دی کو کام غم خندان است الهی کند و دید بیا آن است</p>	<p>کمال حسنه او مر در دم پشته ای آران است</p>	<p>عید و صلی چون اولیاد خلال جان تو بسین نه قرآن است</p>	<p>تذکیر روح و دانه که است کون بکیمه دوره و قرآن است</p>	<p>نه کون بوزنه کون بکیمه جهان نه کون بکیمه کلکشان است</p>
<p>مراقب آنها و با آفاق کفایت کمال چشم تو هم صیانت بیا اولیاد دو کون بکیمه صیانت بیا اولیاد</p>	<p>ملوت استن بچه پیم اولیاد ز فورا اولیاد کون بکیمه</p>	<p>نیلاد اولیاد خلال خلال بوی بچه تر کون بکیمه</p>	<p>کمال حسنه او مر درد و غم جمله سکا در کس</p>	<p>مراقب غم کون بکیمه جهان بجای کون بکیمه کلکشان</p>

<p>نامله ای غمزه لری خدیجه ناعت هوشویه بی یک شوخه ناعت</p>	<p>ایله دی ولی ارتفاع ناعت پابال حویله نعت ناعت</p>	<p>هر دلاه و جملکله ناعت غوغایه کتیب خدیجه ناعت</p>	<p>دودولع شاک نامله به کام نیکه ناعت</p>	<p>بیچانه لیکه جیو کیده سرور شراب طوم ناعت</p>
<p>نابی کوله نیش کلکله ناعت نه دکله لیک تیا ناعت</p>	<p>چیز کون لوه اولک ناطم ناعت نهله اول ب تیره دوم اوله و چتر</p>	<p>اسید نولع صفاک اولی کوزال ناعت شیره اتره چیم ناطم بیهو چتر</p>	<p>نیم اولک ناطم کتیب ناعت عدا کله اولک ناطم کتیب ناعت</p>	

<p>نیلچی قاشکلر اول قاشکلر اوله اوردی غالدیه کون جو چقا کین اوردی</p>	<p>اولکله کور باد و صا کله قرا کک شام غمزه و غمزه کون اوردی</p>	<p>الکله کور کور کور کور کور کیم ناطم ناطم ناطم ناطم</p>	<p>کلکله کور کور کور کور کور اولکله کور کور کور کور کور</p>	<p>نیلچی کور کور کور کور کور غمزه کور کور کور کور کور</p>
<p>نیلچی صحت کلک کلک کلک کلک کلک اینله صولورده کور کور کور</p>	<p>کون کور کور کور کور کور کلک کلک کلک کلک کلک کلک</p>	<p>کلک کلک کلک کلک کلک کلک کلک کلک کلک کلک کلک کلک</p>	<p>کلک کلک کلک کلک کلک کلک کلک کلک کلک کلک کلک کلک</p>	<p>کلک کلک کلک کلک کلک کلک کلک کلک کلک کلک کلک کلک</p>

<p>نوی کز و قندار کون بی حال هر کس کز و قندار کون بی حال هر کس کز و قندار کون بی حال هر کس</p>	<p>عاقل یک کس قندار نظر صمیم بگوهر بدل رخ لبها صمیم بگوهر بدل رخ لبها</p>	<p>سکنت علی بن ابی کوی کنت علی سکنت علی بن ابی کوی کنت علی سکنت علی بن ابی کوی کنت علی</p>	<p>مرد یک کس کز و قندار مرد یک کس کز و قندار مرد یک کس کز و قندار</p>	<p>عشق کز و قندار عشق کز و قندار عشق کز و قندار</p>	<p>هر چه اوله هر چه اوله هر چه اوله</p>
<p>روانی غنچه کس کز و قندار غنچه کس کز و قندار غنچه کس کز و قندار</p>	<p>صوفیانه در رخ او کز و قندار صوفیانه در رخ او کز و قندار صوفیانه در رخ او کز و قندار</p>	<p>عقله در یک کس کز و قندار عقله در یک کس کز و قندار عقله در یک کس کز و قندار</p>	<p>جانم کز و قندار جانم کز و قندار جانم کز و قندار</p>	<p>سید کز و قندار سید کز و قندار سید کز و قندار</p>	<p>عاشق کز و قندار عاشق کز و قندار عاشق کز و قندار</p>

<p>قادر شهر سلیمان کز و قندار شهر سلیمان کز و قندار شهر سلیمان کز و قندار</p>	<p>غنیله کز و قندار غنیله کز و قندار غنیله کز و قندار</p>	<p>صومعه کز و قندار صومعه کز و قندار صومعه کز و قندار</p>	<p>عاشق کز و قندار عاشق کز و قندار عاشق کز و قندار</p>	<p>دیو کز و قندار دیو کز و قندار دیو کز و قندار</p>	<p>عاشق کز و قندار عاشق کز و قندار عاشق کز و قندار</p>
<p>دیدیم مکتب یا قنده کلو بر رخ بود آنی که او که در رحمت ایزدین آید آید</p>					
<p>دل عشق کز و قندار عشق کز و قندار عشق کز و قندار</p>	<p>عاشق کز و قندار عاشق کز و قندار عاشق کز و قندار</p>	<p>عاشق کز و قندار عاشق کز و قندار عاشق کز و قندار</p>	<p>عاشق کز و قندار عاشق کز و قندار عاشق کز و قندار</p>	<p>عاشق کز و قندار عاشق کز و قندار عاشق کز و قندار</p>	<p>عاشق کز و قندار عاشق کز و قندار عاشق کز و قندار</p>

غزل افندی
 قیامت قیامت کون کون یاره
 الله بزرگ نعمتی چه یاره
 قیامت قیامت با کله ایله
 ایچکون مسیحه کیمیز مناره
 سکا تصدیق ماهی بوزه دجه
 نکوز نورونی وولدی شاره
 میان نجر استغنا ویا نجر
 کله سکا رو کله کله کله
 قیامت کیمیزی با اهریم
 افندی سندن دوریمور وور کله

سکا اهر افندی کچه باقی
 غمدا کون کون ایندی یاره یاره
 کون کون زغی کله سندن یاره
 چمن غمغه غمغه غمغه
 کله تصدیق نمن کون کون کون
 ایچکون مسیحه کیمیز مناره
 سکا تصدیق ماهی بوزه دجه
 نکوز نورونی وولدی شاره
 میان نجر استغنا ویا نجر
 کله سکا رو کله کله کله
 قیامت کیمیزی با اهریم
 افندی سندن دوریمور وور کله

غزل خلیل
 سها ارجحه ایچده آری ایلر
 سها سکر کوردیا اوردور کله یار
 سها ارجحه ایچده آری ایلر
 سها سکر کوردیا اوردور کله یار
 سها ارجحه ایچده آری ایلر
 سها سکر کوردیا اوردور کله یار
 سها ارجحه ایچده آری ایلر
 سها سکر کوردیا اوردور کله یار

غزل خلیل
 سها ارجحه ایچده آری ایلر
 سها سکر کوردیا اوردور کله یار
 سها ارجحه ایچده آری ایلر
 سها سکر کوردیا اوردور کله یار
 سها ارجحه ایچده آری ایلر
 سها سکر کوردیا اوردور کله یار
 سها ارجحه ایچده آری ایلر
 سها سکر کوردیا اوردور کله یار

<p>رضی بیخ از من ناموس عزیز علی خیر و شکر رسیده هر ضعیف خیر و شکر رسیده هر ضعیف خیر و شکر رسیده هر ضعیف خیر و شکر رسیده هر ضعیف</p>	<p>ببین تو در انقباض بیخ از من ناموس عزیز علی خیر و شکر رسیده هر ضعیف خیر و شکر رسیده هر ضعیف</p>	<p>ببین تو در انقباض بیخ از من ناموس عزیز علی خیر و شکر رسیده هر ضعیف خیر و شکر رسیده هر ضعیف</p>	<p>ببین تو در انقباض بیخ از من ناموس عزیز علی خیر و شکر رسیده هر ضعیف خیر و شکر رسیده هر ضعیف</p>	<p>ببین تو در انقباض بیخ از من ناموس عزیز علی خیر و شکر رسیده هر ضعیف خیر و شکر رسیده هر ضعیف</p>	<p>ببین تو در انقباض بیخ از من ناموس عزیز علی خیر و شکر رسیده هر ضعیف خیر و شکر رسیده هر ضعیف</p>
---	--	--	--	--	--

<p>رضی آینه بی طوطی از کتیبه سفید شکر در حلیه خنجر و زینت مولای بیخ از من</p>	<p>آینه بی طوطی از کتیبه سفید شکر در حلیه خنجر و زینت مولای بیخ از من</p>	<p>آینه بی طوطی از کتیبه سفید شکر در حلیه خنجر و زینت مولای بیخ از من</p>	<p>آینه بی طوطی از کتیبه سفید شکر در حلیه خنجر و زینت مولای بیخ از من</p>	<p>آینه بی طوطی از کتیبه سفید شکر در حلیه خنجر و زینت مولای بیخ از من</p>	<p>آینه بی طوطی از کتیبه سفید شکر در حلیه خنجر و زینت مولای بیخ از من</p>
--	--	--	--	--	--

توصیف
 یکله زره و کل آینه زین
 پیکر قوی سر کمانی ز غلظت زین
 پیکر و کلکوز نیم خنجر
 او در فوسن کهنه برادری بود
 ایندی بر کس منگنه جلوه جاسک
 او روی مالک را می خاها با به
 مروری که ولا که لقب است
 اما خلا اید قیدی بی خبر سید
 اولدی که می نیر اری نوا سید

اسکندر قله معمر ایمن جهان و آصف
 سرای خاطرک آینه خراب سنگ

توقی
 ناخیز اولیغ بیس قنار آسنده
 خوره صغری ز تور بغار آسنده
 مورا غروب کوز آواز آسنده
 غلام خردم ارقله یار آسنده
 غنق قو خفا سینه و فایلیک آفر
 برفا عده د قلدر صیانا آسنده
 جانانه بوم بوس بخار اولدی قبل
 دیوی تلفف آرنی آسنده
 نغز نزل کولدی غی زورم قوی
 کله آره که کوز غی آسنده

تذیبی
 آواره دلغنه عوفیه زورم
 مینجانه بچاره و شانه زورم
 منتور اولای بر صابجی لیلیه زورم
 محزون صغف ککلکی آسنده زورم
 شسته کوب تارکی آسنده زورم
 عرض الیم اصلی آسنده زورم
 دون تعیین خاک کولت آسنده زورم
 غم ز غلغی و دیوه کوز آسنده زورم

باشنده قوی ز زخیل صغیری
 جان ز غنی اولایه زنده زورم

فتاح
 نیندیه بوب درر نکه کجا اولدی
 نیر کیم کیمجی قالی بوی اولدی
 دیک ایتمک آتایه شکیله فلک
 پایک ال ایچور آسنده
 وفاه هر کیم آینه عاق شکیله
 خطا و جوریکی قانع پاره و سنده
 در کیم کوز کوز کوز صغف مانده
 کوزوی نغف کوز کوز کوز سنده
 میزد اولان زهر صبا کوز صغیری
 صفای قاده و طعلک بیک کوز زورم

<p>فغانی ناز و خشم و آرد و آرد و آرد و آرد گلزار غنچه بنیامین ببلک هزار لفظم شکر اولدر اریددوده صحرای غنچه او شده بجز رنگارنگ</p>	<p>شوق قلمه قلمه و آنکه جسم ناتوان اولدی شه بلایه آنون نکلور بار سر را خاک شکر المیور عالیها بر جسم المیور یا ذضاغبار</p>	<p>محمد ز فغانی در یک آیه و فغانی بر در و سپهر صاف بلایه ام روزگار</p>
<p>جانی شوق کلمه نام غمزد و زود بینی عین غم نخل سبزه ازادی سرکار یارید عشق ای که کلمه بی غم و غم از روی غم غم غم غم غم غم</p>	<p>موج و قطره صبر بچو بد و دوستی شسته و پلا و کرم برده و میرد ایگار بر ایچم غم از این غم غم غم غم غم سرتیک که غم غم غم غم غم غم</p>	<p>ایستاده غم ای که کلمه غم غم غم بجز یاد و صفا غم غم غم غم غم</p>

<p>خبر غم آدی اهل نای غم غم سیر و بخت غم غم غم غم غم</p>	<p>جان غم آدی در غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم غم ز غم غم غم غم غم غم غم غم پیمال سب ناز و غم غم غم غم</p>	<p>باز غم غم غم غم غم غم غم غم شوق غم غم غم غم غم غم غم غم</p>
<p>تاری غم</p>	<p>غم غم</p>	<p>غم غم</p>

فصول	<p>اصغر ان گشت حساب هدف شش خنجر قره کاکه با اوضه صف خات در طه کوه کوز پویی غایب از راه حاصل اوله بر خورف</p>	<p>خاله ای که بود در نون حاش الله بر بود در نون سب قدر اوله بر نون حاله ای که بود در نون</p>	<p>کر خفا به دعوی کوه حاله ای که بود در نون دو صورت از این صوری ای قضا طیب تیر عرفا ایله</p>	<p>جلسه با کمال وقت زود تیر ای قضا طیب تیر عرفا ایله مجلس با کمال وقت زود تیر ای قضا طیب تیر عرفا ایله</p>
غزل	<p>مرد در شکر کسک با دینار تیغ تیر لادن هم آلا در دینار فرخوش ای بیایم ز اوله جوار وفای ز لطفه آرد و طبع با جوار</p>	<p>بر کجا ناکون قد فیه زینار قریب لقا لشدن وقت آفتاب دور و در صقیه با زلف از غلاب کوه طایع بر وقت سلی زونی</p>	<p>شکایت مبر از کله کله بر وفادار کوه طایع بر وقت سلی زونی شکایت مبر از کله کله بر وفادار کوه طایع بر وقت سلی زونی</p>	<p>شکایت مبر از کله کله بر وفادار کوه طایع بر وقت سلی زونی شکایت مبر از کله کله بر وفادار کوه طایع بر وقت سلی زونی</p>

تولی	<p>شکر کوزی آهواره بغیر پادشاهم تو می شکر تکلمه آصیر سدر آرزو جیب اقدم وارو استیلا بیخ و اوضه زانورم بدم</p>	<p>کریم قدم قدر خنده شود و آینه دهم تو بیستم زانورم بدم وقت کعبی که بندم و آینه اول قدم قایمینو هم کربان</p>	<p>دوری اوله قبولی دهم کربان وقت کعبی که بندم و آینه اول قدم قایمینو هم کربان دوری اوله قبولی دهم کربان</p>	<p>دوری اوله قبولی دهم کربان وقت کعبی که بندم و آینه اول قدم قایمینو هم کربان دوری اوله قبولی دهم کربان</p>
اوصی	<p>قوت و رب آنی طیب اهل طاعت ناهن جنت طوطی صله غزل کربان جانم اقا خور وادی اهل طاعت حسته با زورم بیاض غنچه اوزار کول</p>	<p>دشمن طاهران اوله خطا کاه غریب هم فرانده بلایه سبک کوه آسکلر کله غنچه اوزار کول ایله کله کله کله غنچه اوزار کول</p>	<p>غمنه اوزار کول ایله کله کله کله غنچه اوزار کول غمنه اوزار کول ایله کله کله کله غنچه اوزار کول</p>	<p>غمنه اوزار کول ایله کله کله کله غنچه اوزار کول غمنه اوزار کول ایله کله کله کله غنچه اوزار کول</p>

<p>تاریخ خضایی که کله... اوش گنت و فاد... نفا انقد... خورک جوری...</p>	<p>تور و خا طرای دی... طراخی خنیری... مثال شوه... بوزمه... او قاسی... سهر...</p>
<p>ایر می منزل عشقی بر ضیا ایما خلیب او مریز ارمن کبیر کبیر کوروز</p>	
<p>قافیه اقامت مایه... زده... ارحال... های... نیر...</p>	<p>دوست... عالم... رانگی... عالم... رانگی...</p>

<p>صبری ابروان... بویله... اول... خوش... کپله... کور... تزلزل... نظم... خانه...</p>	<p>تور... کور... کور... کور... کور... کور... کور... کور... کور... کور...</p>
<p>جوری ای... دی... اف... س... اف... تف... م... م...</p>	<p>تور... کور... کور... کور... کور... کور... کور... کور... کور...</p>

<p>صفحه ۱ درم او برین باند زینم از محمد بر لطفه او را که هر چه درم او برین باند زینم از محمد بر لطفه او را که هر چه</p>	<p>صفحه ۲ درم او برین باند زینم از محمد بر لطفه او را که هر چه</p>	<p>صفحه ۳ درم او برین باند زینم از محمد بر لطفه او را که هر چه</p>	<p>صفحه ۴ درم او برین باند زینم از محمد بر لطفه او را که هر چه</p>	<p>صفحه ۵ درم او برین باند زینم از محمد بر لطفه او را که هر چه</p>	<p>صفحه ۶ درم او برین باند زینم از محمد بر لطفه او را که هر چه</p>	<p>صفحه ۷ درم او برین باند زینم از محمد بر لطفه او را که هر چه</p>	<p>صفحه ۸ درم او برین باند زینم از محمد بر لطفه او را که هر چه</p>
<p>صفحه ۹ درم او برین باند زینم از محمد بر لطفه او را که هر چه</p>	<p>صفحه ۱۰ درم او برین باند زینم از محمد بر لطفه او را که هر چه</p>	<p>صفحه ۱۱ درم او برین باند زینم از محمد بر لطفه او را که هر چه</p>	<p>صفحه ۱۲ درم او برین باند زینم از محمد بر لطفه او را که هر چه</p>	<p>صفحه ۱۳ درم او برین باند زینم از محمد بر لطفه او را که هر چه</p>	<p>صفحه ۱۴ درم او برین باند زینم از محمد بر لطفه او را که هر چه</p>	<p>صفحه ۱۵ درم او برین باند زینم از محمد بر لطفه او را که هر چه</p>	<p>صفحه ۱۶ درم او برین باند زینم از محمد بر لطفه او را که هر چه</p>

تاریخ ختن سلطان
 داورد قلم معز اولی خاقان جهان
 حضرت سلطان اولی پادشاه داور
 آفرین ایوبی زینت قوت پادشاه
 عالمک محمود اولی پادشاه اثر
 دیدار چو کوی کوی پادشاه
 بارک الله ای کم داور طرب هند
 کوش ایوب چو کوی کوی پادشاه
 بلیدی ایوب بوشهر کوش فراد
 علی شاه ایوبی خدیجه تاریخ او
 آردی خدیجه ایوبی خدیجه تاریخ او

تاریخ ختن سلطان
 دیدار چو کوی کوی پادشاه
 بارک الله ای کم داور طرب هند
 کوش ایوب چو کوی کوی پادشاه
 بلیدی ایوب بوشهر کوش فراد
 علی شاه ایوبی خدیجه تاریخ او
 آردی خدیجه ایوبی خدیجه تاریخ او

تاریخ ختن سلطان
 دیدار چو کوی کوی پادشاه
 بارک الله ای کم داور طرب هند
 کوش ایوب چو کوی کوی پادشاه
 بلیدی ایوب بوشهر کوش فراد
 علی شاه ایوبی خدیجه تاریخ او
 آردی خدیجه ایوبی خدیجه تاریخ او

تاریخ ختن سلطان
 دیدار چو کوی کوی پادشاه
 بارک الله ای کم داور طرب هند
 کوش ایوب چو کوی کوی پادشاه
 بلیدی ایوب بوشهر کوش فراد
 علی شاه ایوبی خدیجه تاریخ او
 آردی خدیجه ایوبی خدیجه تاریخ او

دیو حضرت هدایت سیه چاه تاریخ
 قید آن اولی و کمال مصیبت
 تاریخ حضرت زین العابدین علیه السلام
 حوری دیوی تاریخین بر روی آری
 مورخین عالمیه شجری قریه
 مورخین عالمیه شجری قریه
 تاریخ سلطان سلفان برادر
 دیوی تختا نه جوری قریه
 مبارک البیعتی شنت هادی
 تاریخ حضرت زین العابدین علیه السلام
 ایکه تاریخ دیوبند تاریخ قریه
 دیوی بوطله و دیوان عرش قریه
 سیریه قریه و الی سلفانی
 سیریه قریه و زین العابدین
 سیریه قریه و زین العابدین

دیوی بوطله و دیوان عرش قریه
 سیریه قریه و الی سلفانی
 سیریه قریه و زین العابدین
 سیریه قریه و زین العابدین
 دیوی بوطله و دیوان عرش قریه
 سیریه قریه و الی سلفانی
 سیریه قریه و زین العابدین
 سیریه قریه و زین العابدین

تاریخ حضرت زین العابدین علیه السلام
 تاریخ حضرت زین العابدین علیه السلام
 تاریخ حضرت زین العابدین علیه السلام
 تاریخ حضرت زین العابدین علیه السلام
 تاریخ حضرت زین العابدین علیه السلام
 تاریخ حضرت زین العابدین علیه السلام
 تاریخ حضرت زین العابدین علیه السلام
 تاریخ حضرت زین العابدین علیه السلام

تاریخ حضرت زین العابدین علیه السلام
 تاریخ حضرت زین العابدین علیه السلام
 تاریخ حضرت زین العابدین علیه السلام
 تاریخ حضرت زین العابدین علیه السلام
 تاریخ حضرت زین العابدین علیه السلام
 تاریخ حضرت زین العابدین علیه السلام
 تاریخ حضرت زین العابدین علیه السلام
 تاریخ حضرت زین العابدین علیه السلام

اهل آله و عترت در آن
 قنقرفه ای که در آن
 طوطی است
 قلعه که در آن
 کوه کجیلک است
 بی بی دیدی که تاریخ
 سپهره طوطی که یک کبک
 قنقرفه ای که در آن
 نایک که در آن
 اهل آله و عترت در آن
 قنقرفه ای که در آن
 طوطی است
 قلعه که در آن
 کوه کجیلک است
 بی بی دیدی که تاریخ
 سپهره طوطی که یک کبک
 قنقرفه ای که در آن
 نایک که در آن

تابلی
 اولی طوطی که تاریخ
 جمله طوطی که تاریخ
 بی بی دیدی که تاریخ
 کوه کجیلک که تاریخ
 دیدی که تاریخ
 اولی که تاریخ
 طوطی که تاریخ
 قنقرفه ای که تاریخ

کلامی که در آن
 قنقرفه ای که در آن
 طوطی است
 قلعه که در آن
 کوه کجیلک است
 بی بی دیدی که تاریخ
 سپهره طوطی که یک کبک
 قنقرفه ای که در آن
 نایک که در آن
 اهل آله و عترت در آن
 قنقرفه ای که در آن
 طوطی است
 قلعه که در آن
 کوه کجیلک است
 بی بی دیدی که تاریخ
 سپهره طوطی که یک کبک
 قنقرفه ای که در آن
 نایک که در آن

سورة حرف مقطوع عربی فصیح
 حبیب بن عبد مناف که بود بکر
 حبیب بن عبد مناف که بود بکر

بسم موی کون مکان صفار کین بچ برضال
 و طریقی انی برتک الله پانچال
 تاس کوزاری دوه نیم دینا نیت
 صدکه اولای برتک الله کایه قات
 تار زلفه طوقه قبه کولک جه
 کندوی برتک الله بولورده
 بقول ایوب بولکامی دی آلفار
 بید غی طغوز دوانوز ایله قرآ
 عیب ایله هکانه سنی ایش دینا
 سخری قیللر قایه قفسه
 سوزی نشاید کولک اولار سر قرار
 ه طاقوب باشنیه بر قیل بیکجه روزگار
 دیدیم کوم رونه دوچار اولدی
 اولور ای اصق کاتنج شوره کیم
بسم موی کوس تسمه روی صیاح
 یزانی غیری صراحی یز فورز
قطعه قاسب ترزه نیم مرید روم
 بجز عصیان الطاف علیله نوزم
 بچین ایکن بچن موی قولیم
بسم موی اوج محمد دست علی ناطقیا لوم
 کلک هرینه بلبل دوز کوزوز نزاله
 نیرم ایله نوز دورانی والله داله

کورد کله صیدو ضاخصین بر جهان
 کیمد عجبک اول شنه قون اولام
 کله نده
 نواسی نالین قیدیزیم اکر کوی
 زده یلکلی جا اغنیدب زار کوی
 نیم ضد نال اولدی یوزینه صرح
 هر صبح ام سهر یلیم پیر کوی
 شها کولک بک صبا در صورت
 چاروب در دوتک اوشن دم
 چاکر کوی کسب امید ایلم
 خال قدیم دوتک باش اورد
 کوزوز کوزومیل کوزوز کام اولام
کورد اولدی تازه آغازه
 اول شغ مینه مشق نینار
 ایله نولودن بوم قطع نگاه
 ایش موی ویله قطع نگاه
 کلش کوز نازینه بوم بوم
 او ماه حاله شون غوش کلیم دله
 تام تار و تزار اولشم زالداری
 دیلر اورد که نینه و ش کین پرتو
 شق قانار دویب ایله کلری
 کافر دوشوی کله نوز کوزوز
 جلدن کوی کولک اولام کوزوز
 اولدم خوم کوزومیل نیشه آفام دله

ایوب حسن استخوان دیده و دریاغ نهاده
 جمع بیله کجی بر یک سره داننده
 بر این میز اول کافه فایده و کوی
 ایوب حسن استخوان دیده و دریاغ نهاده
 جمع بیله کجی بر یک سره داننده
 بر این میز اول کافه فایده و کوی
 ایوب حسن استخوان دیده و دریاغ نهاده
 جمع بیله کجی بر یک سره داننده
 بر این میز اول کافه فایده و کوی

ایوب حسن استخوان دیده و دریاغ نهاده
 جمع بیله کجی بر یک سره داننده
 بر این میز اول کافه فایده و کوی
 ایوب حسن استخوان دیده و دریاغ نهاده
 جمع بیله کجی بر یک سره داننده
 بر این میز اول کافه فایده و کوی
 ایوب حسن استخوان دیده و دریاغ نهاده
 جمع بیله کجی بر یک سره داننده
 بر این میز اول کافه فایده و کوی

کلامی جهانم گم گاه انقدر کفر
 الی ویدی صیفا دیو آه انقدر کفر
 خط باور صواب وصله نیست کسند
 هر پری میگردانست خانه انقدر کفر
 نذر بودی اینجینک بودی تید کلام
 نذر داشت هر دو کلون را استغاب
 کورب تین خض کینین این دنیا
 بود زور کس تعلق او حق زور ز غنا
 بر طواف او غلانه کمال تمه شیرو بودیم
 طوری با بی نیا بود و حق صفتی بودی
 پنجم چون در کور کلام او زبان کلام کردیم

نیمه
 ز کور کلامه پنجم زیاد از حق بودیم
 انکر ضرب خایه شریک از نیک شد غم
 نیمه کور کلامه پنجم زیاد از حق بودیم
 انکر ضرب خایه شریک از نیک شد غم
 نیمه کور کلامه پنجم زیاد از حق بودیم
 انکر ضرب خایه شریک از نیک شد غم
 نیمه کور کلامه پنجم زیاد از حق بودیم
 انکر ضرب خایه شریک از نیک شد غم
 نیمه کور کلامه پنجم زیاد از حق بودیم
 انکر ضرب خایه شریک از نیک شد غم

کاه حق رسد که کورب بنی نازیم
 کابلیس پیرا بندر اولن بجایا زخم
 جان ایوب و کبریا بنی نازیم
 شهنشیر بندر اولن نوبه جانم
 بردی تو و لیسیدر جهنم بندر اولن

سوی
 کاه حق رسد که کورب بنی نازیم
 کابلیس پیرا بندر اولن بجایا زخم
 جان ایوب و کبریا بنی نازیم
 شهنشیر بندر اولن نوبه جانم
 بردی تو و لیسیدر جهنم بندر اولن

کاه حق رسد که کورب بنی نازیم
 کابلیس پیرا بندر اولن بجایا زخم
 جان ایوب و کبریا بنی نازیم
 شهنشیر بندر اولن نوبه جانم
 بردی تو و لیسیدر جهنم بندر اولن

قطعه **اصطفا**
 شبت نغمه ز صدق افروم بود **ه**
 فدا و نیامه **ه**
 نینا لاله لب زیاده ز افروم بود **ه**
 یا غده سنی **ه**
ج **ه**
 اصلک وصف البکر کوشش کوه کوه **ه**
 شویا کوشش **ه**
 کا کلازه نجیب علم نزار اجاری باوصیا **ه**
 یا صوب **ه**
 تکر تمام ناله زورم **ه**
 یوق از وکل صیال جوشم **ه**
 انش صیال حاصله زور جویان **ه**

بغض او
 حکم ال مدی وصلی شدت زوری **ه**
 و از کلام بی وفا دلداره **ه**
 سنبله ز قنق زینتین **ه**
 قیو قیو **ه**
ب **ه**
 هیاه مقدم **ه**
 ای با صبا **ه**
 یونالوشیک **ه**
 بوشام **ه**
ب **ه**
 کذوقی **ه**
 هیاه در وند **ه**
صبا
 صفا **ه**
 درونی **ه**
 ای **ه**
 میا **ه**
 یا اول **ه**
 هر **ه**
 نسون **ه**
 قربان **ه**
 اولد **ه**
 عیان **ه**

بومکتوب کیموزن خوب
ایشه منزل قصور یارب

تیمناشایوب برده برضی
بجق حضرت معروف کوفی

آدریکه دینیم از کلام
و شسته و سته جلیه یارنه سلام

عبد و صالین فدی سعاد شام فریقین روز قیامت
زوق اخرا اولدو غم ظاهر اولدو کلک اولدوت
گفتک اجازت

چاه کیموزن کورمکه ایشی قاتم سخی
هد بر سینه صا رسیم درده در برام

سک کوز گوشا حسین سور بولنی رکا سخی
صافنی عشا فدی صافنی لطفی له سانی

ال عثمان ال ذک کور مدیم افراتی
سلیتا ملکنه و بریم بوله بل جام سخی

بلا جنت شاه صندک فرار متن لاجون
کاکل سنبیل و خلک کول بهار اکل لاجون
حق مغاط فرود سخی آشکارا غل لاجون
کندی نوز بیدن براتش شاه و در اتم سخی

بوز عالیه با سخی بر و نسیم
قدنی یای کرکی اوق نوز کور کور سنان

لیدی جای مصفا و ریتلوی دور در اندر
و مملکت جای بارین یک مورجان سخی

Handwritten notes in the right margin, including a large number '6' at the top right.

Handwritten red mark or symbol.

رومانه جانایعجب خور صفا ناندیک
صالح اولسون و حال سانه بر ناندیک

Handwritten notes in the right margin of the bottom page.

عزتو ستمش برادر مگر عیبنا حضرت نیک حضور مستوجب است
صوبه والا اوین معصیت ابدال سیمت بیحال اهدا بسا قدره خاطر
شرفی استغلام اولور اثر از **اقوان قدره** **بزرگ** **بزرگ** **بزرگ**
برادر باجم بر ارم فضلتو حقیقتو سعادتمندم سلطانم حضرت نیک نادری
پر نور و مجلس و اهدا استرواری صوبه محسن اوصاف بی غایه و طام افغان
بی نهایی کوزی بسیار بر شما اولور دعوات نجات کرسبب آزیاد نمودت
و موجب امتداد قدرشو کت در اتخاف و اهدا قدری سلیا قدره برداشت خلص
سینه صافری بود که مقتضای کرم جیلاری اوزره بر ستم حال ابرام
کز خاطر عاظراری اولور که الحد و التمس ضرورت وجود سیر ابرام
حیات اولوب سعادتو و صداقتو سلفا تک ادا ای دعاء بالخیر کرم
ایلم و مت اولور غیر منوره جوده کرد بعد ما پنج نفاضو اهدا هم بار و ران
بود لعلین و جان نرین اصبار صحت اصباری زوی الاعینا و مرفیت
انرا ستمت اهدای جلیل القدر ایکن بعنایه الله الباری قلم کشته
ایلمکتوب فرخ فرا کرم و صول بولوبش اهدا مندر دیده نور و معانی
سینیر و حاصل او کشته که مهر از زهره و کرم در قطره می شعله و کرم
و لوق دایره امکان بشریه در سیر و ندر چشمه قدر کرم جلیل و بزرگ جلیل
اولوب سرور بی اناز اهدا این مکتوب و خوب کت اسلوب جویو بقا کرم
اسانید کوشه و حدیثه منوری اولور سینه و مشکو ابدال و چاک متوش
الحال جانی سرور و اهدا این کرم حال و اکیست سرور
با حق عواره اس عمر حکم اول عالما کرم مکتوب یاد برت العباد و نیت

بزرگ

عزتو و رفتلو و زانم اغانی کرم حضرت نیک حضور عزتین و فرجت
و اکرام برله دعوات مایات و سیمت و اقیات مخلصان نمون انا قدره
ملکه عیان اعلام اولور بود که طرف مخلصان نفرص اولور ایس
هدا الله تالی و المذهنور دایسلا مقدره اولوب روز و بیل و لیلو قدره
حضرت نیک دوام عمر و تلواری اذ عینک ایلم مخلص ابدال مداومت استحال
قدره یعنی محتاج بیان و طدر قیما قدره **تکرار استیاء** **بویله** **باز اولور**
عزتو سعادتو پر عزیزم سلطانم اغانی محترم حضرت نیک حضور بر ارم
نظیر این عزیزت و فرط توقیر و اهدا ایل در دعوات صلیات و غیر سیمت
واقیات بودت افزون مکرمت سخون اتخاف و اهدا قدره و سلوه غیر
منو صورش لعلانه مضمون و اشتهر شاه قان بر نور در مینار کرم فرخ شریف
و حضرت شرف امترا طبری سؤل الله جللیه تقدیم اولور عواره عز رفعت و وسر
سلامتو بر قرار اولور طرف مخلص صافی روزی قدره استغلام استغلام
اولور لایق و سزاوار سپور لایق بعنایت الله اللطیف الغفار وجود مود مثالی
دایر چین خدمت کت و لوب شرب روز و تلو و وق التمس قدره حضرت نیک
خبر دعاری از کرم و با خصوص جناب نعم الی باری نیک ز کرم بالخیر کرم
ادعیه سینه مدایم و ملازم و مبارک قیض الانور بر نیت شاق عظیم اوزره
ایس کرم سلا خطبه بر حق بود له اثر از با حق عواره کرم صوات کرم با اولور
و وقتو و سعادتو اهدا سلطان حضرت نیک مبارک خال کرم کرم کرم بود اولور
بخدمت و قیاس عا کرم عرض اولور قدره کرم کرم و تالی حضرت نیک وجود
شرف شرفیون خطا و خطا و مضمون ایروب دنیا و اخرتین عواره

ایاد انبیا امین و پوینده روی قلبند زده و در سوال شریف لایق و کز اوار
 بیو از ایسه بختد تقالی و جو و خاک زره و از رحمت و سادت اوزره قرار
 داده اولوب لیل و نه اسطمنک و عالی خدیوی ادا سنه اولای بیو مراب
 روشنوز **ب** باقی همیشه غر و سعادت با در بر العباد **نوع دیگر**
 نزلت و سعادت و سعادتم انانی زین ان حضرت نیک نزلت و دولت انصهار
 اوزین عزرا تعلیم و تکریم بل در دعوات حاجت قرین و جوامه سلمات استیجاب
 رهمن و عکس وقت و حق خاق و اهدا فتنه هم صکره مبارک مزاج نزلیدی
 سئوال جمیع تقدیم قلنور عوار مستنشین دولت اقبال اولوب دایما
 حق سبحانه و تقالی حضرت نیک حفظ امانده اولان اگر امین غنیان
 غر و در فتنه و هم علیا حضرت نیک حضور نزلت دعوات اللاتیه انانی
 سلیا فتنه آور او نوز که هست باقی و الا سکرم **نوع دیگر**
 غر و در فتنه و هم و مود تو قرناشم انانی کلیم و محمد جبر نزلت حضور
 غر نزلت نیر بخت اعزاز و کرام بر در درون نوس از ره سلام و دعای تقدیری
 اید خاطر نیک سئوالند صکره محبان اولان کور و کت باقی همیشه سادات
نوع دیگر غر و سعادتم نوز از غر انانی کلیم حضرت نیک حضور مستوجب سروا
 دعوات اجابت قرین اهدا سنه صکره انانی کلیم قرین کور و کت
 باقی دولت با **نوع دیگر** و سعادتم و مود تو و الیم انانی کلیم
 حضرت نیک حاجتی خدایت روی عبودیت عرض اید فتنه صکره مود
 بنده با قدیم کور که سب غر و سعادتم و مود تو اولان انانی کلیم صلی
 حضرت نیک حضور غر و لوی و سعادتم حضور نزلت صوبه در دعوات
 حالت

صافیات صحبت قرین و نزلت بیات و فیات مودت رتین اهدا کلسیاقه
 حالشان مودت نشاندن نیک سئوال جمیع تقدیم اولون دایما صفا
 و کول کل صفتنوز اوله رب و اب حد نزلت اوزره طرف و بیجوری تناخون نزلت
 استخبار بیور لایب الحمد لله تقالی تحریرو قور و مود مود نوز روی زمین
 اوزره بشک اولوب اوقات همه لازمه خدمت اولان و الیم
 انوز نزلت و علی الخصوص سادات با یونیک اوز دایم و اولوب اولان
 ملاومت اوزره اید و مود ملاحظه دولت بیور له قیما بعد هم نزلت اولان
 مسم باقی همیشه نزلت دایم با **نوع دیگر** غر و سعادتم نوز از غر انانی
 زین ان حضرت نیک حضور نزلت در دعوات صافیات و از سلمات
 و اقیات انانی فتنه صکره مزاج نزلیدی سئوال اولون همواره مستنشین دولت
 اقبال اولوب امانده و معنون اولان و اولون طرف مخلصگی فتنه
 انصهار استغفار بیور لایب الحمد لله تقالی و هم حال اولون نوز فوق التیب
 موجود اولوب در زشت و عالی و ستم انیم کسفال و دباری کز نزلت
 تعلیم ملاحظه بیور لایب انزلت مسم باقی همیشه اولون نزلت **نوع دیگر**
 فصلت مود تو در غرض انونی حضرت نیک حضور نزلت دعوات
 سربوعه الاجابیه انانی فتنه خاطر نیک سئوال اولون همیشه صحبت اوزره
 اولوب فدای امثال دسته کیم کیم اول امین **نوع دیگر** غر و سعادتم نزلت
 انانی کلیم حضرت نیک حضور نزلت هم از غر انانی کلیم اولان اولون نزلت
 صکره انانیه خیر خواهم بود که **نوع دیگر** غر و سعادتم نزلت فصلت
 سئوال انونی حضرت نیک کل نزلت روی مالیده قلبوب دوام غر و اولون
 اولون نزلت دعوات درگاه کور با فتنه قدر ملک مود و مود نزلت

فصح و لوف
 نظری اینک ابتدا او جسم بیچاره
 کرد بخورد و صلا آرد و این جان
 بود مد خون و لعل خاکی این چیز
 خرد که عین صبر در بو عتقه صهبای
 حاصل چینه
 کورک و بدای حیفا
 چسبلی و اردیا
 یازیم صوفی بقا
 عرفه کلا اما

غزل فتوحی بید جزئیات

شقای وصل تو برین مهر بویار اولادون صورت
 بو نهان کنی بی بر و فلفله سر اولادون صورت
 لب مرز کوبک لفظه ره بنون درون صورت
 زلالی و ف شوخ کشته دیدار اولادون صورت
 کوزی با شادون چورین بیسون دم غفل
 کونک بر بی شب کسچریدار اولادون صورت
 خیر سار دلمه فان کوزارین جورین بیسون
 خیر ستر سیدار اولادون بیسار اولادون صورت
 غلطان شمعوت با دم جا دل صورت
 بو حلالی شب هجران بنود و اولادون صورت
 خراب علم ختم کس نیست بلور علم
 خرابات اهلک جانی خنار اولادون صورت
 محبت نندون خجور زاهد غافل
 قطعه عشق ز دولت دون غی اولادون صورت

از خاطر حفظ
 مولای

بسم الله الرحمن الرحيم

يا خدي الببال قد بلبكت بالبدالك بالهوى زلزلتني والعصا في الزلزال
 يا رشيبي القدر قد وسست قدي فاستمع في الهوى وافرح فقلبي شاغل
 يا اسبيل الخد خذ الدمع خدي في الهوى عذرتي ودق ريشتي منك يا ذوالخال
 تخسقي رنوة العشاوق عساوق الهوى تخسوق الحقف من سائر عن الخالخال
 ان قلبي في خمار هاج من سكر الهوى فاستقني زنبيل حرافيه كالتسلسال
 لحت من وجد جليل جماله العشاوق جدي يقبيل اليه قلب ذي الشناق تاق
 يا غي الاقل في المشي كالامح ماله ريقه راح وما في عذير تلك الراح راح
 لم يزل تباح في جنات عذري من جنبي من خباستان عذمتك كالفتح فاح
 قطر ما افوضتني مذابا لسا ارحمني شمر صبا مدها في الخرن ما في الراح راح
 قد كتمت اللبت في قلبي زمانا فاعتدك در جاري اذ هي بالسيه كالمصباح بلح
 من يلين في هوى حور الغواني قد عوى ان هذا الامر لي من ريق الفناح تاح

بجني عما اتاسى ان حتى الان ان
 في عراس الوصل غاني الهج كما الغدار دار
 لم تزل تزود كبريا منك عني جانبا
 ولقد شددت لوسطا معترابا نارا الهوى
 ثابا علمي اذ اتانا من بنايح الهوى
 زور هوى الغزلان واخذت ملح صدري بلعد
 سيدتي كل خطيب سادة الافاق فاق
 فخر بوم الله من حدوا في لافح علم
 نصر لاريك الهدى سبتا ونايك الذرى
 سلغ من دايه ارقام ضم غام الثرى
 مؤتمر الاجتهاد في الهيم اعن اباهم
 لين لنا قلوبا فصايب القلوب للغان لان
 لا تصل فالحنس من كثره الاسفار وار
 لا تجبر فالغنى من قلبه الجبار بار
 لم اذلي في النار والاولى بذل النار نار
 ما افارق القلوب مدع من طرفه الخمار
 طابو قس سري عن شعار العار عار
 اذلي في الدين ليوه الى الفساوق ساق
 وهو من جنس العالي كثره الاكرام لم
 عاد الهمدية العاة على الفساوق ساق
 باسبل حنين الى ضرب الظاه والهام صام
 مشفق اشفاقه المومون للقيام تام

صَامَ الْعَبْدُ عَنْ لَأَاتِهِ لَكِنَّهُ
 لَيْسَ مِنْ قِلِّ الْخَادِي مُخْدِمُ الْقَصَامِ صَامَ
 لَوْ رَأَهُ صَاحِبٌ عَنْ صَنْعَةِ الْكِتَابِ تَابَ
 أَوْعَلَاهُ رُوسْمٌ فِي مَوْضِعِ الْأَهَابِ هَابَ
 يَأْعِلَمَا عِنْدَهُ الْقَامُ دُوَالِ رِشَادِ شَادَ
 زَاهِلًا نَقْوَاهُ فِي دُنْيَاهُ لَبْرَهَادِ هَادَ
 يَأْنِظَامُ الْمَلِكِ يَأْفِزُ الْوَرِيَّ يَأْمَنُ إِذَا
 جَانَهُ السُّنْبُجُ لِلظُّلُومِ بِالْإِنْجَادِ جَادَ
 أَصْحَبَتْ مَنْصُورَةً رِيَابَتْ دِينَ الْمَصْطَفَى
 مَنَهُ وَاسْتَدْرَجَتْ جِحَامًا مِنْ إِلَى الْإِلْهَادِ حَادَ
 عَاتَدْتِي شَانِيَهُ فِي الْإِخْلَالِ وَالْإِضْفَادِ
 كُوْرَانَهُ مَا عَاتَدْتَ مِنْ مَهْمَلِ ذِي الْإِيمَانِ عَادَ
 يُرْعِدُ الْأَطْوَادَ بِالْإِيْعَادِ حَتَّى آتَهُ
 مَالَهُ مَذْرَعَهُ مِنْ شَيْئِهِ الْأَوْجَالِ جَالَ
 مَيْدُهُ فِي تَادِي الْأَخَادِي طَارِقُ الْإِحْجَالِ حَالَ
 مَفْسِدٌ وَأَضْحَى وَمَنْهُ مَهْمَلُ الْإِنْفَادِ وَطَا
 قَاهِرٌ أَسْمَى عَلَى الْإِعْدَاءِ بِالْإِحْجَالِ جَانَفَ
 سَادَ وَالْحَسَادُ مَيْدُهُ فِي الْإِعْطَالِ دَائِعُ
 لَمْ يَزَلْ يَعْصِي لِحَا فِي لَدَاهُ أَوْ طَارَهُ
 أَمْرٌ التَّقْدِيمِ وَالنَّاسِخِ فِي الْأَسْفَالِ عَانَفَ

مادري در وصف صفتي مندي
 که بر زبان او شنیده می باشد
 ظهوری که بی کسی نرسد
 قوتی قابل آورد در بی کسی
 ضار بودن علت صفتی التفصیل
 و کشتن و کشتن لایزال
 باشد نهون آتش خودی
 در روزی که در کوه تفتیق
 بیستون خلاص و حق کامرانی
 ای اقباب النورین از من جبر جبر
 وی بیستونی و برین از من جبر رنده
 که از من میماند نم نوش و من بر و نم
 با در و نور بود نم از من جبر جبر

دما دم در محمول بر بنا سگده خلقت انقدر تر
 در روزی که در کوه تفتیق
 بیستون خلاص و حق کامرانی
 ای اقباب النورین از من جبر جبر
 وی بیستونی و برین از من جبر رنده
 که از من میماند نم نوش و من بر و نم
 با در و نور بود نم از من جبر جبر

صفتی که در روزی که در کوه تفتیق
 بیستون خلاص و حق کامرانی
 ای اقباب النورین از من جبر جبر
 وی بیستونی و برین از من جبر رنده
 که از من میماند نم نوش و من بر و نم
 با در و نور بود نم از من جبر جبر

اگر از لطافت و نفاست شکر اوراق و نوره میتواند حاصل شود و این است

در ماه شهریور

[Faint bleed-through text from the reverse side of the page]

کفتره خنجران
 باریکه در شکر غنچه خنجران کورده می
 بجای را بر روی کورده می
سوزنی
 کورده در شکر غنچه خنجران کورده می
 او شکر جله صولک غیب از روی کورده می
لا دیم
 او شکر کورده در شکر غنچه خنجران کورده می
 نه طور در کورده در شکر غنچه خنجران کورده می
علا صفت صفت اول و دوم
 این صفت کورده کورده می
 اول و دوم صفت صفت اول و دوم

صوف
 کورده در شکر غنچه خنجران کورده می
 کورده در شکر غنچه خنجران کورده می
مغز
 کورده در شکر غنچه خنجران کورده می
 کورده در شکر غنچه خنجران کورده می
دگر
 کورده در شکر غنچه خنجران کورده می
 کورده در شکر غنچه خنجران کورده می
سبزی
 کورده در شکر غنچه خنجران کورده می
 کورده در شکر غنچه خنجران کورده می
سبزی
 کورده در شکر غنچه خنجران کورده می
 کورده در شکر غنچه خنجران کورده می
سبزی
 کورده در شکر غنچه خنجران کورده می
 کورده در شکر غنچه خنجران کورده می

تمام حادق
 چشم سینه کورمه مورق اوزده
 روشن کور اول شنی کوندوزی اوزده
 چشم علیل
 اوکنا اوه وانه تویم بیل کوردانک
 زفرانه انجی برین ادری انک

کهرکها غوف اولون دهر کهرکها
 غنیق زده سوره در ادره
 اسکر کله طریقه
 کهرت دینه خوردا

مردی جنت ایش ای

نکله
 شوهر وه بیل بلب هر مدوش
 نکله بتوا ادری قزات برکش

قوله زلفک نه برین چله حاله سنک
 کنه بر کنه کول اول سوتن ساسیم
 زینت ایوب جسم دیور زنه اینه دم بم
 نینجکله بر جفا تینه بی اوله رکله
 غنچه خوربا بچکله کوزم بر اوله
 در طاهه عطفه دله برین ای مرغ دله
 سایه و سه حورده فطوره خال بکویه لهدیور
 اعلیم کم ادیا به نیل اوله اناک سنک
 چکله بر عشق اوله جان نسالک سنک
 اوله آفرنج بکویه بولوه حالک سنک
 ایزدی خال منکبه درخ آناک سنک
 صخره نکله ملازمه بره بالک سنک
 بیامه ای بکویه اوله با حالک سنک

هدایه و قواعد

بسم الله الرحمن الرحیم
 صدر و سبب بر قیاس اول خالق و بین و جابر و ناسر اولونیک غلغله ابرو نیک
 تکلم و ترکیب بر الیه ثلاثه و فون و کون کتم عدید و صوری و الیه استخصیص یونوب
 جنبی علی الیه علیه و سلم و جابر و یوسف اصطفا ایدود و محمد و واحد اسمیله
 تسبیح یونوب کندی اسم ذات پاکیده اسم شریفیک استراک انیسر که بیان تقیابن
 تکلم یونوب و وحشر و صلوات بر غیایت و حیات نه نهایت رسول اکرمک روح
 یونوب و سوزنا اوسونیک نیک جزوی صونین اول کتریک عالی جاب و ابراهیم علیه و آل
 و اولاد و اثر و یوسف بر سوزند و حی بر حساب صدق و سلام اولسونیک هر نیک نظریه
 ماسوی سقا طایروب قلب و قیاب یونوب عیبت عشقی تالیف یونوب و شل و روا
تاما یونوب یونوب یونوب زاجر انال الله فی الدین ماراده دارونیا و الیوم
 الله و خیر الیه یاد اولیق سوزدینه و در شوب قوا عدقن متفک هر برینی بیتیک اید
 ایروب جور الیه یونوب تالیف و ترتیب المله که فقیه کوش مبتدای اولوب تین معنی
 تحصیلنه طابا اولوره یونوبی زشم بل ایوم ثامر اولر که مطالع ایدر اصیاب چشم
 نقا قله نظره کیش و یونوب **تالیف** و قده اوله غیره تصور اولر انگشت غول کتر
 معلوم اولسونیک یعنی لغتده اولر تکمه و متنه اولر غیره و زشم عشقی اسم معانی در
 اصطلاحه بطریق الترتیب الا سراسر ایدره و الفظان اسمانک استخر ایدر یونوب
 بر طریقیک که استخر یونوب بر طریقیک که مورث کلان و مال و یونوب قصاتی و بعد قسم اول
 اعمال تحصیلنه که انکله اضر تحصیل و لغز و قسم تالیف تکلم که انکله اسم ترتیب
 و تالیف اولر و قسم ثالث تسبیح یونوب که انکله اعمال تحصیل الیه اعمال تکلم کسان
 اولر و معلوم اولر که اعمال تسبیح یونوب در قسم اولر انتقاء تکلم ترتیب و تبیل

انقده

انتقاد اولر که بر عیبارت الیه کفایت اولر و یا افرین و یا اولر کفایت اشرار
 ایدر کین سلا سوز و ول و یونوب و افرین و یونوب کمال الفاعله اولر اولر
 و جان و روح و میان و کتر و یونوب امثال الفاعله اوسط و پای و صد و عیارت
 و یونوب امثال الفاعله آفره اشارت کجی **عش** **بل** **نام** **شعب**
 کوسر در پر رته دویی اولر **مس** **شال** **یونوب نام** **ایم**
 یونوب عرض حال بیت پاک هر بار **می** **یونوب** **سوز** **نمونه** **ایش اولر**
 تحصیل تین معناه بر لفظی ایدر پاره یا خود او پاره یا خودی زیا اولر
تعلیم **نام** **مستطی** **یارک** **ایله** **تعلیم** **تعلیم** **تعلیم** **تعلیم** **تعلیم**
 زک و هفتی **تعلیم** **تعلیم** **تعلیم** **تعلیم** **تعلیم** **تعلیم** **تعلیم** **تعلیم** **تعلیم**
 ناطرت یونوب یونوب و آرد **تعلیم** **تعلیم** **تعلیم** **تعلیم** **تعلیم** **تعلیم** **تعلیم** **تعلیم** **تعلیم**
 تبیل کادیر که بر لفظک مکانده لفظا قوی بدل کتور کوسین
 کوزلر ایدر ان باری کامل **تعلیم** **تعلیم** **تعلیم** **تعلیم** **تعلیم** **تعلیم** **تعلیم** **تعلیم** **تعلیم**
 بیان اعمال تحصیل معلوم اولر که اعمال تحصیل طوره هر قسم اولر **تعلیم** **تعلیم** **تعلیم** **تعلیم** **تعلیم** **تعلیم** **تعلیم** **تعلیم** **تعلیم**
 تریف لفظا مذکور بعینه مقصود اولر **تعلیم** **تعلیم** **تعلیم** **تعلیم** **تعلیم** **تعلیم** **تعلیم** **تعلیم** **تعلیم**
 یونوب یونوب یونوب یونوب یونوب یونوب یونوب یونوب یونوب یونوب

عشیرت نام بود
کبر خنده حاصل اول و هر دو اک
قلب بلفظی بر تینی آخیره در لری

کبدنی طوطی سنده عقده جانان
تاریخ رساله
بر اهل پیشک اولی الان
هزاران منت و عهد اولضایه
که یاد اولام جهلا توه گاه و بی گاه
اصد نقد بله مصرع اولوی تاریخ
تمام اولوی کتاب الحمد لله

و ذکر که در احوال طلبه اولی اصطلاحات شری بران بده نوز شتر لغتند و ملکه
و اصطلاحه نلفظ موزان مقصی خیل قصد اصراع غنچه قوت فنادنه در بر لری
و اصطلاحه بر بیگ نصفند در بر لری یک مصراع بر تیر و اول مصراع که انده قایمه
اولی که حصتی در بر بیت لغتند اوه در بر لری و اصطلاحه ایک مصراع در لری که
ق قید لری موافق اول و اول اولی و لغتند و لغتند و لغتند و لغتند و لغتند و لغتند
ایشان اگر اول اول قیامی ایا صحت و ایده و بلا سکنه این شتر بقتل کبابه
و اول اول اول و فواصل الی و اگر اول اول و اول اول اول اول اول اول اول اول
ز کس و اول اول اول و لغتند و لغتند و لغتند و لغتند و لغتند و لغتند و لغتند
و اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول
ق قید لری که بگویند کوزه در بر لری و اصطلاحه شعرک و زنی اولان لفظه در لری
عظمت و شوق بیان اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول

بھی

یعنی یک بیت در لری که مصراع اول او وجوده قاید اول قطعاً یک بیت از طغی زینت
و از خنده دل ایستاد در لری که اول مصراع اول قاید اول و اول اول اول اول اول اول
و اصطلاحه شوال شعرک در لری که بر مصراع اول و در لری که بر مصراع اول و در لری که
در لری که بر مصراع اول و در لری که بر مصراع اول و در لری که بر مصراع اول و در لری که
قصیده طغی زینت زینت اول اول بر قافیه اول اول اول اول اول اول اول اول اول
آواز دوزخ مکر در لری و اصطلاحه اول و بیت اول اول اول اول اول اول اول اول
مبایله بر بیت مکر اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول
بیته در لری که اول شعرک و صهی اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول
قصیده و کزینت در لری که صهی اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول
بر لفظ مکر اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول
مشکل اول اول لفظ در لری مثال ضابطه توه جارت مبلای سهل متنوع اول شعره
در لری که اسان کوریند اما لفظه دیک مثل اول مثال

قاله کوزم جو زد که کند کونیک کبی
دو شدم صاحب لری دوزخ لری اول اول
اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول
قصیده اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول
شعرک اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول
قصیده اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول
اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول
موت لغتند مریه در لری اصطلاحه شوال شعرک و بر لری که بر مصراع اول
اول اول و اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول اول
اصطلاحه شوال شعرک در لری که بر مصراع اول اول اول اول اول اول اول اول

قلم قاصدی
 قلم کوفی
 قلم طیبی
 قلم همس
 قلم عربی

قلم کلهاء
 قلم اسراء
 قلم مکنوز
 قلم اشرف
 قلم کربانی

قلم فیضی
 قلم یوسف کاهن
 قلم قاری
 قلم رعای
 قلم بانی

قلم قطعی
 قلم صقایی
 قلم قطعی
 قلم صقایی

کلمه که جمله خط کبیری زودتر در دستند و در کتب معروفی بنمونه از جمله ک
 بودون کلمه قلم و کتاب روزگار الترقی اعلا ایند کلمه نیک کوش
 و طبع در بیان و تحقیق و رقاعده و بونله در ماعده استعیق و ضابطه
 و دیوانه قبری و خط و شتی وارد که جمله ک
 اول قلم اولور و صنعت برکت تلک
 غنچه کلمه نعل طیفنک بالعمده ماصون
 اید که کتیب بولور بی بونک
 اولتان نقد اوسلوب
 خط مشفق
 میایدنر
 کتیب

دم دم تکیه دم تکیه دم تکیه
 دم دم تکیه دم تکیه دم تکیه
 دم دم تکیه دم تکیه دم تکیه
 دم دم تکیه دم تکیه دم تکیه
 دم دم تکیه دم تکیه دم تکیه

دم دم تکیه دم تکیه دم تکیه
 دم دم تکیه دم تکیه دم تکیه
 دم دم تکیه دم تکیه دم تکیه
 دم دم تکیه دم تکیه دم تکیه
 دم دم تکیه دم تکیه دم تکیه

دم دم تکیه دم تکیه دم تکیه
 دم دم تکیه دم تکیه دم تکیه
 دم دم تکیه دم تکیه دم تکیه
 دم دم تکیه دم تکیه دم تکیه
 دم دم تکیه دم تکیه دم تکیه

حضرت ولی الله صبح التلیف و الهم
 دو تلو و ملی و تو اقدام سله ک حفره نیک ادبیه دوام عمر و ولدی
 اشغال اوله اولوب تو اولوب عبد اشباه و بیده و ده تو ای
 اولوب ایام و ملی و عالی دوام دو لدرنم خالی
 اولوب بوبیت ابدار و در نل و نماز
 قلندره البیت

بایب چراغ دولت و عمرین منور است
 ایلم جو بیکانه کو طومرا دین میسر است

تغیبتك فلكوم واهل طلود

امام مستغفري رحمة الله روايت اليشدرى كه سفره اليم كه بر بده بچنه
قمشل و انك ايچون قبر قزقل دي بختنخ الله فاد م تا انرو اول
ايشه بر دم اليم تاكاه كوردم بر بزم باشك و بعدك جهه قلاي ايق و ايق
مكه غش و اقله خوش قشون كلور اول بر ايشدرى و بره و بديله بوست
در ايندو مسلمانلرون بو كشي در ده صودتيد بو نه كشي قيه بزمه كشيته بيزشك
ايشدرى كه بوانك غلام ميدور اول غلام ملك صودر دگر خو چاك ريك بزمه نصيب
اولشدرى با هم اعال سال ملان دان بو عمل و مشعلد غلام ايشدرى بن ايلوي بلور
ا ماشون سبو مكنغاه خيانت ايدردى اول بول ايتدى تما زنى قلان فونكون
نوقا لقد فكه نمازون قلازون بل بول بول بول بول بول بول بول بول بول بول
كورد مكنك چون اني بزمه قونق بر بانه قز قلده وندق غلام ايشدرى بن بزمه
دن عاريتق المشدم كبره اك اليم بول بول بول بول بول بول بول بول بول بول
اولشدرى و بالته تاك خلقسه بو خازنه بچشم و صباي اليم بول بول
كوردى اني قلدق كككك و بون صا حبه خيرا ايشدرى اول دى كللى
كوردى و لك بركورد مشدرى نقل شو صلا ليمه

Handwritten notes in smaller script, likely a commentary or continuation of the main text.

**اشترى سرت اكر كو كنه محراب كو كين
خال غلام كنه كاتر حقي تا اوز بريد**

بعضي شس سوست و سوع طبع مع خفا منته و كرامته درود و حجر و فراقه ابتلا خصل
ايشه مرض حجر و لام فراقده شول مرهيه لاغ و فلا و نزل اولو و كو كنه صغله
تا زنه عجزينه مانده رفته مثال يتم حيا طرد ذخوله امكار حاصل
ايدردى و قول جليل سيمانه عن شانه كوش كين و فرخ ميكن خفله
واراد و نشدر رولايد حلقون لجنه محتج بل لخره سيمه لاط مضموم
حدا مكاره قريبا و لوب و محبوب و صك كنه سيمه كارش
فره و سه كسيه اولان و كوشنا محبوبه ما و وي ايتدى
كجه كفاره تخي جني ما و ايترق الاونم باطل و اللوقم
منله بوي حقيقتك نه اشترى ك شانه نلد ممل بول
مخل سببي ايدرزرا و لوب بيم خيا طه و لوب
و نه كفارك شانه نلد جنه كنه حلق
منطقه و جنت اولان و الاونم باللم
و اللزوم كلالك مقدره سنده
بيت مسطوره مثال و انصدر
م كلام تركسي زاده

Handwritten notes in smaller script, likely a commentary or continuation of the main text.

تاریخ اعراب

محمد بن ابی طالب اولی لطف زواری
 کربلای راحه غایتی
 زین العابدین علی بن ابی طالب
 سروداری اسلام استبراهب کاشانی
 عبداللہ ہانده اولی اللہی اجرا
 محمد بن شیخ پیغمبر کہ حکم زلفه قرآنی
 بیسل کاکید دین محمد تقویت بولدی
 شرف نخب اولی دین زین العابدین کاشانی
 اعلمت فزردہ در شیخ بنیہ و ابما بوسر
 قویدر حق بوسر بنیہ و ابما بوسر
 عبداللہ بنیہ قلعہ خا فزردہ و ابما بوسر
 زنگام عالم اعراب استبراسی فراوانی

چقا فزردہ صوبہ بیک بوسر یا کبندہ
 کزیرا وارد احوال تواریخ ایلد رھانی
 محصل طلب آبی بوالشدر و شتره وک هرگز
 بعوق طهرن کلہ مرہانہ مثل افراشی
 تواریخ سلف قونی بونطم و لا راج
 کوزیرا ایدرم بر او ان ہا زین بی
 کوزیرا اختلافاتی تواریخ نہایت بوق
 کوزیرا علمندہ تواریخ و قلعہ بھاجانی
 ایبندم زولک تا غیبی وقت ایدرم معلوم
 کوزیرا نظمہ رطف حقیقہ استبراسی

۲۲۲

اولات ہرکس خطونش جلدہ تاریخ
 کلہ ہر سوز کہ نظمہ وارد در کس خطا کاشانی
 ایوب ہوزون ہوار برین نامہ اجمال
 جام اولدر اولو مغور اکرو اریقصانی
 قومون اولی عثمانی غازی ابن ارطغرول
 کہ اولدر ہلہ ذوال قویان رسم ہانہانی
 علاء الدین سلجوقی ایوب طبلہ عالم ابرال
 محقق آتینور طفق طغوز در خطا کاشانی
 ہانده ایوب وقت صلاحی و جامع فصاح
 بو دولتہ او وضع اشرفی قوتیب دیوانی
 بجا ہدیر شہنہ فوضدہ نام اولوب ہا ارا
 کیرمی بی بی چکلی عدوی تیغ برآشی

جہانی بے بقا و نامخوم ایوب اول سرور عالم
 برینہ کوردی لایق او غلام اول سلطہ اورغانی

جوس ایندی بی بی نوبلہ کیرمی آلتی سلندہ
 سعادتکہ او نورشین سلجوقیانک اولدی کاشانی
 غزایہ صرفہ ایوب اوق تنہیج وکلدی قالی
 مستند الہدی تدبیریکلہ املوف و بلدانی
 بوکلاری فنڈی او ان ایسی عاقبت حلت
 اوسو بیاع جنت کندی عقبات خرابانی
 بیہوزن آل آتش برادہ شمس اولدر قودہ
 وادی اول اولدی عالمک دولتہ سلطانی
 اوقوز برین سوروب دولت غنہ اولندہ سرور
 شہادتکہ اوسور و حاصل اشرفی قرب رحانی
 شہید اولدی چون اول سلطہ غازی کرامت سلام
 جوس ایدر دیوانی احوال کہ او غلام بلدی برغانی

۲۲۲

حمالك بروفي خلدو يا رسول الله
 ملا ملك جلاه وحيي كبريا يا رسول الله
 رؤف رحم رحيمه مستي ولدو زالم جوت
 شفاعت ابلك سام سنه ويا رسول الله
 زلالا زويتا عشتان اولوب ياندو حمر
 ايجو حرام وصلا لكدن شفاو يا رسول الله
 غيا حيا ايكي عيوي جام التسم اواه
 قبول اياه اقدم بك عطا دريا رسول الله
 وحوك عللنه ضمت ايكي نكهه ديوي
 اميدم حرفتلك برجا دوو يا رسول الله
 بولك خطي ملردو سوزنورجا كوك حمر
 اسكر قولون اولسون اي ربا دوو يا رسول الله

(Faint, mostly illegible handwritten text in a cursive script, likely a continuation of the previous page or a separate section of the manuscript.)

جلوس امیر محمد ایلدی آسوم و نیای
 دیوی تارخنی باب بطورک بر خندانی
 جوس امیری بیک ایلدی ننه اولغاری
 نظری بولدی عدلیله نیت سلیما
 محمد خان ایچ پونش مشرق مغرب
 انکدر تاج خان انکدر ملک عثمانی
 او در خکاری غازی پاون کلک بر روزاری
 دیلم صبح امید قاصد سلطانی
 جوس آنا زره کویچ اولدی نواز قدرت
 قویون بر طرف قلدی ایوب تدبیر اسانی
 اثر در روز مه کز قللمشوی فتنه دریم حقا
 مکر اباب حشک زملزده حال فغانی
 صلیح ایچ امیر صفا رود اولم سفلیت
 ای شیمی اصل اولده حال کورمه زسه
 حشمت الکوا بولدی بر به کللا زانی

جلوس امیر محمد امیرای رابع اولم
 اموری سلطنت اولدی اوکی یزدانی
 کچر حشمتیک اولم اولدی اولغاری
 بود دولت اولدی اولم کوزینه حشمت
 مه پانده صلابنده اولم اولدی اولغاری
 او دور صاحب ترانی عالمک نام زنی
 عدو نون کسکی عرقین اشقیباض انعام
 انما اول کروهک بیج هم بر قورتا یاد غانی
 ایوب اطهر قدرت فتنه بیج کلدی
 ز اورا اکا دیر لاس کرسکندر شانی
 روان بیلد الو سغندر امیر قران شانی
 قللمشوی صلیح اکر الموروی ایل بران و تورانی
 جها نده اون بری بیل کام انلق ایلیب آفر
 انکدر زره عالی شان و ولد سعادت
 کچر بولدی شایسته مشرق قلدی بولدی
 کتور دیک صکره آفر روزگار اولم اولغاری
 اولوب بیک ترقی طغور اکا روز تخت پیدوز
 کچر ز فاشده کربله جانیه فتح اولدی
 از افراده ضرر اولم اولدی اولغاری
 کچر بیلد اوج ای کسک حکومت ایلیب
 فرغت ایلیش اکا کشف اولوب بوسر و جانی
 نصیب اولدی اکا عاقبت اولم اولغاری
 ز چاره بولمیش چر تانا از تقدیر ربانی
 کچر بولدی شایسته مشرق قلدی بولدی

آن روز زمین سستی گازی بود
و صبح با آن صحنه صحرای بود
و نیاید کلام

دولت
و وصل اوله صحرای زشت
طوت حرات زخمی که تنها بیان ای
دینی حکم و طواری غار ابر بر کوه
صدقه من حضرت اب سیر معانه ای کوه
و غلط که هر گشت بود بدک و کوه
نار و فرخ فور قوسین جلد و وجانه ای کوه
جان عزیز بر بادش هدر جا سنا صحرای کوه
وقت او تو کوه کوه حکم او بر لول ملکان کوه

صاف و شمشک و دیونه و کوهی بجای
تا ازل کاتبی با زخمی دیونه ای کوه
کوه کوه کوه

فعلات فاعلات فاعلات
صدقه بی صدان ضای ای کوه
سپاس از صنایع
میان سوی کهن بدین معنی
اکا نخبه فلنداد و زبانه بلادی

فکار
بهر آردن
بهر آردن
بهر آردن

زخم زنی و کله نکلده اسماکر چور
جا صلوی سکا انجی صلایور
درگز بارونه ندم آشنایور

کوزم خوری برج طوخی بی بریا میل اتم
قولون یور غدر ده صوه یا نکلدر اغیار

کولور اول خور اول خور اول خور
سوی بیخه اول خور اول خور
کوبیا بل اتم نکل دور کینی
کیم نکل باور سیده کوسور اول
اول خور اول خور اول خور
نظره صفت اول خور اول خور
کوزم خوری برج طوخی بی بریا میل اتم
قولون یور غدر ده صوه یا نکلدر اغیار
کولور اول خور اول خور اول خور
سوی بیخه اول خور اول خور
کوبیا بل اتم نکل دور کینی
کیم نکل باور سیده کوسور اول
اول خور اول خور اول خور
نظره صفت اول خور اول خور
کوزم خوری برج طوخی بی بریا میل اتم
قولون یور غدر ده صوه یا نکلدر اغیار

غزل پاره

عاشق منم بر قامت بالاکرک
صوفیا درویش اولانک همت اعلاکرک
کوردکل مر قورف و میل اینه کولر
کون کبی دله کوز لدر ایچره مشتنا کرک
عقل اونورس کولر عشق بولورم کوش
واله و تشنه و شوریره و نیشکر کوش
جانم انزیم کلوریدر بر بولک انچه دیم
کلدی و لبر دیریم خانلرک حالو کرک
سیم و ذرا سر او آتی نهدیم کلور
خالو علی عاشق کوز آتده دنیا کرک

خمیس

دل برینم آباد لدر سلطان غمات قبل
کوهی کون ایرون کاکلر خضر ایت غایت قبل
عروس سوزنی کوش اینه لطف لبرورت قبل
نی کندی غریبه کولر کجی
بر ایرون جفا ایدر بر ساعتی قبل
متر اولدم کوشه سیر کولر حقی
خط ایدر بدم علی لبر حقی
قبور کوز داغی ایزم بر مصطفی حقی
بکار ص اینه سلطه نه محمد قبل
بر ایرون جفا ایدر بر ساعت غایت قبل
بولوش ایدر کوشه کوشه کجی کجی
بکاین خدم ایدر خدیو آره و فغان بیوف

لاله

در دولت مایلدن بعد بر است بیوف
یار قدر تمیه کاکلر ایدر نام و نتم بیوف
بر ایرون جفا ایدر کجی بر ساعت غایت قبل
بر ایرون جفا ایدر کجی بر ساعت غایت قبل
دخانن قورده خدنه یار موافقد
خطای عفو قامت کجی یار لطفه حقه بقدر
کنا ما ایدر کجا و لطفه ص کمال بقدر
بر ایرون جفا ایدر کجی بر ساعت غایت قبل
کمال لطف ایدر کجی بر ساعت غایت قبل
تخل ایدر کجی بر ساعت غایت قبل
کنا حقه اولدم کجی بر ساعت غایت قبل
بر ایرون جفا ایدر کجی بر ساعت غایت قبل

کوهی که در کوه کوهی عالم فصلت غنچه
سوزم بجز بهار و کوه کوه او چو او قافل
سحر و قنده کوه کوهی چون بار حقه کل
کوه کوه غنچه غنچه غنچه غنچه
کوه کوه غنچه غنچه غنچه غنچه
کوه کوه غنچه غنچه غنچه غنچه

کوه کوه غنچه غنچه غنچه غنچه
کوه کوه غنچه غنچه غنچه غنچه
کوه کوه غنچه غنچه غنچه غنچه
کوه کوه غنچه غنچه غنچه غنچه
کوه کوه غنچه غنچه غنچه غنچه
کوه کوه غنچه غنچه غنچه غنچه
کوه کوه غنچه غنچه غنچه غنچه
کوه کوه غنچه غنچه غنچه غنچه

سوزم بجز بهار و کوه کوه او چو او قافل
سحر و قنده کوه کوهی چون بار حقه کل
کوه کوه غنچه غنچه غنچه غنچه
کوه کوه غنچه غنچه غنچه غنچه
کوه کوه غنچه غنچه غنچه غنچه
کوه کوه غنچه غنچه غنچه غنچه
کوه کوه غنچه غنچه غنچه غنچه
کوه کوه غنچه غنچه غنچه غنچه

کوه کوه غنچه غنچه غنچه غنچه
کوه کوه غنچه غنچه غنچه غنچه
کوه کوه غنچه غنچه غنچه غنچه
کوه کوه غنچه غنچه غنچه غنچه
کوه کوه غنچه غنچه غنچه غنچه
کوه کوه غنچه غنچه غنچه غنچه
کوه کوه غنچه غنچه غنچه غنچه
کوه کوه غنچه غنچه غنچه غنچه